

INHOUD

Levensschets ds. W. Hage

ZONDAG 45 Vragen 116/m 119

Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en gij zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden. Want een iegelijk die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, dien zal opengedaan worden. Mattheüs 7:7 en 8

ZONDAG 46 Vragen 120/m 121

Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de HEERE over degenen die Hem vrezen. Want Hij weet wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde dat wij stof zijn. Psalm 103:13, 14

ZONDAG 47 Vraag 122

Mijn mond zal den prijs des HEEREN uitspreken; en alle vlees zal Zijn heiligen Naam loven in der eeuwigheid en altoos. Psalm 145:21

ZONDAG 48 Vraag 123

Alle instrument dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen; dit is de erve der knechten des HEEREN, en hun gerechtigheid is uit Mij, spreekt de HEERE. Jesaja 54:17

ZONDAG 49 Vraag 124

Leer mij, HEERE, Uw weg; ik zal in Uw waarheid wandelen; verenig mijn hart tot de vreze Uws Naams. Psalm 86:11

ZONDAG 50 Vraag 125

Twee dingen heb ik van U begeerd; onthoud ze mij niet, aleeer ik sterf: ijdelheid en leugentaal doe verre van mij; armoede of rijkdom geef mij niet, voed mij met het brood van het mij bescheiden deel, opdat ik zat zijnde, U dan niet verloochene en zegge: Wie is de HEERE? Of dat ik verarmd zijnde, dan niet stele, en den Naam mijns Gods aantaste. Spreuken 30:7 t/m 9

ZONDAG 51 Vraag 126

Alzo zal ook Mijn hemelse Vader u doen, indien gij niet van harte vergeeft een iegelijk zijn broeder zijn misdaden. Mattheüs 18:35

ZONDAG 52 Vragen 127 t/m 129

Niemand, als hij verzocht wordt, zegge: Ik word van God verzocht. Want God kan niet verzocht worden met het kwade, en Hij Zelf verzoekt niemand. Maar een iegelijk wordt verzocht als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlost wordt. Jakobus 1:13, 14

Levensschets ds. W. Hage

Uit: *Vergeet Zijn grote daden niet*

Schets uit het kerkelijk leven en de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeente te Krabbendijke. Samengesteld door M. J. Goud en J. P. Sinke. Drij. van Velzen BV Krabbendijke 1984

Willem Hage werd op 8 januari 1912 te Rotterdam geboren als het twaalfde kind van het ouderlijk gezin. In 1916 verhuisde dit gezin naar St. Maartensdijk op het eiland Tholen, waar het oorspronkelijk ook vandaan kwam. Omdat men van huis uit tot de Nederlands Hervormde Kerk behoorde, ging men daar trouw ter kerke. Ook de jonge Willem ging mee naar de kerk. Echter, dit was geen vermaak voor hem. Ook in zijn jongelingsjaren verlustigde hij zich niet in het opgaan naar Gods huis. Hoewel het hem aan roepstemmen niet ontbrak, leefde hij voort naar het goeddenken van zijn eigen boos en verdorven hart.

Eens preekte Ds. H. in het stadje Tholen. Uit enkel nieuwsgierigheid wilde Willem Hage, die toen 19 jaar oud was, deze leraar ook wel eens horen. Ds. H. preekte die avond over Matthéüs 12: 38-42. Deze predicatie maakte diepe indruk op hem, vooral de woorden: "De mannen van Ninevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht, en zullen hetzelfde veroordelen; want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jonas; en ziet, meer dan Jonas is hier! De koningin van het Zuiden zal opstaan in het oordeel met dit geslacht, en hetzelfde veroordelen; want zij is gekomen van de einden der aarde, om te horen de wijsheid van Sálomo; en ziet, meer dan Sálomo is hier!" Willem Hage durfde nu niet langer in grote zorgeloosheid verder te leven. Van zijn vermeende rust kwam hij nu in de onrust terecht.

Enige tijd later werd hij als schildersknecht werkzaam in Den Haag. Na veel omzwerfen kwam hij daar in contact met de Gereformeerde Gemeenten, waar hij zijn zieletoestand hoorde verklaren. Vanwege de leer, die in deze gemeenten werd verkondigd, werd hij er nauw aan verbonden, wat ook in zijn verdere leven van grote betekenis zou worden. Het behaagde de Heere, om verder in hem te werken, zodat er heilgeheimen Gods aan zijn hart werden geopenbaard.

Op 32-jarige leeftijd overkwam Hage een ernstig ongeluk, daar hij onder een trein geraakte. Helaas zou hij tengevolge hiervan zijn leven lang gehandicapt blijven.

Ongeveer twee jaar later kwam de Heere hem te roepen in Zijn wijngaard. In 1948 werd hij door het Curatorium toegelaten tot het volgen van de lessen aan de Theologische School. In 1952 werd hij beroepbaar gesteld en uit de vele beroepen die hij ontving, nam hij dat naar de gemeenten van Aalst en Brakel aan. Daar werd hij op 3 september 1952 bevestigd door Dr. C. Steenblok van Gouda met de woorden uit Maleachi 2: 7: "Want de lippen des priesters zullen de wetenschap bewaren, en men zal uit zijn mond de wet zoeken; want hij is een engel des HEEREN der heirscharen". Achtereenvolgens diende Ds. Hage de gemeenten van Aalst-Brakel 1952-1954; Nunspeet 1954-1958; Middelburg 1958-1962; Klaaswaal 1962-1966; Krabbendijke 1966-1972; Oosterland 1972-1975; Rotterdam-West 1975-1980 en Kruiningen 1980 – 1986. De Valk-Wekerom 1986-1989. Kruiningen 2^e keer 1989. Emeritaat 9 jan. 1995. Ds. Hage overleed 8 mei 2003, op 91 jarige leeftijd.

Predikant te Krabbendijke

... Op de mansledenvergadering van 20 december 1965 werd er een beroep uitgebracht op Ds. W. Hage van Klaaswaal. Deze leraar bedankte echter voor dit beroep.

Nadat Ds. P. Blok voor het op hem uitgebrachte beroep had bedankt, werd er op 28 maart opnieuw een beroep uitgebracht op Ds. W. Hage. Tot veler verwondering en blijdschap mocht deze met vrijmoedigheid de roepstem van de gemeente van Krabbendijke opvolgen.

Zo was de gemeente slechts een half jaar vakant geweest, toen Ds. Hage zich op 14 juni 1966 aan haar mocht verbinden. 's Middags vond de bevestiging plaats, waarbij Ds. Chr. van der Poel van Yerseke voorging. Na het zingen van Psalm 119: 7 en 17, votum en zegen, werd 2 Timótheüs 4: 1-18 gelezen, waarna Ds. Van der Poel voorging in gebed. Na het zingen van Psalm 45: 2 en 3 wees de bevestiger erop, dat de Heere Zijn Naam heeft willen grootmaken, vanwege de rijke bemoeienissen met de gemeente van Krabbendijke.

"De Heere", aldus Ds. Van der Poel, "heeft het niet gedaan omdat het verdiend was, maar Hij neemt altijd redenen uit Zichzelf; het was Zijn wil. Dat dan de gemeente met deze grote weldaden in Hem zou eindigen en dat men eens over de leraar zou mogen heen zien naar Hem. Hij zal straks de grote opdracht van Zijn Zender uitvoeren".

Ds. Van der Poel bepaalde de gemeente bij 2 Timótheüs 4: 2a: "Predik het Woord". Het hoofdthema luidde: "De roeping van Gods knechten", waarbij werd stilgestaan bij:

1. de opdracht;
2. de inhoud.

Nadat deze punten waren verklaard, werd Psalm 89: 8 gezongen en werd het formulier met de daarin gestelde vragen voorgelezen. Plechtig werd daarop door Ds. Hage geantwoord met: "Ja ik, van ganser harte".

In hartelijke bewoordingen richtte de bevestiger zich tot de nieuwe predikant. Staande werd de nieuwe leraar de bekende zegenbede uit Psalm 134: 3 toegezongen. Nadat het laatste gedeelte van het formulier was gelezen, werd de dienst beëindigd met dankgebed en het zingen van Psalm 68: 17.

In de avonduren vond de intrede plaats, waarbij zeer velen waren opgekomen. Ook waren er velen uit Klaaswaal aanwezig. De dienst ving aan met het zingen van Psalm 97: 1 en 7, votum en zegen. Vervolgens werd Romeinen 1: 1-16 gelezen, waarna Ds. Hage voorging in gebed.

Na het zingen van Psalm 89: 4 sprak de nieuwe predikant tot de gemeente, dat het thans de eerste maal was, dat hij als eigen herder en leraar in de gemeente de herdersstaf mocht opnemen. "De Heere regeert", aldus Ds. Hage, "zowel in het rijk der natuur als in het rijk der genade. De Heere, Die alles bestuurt, was het, Die mij losmaakte van de gemeente Klaaswaal en mij aan de gemeente van Krabbendijke deed verbinden".

Als tekst nam Ds. Hage Romeinen 1: 11 en 12: "Want ik verlang om u te zien, opdat ik u enige geestelijke gave mocht mededelen, ten einde gij versterkt zoudt worden; dat is, om mede vertroost te worden onder u door het onderlinge geloof, zo het uwe als het mijne". Het hoofdthema luidde: "Paulus' verlangen naar Rome".

Achtereenvolgens werd stilgestaan bij:

1. zijn innige begeerte;
2. een voortreffelijk oogmerk;

3. de onderlinge gemeenschap.

Aan het einde van de predicatie werd Psalm 66: 8 gezongen.

Daarna richtte Ds. Hage zich tot zijn bevestiger, de kerkenraad, gemeente en classispredikanten, de burgemeester van Krabbendijke, de plaatselijke predikanten en de catechisanten, koster en organisten.

Vervolgens werd de nieuwe leraar toegesproken door burgemeester L. Cnossen, die hem namens de burgerlijke overheid een hartelijk welkom toeriep.

Namens classis Goes en Partikuliere Synode Zuid werd het woord gevoerd door Ds. A. F. Honkoop van Goes. A

Is oud- predikant van Krabbendijke sprak Ds. W. Suyker enkele woorden.

En namens kerkenraad en gemeente van Klaaswaal richtte ouderling D. van der Sluys zich in bewogen bewoordingen tot Ds. Hage.

Laatste spreker was ouderling A. J. Busch, die zich in gevoelvolle woorden tot de nieuwe predikant en de gemeente richtte. Tenslotte verzocht hij de aanwezigen, om de nieuwe leraar staande toe te zingen Psalm 74:20:

*Laat Uwen armen knecht niet beschaamd zijn,
Maar geef hem veeleer oorzaak om te zingen
Van Uwen Naam; dat zij mogen ontspringen,
Die benauwdheid lijden, met smaad en pijn.*

Zo mocht Ds. Hage zijn dienstwerk in de gemeente aanvangen. Wat ledental betreft was er een groot verschil met zijn vorige gemeente, want de gemeente van Krabbendijke was vijfmaal groter dan de gemeente van Klaaswaal. Eén ding hadden zij echter gemeen: zij waren beiden van Adams geslacht.

Al vrij spoedig was het rustige optreden van de leraar in de gemeente merkbaar. Veel schokkende gebeurtenissen vonden er tijdens zijn verblijf op Krabbendijke niet plaats.

Op 14 maart 1968 overleed in de ouderdom van ruim 88 jaar en maanden oud-ouderling Steven Hollebrandse. Twintig jaar had hij de gemeente als ouderling mogen dienen. Zijn begrafenis vond plaats op 18 maart. Vooraf werd in het kerkgebouw een rouwdienst gehouden, waarbij Ds. Hage de leiding had.

Op dinsdag 29 april 1969 werd Ds. Hage bij terugkomst uit Goes door een achteropkomende vrachtwagen aangereden, waarbij zijn auto geheel werd vernield. Tot verwondering van de omstanders kon de predikant met slechts enkele kneuzingen en snijwonden naar huis worden gebracht. De Heere had hem wonderlijk gespaard en bewaard.

Opnieuw kwam op deze ledenvergadering de Psalmberijming ter sprake. Bij de stemming daarover waren 85 personen voor de oude berijming en 127 personen voor de berijming van 1773. Daar de kerkenraad het percentage op 70 had gesteld, en er dus 148 stemmen nodig waren voor de invoering van de nieuwe Psalmen, kwam er geen wijziging tot stand. Nog in dezelfde maand maart werd er in de kerk een ringleiding aangebracht voor degenen die een hoorapparaat hadden, dat daarop kon worden afgestemd, zodat men nu op de eigen zitplaats het gesprokene kon beluisteren. De bestaande doventelefoon werd daarmee overbodig.

In verband met het feit, dat ons land 25 jaar geleden van het Duitse juk was bevrijd geworden, werd er op 4 mei 1970 een herdenkingsdienst gehouden, waarin Ds. Hage de gemeente bepaalde bij Psalm 13: 6: "Maar ik vertrouw op Uw goedertierenheid; mijn hart zal zich verheugen in Uw heil; ik zal den HEERE zingen, omdat Hij aan mij welgedaan heeft".

Op zondagavond 28 juni 1970 ging de ontstellende tijding door de gemeente, dat ouderling J. Melis op het aller-onverwachtst was overleden. Op donderdag 2 juli vond

zijn begrafenis plaats. Vooraf werd er een rouwdienst in de kerk gehouden.

In "Kerkelijk Nieuws" stond hierover het volgende bericht: "Ds. W. Hage las Psalm 90, waarin Mozes getuigt, dat het uitnemendste van dit leven moeite en verdriet is. Dit is zeker ook de ervaring geweest van de overledene, maar hij heeft, door Gods genade, bij tijden ook mogen spreken van de hoop, die in hem was. Daarom treuren wij, maar niet als degenen, die geen hoop hebben. Ds. Hage sprak daarna een kort woord naar aanleiding van Johannes 11: 11 b: "Lázarus, onze vriend, slaapt; maar Ik ga heen, om hem uit den slaap op te wekken".

Bij het geopende graf sprak eerst Ds. A. Hofman, zwager van de overledene. Naar aanleiding van de Catechismus sprak hij enkele woorden over de vragen: *Wat troost u de wederkomst van Christus? Wat troost u de opstanding des vleses? En wat troost scheidt gij uit het artikel van het eeuwige leven?*

Het geluk van Gods volk is onuitsprekelijk. Voor ieder komt de vraag echter persoonlijk: Kent u die enige troost ?

Ds. Hofman bedankte namens de familie allen, die op één of andere manier van hun medeleven blij hadden gegeven.

Ds. Hage sprak nog een kort woord namens de kerkenraad: "Het woord van onze overleden broeder heeft misschien in uw woning geklonken, als hij bij u op huisbezoek kwam. Wat hebt ge ermee gedaan ?" Dominee wees er verder nog op, dat er weer een bidder minder is, maar een lover meer.

"Ook voor u, kinderen, zijn er gebeden opgeklommen". Na een laatste troostwoord tot de weduwe en de kinderen werd deze plechtigheid beëindigd".

Enkele maanden later, op 1 december 1970, werd in de vakature van ouderling J. Melis voorzien door Jac. van Pagee. Aan het einde van 1970 en het begin van 1971 was Ds. Hage wegens ziekte enkele weken verhinderd om voor te gaan. Gelukkig mocht hij korte tijd later volledig herstellen, zodat hij zijn dienstwerk in de gemeente weer kon voortzetten. In verband met de ziekte van Ds. Hage vond de bevestiging van de ambtsdragers pas plaats op 31 januari.

Op 29 september 1971, werd een nieuwe Kleuterschool "De Puttertjes" te Oostdijk. betrokken. Voorafgaand aan de officiële opening, werd er in "Apeldoorn" een bijeenkomst belegd. Ds. W. Hage liet daarbij zingen Psalm 25: 2, las Spreuken 22: 1-6 en ging daarna voor in gebed. Vervolgens heette hij de aanwezigen hartelijk welkom en naar aanleiding van het voorgelezen Schriftgedeelte sprak hij ondermeer het volgende: "Wanneer we thans verblijd mogen zijn, dat de kleuterschool te Oostdijk in gebruik mag worden genomen, waar onze kinderen de eerste beginselen worden bijgebracht, dan is het een dure roeping, de kinderen te onderwijzen in Gods Woord. Leert den jongen de eerste beginselen naar de eis zijns wegs, als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken".

Ds. Hage besloot zijn openingswoord met een ernstig vermaan: "Het is de plicht van het bestuur, onderwijzeressen en ouders, om de zuivere waarheid aan de kinderen voor te houden. Wij hebben ze gekend, die in hun prille jeugd de eerste beginselen werden bijgebracht en wat misschien wel twintig jaar later door God werd gebruikt tot eeuwige behoudenis. De Heere geve de eenvoudigheid en zuiverheid van Zijn Woord te bewaren". Ds. Hage liet vervolgens zingen Psalm 81: 12.

Hierna gaf de voorzitter van het schoolbestuur, M. Verschuure, enkele personen de gelegenheid om het woord te voeren. Hiervan werd gebruik gemaakt door wethouder H. Cornelisse, inspekteur H. Verboom, schoolarts Pelsma, architect C. J. Klap, hoofdaannemer Van Doorn en tenslotte K. Ruissen, als hoofd van de lagere school. Aan het einde van de bijeenkomst dankte de voorzitter alle aanwezigen, alsmede ook

de kleuterleidster, mevr. Mijnders-Jobse, waarna de officiële openingshandeling door de inspekteur van het kleuteronderwijs kon worden verricht.

Op 28 maart 1972 kwam oud-ouderling G. van Velzen te overlijden. Zijn begrafenis vond onder grote belangstelling plaats op de algemene begraafplaats te Krabbendijke. De leiding berustte bij Ds. W. Hage. Deze sprak naar aanleiding van Deuteronomium 32: 11. "Hij vond hem in een land der woestijn, en in een woeste, huilende wildernis; Hij voerde hem rondom, Hij onderwees hem, Hij bewaarde hem als Zijn oogappel". Aan de geopende groeve sprak Ds. Hage over Hebreëen 4: 9: "Er blijft dan een rust over voor het volk Gods".

[Vanwege onvrede over de prediking van ds. W. Suyker hadden onder andere de ouderlingen Van Velzen en Joh. Butijn Azn. ernstige bezwaren kenbaar gemaakt. Dit resulteerde erin dat Van Velzen na 36 jaar niet meer herkozen werd in de kerkenraad en Butijn voor zijn ambt bedankte. Butijn kwam in gewetensconflict en werd bepaald bij de woorden uit Ezechiël 34: *Ik zal hen van het weiden der schapen doen ophouden*. Ds. Suyker werd later uit zijn ambt ontzet wegens overtreding van het 7^e gebod Red. Gihonbron]

Reeds vele malen was er door andere gemeenten een beroep uitgebracht op Ds. W. Hage. In februari 1972 ontving hij een beroep van de gemeente van Oosterland. Tot veler verrassing en droefheid deelde hij op woensdag 8 maart (het was juist biddag) aan kerkenraad en gemeente mee, dat hij zich gedrongen voelde om het beroep naar Oosterland aan te nemen. Het is te begrijpen, dat er een grote stilte in de kerk viel op te merken, toen hij deze boodschap bekend maakte. Zijn opdracht aan de gemeente van "Predik het Woord" zou hier spoedig een einde nemen.

Echter, alles heeft een bestemde tijd, en alle voornemen onder de hemel heeft zijn tijd. De Heere heeft slechts te spreken: *ga! en hij gaat; kom! en hij komt; doe dat! en hij doet het*.

Op de laatste dag van maart werden de mansleden bijeengeroepen voor het beroepen van een herder en leraar. Als tweetal was gesteld Ds. L. Blok van Beekbergen en Ds. A. Hoogerland van Werkendam. Ds. Hage, die de leiding van deze vergadering had, bepaalde de aanwezigen in zijn openingswoord ondermeer bij het nachtgezicht van Paulus, die een Macedonisch man zag staan, die hem bad en zeide: "Kom over in Macedonië, en help ons".

Na de stemming bleek, dat Ds. Hoogerland met meerderheid van stemmen was gekozen. Aan het slot van de vergadering deelde Ds. Hage nog mee, dat er voor hem geen andere weg open lag, dan naar **Oosterland** te moeten gaan. "Maar", aldus Ds. Hage, "de Heere geve, dat de nood der gemeente mag worden opgebonden op de harten dergenen die bilden geleerd hebben".

De Heere heeft de verzuchtingen kennelijk verhoord, want reeds op 8 april berichtte Ds. Hoogerland, dat hij naar Krabbendijke moest en mocht komen. Tot op dat ogenblik was het in de kerkelijke geschiedenis van Krabbendijke niet voorgekomen, dat er binnen één maand en na het uitbrengen van slechts één beroep een nieuwe predikant was verkregen.

Het was op zondag 9 juli 1972, dat Ds. W. Hage in de avonddienst afscheid nam van de gemeente. Velen waren opgekomen om hierbij aanwezig te zijn. "Alles heeft zijn bestemde tijd hier op aarde", aldus Ds. Hage in zijn voorafsprak, "maar wat er ook verandert, Gods Woord blijft! Dat is de troost voor Gods kinderen en knechten".

Als tekst had de scheidende predikant genomen Romeinen 16: 24: "De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met u allen. Amen".

Het hoofdthema luidde: "Paulus' zegenbede aan de gemeente van Rome". Bij een

drietal hoofdgedachten werd nader stilgestaan, namelijk:

1. deze bede is nodig;
2. deze bede is rijk;
3. deze bede is gepast.

Nadat deze punten waren verklaard, verzocht Ds. Hage Psalm 89: 7 en 8 te zingen, waarna hij zich in korte bewoordingen richtte tot de gemeente, de kerkenraad, de catechisanten, de koster, de organisten, het onderwijzend personeel, de verenigingen, de bewoners van het bejaardentehuis en de burgerlijke overheid.

Na het dankgebed werd nog het woord gevoerd door burgemeester C. Pijl Hogeweg van Reimerswaal.

Tenslotte sprak ouderling M. de Jager de scheidende leraar namens kerkenraad en gemeente toe en verzocht hij de aanwezigen, om Ds. Hage met zijn echtgenote staande toe te zingen Psalm 121: 3 en 4.

Nadat Ds. Hage de sprekers had bedankt, legde hij voor de laatste maal als Krabbendijke's herder en leraar de zegen op de gemeente.

R. D. 25 februari 1980

Afscheid ds. W. Hage van Rotterdam-West

Wegens vertrek naar Kruiningen nam ds. W. Hage zondagmiddag afscheid van de Gereformeerde Gemeente van Rotterdam-West. Ruim vier jaar heeft hij deze gemeente mogen dienen.

De predikant bediende het Woord naar aanleiding van Numeri 6:23 tot 27 en bepaalde de gemeente bij de priesterlijke zegen daarbij lettende op een drietal hoofdgedachten, te weten het bevel des Heeren, het voorschrift door de Heere gegeven en de belofte die daaraan wordt toegezegd.

In zijn voorafsprak zei de leraar dat bij alle wisselingen die plaatsvinden, ook nu onze wegen gaan scheiden, de Heere zegt: "Ik de Heere worde niet veranderd". Na de ontvouwing van de bovengenoemde punten, sprak ds. Hage een ernstig toepasselijk woord, de gemeente er op wijzende dat bij alle tijdelijke zegeningen er ook een andere zegen is, een "goed" weggelegd voor allen die de Heere vrezen.

Ds. Hage bedankte de kerkenraad voor de ondervonden broederlijke liefde, zowel in blijde als in droeve dagen.

Ouderling Van den Berg sprak in gevoelvolle woorden ds. Hage toe en sprak de wens uit dat hij in zijn nieuwe gemeente tot een zegen mag werkzaam zijn, waarna hij tenslotte liet toezingen ps. 132:6.

Saambinder 27 maart 1980

Bevestiging en intrede van Ds. W. Hage te Kruiningen

Op donderdag 6 maart j.l. was het een blijde dag voor de Gereformeerde Gemeente te Kruiningen. Op deze dag mocht deze gemeente voor de eerste maal een eigen herder en leraar ontvangen in de persoon van ds. W. Hage uit Rotterdam-West.

De bevestiging

Velen waren opgekomen om getuige te zijn van de bevestiging van ds. W. Hage tot herder, en leraar van onze gemeente te Kruiningen. De bevestigingsdienst werd geleid door de consulent ds. Chr. Van der Poel en werd begonnen met het zingen van Psalm 84 : 5, votum en groet. Hierna werden gelezen de Nederlandse geloofsbelijdenis en de Algemene zendbrief van de apostel Judas.

Na het gebed en het zingen van Psalm 68 : 3 en 5, sprak ds. Van de Poel:

Hij, Die wandelt tussen de zeven gouden kandelaren, zegt tot Zijn knechten: *komt en hij komt, gaat en hij gaat, doet dat en hij doet het*. Het is daarom, gemeente van Kruiningen, dat Hij u een dienaar als uit Zijn hand komt te schenken. Er is blijdschap bij u en ook bij ons.

Het is voor de eerste maal, dat u een leraar mag ontvangen. De Heere heeft een onverdiende weldaad geschonken. Wat zou het groot zijn, als we daar allen een indruk van zouden ontvangen. Wat hij komt doen? Hij komt u de volle raad Gods verkondigen. Hij komt niets anders verkondigen dan Gods Woord, waarin zegen en vloek, licht en duisternis in Christus in Zijn dienenswaardigheid wordt voorgesteld.

Ds. Van der Poel bepaalde de gemeente bij de Algemene zendbrief van Judas, de verzen 24 en 25: "Hem nu die machtig is u van struikelen te bewaren, en onstraffelijk te stellen voor zijn heerlijkheid in vreugde, de alleen wijze God, onze Zaligmaker, zij heerlijkheid en majesteit, kracht en macht, beide nu en in alle eeuwigheid. Amen".

Het thema was: "de zegenbede van Judas" en ds. Van der Poel stond achtereenvolgens

stil bij:

1. Hem, Die machtig is en bewaren zal;
2. Hem, Die onstraffelijk stellen zal en
3. bij Hem, Die de eer ontvangen zal.

Nadat deze hoofdgedachten op ernstige wijze waren verklaard, memoreerde ds. V. d. Poel, dat hij als consulent het Woord hier vele malen heeft verkondigd met opening en vermaak. Thans is deze arbeid teneinde in verband met de komst van ds. Hage. De Heere stelle hem tot een rijke zegen. Na het zingen van Psalm 89 : 8 las ds. V. d. Poel het formulier tot bevestiging. Op de gestelde vragen antwoordde ds. Hage met: "Ja ik, van ganser harte".

In zijn toespraak tot de bevestigde leraar memoreerde ds. V. d. Poel dat er blijdschap was, toen ds. Hage het beroep naar Kruiningen had aangenomen. We hebben reeds lang in vriendschap mogen leven, aldus ds. v. d. Poel, en het was tot blijdschap dat ik u mocht bevestigen. Toch, het is onze wens, dat God u zelf zou mogen bevestigen. Hij stelle u tot een rover van de hel, opdat velen zouden worden behouden. Hij stelle uw bediening tot opbouw van Zijn Kerk. Uw gedachten zullen vermenigvuldigen. Ruim een jaar geleden werd uw vrouw begraven. De Heere vervulle de ledige plaats met Zichzelf.

Staande werd ds. Hage toegezongen Psalm 134 : 3. Na het dankgebed werd deze plechtige dienst besloten met het zingen van Psalm 150 : 1 en 2.

De intrede

Het was voor een geiheel gevulde kerk dat ds. W. Hage 's avonds voor de eerste maal als herder en leraar van de Geref. Gemeente te Kruiningen votum en groet uitsprak. Gelezen werd de geloofsbelijdenis van Nicea en 2 Cor. 4, waarna ds. Hage vooringing in gebed.

Na het zingen van Psalm 68 : 14 en 16 sprak ds. Hage: Geliefden, zo is thans het uur aangebroken, nadat wij in deze middag tot uw herder en leraar in het dienstwerk zijn bevestigd, dat wij met een inleidend woord ons aan de gemeente wensen te verbinden. Waar God onwederstandelijk werkt in het werk der herschepping, is het Diezelfde God, Die de harten van Zijn knechten neigt tot hetgeen ze worden geroepen. Wanneer er blijdschap is i in de gemeente, denken we aan het woord: *Verblijdt u in God!* Omdat het God is die de harten neigt. Hoe verblijdt? Verblijdt u in God met ootmoed. Dan gaan we niet de hoogte in. Dan worden we geringer dan al de aan ons bewezen weldaden. Zo gaan we niet op in de mens, maar wordt Christus noodzakelijk. Alleen in deze schat ligt het leven.

Ds. Hage bepaalde de gemeente bij 2 Cor. 4 : 7: "Maar wij hebben deze schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht Codes zij, en niet uit ons".

Het thema was: "Hemelse schatten in aarden vaten". Achtereenvolgens stond ds. Hage stil bij:

1. waarin deze schat bestaat,
2. in welke vaten zij huisvest en
3. de reden waarom zij daar wordt geherbergd.

We moeten verkondigen Christus en Die gekruist, aldus ds. Hage, door een weg van wederbarende genade. Daar valt de mens tussenuit. Dat uw verwachting niet mocht zijn op de dienaar, maar op Hem, Die de dienaars zendt. Het zijn geen heilige mensen en hebben veel gebreken. Maar God wil ze gebruiken in Zijn kerk op aarde. Hij wil Zich bedienen door aarden vaten, opdat alle roem zal zijn uitgesloten. Wie roemt roeme in Hem, de van God gegeven Zaligmaker. Hij wil Zich bedienen van aarden vaten, waarin die schat is gelegd.

Waarom in aarden vaten? Omdat de uitnemendheid der kracht zij Godes en niet uit ons. Die kracht is een bovennatuurlijke kracht, maar ook een onwederstandelijke en sterke kracht. Het is ook een zalige kracht, want God zal een zeer gewillig volk hebben op de dag van Zijn heirkraft. Wat wordt het dan een zalig bukken en buigen voor die hoge God om als een arme zondaar gezaligd te worden in Hem.

Ik hoop, dat God mij de krachten wil geven om dat dierbare Woord uit te dragen. Gemeente, schaaft u om het Woord, want we gaan naar ons eeuwig huis.

Vervolgens dankte ds. Hage ds. V. d. Poel voor zijn bevestiging deze middag. Namens de kerkenraad dankte hij de consulent voor het vele werk dat in de gemeente van Kruiningen werd verricht.

De predikanten, de burgemeester van Reimerswaal, de politie, de vrouwen en meisjes van de zangvereniging, de medewerkers, de koster en hulpkoster, de cateohisanten, de kerkenraad, de, gemeente, de kerkenraad van Rotterdam-West, de afgevaardigden en familie werden in zijn toespraak betrokken.

Ds. A. Hoogerland heette ds. Hage met enkele toepasselijke woorden hartelijk welkom namens de Classis Goes en de Part. Synode-Zuid.

Burgemeester Boer sprak enkele woorden van welkom namens de gemeente Reimerswaal terwijl ouderling Faasse namens Rotterdam-West enkele afscheidswaarden sprak.

Laatste spreker was ouderling Moerland, die ds. Hage welkom heette namens kerkenraad en gemeente en wenste hem de opening van Gods Woord toe. De Heere heeft grote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd. Wat zullen we de Heere vergelden voor de weldaden aan ons bewezen.

Op verzoek van ouderling Moerland werd ds. Hage staande toegezongen Psalm 121 : 3 en 4.

Ds. Hage dankte alle sprekers voor hun woorden en eindigde met dankgebed, waarna nog werd gezongen Psalm 118 : 7.

A. Eggebeen

Saambinder 10 april 1986

Afscheid ds. W. Hage te Kruiningen

Op donderdag 20 maart j.1. heeft Ds. W. Hage afscheid genomen van de Gereformeerde Gemeente te Kruiningen. in verband met zijn vertrek naar De Valk-Wekerom. Deze afscheidsdienst werd begonnen met het zingen van Psalm 25 : 6. het lezen van 1 Thess. 5 en gebed.

Na het zingen van Psalm 119 : 45 en 83 sprak Ds. Hage o.a.:

Geliefden, wanneer vanavond de tijd gekomen is, dat wij als uw dienaar een afscheidswaard spreken, dan is dat voor u en voor mij van grote betekenis. We mochten 6 jaar in uw midden voorgaan. We hebben in deze periode veel liefde ondervonden en samen hebben we tijden van zorgen, ziekte en sterfgevallen, maar ook van vreugde en blijdschap mogen doormaken. Nu gaat uw dienaar weg, maar God. Die gisteren en heden en tot in eeuwigheid Dezelfde is, blijft. Dat dierbare Woord, dat ons wijs kan maken tot zaligheid, blijft. Kom naarstig op in de weg der middelen. ook als het straks leesdienst zal zijn. Want tenzij dat de mens wederomgeboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien. Dit is geen vrucht van onze akker, maar het werk van een Drieëinig GóD.

Tot tekst nam Ds. Hage deze avond: 1 Thess. 5 : 23: "En de God des vredes Zelf heilige u geheel en al; en uw geheel oprechte geest, en ziel, en lichaam worde onberispelijk bewaard in de toekomst van onzen Heere Jezus Christus".

Het thema was: "Paulus" zegenbede aan de gemeente van Thessalonica". Achtereenvolgens stond hij stil bij:

1. hoe dat hij wijst op de bron des vredes;
2. vermeldt van een treffelijk werk;
3. ontsluit een heerlijke toekomst.

Nadat Ds. Hage deze punten had verklaard, wees hij erop, dat hij altijd getracht heeft heen te wijzen naar die Ene Naam. We hebben u verkondigd, dat voor de grootste der zondaren verzoening te vinden is in het bloed van Christus. Hij zal Zijn Kerk leiden door Zijn raad. Houdt een weinig moed. volk des Heeren. wetende dat uw verlossing aanstaande is.

Na het zingen van Psalm 42 : 1 en 5 besloot Ds. Hage met een enkel persoonlijk woord. U hebt ons. zo sprak de scheidende leraar, 6 jaar in uw midden verdragen. De Heere heeft gegeven dat we in vrede in uw midden mochten verkeren. We hebben samen mogen zoeken, gebouwd te worden in de leer der apostelen en profeten. Wat is er van de prediking overgebleven? Die God is hel alleen waardig geëerd, gediend en gevreesd te worden.

Vervolgens sprak Ds. Hage enkele hartelijke afscheidswaarden tol de catechisanten, vrouwenvereniging, zangvereniging, jeugdvereniging, koster, hulpkoster en organisten.

Tot de kerkenraad sprak hij o.a.: we hebben 6 jaar zonder moeilijkheden samen mogen leven en hartelijk met elkaar meegeleefd. Maar ambtelijke genade is niet genoeg. De Heere geve u daarvan iets te verstaan.

De aanwezig predikanten, de consulent Ds. Chr. v.d. en de afgevaardigden van de classis, alsmede de vertegenwoordigers van het gemeentebestuur van Reimerswaal, waaronder burgemeester Boer, de familie en de kerkenraad uit De Valk-Wekerom werden dank gezegd voor hun aanwezigheid en belangstelling.

Tot slot richtte Ds. Hage zich tot de gemeente.

Met grote ernst wees de scheidende leraar erop, dat één ding nodig is, om geheiligd te worden door Gods lieve Geest en gewassen en gereinigd te worden in het bloed des Lams. De Heere zegene u tot roem van Zijn Naam. Hierna eindigde Ds. Hage met dankgebed.

Ds. Chr. v.d. Poel sprak vervolgens namens de classis Goes en de Part. Synode Zuid enkele afscheidswaarden. Geachte broeder Hage, er zullen weinig mensen gedacht hebben, dat er nog een dag zou aanbreken, dat u afscheid van de gemeente Kruiningen zou nemen. Gods wegen zijn hoger dan onze wegen. Dan geloven we, dat we de tolk van velen zijn, als we zeggen, dat het ons spijt dat u ons gaat verlaten. We hebben vele jaren met u mogen dienen in deze classis en in de Part. Synode Zuid. De Heere geve, dat de door u gesproken woorden, bedauwd door Gods Geest, rijke vrucht zal mogen afwerpen. Zijn Woord zal nooit ledig wederkeren. Nu gaat u ons verlaten. De ouderdom is daar, maar u mag nog groen en fris zijn. De Heere moge dat nog vele jaren bestendigen. Maar de tijd komt, dat het een einde zal nemen. Dan zal het zijn, over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten. Nog een weinig tijds en de strijd zal ook voor u gestreden zijn. *En de God des vredes Zelf heilige u geheel en al; en uw geheel oprechte geest, en ziel en lichaam worde onberispelijk bewaard in de toekomst van onzen Heere Jezus Christus.*

De volgende spreker was burgemeester Boer van de gemeente Reimerswaal, die namens het gemeentebestuur enkele hartelijke afscheidswaarden sprak. De burgemeester sprak de hoop uit, dat het Ds. Hage in zijn nieuwe gemeente goed zou

mogen gaan.

Ouderling L. Moerland sprak namens de kerkenraad en de gemeente. Geliefde dominee, zes jaar zijn vlug voorbij. De gedachten hebben zich vermenigvuldigd. Zes jaar geleden was de nood in de gemeente groot. De Heere gaf dat u rijkelijk Zijn Woord mocht bedienen. De Heere mocht Zijn zegen over het ambtelijk werk gebieden. Namens kerkenraad en gemeente hartelijk dank voor al het werk dat u hebt verricht. We hebben in aangenaamheid mogen samenleven. De Heere trekke met u op en het is onze wens, dat Hij ook daar uw arbeid zou willen zegenen.

Gemeente, wij zijn vanavond herderloos geworden. Kom trouw op naar de leesdiensten. De Heere geve gebed, opdat de ledige kansel mag worden vervuld. Namens kerkenraad en gemeente bood ouderling Moerland een bureaustoel aan, die in de consistorie gereed stond.

Hierna werd Ds. Hage staande toegezongen Psalm 121: 4.

Ds. Hage bedankte tot besluit alle sprekers voor hun woorden en voor het geschenk en eindigde voor de laatste maal als herder en leraar van de gemeente te Kruiningen met de zegenbede.

R.D. 9 mei 2003

Ds. W. Hage (91) overleden

In het verpleeghuis Rehoboth te Goes is gisteravond ds. W. Hage, emeritus predikant van de Gereformeerde Gemeenten, overleden. Ds. Hage was 91 jaar.

W. Hage werd in 1949 toegelaten tot de Theologische School te Rotterdam. Drie jaar later werd hij door docent dr. C. Steenblok, toen predikant te Gouda, bevestigd in zijn eerste gemeente Aalst/Brakel.

Vervolgens diende ds. Hage de gemeenten Nunspeet (1954), Middelburg (1958), Klaaswaal (1962), Krabbendijke (1966), Oosterland (1972), Rotterdam-West (1975), Kruiningen (1980), De Valk-Wekerom (1986) en opnieuw Kruiningen (1989).

In 1995 ging ds. Hage met emeritaat. Hij verleende daarna nog hulpdiensten in Kruiningen.

Ds. Hage maakte gedurende een periode van bijna veertig jaar deel uit van het curatorium van de Theologische School te Rotterdam en was voorzitter van het deputaatschap emerituskas en het deputaatschap ter behartiging van de belangen van het kerkelijk weekblad De Saambinder.

De begrafenis vindt maandag plaats in Goes.

Saambinder 15 mei 2003

IN MEMORIAM DS. W. HAGE, (8 januari 1912-8 mei 2003)

'En indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt...', zo schreef de apostel Petrus aan de vreemdelingen, , verstrooid in de landstreken van Klein-Azië. Nauwelijks zalig. Niet dan door veel strijd, vele verdrukkingen, benauwdheden, beproevingen en kastijdingen, zo tekenen de kanttekenaren bij 1 Petrus 4:18 aan.

Met deze vijf woorden kan het leven van ds. Hage worden samengevat. Vooral aan het einde van zijn leven moest hij steeds dieper doorleven wat hem niet zaligmaakte. Zijn ambt niet, zijn duizenden preken niet, zijn bekering niet. Was dit ook niet de boodschap geweest die hij gedurende een lange reeks van jaren op zoveel kansels had uitgedragen? In het genadewerk blijft er van de mens blijft niets over,

heeft ds. Hage moeten leren én mogen prediken.

Maar toch. Het nauwelijks zalig worden ziet niet alleen op het smalle poortje waar de mens met zijn bedekselen onmogelijk door kan, het ziet ook op het eenzijdige genadewerk Gods, dat voortvloeit uit het eeuwige welbehagen Gods. Van die zijde bezien is de zaligheid van de gemeente Gods zeker en gewis, zo vervolgen de kanttekeningen bij 1 Petrus 4:18. *Daarom, en daarom alleen, zal Gods volk en ook broeder Hage eenmaal de eerkroon dragen*, schreef ds. A.F. Honkoop in het Kerkelijk Jaarboek van 1993, naar aanleiding van het 40-jarig ambtsjubileum van ds. Hage.

Willem Hage werd op 8 januari 1912 in Rotterdam geboren. Later werd hij schildersknecht in Den Haag. Daar behaagde het de Heere om op de jonge Hage neer te zien. Onder de prediking van ds. **P. Honkoop sr.** kwam God in zijn leven. Als schuldige ging hij over de wereld, "t Werd steeds donkerder. Tegelijkertijd probeerde hij alles om door de werken der wet zalig te worden. Hage kreeg een wettische gang. Ds. Honkoop wist daar echter wel raad mee.

Middelijkerwijs werd Hage door zijn prediking en pastorale arbeid krachtig uit zijn eigen vroomheid en goede werken uitgezet. "Er was geen doen meer aan, ik kon niet meer zalig worden. Toen heeft het God behaagd mij te doen bukken voor Zijn hoogheid en majesteit: Uw doen is rein. Uw vonnis gans rechtvaardig. Maar toen behaagde het de Heere ook een weg te openen buiten mezelf in de dierbare vernederde Borg en Zaligmaker, om in Hem alleen zaliggemaakt te worden."

Tijdens de ambtsbediening van ds. Honkoop werd Hage diaken in de gemeente van Den Haag. Later volgde het ouderlingschap. Beide ambten bekleedde hij korte tijd, omdat hij in 1948 werd toegelaten tot de studie aan de Theologische School. Later, in 1958, bevestigde ds. Honkoop zijn oud-ouderling nog een keer, nu als predikant van Middelburg.

Opvallend is dat ds. Hage wisselend heel grote, maar ook heel kleine gemeenten diende. Hij stond onder meer in Middelburg en Krabbendijke, maar ook in Aalst-Brakel en Klaaswaal. Opmerkelijk is verder dat op verschillende plaatsen ds. Hage de eerste predikant was die de gemeente mocht begroeten. Zo begon hij in 1952 zijn ambtsbediening in de gemeenten Aalst en Brakel, na bevestigd te zijn door dr. C. Steenblok. Aalst bestond al wel verschillende jaren, maar Brakel, toen een gemeente met 60 zielen, was in datzelfde jaar geïnstitueerd.

De Valk-Wekerom bestond in 1986 ook nog maar drie jaar als zelfstandige gemeente toen ds. Hage het beroep aannam. Ook in Klaaswaal, Oosterland en Kruiningen was ds. Hage de eerste predikant. Kruiningen diende hij twee maal; de tweede maal vanaf 1989, toen ds. Hage reeds 77 jaar oud was. Toch mocht hij Kruiningen nog tot 1995 als eigen predikant en daarna nog een goed jaar in de vorm van hulpdiensten dienen. Tot op zeer hoge leeftijd heeft de Heere het hem vergund om Zijn Woord te mogen uitdragen.

Ds. W Hage, een mens van God gekend, getrokken en afgezonderd tot het werk van de bediening. Een mens die hoogst zelden over zichzelf sprak. Hij probeerde zoveel mogelijk op de achtergrond te blijven. Maar als hij sprak, dan ging hij recht door zee. Dat deed hij ook in de veertig jaar dat hij in het curatorium zat. Zijn mening verwoordde hij kort, helder en zakelijk, volgens ds. A. F. Honkoop, die ds. Hage een lange reeks van jaren heeft gekend.

Ds. Hage was ook een mens, die de gebrokenheid van het leven leerde kennen. Door een ongeluk met de trein verloor hij op dertigjarige leeftijd een been.

Het huwelijk met Maria Cornelia den Engelsman bleef kinderloos. In 1975, tijdens zijn ambtsbediening in Rotterdam-West, zag hij zijn geliefde vrouw zich ontvallen.

Hij moest haar achterlaten op begraafplaats Oud-Kralingen.

Ds. Hage was een prediker van wet en Evangelie. Zijn preken waren goed bestudeerd. Hij preekte geen verhaaltjes, maar zijn tekst. Zijn preken hadden ook een duidelijke lijn. Het was te horen dat hij nooit onvoorbereid op de kansel stond. Zijn preken waren afsnijdend, volgens ds. J. Baaijens, die in Middelburg vier jaar onder het gehoor van ds. Hage zat. "Hij heeft het wat gezegd: de mens moet van alles afgeslagen worden, hij moet met alles de dood in. Ds. Hage tekende maar één weg, een weg door recht buiten de mens, in Christus. Dan werd zijn prediking ruim. Zalig worden gaat met de armen over elkaar, zei hij wel. Je hoorde dat hij zelf deze gang had doormaakt. Van stap tot stap wist hij vanuit de Schrift ook de gangen van Gods kerk te tekenen." In elke preek kwam naar voren hoe een verloren Adamskind en een rijke Christus bij elkaar komen.

Ds. W. Hage was pastor in een groot aantal gemeenten. Hij deed wat hij kon doen, maar zocht geen gezelligheid in de gemeenten die hij diende. Hij probeerde mee te leven waar hij kon, maar liet dat niet ten koste gaan van het noodzakelijke studeerkamerwerk. Was hij in een eerste contact misschien wat gereserveerd, zij die hem leerden kennen, gingen hem ook waarderen. Zijn ja was ja, zijn spreken eerlijk en oprecht.

Ds. Hage is niet meer. Donderdagavond rond kwart over acht ging hij in, in de vreugde zijns Heeren en hij heeft, net als elk van Gods keurlingen, niet meer omgezien. Maandag is hij in Goes begraven. De oude mens is afgelegd.

Redactie

Uitgave Heidelbergse Catechismus

Protestants Nederland 1 juni 2011

Mijn troost in mijn ellende; Verklaring van de Heidelbergse Catechismus, door ds. W. Hage. Uitgave van Uitgeverij De Groot Goudriaan, Kampen, 2010. Gebonden in twee banden.

Voor mij liggen twee voornamelijk uitgegeven delen. Ds W. Hage heeft in zijn leven meermalen de Heidelbergse Catechismus doorgepreekt. Dat is zo de gewoonte in de rechterflank van onze kerken. Nu is er iemand geweest, die deze preken vanaf de band heeft uitgeschreven.

Degene die deze uitgave verzorgd heeft, merkt van deze noeste arbeid op: naar we mogen hopen en geloven heeft hij de liefhebbers der waarheid hiermee geen kleine dienst bewezen.

Aan de 52 preken gaat een korte levensschets van de hand van ds. G. Hoogerland vooraf. Ds. Hoogerland tekent ds. Hage als een bescheiden man. Het was zijn vermaak om te prediken een rijke Christus voor een arme zondaar en hoe die Middelaar en die zondaar bij elkaar gebracht worden. U begrijpt dat dit voor ons allen van het allergrootste belang is. Hoe zouden wij kunnen leven en sterven zonder de Heere Jezus Christus eigen te zijn?

Deze uitgave past geheel in de lijn van de Gereformeerde Gemeenten. De heer Bunt, die zich met de uitgave intensief heeft bezig gehouden, is vol lof over deze dominee. "Ik kwam er snel achter dat hij een zuivere en bevindelijke waarheid verkondigde, geheel in de lijn van ds. G. H. Kersten. Ik kan niet anders zeggen, als dat ik nooit anders dan met lof over deze godzalige predikant heb horen spreken."

Wie de eenvoudige Heidelberger dierbaar is, die hoeft aan deze uitleg niet voorbij te gaan. Wanneer u tijd en rust vindt om de leer der godzaligheid te overdenken, dan is deze uitgave een leidraad. Ik noem u de punten van de predicatie over zondag 1: *De omvang, de grond, de zekerheid en de kennis van die troost*. Dit val ik bij.

Van harte aanbevolen.

Ds. W. van Weelden, Oud-Alblas

De Saambinder, 14 juli 2011

Onze gemeenten is een grote dienst bewezen door het verschijnen van een verklaring van de Heidelberger Catechismus door wijlen ds. W. Hage. Een aanbevelenswaardige verklaring om te gebruiken in de leesdiensten, maar ook in het onderzoek in de leer die naar de godzaligheid is. Wat opvalt is de zakelijke, duidelijke uiteenzetting van de zaken die de Heidelberger aan de orde stelt. Bij elke zondagsverklaring staat een tekst als uitgangspunt, die gebruikt wordt als inleiding om tot de verklaring te komen. Zo wordt de band met de Heilige Schrift duidelijk. Nadat de betreffende Zondag verklaard is, wordt er geëindigd met de toepassing, om met het gehoorde tot onszelf in te keren. De lijn waar onze gemeenten vanouds op gestoeld zijn is duidelijk te vinden. Schriftuurlijk, dogmatisch, bevindelijk, evenwichtig en duidelijk in het plaatsmakend werk voor Christus. Enz.

Kootwijkerbroek, ds. G. Beens

MIJN TROOST IN MIJN ELENDE

Verklaring van de Heidelbergse Catechismus, ds. W. Hage¹

ZONDAG 45 Vragen 1161/m 119

Zingen: Psalm 123:1
 Lezen: Matthéus 7:21 t/m 23
 Zingen: Psalm 51:1 en 8
 Zingen: Psalm 99:5 en 7
 Zingen: Psalm 102:11

Tekst: Matthéus 7:7 en 8

Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en gij zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden. Want een iegelijk die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, dien zal opengedaan worden.

116. Vr. Waarom is het gebed den Christenen van node ?

Antwoord. Daarom dat het het voornaamste stuk der dankbaarheid is, welke God van ons vordert (a), en dat God Zijn genade en den Heiligen Geest alleen aan diegenen geven wil, die Hem met hartelijke zuchten zonder ophouden daarom bidden en daarvoor danken (b).

a Ps. 50:14. b Matth. 7:7. Luk. 11:9, 13. 1 Thess. 5:17.

117. Vr. Wat behoort tot zulk een gebed dat Gode aangenaam is en van Hem verhoord wordt?

Antwoord. Eerstelijk, dat wij alleen den enigen waren God, Die Zich in Zijn Woord ons geopenbaard heeft (a), om al hetgeen dat Hij ons geboden heeft te bidden (b), van harte aanroepen (c). Ten andere, dat wij onzen nood en ellendigheid recht en grondig kennen (d), opdat wij ons voor het aangezicht Zijner Majesteit verootmoedigen (e). Ten derde, dat wij dezen vasten grond hebben (f) dat Hij ous gebed, niettegestaande wij zulks onwaardig zijn, om des Heeren Christns' wil zekerlijk wil verhoren (,q), gelijk Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft (h).

u

Openb. 19:10. Joh. 1:22, 21. 21, b Rom, 8:26, 1 Joh. 5:14.1. Jak. 1:5. c Joh. 4:24. Ps. 145:18, d 2 Kron, 20:1 2, e Ps. 2:11 f. Ro. 10:14 g. Joh. 14:13 h. MATth. 7:8

364 ZONDAG 45

118. Vr. Wat heeft ons God bevolen van Hem te bidden?

Antwoord. Alle geestelijke en lichamelijke nooddrift (a), welke de Heere Christus

begrepen heeft in het gebed dat Hij ons Zelf geleerd heeft.

a Jak. 1:17. Matth. 6:33.

119. Vr. Hoe luidt dat gebed?

Antwoord. (a) Onze Vader, Die in de hemelen zijt,

1. Uw Naam worde geheiligd.

2. Uw Koninkrijk kome.

3. Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, alzo ook op de aarde.

---

¹ De Groot Goudriaan, Kampen, 2010. Voortreffelijke uitgave.

4. Geef ons heden ons dagelijks brood.
  5. En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren.
  6. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze. Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen.
- a Matth. 6:9, 10, 11, 12, 13. Luk. 11:2, 3, 4.

INLEIDING

Geliefden,

In het u voorgelezen Schriftgedeelte handelt de Heere Jezus over het gebed en gaat het onderscheid aantonen tussen het ware en valse gebed. Hij heeft de opdracht gegeven, zoals u in het zevende vers van dit hoofdstuk werd voorgelezen, zeggende: 'Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en gij zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden.' Daarmee toont de Heere Jezus aan dat het gebed ook noodzakelijk is, en een vereiste, want de Heere wil immers op het gebed zijn kinderen schenken al wat ze van Hem begeren, zowel wat hun tijdelijke als hun geestelijke nooddrift betreft. Maar Hij gaat in datzelfde gedeelte wat u werd voorgelezen er ook op wijzen dat lang niet alle gebed een waar gebed is. Want Hij zegt: 'Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heere, Heere: Dan gaat de Heere Jezus aantonen dat wanneer zij tot Hem zullen roepen en zeggen: 'Heere, Heere, hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd, in Uw Naam grote krachten en wondertekenden gedaan,' dat Hij hun echter aanzegt: 'Ik heb u nooit gekend.'

Dus waar komt het op aan? Dat geldt gedurig in het leven van elk onzer, op het hartenwerk. De Heere is een God Die naar waarheid ziet in het binnenste. Daarom is het nodig en noodzakelijk, zullen we ooit een waar gebed tot God kunnen opzenden, dat er een daad Gods in ons leven plaats heeft, namelijk door hartvernieuwende genade. Zo lang de bron van ons bestaan boos en verdorven is, kan er nooit een waar gebed uit oprijzen. Daarom is het nodig dat eerst het hart gereinigd en vernieuwd wordt door de herstellende genade van Gods lieve Geest. Dan zal zulk een ziel gaan leren roepen en smeken met onuitsprekelijke verzuchtingen, omdat de Geest Gods in het hart van die zondaar gaat werken. En dat zij door de werkingen des Geestes, Die in hen zucht met die onuitsprekelijke verzuchtingen en voor hen is biddende, door Christus de noden mogen bekend maken voor het aangezicht des Heeren.

En dan zal de Heere ook zeker zulk een gebed verhoren en vervullen, daar Hij een ware bidder nog nooit beschaamd heeft laten staan, gelijk in vers 8 van hetzelfde u voorgelezen Bijbelgedeelte staat: 'Want een iegelijk die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, dien zal opengedaan worden.' En ziet, dat onderscheid gaat ook de onderwijzer hier aantonen, wanneer hij handelt over het allervolmaaktste gebed, en we worden in deze ure geroepen om uw aandacht daarbij te bepalen, aan de hand van de 45e Zondagsafdeling van onze Heidelbergse Catechismus die aan de orde van behandeling is, alwaar gehandeld wordt:

Van het gebed

We wensen van het gebed met u te handelen, in drie hoofdgedachten:

1. De noodzakelijkheid van het gebed.
2. De vereisten voor het gebed.
3. De inhoud van het gebed.

Wij herhalen met u te willen handelen van het gebed, in drie hoofdgedachten:

1. De noodzakelijkheid van het gebed. Zoals dat in het bijzonder naar voren komt in vraag 116 met het antwoord.
2. De vereisten voor het gebed. Waar de onderwijzer in het bijzonder van spreekt in vraag 117 en het antwoord.
3. De inhoud van het gebed. Wat nader uitgewerkt wordt in de vragen en antwoorden 118 en 119.

Ziedaar onze drie hoofdgedachten.

Doch zingen wij vooraf uit Psalm 51:1 en 8:

*1. Gena, o God, gena, hoor mijn gebed;
Verschoon mij toch naar Uw barmhartigheden;
Delg uit mijn schuld, vergeef mijn overtreden;
Uw goedheid wordt noch paal noch perk gezet.
Ai, was mij wel van ongerechtigheid;
Mijn schuld is zwaar, ik heb Uw wet geschonden;
Zie mijn berouw, hoor hoe een boet'ling pleit,
En reinig mij van al mijn vuile zonden.*

*8. Heer', open Gij mijn lippen door Uw kracht,
Zo zal mijn mond Uw lof gestaag vermelden;
Geen offer kan voor mijne zonden gelden;
Behaagd' U dat, straks wierd het U geslacht.
Indien Gij lust in brandend' off'ren hadt,
Dan wierd het vuur door mij gewis ontstoken;
Ik spaarde dan noch zorg, noch vlijt, noch schat,
Maar zou 't altaar van offervee doen roken.*

1. De noodzakelijkheid van het gebed.

Zoals dat in het bijzonder naar voren komt in vraag 116 met het antwoord. Nadat de onderwijzer in de voorgaande Zondagsafdeling gehandeld heeft van de wet, en hoe de onderwijzer in het tweede gedeelte van vraag 115 heeft aangeduid dat men nu God altijd bidden moet om die wet te mogen betrachten, welke de Heere geopenbaard heeft, en die de onderwijzer heeft besproken in het stuk der dankbaarheid. En dat nu juist daarom ook de Kerk gedurig moet bidden om de genade des Heiligen Geestes. Want alleen door de genade des Heiligen Geestes, zullen zij ook, indien de Geest in de raderen mag zijn, een gebed mogen bidden wat Gode aangenaam is en Hem welbehaaglijk.

Wanneer de onderwijzer dan ook gaat spreken over het gebed, dan wordt als vanzelf in de eerste plaats ook naar voren gebracht de noodzakelijkheid van het gebed. Want het is Gode welbehaaglijk en de zondaar profijtelijk en tot heil en zaligheid, wanneer zij verwaardigd mogen worden om door Gods lieve Geest tot Hem te bidden. Van het gebed wordt daarom wel eens gesproken als over de thermometer van het geestelijke leven. Wanneer het gebedsleven bij Gods kinderen gaat tanen, dan zien we ook dat het leven in het hart van Gods kinderen zo dikwijls als gaat kwijnen. Maar wanneer het gebedsleven gedurig werkzaam mag zijn, en ze vele worstelingen mogen kennen aan de troon der genade, wil de Heere Zijn kinderen begiftigen met veel rijke weldaden. Waarom? Om hun gebed? Nee, want in het gebed ligt geen enkele grond van verhoring, noch van enige verdienste. Maar, zo zegt Gods Woord: 'Op hun

noodgeschrei, deed Ik grote wonderen.'

De Heere wil dat Zijn kinderen Hem gedurig zouden smeken om van Hem geholpen en onderwezen te worden, ook van de weg die Hij wil dat zij zullen gaan. Dat ze in afhankelijkheid van Hem gedurig het oog op Hem gevestigd mochten hebben, voor al hetgeen ze ook voor dit leven nodig hebben, maar bovenal ook voor hun arme ziel op weg en reis naar de eeuwigheid. Wanneer dan gehandeld wordt over het gebed, letten we in de eerste plaats dus op de noodzakelijkheid van het gebed.

De onderwijzer stelt hier de vraag? *Waarom is het gebed de mensen van node?*

Nee, dat vraagt hij niet. Hij spreekt hier niet over het gebed van de mensen in het algemeen, maar van de christenen: *Waarom is het gebed den Christenen van node.* Wie zijn er christenen? Zeker, wanneer er iemand godsdienstig leeft, ook uitwendig, dan wordt wel gezegd, dat zijn christenvolkeren, en dat in onderscheid van de heidense volken, die de afgoden dienen en voor hout en steen, of voor allerlei andere dingen, zich neerbuigen.

Maar zou dit onderscheid hier ook bedoeld worden door de onderwijzer, als hij zegt: *Waarom is het gebed den Christenen van node?*

Nee, dan heeft hij niet het oog op die uitwendige belijders, maar als hij spreekt van christenen, heeft hij het oog op een volk dat door Christus is verlost geworden. Dan heeft hij het oog op een volk, dat door Christus' bloed is gekocht en die verlost is door dat dierbare bloed des Lams. Dat is een volk dat door de waarachtige wederbarende genade Christus is ingelijfd. En waar het nu door het bad der wedergeboorte Christus is ingelijfd, en nu Christus en al Zijn weldaden door die inlijving deelachtig geworden is, o, dan is dat een volk waar een daad Gods aan heeft plaatsgehad. Die mensen hebben leren kennen wat de onderwijzer van tevoren reeds behandeld heeft, namelijk in het eerste stuk van de ellende en in het stuk der verlossing, want hij gaat het gebed ook naar voren brengen in het stuk der dankbaarheid, als het derde stuk wat een Christen van node heeft om welgetroost te mogen leven en zalig te sterven.

Dat is zulk een volk dat door genade niet vreemd is van het waarachtige werk, en dat in Hem ook alles vindt wat tot hun zaligheid van node is. Dat is dus een volk dat bij de aanvang de schreden mag richten op het smalle spoor dat ten leven leidt. Die door Gods lieve Geest waar zaligmakend werd bearbeid, dat dus niet vreemd is van dat waarachtige werk wat de Heere verheerlijkt in de harten van de Zijnen. *Waarom hebben zij nu dat gebed nodig?*

De Heere kent toch de noden van Zijn kinderen volmaakt, Hij is toch de Hartenkenner en Nierenproever en ziet zelfs tot in de diepste schuilhoeken van het menselijke hart; Hij weet al de overleggingen en Hij weet de behoeften en de begeerten van Zijn volk; Hij kent alle dingen op een volmaakte wijze.

Heeft de Kerk er niet van gezongen in Psalm 139, dat Hij het hart doorgrondt en de nieren proeft? Hij weet ook al de noden van Zijn kinderen, Hij kent al hun zorgen, Hij weet wat ze nodig hebben en behoeven.

Waarom, zo zegt de onderwijzer, is dan het gebed den Christenen van node?

Velen zeggen: 'Dat is nu niet meer nodig.' Sommigen zeggen dat uit vijandschap, of uit haat tegenover God en de Heere Jezus Christus, omdat ze niet willen bidden en dat ze niet meer willen vragen om hetgeen voor tijd en eeuwigheid nodig is. Die zijn nog minder dan een dier, want een dier, wanneer het behoefte heeft, laat dan zijn stem nog horen. Als een koe honger heeft, loeit hij. Als een varken honger heeft, hij laat zijn geknor horen tegenover zijn baas.

Maar er zijn mensen die zeggen: 'Nee, bidden vind ik niet meer nodig.' Zulken willen niet meer bidden voor het eten of slapen gaan. Ze vallen als een beest aan de maaltijd

of in hun bed. Men smaadt daarmee God, en komt daardoor Zijn Naam en Zijn Woord te verachten.

Maar er zijn ook wel mensen die nog godsdienstig zijn, die zich zelfs wel christenen noemen. Die zijn zó groot geworden, die zeggen: 'Nee, bidden hoeft niet meer, ik moet nog wel danken, en de Heere gedurig loven en prijzen voor de zegeningen en voor de weldaden, maar bidden is niet meer nodig. Dat heeft de Heere voor mij gedaan en ik ben nu bekeerd en heb het gebed niet meer nodig.' U voelt het wel aan gemeente, waar men dan heen gaat, met de hoge stand die men gaat innemen; men heeft dan God niet meer nodig. Het is echter geheel in strijd met Gods Woord en in strijd met de bevinding der heiligen.

Want Gods volk zal juist leren verstaan hoe het gebed noodzakelijk is en het Gode behaagt. Die krijgen behoefte aan het gebed, en die krijgen naarmate ze meer en meer door Gods Geest bearbeid worden ook meer behoefte om de Heere aan te lopen bij gedurigheid. Die gaan ook van Hem afsmeken wat ze nodig hebben. Nee, die gaan niet lijdelijk, zorgeloos en goddeloos leven; die willen niet ontkennen dat ze behoeftig zijn; maar het wordt de ademtocht van hun ziel om met hun noden tot God te vluchten. Tot wie zouden ze anders heengaan, want bij Hem alleen zijn de woorden des eeuwigen levens.

Waarom is het dan nog noodzakelijk in het stuk van de dankbaarheid? De onderwijzer heeft in het stuk van de dankbaarheid eerst gehandeld over de wet; die wet leidt immers tot nadere ontdekkingen in het leven van Gods Kerk. Want al is die wet ook genoemd in Zondag 2 in het stuk der ellende, zeggende: Waaruit kent gij uw ellende? En dat er een volk gevonden wordt dat door de ontdekkingen van de wet gebracht zijn aan het einde van de wet, en die in de Vervuller van de wet zijn leven heeft leren kennen. Echter blijft die wet zijn functie beoefenen in het leven van Gods kinderen, en dat in een weg van nadere ontdekkingen, van nadere ontgroningen, van nadere ontblotingen. Maar 'wam die wet doet ook zijn werking in het stuk van de dankbaarheid. Om nu de wet te mogen aanvaarden, uit de hand des Middelaars, als een regel of richtsnoer des levens om daarnaar te mogen leven en wandelen.

Wat heeft Gods volk nodig om die wet te mogen betrachten en vervullen? Dan kan het alleen maar door de gerechtigheid van Christus. Dan zal juist ook Gods Kerk, wanneer ze in het stuk van de dankbaarheid een blik mogen slaan in de wet, het moeten gaan inleven hoe ze van zichzelf daar totaal niet meer aan kunnen beantwoorden. Wat is dan de inhoud van de ganse wet? Volmaakte liefde tot God en volmaakte liefde tot de naaste, want liefde is de vervulling van de wet. Nu zullen ze leren om de gerechtigheid in Christus te mogen zoeken en Hem met smekingen aan gaan lopen; en dan zullen ze gedurig ook hun verzuchtingen opzenden, zeggende:

Och, of wij Uw geboón volbrachten!

Gená, o hoogste Majesteit!

Gun door 't geloof in Christus krachten,

Om die te doen uit dankbaarheid.

Waar nu het gebed als het voornaamste stuk der dankbaarheid bevonden wordt, daarom zal Gods kerk niet buiten het gebedsleven kunnen. Maar waarom is het gebed het voornaamste stuk der dankbaarheid? Wel, in het ware gebed ligt de erkenning van God Zelf. In het gebed gaat de mens erkennen dat God alleen God is, dat Hij waarlijk God is. Dat doet de mens nu van nature nooit. Mijn natuur wil ook niet erkennen dat God nu waarlijk God is. We zijn in onze grondslag vijanden van God geworden. Van nature wil de mens zichzelf redden, zichzelf handhaven. Met al wat in hem is, ook met

zijn beide voeten wil hij op de grond blijven staan. Nee, wij willen niet dat God Koning over ons is. Wij zijn heren en zullen niet meer tot U komen, dat is onze goddeloze taal. Dat is de natuur en het bestaan van de mens geworden, sinds we in Adam ons tegen God hebben gesteld, en nu leeft de mens voort, de één op een godsdienstige, de ander op een goddeloze wijze. Maar de mens gaat door in zijn staat van vijandschap tegenover God.

Het rechte gebedsleven houdt in om het alleen van Hem te verwachten. Dus het niet te verwachten van onszelf, niet te verwachten van onze kennis, niet te verwachten van onze wijsheid, niet te verwachten van deze of gene grote der aarde. Om het dus niet te verwachten van iets dat maar bijkomstig is. Maar om nu alles te mogen verlaten, om het door het ware gebed alleen te verwachten van de levende God. Dezulken gaan het ook alleen zoeken bij de levende God.

Nee, dat zijn niet van die sleurgededen, dat is niet het danken van de farizeeër, dat is niet het roemen van de godsdienstige mens die altijd kan loven en prijzen, die altijd maar kan bidden en altijd maar kan danken. Maar in het rechte gebed is er een zoeken naar des Heeren gunst en gemeenschap. In het rechte gebed zoekt de bidder Gods genade deelachtig te worden. In het rechte gebed is het een zoeken van Zijn majesteit en van Zijn macht, in de totale afhankelijkheid, of de Heere uit genade ons nog wil schenken wat ons van node is.

Als dan de onderwijzer spreekt van de noodzakelijkheid van het gebed, dan is dat, omdat dit het voornaamste stuk is der dankbaarheid wat God van ons komt te vorderen. Omdat de Heere dat Zelf in Zijn Woord bevolen heeft. Want in Psalm 50 lezen we dat Hij spreekt: 'Roep Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eren' (Ps. 50:15). En Paulus zegt: 'Verblijdt u in de hoop. Zijt geduldig in de verdrukking. Volhardt in het gebed' (Rom. 12:12).

Heeft de Heere ons niet geleerd in Zijn Woord, dat als de zoon zijn vader om brood bidt, die vader hem dan een steen zal geven? En indien hij om een ei bidt, zal hij hem dan een slang of een scorpioen geven?

Nee, integendeel. Daarom zal de hemelse Vader, wanneer Zijn kinderen tot Hem vluchten met hun geestelijke en lichamelijke nooddrift, hen zeker horen en zij zullen door Hem ook zeker verhoord worden. Zou dan de hemelse Vader Zijn kinderen beschaamd laten staan? Zou Hij niet veeleer vervullen al hun nooddrift? Ja toch! Wat zegt nu de Heere? We hebben het reeds genoemd in onze inleiding: 'Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en gij zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden. Want een iegelijk die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, dien zal opengedaan worden' (Matth. 7:7, 8). Ja, de Heere wil ook, zo zegt de onderwijzer, Zijn genade en de Heilige Geest diegenen geven, die Hem met hartelijk zuchten zonder ophouden daarom bidden en daarvoor danken.

Waarom waren zij dan biddende? We lezen in Gods Woord van Izak, die ging des avonds in het veld om te bidden. Waarom bad hij? Jonge mensen in ons midden, hij bad omdat hij een hulp aan zijn zijde van de Heere wenste te ontvangen. Een vrouw aan zijn zijde, daar mag u ook om vragen bij God. Het ware zelfs te wensen dat het meer gedaan mocht worden, ook onder onze jonge mensen, het is immers de enige rechte weg om tot een huwelijk te geraken. En de Heere altijd maar te vragen of Hij in ons leven ons maar bewaren mocht, opdat we niet met zondige handelingen ons zouden vergrijpen, maar dat we in een eerlijke en rechte weg voor God tot een huwelijk mochten geraken. We zien ook van Samuël die bad voor het volk. Hij bad tot de Heere en de Heere deed bliksem, donder en hagel van de hemel neerdalen ten tijde van de oogst; en hij bad wederom, en God herstelde het zomerweer en het noodweer hield op. We lezen van Jakob die worstelde aan de beek Jabbok voor zijn arme ziel, en

hij is immers ook niet beschaamd geworden, waar hij van toen af Israël, dat is vorst Gods, genaamd werd, en aldaar van God gezegend werd. We lezen van David die gedurig zijn smeekbeden opzond.

Waar zullen we beginnen, waar zullen we eindigen als we alle voorbeelden zouden moeten opsommen? Let wel, hier staat dat ze met hartelijke zuchtingen en smekingen zonder ophouden, God bidden en danken. Dat zijn die verborgen zuchtingen van Gods kinderen, die voortdurend opstijgen tot voor de troon der genade om geholpen te worden ter bekwamer tijd. Dan zijn er soms ook van die verborgen klachten die uit hun hart opstijgen, als ze zeggen, gelijk Hizkia: 'O HEERE, ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg: Dan wordt er soms meer gebeden met de pet op dan met de pet af, zeiden vroeger weleens de oudjes. O, die verborgen zuchtingen des harten die vanuit de nood der ziel soms opstijgen ten hemel om tijdelijke, doch bovenal ook om geestelijke zegeningen in Christus. Dat de Heere nu alleen vervullen kan, maar ook vervullen wil, niet óm, maar óp het gebed, al hun nooddruft, waar de dichter van zegt: 'Op uw noodgeschrei, deed Ik grote wond'ren.'

Als Zijn kinderen uit de nood hunner ziel tot Hem gaan, laat Hij ze niet beschaamd staan. Al wat ze van Hem begeren in waar geloof, het zal hun geschieden.

Met de God huns heils komt dat volk nooit beschaamd uit; maar wel met zichzelf. Nee, er ligt geen enkele verdienste in de gebeden van Gods kinderen; ver is het daar vandaan. Maar de Heere is een Hoorder en Verhoorder van de gebeden der Zijnen. Denkt u maar aan het volk van Israël, toen ze in Egypteland kermden tot God en het geroep des volks opklom voor het aangezicht des Heeren, zodat Hij zeide tot Mozes: 'Ik heb het geroep des volks gehoord.' Denk maar aan datzelfde volk, toen ze in het land Kanaän waren ingekomen en de vijanden hen overweldigden omdat ze tegen God gezondigd hadden; maar roepende in de benauwdheid, heeft Hij ze niet beschaamd laten staan, maar Hij redde hen uit al hun angsten. Dat zijn die hartelijke zuchtingen en smekingen om tijdelijke en geestelijke nooddruft.

Ligt dat nu in de macht van dat volk om te kunnen zuchten aan de troon der genade? O nee, het ware bidden is een vrucht van de bediening van God de Heilige Geest. God geeft Zijn volk Zijn Geest Die in hen gaat zuchten met die 'onuitsprekelijke zuchtingen, waarmee Hij naar de wil van God voor al de heiligen bidt: Wanneer nu de Heere in de harten Zijns volks de Heilige Geest schenkt als de Geest der genade en der gebeden, dan mogen zij gaan bidden door de Geest. God vervult al hun nooddruft, en dan mogen zij Hem danken voor Zijn onuitsprekelijke Gave, en voor al de weldaden uit Hem. Wat blijkt nu uit het ware gebed? Wel, daar komt nu niets, maar dan ook niets van de mens bij in aanmerking. Dat was een worstelen aan de troon der genade, en wat dat volk niet voor zuchten en bidden houden kon, dat gaat door tot in het binnenste heiligdom, en wil de Heere ook vervullen. Ja, Hij vervult al hun nooddruft, voor zover het in Zijn raad kan bestaan en als zij bidden en hartelijk zuchten overeenkomstig Zijn Goddelijke wil, door de Heilige Geest, zoals de Heere dat ook heeft voorgeschreven in het aller-volmaaktste gebed. Wat ons in zulk een gebed nodig is, dat gaat de onderwijzer behandelen in onze tweede hoofdgedachte:

2. De vereiste voor het gebed.

Waar de onderwijzer in het bijzonder van spreekt in matig vraag 117 en het antwoord, waar de onderwijzer vraagt: Wat behoort tot zulk een gebed dat Gode aangenaam is en van Hem verhoord wordt? Hier stelt de onderwijzer de vraag wat nu nodig is tot zulk een waar gebed. Wat behoort daar nu toe? Wat blijkt nu alleen al uit de vraag?

Wel, dat lang niet elk gebed Gode aangenaam is en van Hem verhoord wordt. We

lezen in Gods Woord van de gebeden den der goddelozen, die de HEERE een gruwel zijn. We lezen in Gods Woord dat ook Zijn kinderen soms gebeden opzenden, die lang niet altijd verhoord worden, en waar God ook geen acht op slaat. Want ook van die gebeden kan het gelden, wat Jakobus ervan zegt: 'Gij bidt, en gij ontvangt niet, omdat gij kwalijk bidt, opdat gij het in uw wellusten doorbrengen zoudt' (Jak. 4:3). Gelukkig volk, dat al onze gebedjes niet verhoord worden, want als al die gebedjes verhoord werden dan zou het er dikwijls maar droevig uitzien in het leven van de mens.

Denk maar aan Elia, die begeerde te sterven, want hij was het leven moe, daar hij vervolgd en verdrukt werd van Izébel, een goddeloze koningin de hem naar het leven stond. Hij gaat bidden, en zegt: *HEERE, laat mij maar sterven, want het is me beter te leven dan te sterven.*

Nee, zegt de HEERE tot Elia, uw gebed zal niet vervuld worden; nee, want dan zou het er niet best uitzien. U heeft eerst nog werk te doen op de aarde. U moet Elisa, uw opvolger in uw plaats, nog gaan zalven, en u moet Hazaël nog zalven tot koning over Syrië, en zo gaat de HEERE nog enkele opdrachten geven aan Zijn kind en knecht, opdat hij zou gaan vervullen hetgeen Gode welbehaaglijk was, en niet handelen zou naar eigen zin en wil. Dus lang niet al de gebeden van Gods volk worden verhoord. Gods volk moet het van achteren wel eens zeggen: 'Gelukkig dat de Heere niet naar mijn dwaze bidden gedaan heeft, en naar mijn dwaze smekingen aan Hem gericht niet geluisterd heeft.'

Gods kinderen durven wel oordelen van de hemel afbidden over hun vijanden. Zoals de discipelen Jakobus en Johannes deden, die de Heere Jezus toestemming vroegen om vuur van de hemel te doen nederdalen, om de Samaritanen te verslinden die Jezus niet wilden ontvangen in hun vlek, 'omdat Zijn aangezicht was als reizende naar Jeruzalem: Als nu Zijn discipelen Jakobus en Johannes dat zagen, zeiden zij: Heere, wilt Gij dat wij zeggen dat vuur van den hemel nederdale en dezen verslinde, gelijk ook Elia gedaan heeft?' (Luk. 9:53, 54).

Maar de Heere Jezus was wijzer dan Zijn discipelen en veel lankmoediger over deze Samaritanen, gelijk er in het vervolg staat: 'Maar Zich omkerende bestrafte Hij hen en zeide: *Gij weet niet van hoedanigen Geest gij zijt.* Want de Zoon des mensen is niet gekomen om der mensen zielen te verderven, maar om te behouden. En zij gingen naar een ander vlek.'

Nee, de Heere handelt daarin wijs en Hij vervult alleen die gebeden, die de zodanige vereisten hebben als de onderwijzer hier aangeeft. Wat wordt er dan in zulk een gebed vereist? Er worden drie dingen in het bijzonder genoemd welke tot zulk een gebed behoren. Welke zijn dat? In de eerste plaats een rechte Godskennis, en dan zegt de onderwijzer:

Eerstelijk, dat wij alleen den enigen waren God, Die Zich in Zijn Woord ons geopenbaard heeft, om al hetgeen dat Hij ons geboden heeft te bidden, van harte aanroepen. Dus hier wordt in de eerste plaats ware Godskennis vereist. Zulk een ware Godskennis wordt zomaar niet gevonden door een visioen of door een gezicht, maar die wordt gekend uit de lijn der openbaring van God Zelf in Zijn Woord, door de verlichting des Heilige Geestes in de ziel. De openbaring van God in de harten van Zijn kinderen gaat niet buiten Zijn Woord om, en kan ook niet plaats hebben zonder de bediening van de Heilige Geest. Dus door Woord en Geest gaat de Heere Zichzelf doen leren kennen in het leven van Zijn gunstgenoten. Het verheven Voorwerp van het gebed van Gods kinderen, is de Drie-enige God: *Vader, Zoon en Heilige Geest*, gelijk Christus ons dat leert in het Hoge priesterlijk gebed, zeggende: 'En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtigen God, en Jezus Christus,

Dien Gij gezonden hebt' (Joh. 17:3).

Hij openbaart Zich door Zijn Geest en door het Woord aan de Zijnen in Zijn volheerlijke deugden, in Zijn volheerlijke Namen, in Zijn volheerlijke eigenschappen en in Zijn volheerlijke Personen. Als Hij. Zich dan verklaart door middel van Zijn Woord aan de harten van Zijn kinderen, dat Hij is de Alwetende, Die alle dingen volmaakt weet en alle dingen ziet en geheel doorziet, alle dingen kent, ja, volmaakt kent en doorgrondt, dan gaan zij Hem leren kennen en beminnen. Hij leert hen dat voor Hem niets verborgen is, niets bedekt, niets onzichtbaar voor Zijn oog. Ze gaan Hem leren kennen, Die zelfs alle begeerten en behoeften van des mensen hart kent. Maar ook leren zij Hem kennen als de Almachtige Die al hun nooddrift kan en wil vervullen, die hun nuttig en Hem welbehagelijk zijn; Hij zal hun schenken wat zij in oprechtheid van Hem bidden en begeren, zuchtende naar Zijn wil door de Heilige Geest.

Zij gaan ook leren dat er voor Hem niets te wonderlijk is, want Hij heeft maar te spreken en het is er, te gebieden en het staat er; *Hij roept de dingen die niet zijn alsof dat zij waren.* Hij is de Alomtegenwoordige, Die nergens in of uit te sluiten is. Hij is nabij degenen die Hem aanroepen, al is het vanuit de diepste schuilhoeken der aarde. Maar ze gaan ook zien dat Hij de Barmhartige is, Die hen altijd helpen wil en niet zal beschamen die het geheel en alleen van Hem verwachten.

Nee, niet die Hem aanroepen via de beelden of de heiligen die Rome erop nahoudt, maar die het alleen van Hem verwachten, dat is Hem aangenaam. Immers, Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet, maar de levende God, Die Zichzelf in Zijn Woord openbaart als God de Almachtige, de Alomtegenwoordige, de Algenoegzame en de Alvervullende God, Die zal voor Zijn Kerk aanbrengen alles wat zij van node hebben, want Hij kent en weet volmaakt al hun behoeften.

Maar niet alleen Godskennis is vereist, doch ook de rechte gestalte des harten bij de bidder, gelijk de onderwijzer ons leert dat we Hem van ganser harte moeten aanroepen. Dus niet met een gedeeld hart: God wat en de mens zelf wat; nee, Hem van ganser harte aanroepen. Ons door Zijn genade alleen tot Hem te wenden met ons ganse hart om verhoring, om alle nooddrift des harten van Hem alleen vervuld te krijgen. Dan zegt Hij Zelf: 'Mijn zoon, mijn dochter, geef Mij uw hart.' Dus zo tot God te vluchten in de nood van onze ziel, in de nood van ons tijdelijk bestaan, om zich geheel aan Hem over te geven voor tijd en eeuwigheid beide.

Wat is er nu nog meer vereist tot een recht gebed dat Gode aangenaam is en van hem verhoord wordt? Wel, niet alleen Godskennis en een rechte gestalte, maar, zo zegt de onderwijzer: Ten andere, dat wij onzen nood en ellendigheid recht en grondig kennen, opdat wij ons voor het aangezicht Zijner Majesteit verootmoedigen. Voorwaar gemeente, we kennen onze noden en onze ellende van nature niet recht en grondig. We zijn van nature in een ontzettende staat van ellende, van onkunde, van roekeloosheid en dwaasheid weggezonden. Ja, we zijn zó diep weggezonden in onze ellendestaat, dat we onze ellende niet recht kennen of beseffen. Zodat we ook onze zielen nood niet recht kennen, tenzij de Heere onze blinde zielsogen daarvoor opent. Daarom, wat is nodig voor een waar gebed? Wel, dat wij onzen nood en ellendigheid recht en grondig kennen. Dat wil dus zeggen dat wij door het ontdekkend licht van Gods lieve Geest, bekend gemaakt moeten worden aan onze diepe jammerstaat, aan onze totale machteloosheid, aan onze gehele onbekwaamheid tot enig goed en geneigdheid tot alle kwaad, aan onze diepe onwil tot enige gehoorzaamheid om Gods wetten en inzettingen te betrachten.

Maar waartoe dient ons dan deze kennis van onze jammerstaat? De onderwijzer leert

het ons nadrukkelijk, als hij zegt: *Opdat wij ons voor het aangezicht Zijner Majesteit verootmoedigen.*

Dus niet op de hoogte van uw bekering en bevinding zult gij Hem op de rechte wijze kunnen bidden en aanroepen, niet op de hoogte van de van Hem ontvangen weldaden, niet op de hoogte van uw godsdienst. Nee, maar vanuit een verootmoedigde gestalte, u in het stof voor Hem neerbuigende, zeggende met Abraham en Job: 'Hoewel ik stof en as ben,' of, 'daarom verfoei ik mij in stof en as.' Als we onze nood en ellende recht en grondig kennen, dan gaan we niet de hoogte in, dan liggen we in het stof voor Gods aangezicht ter aarde, zeggende: 'Wie weet, Hij mocht Zich wenden?' Dan wordt er dus een ware smeking geboren aan de troon der genade. Want juist die zielenmood en een verootmoedigde gestalte is ons zo onmisbaar en behoort tot een recht gebed, wat Gode aangenaam is en van Hem verhoord wordt. Dan wordt de zondaar meer en meer door Gods Geest ontdekt, ontgrond en ontledigd, om als een arme zondaar zich voor God te verootmoedigen.

Om dan te mogen worden wat we zijn in Adam na zijn diepe val in het paradijs. Wat zijn we daar geworden? We zijn mensen geworden die onszelf hebben gestort in een diepe staat van jammer en ellende. We zijn mensen geworden die de dood en de rampzaligheid zich hebben waardig gemaakt. We zijn zulke mensen geworden door onze eigen schuld en toedoen, dat we ons het eeuwig oordeel op de hals hebben gehaald en vanwege onze zonden, vanwege onze ongerechtigheden, nergens geen recht of enige aanspraak meer op hebben, om nu in diepe ootmoed des harten voor het aangezicht des Heeren te mogen komen, gelijk Abraham sprak: 'Ik onderwind mij om tot U te spreken, hoewel ik stof en as ben.' Of gelijk Jakob, die het betuigde: 'Ik ben geringer dan al deze weldadigheden en dan al deze trouw die Gij aan Uw knecht betoond hebt. Want met mijn staf ben ik over deze Jordaan gegaan, en ziet, nu ben ik tot twee heiren geworden.'

Dus ootmoed is ons nodig, hoor ook David maar eens kermen in Psalm 51, als hij uitroept: 'Gena, o God, gena, hoor hoe een boet'ling pleit: Hij gaat smeken tot de Heere en worstelen aan de troon der genade. Nee, niet als een rechthebbende in zichzelf, maar hij gaat het betuigen: 'Dies ben ik HEER' Uw gramschap dubbel waardig.' Hij leefde het in dat hij zich de dood en rampzaligheid had waardig gemaakt. Denk ook maar aan die zondares, die aan de voeten van Jezus neerknielde. Ze sprak niet één woord. Ze stond of knielde daar neer aan Zijn voeten. Ze nam de gestalte in van een slavin. Wat deed ze daar aan de voeten van Jezus? Met haar tranen maakt ze Zijn gezegende voeten nat. Nee, ze sprak geen woord en toch bad ze daar, zoals menigeen nog nooit gebeden heeft. Ze stond daar te treuren en te wenen vanwege de innerlijke nood van haar ziel, vanwege schuldbesef was ze getroffen en verslagen, maar ook vanwege de innerlijke betrekking welke zij gevoelde op de Heere Jezus, die innerlijke liefdesband waarmee ze aan Hem verbonden was. Nee, ze kon Hem niet laten gaan, tenzij Hij haar zegende. Ze kuste Zijn voeten, ze droogde Zijn voeten af met het haar van haar hoofd, maar ze sprak geen woord. Toch bad ze. Heeft u zo al eens gebeden, neerliggende aan Zijn voeten? Dan zult u niet beschaamd uitkomen, net zomin als die vrouw, toen Hij tot haar sprak: 'Vrouw, ga heen, uw zonden zijn u vergeven.' Zij ging vrij heen, met een opgelucht gemoed en een vrede in haar hart die alle verstand te boven gaat.

Maar hoe stond het met Simon, de gastheer van de Heere Jezus? Die stond daar, vergramd op deze vrouw, daar zij een zondares was. Jezus had haar behoren weg te zenden zonder enige ontferming, maar Hij deed dat niet. Nee, maar Jezus neemt het juist op voor de vrouw en Hij veroordeelt Simon de farizeeër.

Wat zou u denken van Maria, die wenende stond aan het graf omdat ze Hem miste Die

haar ziel liefhad. Hoe Hij Zich aan haar openbaarde en zeide dat Hij heenging naar Zijn en haar Vader. Wat zou u denken van de arme tollenaar achterin de tempel. Hij mocht gerechtvaardigd afgaan naar zijn huis, nadat hij aldaar zijn gebed had uitgestort voor de Heere, zeggende: 'O God, wees mij arme zondaar genadig'. Want de Heere gaat aan een ware bidder, een ootmoedige bidder, een arme smekeling aan Zijn genadetroon niet voorbij, maar ontfermt Zich zeker over hem. Waarom geliefden? Omdat dit volk waarlijk mag bidden, niet met enige waarde in zichzelf, niet met enige gronden in zichzelf, maar die mensen hebben een grondslag leren kennen buiten zichzelf in Hem, hun Verlosser en Zaligmaker, hun Voorbidder bij de Vader.

Nu gaat de onderwijzer nog spreken over een andere vereiste, namelijk: *Ten derde, dat wij dezen vasten grond hebben dat Hij ons gebed, niettegenstaande wij zulks onwaardig zijn, om des Heeren Christus' wil zekerlijk wil verhoren, gelijk Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft.*

Wat wordt ons dus hierin getekend? Wel, dat dit volk een grond, een pleitgrond, heeft buiten zichzelf. Nee, die mensen hebben geen grond in zichzelf Maar het is hun alleen te doen om Christus' verdienste. En dat nu God hun, om Christus en Zijn verdiensten, altijd wil horen én verhoren. Want buiten Christus is God ook voor Zijn kinderen een verterend Vuur en een eeuwige Gloed, bij Wien niemand wonen, of tot Wie zelfs niemand naderen kan zonder verteerd te worden. Dit zegt de Heere Zelf bij Jesaja: 'De zondaren te Sion zijn verschrikt, beving heeft de huichelaars aangegrepen; zij zeggen: Wie is er onder ons, die bij een verterend Vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij een eeuwigen Gloed wonen kan?' (Jes. 33:14).

Nee, buiten die dierbare Jezus is er geen toegang tot de troon der genade, want wij hebben zelf die weg afgesneden in onze bondsbreuk in Adam, ons aller verbondshoofd. Toen is er een engel geplaatst aan de ingang van de hof van Eden met een vlammend lemmet eens zwaards, en nu is die weg voor eeuwig toegesloten en kan het nooit meer langs de weg van het verbond der werken. In het Evangelie wordt geopenbaard hoe nu God in Christus, de Zoon van Zijn eeuwige liefde, in die dierbare Borg en Middelaar, voor de Zijnen een weg geopend en gebaad heeft. Opdat een arm en verlegen volk door de trekkende liefde van Gods Geest mag naderen tot de troon der genade, om daar hun smekingen voor Zijn aangezicht te mogen neerleggen. En in Hem geheiligd, in Hem gezuiverd, zullen die verzuchtingen van Gods volk de Heere aangenaam zijn. Want in zichzelf, en vanuit die vuile bron van hun natuurlijke hart kunnen ze God nooit meer behagen.

Zijn die verzuchtingen dan gewerkt door de mens zelf? Nee, ze zijn gewerkt door God de Heilige Geest in het hart van de zondaar, waarin Hij reeds vanaf de wedergeboorte woont en werkt. Die Geest werkt altijd rein en zuiver, dan is dat gebed, dan zijn die verzuchtingen als helder en zuiver water uitgestort voor de troon der genade. De Heilige Geest werkt dus in een vuile bron, in een onreine fontein; daarom is het zo nodig dat ook die gebeden en verzuchtingen uit die vuile harten, gezuiverd worden in het alles-reinigende bloed van Christus. Daarom dat grote voorrecht, dat die ware bidders die het alles in zichzelf zo onwaardig zijn, nu om des Heeren Christus' wil, toch zekerlijk van God verhoord zullen worden. Immers worden die gebeden neergelegd op dat gouden reukaltaar van Christus' verdienste, opdat ze in Hem geheiligd en gezuiverd zijnde, Gode voorgesteld mogen worden tot een welaangename en Gode welbehaaglijke offerande. Dus alleen om Christus' wil, alleen om de gerechtigheid van Christus, om dat dierbare volbrachte werk van die gezegende Immanuël, verhoort God hen.

Dat heeft God in Zijn Woord beloofd en wordt ons geopenbaard in Zijn heilig

Evangelie. Dan mag dat volk ook de sterkte daarvan in hun ziel ervaren, wanneer Hij hun geestelijke en lichamelijke noodduft vervult om Christus' wil. Want hij heeft Zijn Kerk gekocht beide voor tijd en eeuwigheid. Dus waar moet dat volk dan om bidden? Dat gaat ons de onderwijzer nader verklaren en aantonen, als we in onze derde hoofdgedachte zullen spreken over:

3. De inhoud van het gebed.

Want wat zegt de onderwijzer in vraag en antwoord 117, wat hij nader uitwerkt in vraag en antwoord 119? *Wat heeft ons God bevolen van Hem te bidden?*

Dan wordt ons hier naar voren gebracht de inhoud of het voorschrift van het gebed. Wat is dan de inhoud van het gebed wat de Heere ons hier gaat leren?

Dat is, gelijk de onderwijzer ons zegt: Alle geestelijke en lichamelijke noodduft, welke de Heere Christus begrepen heeft in het gebed dat Hij ons Zelf geleerd heeft.

Dan vraagt hij in vraag 119: Hoe luidt dat gebed? En dan wordt ons het Onze Vader voorgehouden, zeggende: *Onze Vader, Die in de hemelen zijt, Uw Naam worde geheiligd*, enzovoort.

Hier wordt ons dus gewezen op alle geestelijke en lichamelijke noodduft. Is dat hetgeen wij zo graag willen hebben? Nee gemeente, let wel en verliest het niet uit het oog, het gaat hier over alle geestelijke en lichamelijke noodduft, en niet over allerlei overvloed en weelde die wij vaak zo graag begeren te hebben. Dus het is niet zo dat wij maar moeten bidden om grote dingen in de wereld. Nee, dan geldt het zoals Jeremia tot Baruch zeide: 'En zoudt gij u grote dingen zoeken? Zoek ze niet; want zie, Ik breng een kwaad over alle vlees, spreekt de HEERE; maar Ik zal u uw ziel tot een buit geven, in alle plaatsen waar gij zult heentrekken' (Jer. 45:5). Dus niet bidden om rijk te worden, of om overvloed in de wereld te hebben, of om de grootste, de voornaamste en de meest geoefende christen te worden. Nee, die hoogmoed van ons hart moet juist ten onder worden gebracht, die is ons een vijand onzer ziel en zaligheid. Door de kracht van de Heilige Geest moet deze vijand onzer ziel, dat hoogmoedige bestaan, ten onder gebracht en gedood worden.

God bidden om geestelijke en lichamelijke noodduft, wat houdt dat in? Dat is alles van Hem bidden wat tot ons geestelijk welzijn ons noodzakelijk is.

Namelijk, vooreerst en vooral om door Hem tot Hem bekeerd te mogen worden. Om een Borg voor onze schulden en een Goddelijke bedekking voor onze arme en naakte ziel. Om een God voor ons hart te leren kennen, om met Hem in een verzoende betrekking gesteld te mogen worden. Zijn dat dan geen grote dingen?

Gewis mijn geliefden, dat zijn zeer heerlijke, zeer grote en hemelse dingen! Maar ze zijn zodanig niet in het oog van de wereld, noch van de vrome godsdienst, maar wat is het dan als zij daarom bidden mogen? Wel, dan gaat het er niet om de man of de vrouw te wezen, maar dat God aan Zijn eer mag komen. Waar Zijn deugden door onze zonde geschonden liggen.

Maar om nu door een weg van waarachtige en wederbarende genade, door rechte geloofsoefeningen, die geschonden deugden, in Christus wederom te mogen zien bevredigd en opgeluisterd. Dan komt God weer aan Zijn eer en de zondaar mag de zalige baten en het profijt daarvan in zijn ziel ervaren. Om nu van God alle geestelijke noodduft te mogen begeren, dat houdt dus in om voorbereid en toebereid te mogen worden voor de grote en nimmer eindigende eeuwigheid, om pasklaar gemaakt te worden om straks in te mogen gaan in het Koninkrijk der hemelen. Want zoals wij van nature zijn, zijn we geen van allen bereid voor de eeuwigheid en een mens moet tussen wieg en graf daartoe bereid gemaakt worden. Dat bereidende werk is een werk dat gedurig door blijft gaan zo lang Gods kinderen op de aarde verblijven, omdat ze

hier nog maar een stipje, ja, een zeer klein beetje van die nieuwe gehoorzaamheid mogen en kunnen beoefenen. Maar om dan ook bij de gedurigheid van de Heere de geestelijke nooddrift te mogen afsmecken.

Maar dan spreekt de onderwijzer hier ook van lichamelijke nooddrift, om die ook te mogen afsmecken van de Heere. Dan ontmoet je soms mensen die vertellen welke grote dingen zij van de Heere hebben gebeden. En ze vertellen erbij dat het verhoord is geworden. Dan voelt men wel aan dat ze daarmee lopen te pronken als een pauw, want men mag daarvan genieten, het is ze immers van God geschonken geworden?

Ik zeg u, u moet er maar een groot vraagteken bij zetten, ja, er liever maar een dikke streep door geven. Want als de onderwijzer ons gaat spreken van alle geestelijk en lichamelijke nooddrift, dan moeten we ons maar eens afvragen wat die lichamelijke nooddrift nu inhoudt? Wel, dat is dat we spijs en drank mogen ontvangen, dat we kleding mogen hebben om ons te kleden en verwarmen, dus niet om ons op te pronken. Maar wel, dat we eerbaar gekleed mogen zijn in alle eenvoudigheid. We mogen een huisje vragen om in te wonen, om aldaar enigszins beschermd te zijn voor allerlei onheil, tegen koude en hitte, een elk in zijn stand van het leven. Dus niet om boven uw stand in het natuurlijke te gaan leven, om daarmee uit te blinken boven anderen, maar alleen om uw nooddrift daarin vervuld te zien, in zoverre dat nodig is tot uw lichamenlijk welzijn en welbevinden.

Dat geldt ook in het persoonlijke leven, voor u als persoon, een ieder ook in zijn huiselijke leven, in uw kerkelijke leven, in uw maatschappelijk leven, om nu van de Heere te begeren al datgene wat u voor het tijdelijke leven nodig heeft. Om eerbaar door dit leven te mogen gaan. Agur was een wijs man, hij had ook zijn persoonlijke gebed voor God neergelegd. Wat begeerde hij daarin van God? Begeerde hij rijkdom? Nee, hij begeerde geen rijkdom. Hij zegt: 'HEERE, geef mij maar niet te veel. Want ik als ik te veel krijg dan sla ik achteruit en zal U vergeten. Maar geef me nu ook niet te weinig, opdat ik niet tot diefstal zal vervallen.' Dat was een voorbeeldgebed voor onze lichamelijke nooddrift. Agur bad: 'Niet te weinig, niet te veel, maar het brood van mijn bescheiden deel, HEERE, geef mij dat uit genade, om Jezus' wil.' Wat een groot voorrecht om zo van Godswege aan de troon der genade gebonden te mogen liggen om onze dagelijkse levensbehoeften.

De Heere heeft in het allervolmaaktste gebed de bede om de dagelijkse nooddrift de Zijnen ook voorgehouden, als zij zullen bidden: *Geef ons heden ons dagelijks brood. En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze. Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid.* En in het geestelijke bidden zij erom dat de Naam des Heeren moge geheiligd worden, dat Zijn Koninkrijk moge komen, en dat Zijn wil moge geschieden, gelijk in de hemel, alsook op de aarde. Dat dus de Heere maar aan Zijn eer mag komen, Die het zo waardig is om gediend, geëerd en gevreesd te worden om Zijns Zelfs wil.

Dat gebed met zijn inhoud verdeelt zich in drie delen.

Ten eerste in de aanspraak van het gebed, dan in de zes daarna volgende beden, waar er drie van gericht zijn tot God en Zijn eer, en drie voor onze nooddrift, en tenslotte het besluit van dat gebed.

De aanspraak van dit gebed luidt: *Onze Vader, Die in de hemelen zijt.* De bidder wordt vanaf het begin opgeleid tot God, om van de hemelse Vader datgene te verwachten, en niet aards van Hem en Zijn gaven te denken.

Dan volgen de drie beden die gericht zijn tot God en tot Zijn eer dienen te strekken, en dan drie die voor des mensen nooddrift en het heil zijner ziel bedoeld zijn.

Tenslotte volgt dan het besluit, als ze bidden: *En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze. Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen.*

Wat komt nu bij de ware bidder openbaar? Die verheft zich van stonde aan, in het begin van zijn gebed, tot God. Kan hij dat dan van zichzelf? Welnee, toehoorders, maar het ware gebed is ook geen vrucht van onze akker, dat hebben we alreeds beluisterd in het voorgaande van ons betoog. Nee, het ware gebed is een werk van God de Heilige Geest. Zulk een bidder wordt met een heilige eerbied, met een diep ontzag voor Gods majesteit en heerlijkheid in zijn ziel vervuld, gelijk Abraham, toen hij tot God naderde in het gebed voor Lot in Sódóm, en zei: 'Ik onderwind mij om tot U te naderen, hoewel ik stof en as ben.'

Een ware bidder gaat niet met hetgeen hij van God ontvangen heeft van God afhoereren, maar die gaat in God eindigen, daarom bidt hij: Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Zo zien we dat de ware bidder met God begint, en weer in God eindigt in zijn gebeden. Zo is het dan alles uit Hem, door Hem en tot Hem. Nee, daar krijgt die ware bidder geen eer van, maar die zal in ootmoed des harten moeten bekennen dat het alleen is door Hem, Die bij de aanvang en bij de voortgang dat ware gebed in zijn hart werkt.

Welgelukzalig zijn zulke ware bidders, want die zullen ook veel mogen beoefenen van wat de Heere bevolen heeft in Zijn Woord. Om alles van Hem te verwachten wat we nodig hebben voor tijd en eeuwigheid. Zo wordt de bidder opgeleid tot de Bron, tot de Fontein, want die gaan God als God erkennen en eerbiedigen. Die gaan er iets van beoefenen gelijk de dichter daarvan zingt, en wij met hem zullen zingen, van de 99e Psalm de verzen 5 en 7:

*5. Ook was Samuël,
Op Gods hoog bevel,
Biddend voor Zijn volk,
Als een hemeltolk;
Hij en and'ren meer
Riepen tot den HEER',
Die, met gunstig' oren,
Hun geroep wou horen.*

*7. Gij, met hen begaan,
Hebt hun wens voldaan;
HEER', Die naar Uw woord
Hun gebed verhoort, Gij,
Gij waart hun lot,
Hun vergevend God;
Schoon z' ook om hun zonden
Straffen ondervonden.*

Toepassing

Nu is de grote vraag voor ons allen, jong en oud: hoe is het gesteld in ons gebedsleven? Nemen wij onze plichten nog waar, ook wanneer u zich op kantoor, fabriek of werkplaats bevindt? Hoe is het gesteld, jongeren in ons midden, wanneer u met medemensen samen werkzaam bent? Doet u dan nog een gebedje voor en na het eten? Of laat u dat maar na uit mensenvrees? Uit vrees voor hem wiens adem in zijn

neus is, en vreest u God niet, Die waarlijk te vrezen is? En hoe is het met ons allen gesteld met het gebedsleven in onze woning? Wijst u er als ouders nog op, ook naar uw kinderen, het gebed toch niet na te laten bij het opstaan en bij het naar bed gaan? Of wordt dat soms ook al nagelaten, mogelijk zelfs door de ouders zelf? Is dat het ware bidden? Dan moeten we toch leren kennen wat de onderwijzer ons hier heeft voorgehouden omtrent het ware gebed.

Geliefden, jong en oud, dat we toch niet zouden nalaten wat ons de Heere Zelf nadrukkelijk geboden heeft, zeggende: 'Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en gij zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden' (Matth. 7:7).

Maar waar blijft u dan met het ware gebed, zo zult u zeggen? Want u heeft zo-even ook gezegd dat een onbekeerd mens niet in waarheid bidden kan. Maar al is het waar dat een onbekeerd mens niet in waarheid bidden kan, daarmee is hij niet ontslagen van zijn verantwoordelijke plicht om te bidden. Antwoordt daar voor uzelf eens op, toehoorders.

Ik wenste wel dat het u zo zwaar mocht gaan wegen, gemeente, dat we er wat van gaan verstaan wat Augustinus bad: 'Heere, Gij eist van mij dat ik moet bidden en ik kan niet bidden; Gij eist van mij dat ik mij bekeren moet en ik kan me niet bekeren; Gij eist van mij dat ik in U geloven moet en ik heb geen geloof. Heere, bekeert U mij, leert U mij bidden; wilt U mij geloof schenken. Ja, Heere schenk mij alles wat Gij gebiedt, dan gebiedt Gij niet tevergeefs.'

Ik zou u willen zeggen, jong en oud, vraag toch gedurig of de Heere u mag leren bidden gelijk het behoort. Opdat Hij u door Zijn Geest en Woord mag bekend maken wat u nodig en noodzakelijk is, opdat u nog eens in der waarheid uw geestelijke en lichamelijke nooddrift recht mag leren kennen en het alles niet van de bergen en de heuvelen, van uw eigen wijsheid en sterkte te verwachten, maar om verwaardigd te mogen worden om u tot God te wenden, en van Hem datgene te begeren wat u voor uw tijdelijke en geestelijke nooddrift niet missen kan. En bovenal dat u van Hem begeren mocht of Hij uw zielsogen mocht openen om uw gevaarvolle staat te zien en uw ellende recht en grondig zult leren kennen, om te vluchten tot die Fontein, bij Wie uitkomsten zijn, zelfs tegen de dood.

Och, laat het gebed toch niet na. Zelfs al is het in uw ogen een vorm en sleurgebed. En ik weet het, deze kunnen Gode niet recht aangenaam zijn, maar laat het toch niet na, want dan zou u in nog grotere onverschilligheid dan thans uw weg gaan in dit leven en de eis ligt op u.

Aan de andere moet ik u waarschuwen, een vorm en sleurgebed is niet genoegzaam voor de eeuwigheid. Dat u door genade daar eens achtergebracht mocht worden, wat de Heere ook zegt door de mond van Sálomo: 'Indien iemand Mijn wet verlaat, zijn gebed zal zelfs tot een gruwel gesteld worden: Opdat u eens een recht schuldenaar mocht worden en een recht ellendige, om eens recht en grondig ontdekt te mogen worden aan uw jammervolle staat, opdat u leerde roepen tot die God, bij Wie uitkomsten zijn, ook zelfs tegen de dood. Dat u door genade achter de verborgenheid gebracht mocht worden waar ook Samuël bad voor Zijn volk. Hij heeft mogen ervaren dat de Heere hem verhoorde en een Vervuller van zijn gebeden was. De ware gebeden zijn door Hem Zelf gewerkt.

Is er nog een volk in ons midden dat daar geen vreemdeling van is, die er in uw leven iets van heeft leren kennen toen de Heere u de zielsogen opende en u door de spiegel van Zijn heilige wet werd bekendgemaakt met uzelf? Wat heeft u toen leren verstaan? Toen kon u het niet voor bidden houden, maar u kwam gedurig te roepen, te schreien en te vluchten naar de genadetroon. Toen was het uw verzuchting bij dagen en bij

nachten om door Hem gered en verlost te mogen worden. Dan heeft u het niet voor bidden kunnen houden, totdat de Heere op Zijn tijd u verleende datgene wat u voor uw geestelijke nooddrift nodig had. Wat was het u dan een wonder dat God u hoorde. 'Eer ze roepen; zegt de HEERE, 'zal Ik antwoorden.' Dat de Heere vanuit de hoge hemel naar zulk een gekir van die duif en dat gepiep van zulk een zwaluw wilde horen. Hij beschrijft het in Zijn Woord: 'Laat Mij uw stem horen en toon Mij uw gedaante.' Dat de Heere geven mocht om maar veel in het verborgene de verzuchtingen op te zenden tot God, en maar gedurig worstelingen te mogen hebben aan de troon der genade, om niet los te kunnen laten.

Is er nog een volk dat door genade iets geoefend mag zijn in dit leven, o wat heeft u dan dat gebed van node. Dat gebed is toch de ademtocht uwer ziel. Neem het gebed van Gods kinderen weg en wat blijft er dan nog over? Waar zouden ze dan heengaan met hun nood, met hun behoeften? Waar zouden ze zich dan verbergen? Dan zien we Daniël wanneer het verzoek van de koning kwam uit te gaan, dat er niemand enig verzoek mocht richten tot enig vorst, of tot enige god. O, Daniël kon het niet nalaten, maar hij bad gedurig op drie tijden des daags met open vensters tegen Jeruzalem. Waarom? Hij kon het niet nalaten, omdat hij vanwege de nood zijner ziel worstelde aan de troon der genade en de Heere zijn noden maar alleen kon bekend maken. Geliefden, Daniël is niet beschaamd uitgekomen met zijn God. Het ging door diepe wegen, het ging door de leeuwenkuil heen. Maar de Heere nam het voor Zijn kind en knecht op. God zal nimmer beschamen degenen - laten we het zo eens mogen uitdrukken - die met hun lege korfje tot Hem vluchten, nee, die zullen rijkelijk van Hem ontvangen voor alle geestelijke en lichamelijke nooddrift. Als u maar recht arm mag zijn, als u maar recht ellendig mag zijn, om zo tot Hem de toevlucht te nemen in uiterste nood, waarvan de dichter van Psalm 33 zegt:

*Schoon 'k arm ben en ellendig,
Denkt God aan mij bestendig;
Gij zijt mijn hulp, mijn kracht,
Mijn Redder, o mijn God!
Bestierder van mijn lot,
Vertoef niet, hoor mijn klacht.*

Dan zal Hij een arme zondaar in zichzelf, die Hem aangenaam en welkom is, ook horen en verhoren. Dan zal Hij de hemelen scheuren en zal Hij de gerechtigheid doen nederdalen. Ja, dan zal het ervaren worden dat Hij is die God, Die wonderlijk voorziet in de nooddrift van al Zijn kinderen, opdat ze van Hem alle nooddrift beide voor ziel en lichaam mogen verwachten.

En eens aan het einde van hun loopbaan zullen zij ten volle verzadigd worden uit Zijn volheid, om dan te mogen ingaan, om eeuwig verlost te mogen zijn van alle noden en behoeften, als zij mogen opwaken. Daar zal hun gebed voor eeuwig eindigen en overgaan in het eeuwig danken en loven van de Naam des Heeren. *Dan zullen ze eeuwig zingen van de wegen des HEEREN, want de heerlijkheid des HEEREN is groot.* AMEN.

Onze slotzang is uit Psalm 102 het elfde vers:

*'t Zal met blij gejuich Hem loven,
Die, uit Zijn paleis van boven,
Isrels leed en ongeval
Eens in gunst beschouwen zal,
En gevang'nen in hun zuchten
Horen, als zij tot Hem vluchten;
Om hen uit de wrede kaken
Van den dood eens los te maken.*

ZONDAG 46 Vragen 120 en 121

Zingen: Psalm 25:3
 Lezen: Psalm 103
 Zingen: Psalm 103:7 en 10
 Zingen: Psalm 113:4
 Zingen: Psalm 89:12

Tekst: Psalm 103:13, 14

Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de HEERE over degenen die Hem vrezen. Want Hij weet wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde dat wij stof zijn.

120. Vr. Waarom heeft ons Christus geboden God alzo aan te spreken: Onze Vader?
 Antwoord. Opdat Hij van stonden aan, in het begin onzes gebeds, in ons de kinderlijke vreze en toevorzicht tot God verwekke, welke beide de grond onzes gebeds zijn, namelijk, dat God onze Vader door Christus geworden is, en dat Hij ons veel minder afslaan zal hetgeen dat wij Hem met een recht geloof bidden, dan onze vaders ons aardse dingen ontzeggen (a).
 a Matth. 7:9, 10, 11. Luk. 11:11, 12, 13.

121. Vr. Waarom wordt hier bijgevoegd: Die in de hemelen zijt?
 Antwoord. Opdat wij van de hemelse majesteit Gods niet aards gedenken (a), en van Zijn almachtigheid alle nooddrift des lichaams en der ziel verwachten (b). a Jer. 23:23, 24. Hand. 17:24, 25, 27. b Rom. 10:12.

INLEIDING

Geliefden,

Wanneer de apostel Paulus aan de gemeente van de gelovige Hebreëen zijn brief richt, gaat hij in het vierde hoofdstuk het 16e vers tot hen spreken en zegt: 'Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden om geholpen te worden te bekwamer tijd.' In deze woorden wil de apostel alle harde gedachten ten opzichte van God voor Zijn kinderen wegnemen. Immers, hij spreekt van een troon. Een troon wijst ons op gerichtsoefeningen. En als dan de apostel gaat spreken van die troon, wat ons dus wijst op het gericht wat aldaar gewoonlijk geoefend wordt, dan gaat hij daar echter aan toevoegen dat het hier betreft een troon der genade. Hoe is dat nu mogelijk? Hoe kan die heilige, die rechtvaardige, die onkreukbare Majesteit met de minste zonde enige gemeenschap oefenen? Hoe kan de Heere nu een troon der genade oprichten? Is dat dan zoals de remonstrant het ons leert, dat God eerst afgestapt is van de troon van Zijn Goddelijk recht en daarna de troon van Zijn genade beklommen heeft?

Nee, hier ziet de apostel op het grote werk wat de Heere door genade tot stand heeft gebracht, wanneer Hij Zelf een middel heeft uitgedacht en een middel heeft daargesteld, waarin en waardoor nu de heilige en de rechtvaardige God wederom met de zondaar gemeenschap kan oefenen.

De apostel wijst op het Hoge priesterlijke werk van Christus. Hij toont aan hoe Christus in Zijn hogepriesterlijke werk overtreft alle andere hogepriesters, dat Hij geen Priester is naar de ordening van Aron, maar naar de ordening van Melchizédek.

Dat Hij een eeuwige Priester is, en daartoe ook van God is aangesteld, zodat Zijn priesterlijke bediening een onvergankelijk priesterschap is, dat bestendig is tot in alle eeuwen eeuwigheid. Waar Hij nu als die grote Hogepriester Zichzelf Gode opgeofferd heeft als dat onschuldige, onbevleete en onbesmette Lam Gods, en dat ten goede van Zijn ganse Kerk. Nu is die troon van de Goddelijke gerechtigheid voor Zijn Kerk geworden een troon van genade. Opdat nu een volk vrijmoedig mag worden om toe te gaan tot die troon der genade. Daar wijst ook de apostel op, zeggende: 'Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden om geholpen te worden te bekwamer tijd.'

Opdat nu ook Gods kinderen vrijmoedigheid zouden krijgen om in Christus, als die enige Middelaar Gods en der mensen, tot God te mogen naderen, om nu van God af te mogen smeken al datgene wat ze voor hun tijdelijke en geestelijke welzijn nodig hebben. Want Hij is die heilige en die onkreukbare Majesteit, Hij is die rechtvaardige God, Die Rechter van hemel en aarde, voor Zijn Kerk in Christus een vriendelijk Ontfermer. Ja, wat zeg ik, een liefderijke Vader, waar de dichter van zegt uit de u voorgelezen Psalm: 'Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de HEERE over degenen die Hem vrezen. Want Hij weet wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde dat wij stof zijn' (Psalm 103:13, 14). Opdat ze nu tot die hemelse Vader mogen gaan in en door Christus en Hem ook met eerbied en diep ontzag gaan aanspreken, zeggende: 'Onze Vader, Die in de hemelen zijt.'

En zie, zo heeft het de Heere Jezus Zijn Kerk ook geleerd in het allervolmaaktste gebed. En we worden in deze ure geroepen met de hulp des Heeren bij die aanspraak des gebeds uw aandacht een ogenblik te bepalen, zoals u dat opgetekend vindt in de 46e Zondagsafdeling van onze Heidelbergse Catechismus waarin ons gehandeld wordt over:

De aanspraak van het gebed

Wij willen dan met u spreken over de aanspraak van het gebed, en stilstaan bij drie hoofdgedachten:

1. Op de rijke betekenis van die aanspraak.
2. Op de heerlijkheid Gods in die aanspraak.
3. Op de verwachting der gelovigen met die aanspraak.

Wij herhalen met u te willen spreken over de aanspraak van het gebed, en stilstaan bij drie hoofdgedachten:

1. Op de rijke betekenis van de aanspraak. Want zo leert ons de onderwijzer: 'Opdat Hij van stonden aan, in het begin onzes gebeds, in ons de kinderlijke vreze en toevorzicht tot God verwekke, welke beide de grond onzes gebeds zijn, namelijk, dat God onze Vader door Christus geworden is.'
2. Op de heerlijkheid Gods in die aanspraak. 'Opdat wij van de hemelse majesteit Gods niet aards gedenken.'
3. Op de verwachting der gelovigen met die aanspraak. Zoals dat blijkt uit het laatste gedeelte van vraag en antwoord 120: 'En dat Hij ons veel minder afslaan zal hetgeen dat wij Hem met een recht geloof bidden, dan onze vaders ons aardse dingen ontzeggen.' En zoals dat ook blijkt uit het laatste gedeelte van vraag en antwoord 121: 'En van Zijn almachtigheid alle nooddrift des lichaams en der ziel verwachten.'

Ziedaar onze drie hoofdgedachten.

Doch zingen wij vooraf uit Psalm 103:7 en 10

*7. Geen vader sloeg met groter mededogen,
Op teder kroost ooit zijn ontfermend' ogen,
Dan Israels HEER' op ieder die Hem vreest.
Hij weet wat van Zijn maaksel zij te wachten;
Hoe zwak van moed, hoe klein wij zijn van krachten,
En dat wij stof van jongs af zijn geweest.*

*10. De HEER' heeft Zich, als d' allerhoogste Koning,
Een troon gevest in Zijne hemelwoning;
Zijn koninkrijk heerst over 't wereldrond.
Looft, looft den HEER', gij Zijne legermachten,
Gij eng'len, die Hem dient met heldenkrachten,
En vaardig past op 't woord van Zijnen mond.*

1. Op de rijke betekenis van die aanspraak.

Want zo leert ons de onderwijzer: Opdat Hij van stonden aan, in het begin onzes gebeds, in ons de kinderlijke vreze en toevorzicht tot God verwekke, welke beide de grond onzes gebeds zijn, namelijk, dat God onze Vader door Christus geworden is. De onderwijzer heeft in de voorgaande Zondagsafdeling een aanvang gemaakt met de bespreking van het gebed des HEEREN. We hebben er toen bij stilgestaan hoe het gebed is verdeeld in drie grote delen.

Ten eerste de aanspraak van het gebed, de zes beden waarvan er drie zijn gericht tot God en drie tot onze nooddruft, en tenslotte het besluit van het gebed.

De aanspraak wordt dus thans behandeld, als er zo staat: *Onze Vader, Die in de hemelen zijt.*

Daarna gaat de onderwijzer eerst de drie beden tot God behandelen: *de heiliging van Zijn Naam, de komst van Zijn Koninkrijk en dat Zijn wil geschiede.*

Daarna gaat hij over tot de behandeling van de drie beden die tot de mens zijn gericht: *de bede om dagelijks brood, om de vergeving der zonde en de bewaring van den boze.*

En dan eindigt de ware bidder in de verheerlijking van God, zeggende: *Want Uwe is het Koninkrijk, en de kracht en de heerlijkheid, tot in der eeuwigheid.*

Zo zien we hier hoe de ware bidder van stonde aan in zijn gebed opgeleid wordt tot God, en ook weer eindigt in die Bron en Oorspong van alle goed. Dus de ware bidder gaat God de eer geven van al hetgeen wat hij van God afsmeekt, u onderscheiden voorgesteld in de zes beden, waar de onderwijzer dan ook in het vervolg van zal handelen.

Thans worden wij dan bepaald bij de aanspraak in het gebed, en die luidt aldus: *Onze Vader, Die in de hemelen zijt.*

Wat ons in deze aanspraak van het gebed naar voren komt, is ten eerste de rijke betekenis van die aanspraak. Als de onderwijzer daarvan spreekt:

Waarom heeft ons Christus geboden God alzo aan te spreken: *Onze Vader?*

Dan gaat hij in het antwoord opgeven wat daarvan de reden en oorzaak is, namelijk: *Opdat Hij van stonden aan, in het begin onzes gebeds, in ons de kinderlijke vreze en toevorzicht tot God verwekke.*

Ziedaar het oogmerk van die aanspraak in het gebed met de woorden: *Onze Vader.*

Opdat nu vanaf het begin in dat volk een kinderlijke vreze voor God verwekt mag

worden. Wat zien we, als hier de onderwijzer spreekt met die naam van Onze Vader? Dat God Zichzelf heeft vernoemd met vele betekenisvolle namen. In het vervolg, wanneer gehandeld wordt over de bede *Uw Naam worde geheiligd*, dan worden vanzelf ook de onderscheiden namen naar voren gebracht die dan ook nader uitgewerkt zullen worden. Maar onder al de benamingen waar God Zich mee vernoemde, is het een van de meest betekenisvolle namen waarmee Hij Zichzelf heeft benoemd, de naam van *Vader*. Zeker, in iedere naam ligt een grote betekenis. Want in elke naam wordt iets geopenbaard van het Wezen Gods, en komt de Heere Zichzelf te openbaren door de rijke en betekenisvolle namen. Maar onder die namen is de naam van Vader toch wel de rijkste en van de grootste betekenis.

Waarom is de naam van Vader zo rijk in betekenis?

Omdat daarin aangeduid wordt die tederheid, zoals een vader ten opzichte van zijn kinderen handelt, maar hoe nu die hemelse Vader daarin nog veel meer openbaar wordt dan ooit een aardse vader in het leven voor zijn kind kan zijn. Die naam van Vader wordt soms in Gods Woord aan het ganse Goddelijke Wezen toegekend. Zo lezen we in Jesaja 63:16: 'Gij zijt toch onze Vader, want Abraham weet van ons niet en Israel kent ons niet; Gij, o HEERE, zijt onze Vader, onze Verlosser vanouds af is Uw Naam.' Hier wordt toch de Drie-enige God verstaan in het eerste deel van onze tekst.

We lezen in Jakobus 1:17 eveneens van de Vader: 'Alle goede gave en alle volmaakte gift is van boven, van den Vader der lichten afkomende, bij Welken geen verandering is of schaduw van omkering.' Daar wordt eveneens gezinspeeld op de Drie-enige God. Soms wordt die naam van Vader bijzonder aan de eerste Persoon toegeschreven, want we lezen hoe Jezus bad in Matthéüs 11:25, zeggende: 'Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard: In Johannes 20:17 wordt ons vermeld dat Jezus tot Maria was sprekende en zeide tot haar: 'Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot Mijn Vader; maar ga heen tot Mijn broeders, en zeg hun: Ik vaar op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God.'

Op deze plaatsen duidt Jezus de eerste Persoon in het bijzonder als Vader aan.

Wanneer de Heere Zich nu openbaart met de naam van Vader, dan draagt Hij die naam in een drieërlei betekenis.

Ten eerste is God de Vader van de Heere Jezus Christus door de eeuwige generatie van Zijn Zoon. De Kerk zingt ervan in Psalm 2: 'Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd.' En daarom is Hij de natuurlijke Vader van de Zoon, en een van wezen met de Zoon en met de Heilige Geest.

Maar Hij draagt de Vadernaam ook krachtens al het geschapene. We lezen in Deuteronomium 32:6, hoe Mozes spreekt tot Israël: 'Zult gij dit den HEERE vergelden, gij dwaas en onwijs volk? Is Hij niet uw Vader, Die u verkregen, Die u gemaakt en u bevestigd heeft?' En in Psalm 68 zingt de Kerk ervan: 'Hij is een Vader der wezen. God in de woonstede Zijner heiligheid.' Hij wordt dus Vader genoemd, niet alleen krachtens de eeuwige generatie van de Zoon, maar Hij is Vader krachtens schepping, daar Hij alles heeft voortgebracht en in Zijn voorzienigheid ook nog onderhoudt en in stand houdt.

Maar als hier de aanspraak luidt: *Onze Vader*, dan gevoelt u wel dat dit nog een andere betekenis heeft. Dan draagt Hij die naam uit kracht van de wedergeboorte van de Zijnen, waardoor Hij hun Vader wordt. Zodat er een volk mag zijn dat Hem krachtens de wedergeboorte Vader mag noemen. Dat, wanneer dan God Vader genoemd wordt, Hij die Vadernaam ook draagt vanwege Zijn gunstgenoten, dus van

Zijn ganse Kerk, die door de waarachtige wederbarende genade van een kind des satans tot een kind Gods gemaakt zijn, gelijk Johannes zegt: 'Maar zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven; welke niet uit den bloede, noch uit den wil des vleses, noch uit den wil des mans, maar uit God geboren zijn' (Joh. 1:12, 13). Ook de apostel Paulus spreekt daarvan, zeggende: 'En u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden' (Ef. 2:1). En de Heere Jezus heeft het Zijn discipelen ook voorgehouden om te bidden: Onze Vader.

U voelt wel dat dit uit een nauwe relatie en een hechte verbintenis voortkomt, want van nature kan niemand God zijn Vader noemen. Wij hebben eenmaal God onze Vader mogen noemen in de staat der rechtheid. Want toen stond Adam als een kind met zijn vader tegenover God, en verkeerde in nauwe gemeenschap met God als zijnde zijn Vader, Die met hem sprak als een vriend met zijne vriend, ja, als een vader met zijn lief kind. Maar dat zijn we nu geheel verloren door onze zonde en afval van de Heere in de verbreking van het werkverbond.

In de staat der rechtheid wordt Adam genoemd de zoon van God, en als dan in de geslachtsregisters staat: 'Adam de zoon van God; dan duidt dat op die nauwe band, die tere band, die wij hebben verbroken, omdat we niet langer meer onder die hemelse Vader wilden staan, maar dat wij Hem moedwillig en vrijwillig verlaten hebben, van Hem zijn afgekeerd met een altijddurende afkering.

Wie is toen onze vader geworden?

Nu is de duivel onze vader geworden. Die zijn we toegefallen in onze bondsbreuk in Adam. Nu zegt de Heere Jezus in Zijn omwandeling op aarde, als Hij spreekt tegenover de farizeeën en de schriftgeleerden: 'Gij zijt uit de vader der leugenen, die een mensenmoordenaar is van den beginne.' Nu dragen wij des duivels beeld. De duivel is onze vader geworden, want van nature zijn we allen satanskinderen en leven we voort onder de heerschappij van de duivel, die mensenmoordenaar van den beginne. Geldt dat alleen de brute en goddeloze wereldling? Nee, dat geldt ook die Orpa's, die wel bitterlijk wenen aan de grenzen van het land Kanaän, doch naar Moab terugkeren. Dat geldt ook de rijke jongelingen, die onberispelijk naar de wet leven, en waar de Heere van getuigde hoe Hij hem daarom beminde. Waarom beminde Hij hem? Wel, omdat hij uitwendig in de wegen Gods naar Zijn wet gewandeld had. Die was evenwel ook een kind des satans, want hij wilde niet onder de band van God terecht komen, maar heengaande, hoewel bitter bedroefd, wanneer er tot hem gesproken werd: 'Verkoop alles wat gij hebt, en geef het de armen en volg mij.' Wat zien we hierin getekend dat niemand van nature God zijn Vader noemen kan. Ook al leven wij godsdienstig, al zijn wij uitwendig onberispelijk, wat op zichzelf te prijzen is. Maar onze grondslag aanmerkende, zijn we kinderen van satan, die mensenmoordenaar die we toegefallen zijn van den beginne, en nu leven we allen onder zijn heerschappij.

Als het dan hier als aanspraak van het gebed genoemd wordt *Onze Vader*, dan zocht God eerst Adam en Eva op en wederbaarde hen door Zijn Geest. En na hen zoveel anderen die reeds werden, of nog zullen worden toegebracht. Ja, zovelen als er naar Zijn voornemen zullen geroepen worden, die ganse schare der uitverkorenen, die Hij Zich ten doel heeft gesteld om hen te formeren tot Zijn kinderen. Om nu van die allen hun God en hun Vader te zijn, in Christus Jezus Zijn Zoon. Dat wil dus zeggen diegenen die van eeuwigheid zijn verkoren, en die Hij in de tijd door de krachtadige, onwederstandelijke roeping trekt uit de duisternis. Dat kon niet buiten de verheerlijking van Gods deugden, want God kan Zijn deugden niet laten krenken

zonder Zichzelf te verloochenen. Waarom niet? Wel, met eerbied gesproken, dan zou God moeten ophouden om God te zijn.

Maar nu dat grote voorrecht dat God Zijn eniggeliefde Zoon, Zijn Schoot- zoon en de Zoon Zijner liefde van eeuwigheid heeft verkoren, opdat Hij in de tijd zou gezonden worden in deze wereld. Want zo zegt Paulus: 'God was in Christus de wereld met Zichzelfen verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende, maar heeft het woord der verzoening in ons gelegd' (2 Kor. 5:19). God heeft het liefste wat Hij had niet gespaard, maar de hemelse Vader heeft Zijn enig geliefde Schootzoon en Wonderzoon, Die spelende was voor het aangezicht van Zijn Vader, gegeven in de volheid des tijds. En zo is Christus gekomen, opdat God nu in en door Hem wederom een weg zou ontsluiten, dat God weer de Vader van Zijn volk kan worden en dat nu de zondaar weer een kind van God kan worden met behoud van Zijn Goddelijke deugden en met handhaving van Zijn volmaaktheden, op grond van recht en gerechtigheid.

Als dan de onderwijzer ons voorhoudt wat Jezus Zijn Kerk leert bidden, zeggende Onze vader, dan is dat in de eerste plaats, zeiden wij, *uit kracht van de wedergeboorte*. Dan mag de Kerk dus getuigen: Onze Vader. Waarom geliefden?

Uit kracht van de *Goddelijke aanneming tot kinderen*. Dat nu ook een volk ervaren mag, waar Johannes van spreekt in Johannes 1:12: 'Maar zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven.' Dezulken mogen roepen *Abba Vader*. Waar de apostel van spreekt in de brief aan die van Efeze, zeggende: 'Zo zijt gij dan niet meer vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods' (Ef. 2:16). Dat dit volk door de aannemende daad van het geloof nu van een kind des satans tot een kind van God gemaakt mag worden, en God als Vader leert kennen, namelijk uit hoofde van de opwassing door het geloof. Om nu door het geloof te mogen wassen en toenemen, en uit hoofde van de nauwe vereniging met Christus, ook kinderen des Vaders en kinderen Gods mogen zijn. Opdat ze nu ook de rijke betekenis mogen kennen van die Vadernaam, om nu met God hun Vader verzoend te mogen zijn op grond van recht en gerechtigheid.

Lang niet iedereen van Gods Kerk kan met bewustheid getuigen, zeggende: *God, onze Vader, of God mijn Vader*. Lang niet iedereen van Gods levend gemaakte Kerk durft die Vadernaam op de lippen te nemen. Waarom niet?

Omdat zij menigmaal met veel vertwijfelingen, omdat ze menigmaal ook vanwege veel bestrijdingen, vanwege veel aanvechtingen, vanwege het ongeloof des harten, en wat al andere redenen, God hun Vader niet durven noch kunnen noemen. Gelijk in de natuur, wanneer een kind geboren wordt, heeft dat gewoonlijk een wettige vader in het huisgezin. Maar dat kind kan die vadernaam nog niet noemen, omdat het nog niet opgewassen is tot een leeftijd van herkenning en benoeming van de vader.

Zo is het ook enigszins in het geestelijke. Wanneer in de natuur een kind geboren wordt, en het zou gelijk de vadernaam uitspreken, zou men beduusd en verwonderd staan en zelfs met schrik en vrees vervuld zijn, vanwege het onnatuurlijke daarvan. Maar dat kind openbaart zich in zijn kinderlijke eigenschappen, gelijk Paulus zegt: 'Toen ik een kind was, sprak ik als een kind.' Maar dat kind ligt evenwel onder de verzorging van de vader, dat ligt onder de dienst van de vader, dat ligt ook onder de bescherming en onder het onderhoud van de vader. Maar dat kind moet eerst opwassen, wil het ook zijn vader kunnen benoemen en de rijke voorrechten daarvan erkennen.

Zo ook in het geestelijke, zal het wel zijn, dan zal er in het leven van Gods kinderen ook iets van gekend mogen worden, in zoverre als de Heere het door Zijn Geest aan

hen wil openbaren, wat God de Vader voor hen betekent.

Nu zegt de Heere Jezus in die aanspraak: *Onze Vader*. Waarom zegt Hij dat? Omdat Hij Zijn volk wil opwekken, en ook de onderwijzer zegt het: *Opdat Hij van stonden aan, in het begin onzes gebeds, in ons de kinderlijke vreze en toevorzicht tot God verwekke.*

Dat dus die kinderlijke vreze in hen moge zijn, en gelijk ook een vader zijn kinderen liefheeft, dat alzo ook de Kerk geliefd is van hun hemelse Vader. Ze zijn van Hem geliefd reeds van voor de grondlegging der wereld, gelijk we lezen bij Jeremia waar de Heere zegt: 'Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid' (Jer. 31:3). Ze zijn geliefd van de hemelse Vader in de tijd, wanneer ze daar voortleven naar het goeddunken van hun boze hart. Maar hoe God ze trok met koorden van goedertierenheid, met touwen der liefde en met mensenzelen. Hoe Hij ze door Zijn Geest bearbeidde, leerde en onderwees. Hoe Hij ze naar Zijn welbehagen bekend maakte met hun schuld, met hun zonde, met al hun ongerechtigheden. Hoe Hij ze deed bearbeiten en pasklaar maakte, opdat ze van een vreemdeling tot een medeburger, en van een buitenstaander tot een huisgenoot Gods gemaakt zouden worden.

Opdat ze nu ook, als Zijn kinderen, mogen leren kennen de rijke betekenis van die aanspraak *Onze Vader*, en dat ze ook een kinderlijke vreze en een goed toevorzicht op God mogen leren kennen. Opdat ze ook met eerbied en diep ontzag voor die hoge God mogen bezet zijn. Een vader in de natuur ontfermt zich over zijn kinderen, maar zo is het ook met die hemelse Vader, Die Zich ontfermt over Zijn kinderen, gelijk de dichter ervan zong in Psalm 103, *zoals een vader zich pleegt te ontfermen over zijn kind, zo wil God Zich ontfermen over degenen die Hem vrezen.*

Dat Hij ook gedurig zorg draagt voor Zijn Kerk, want Hij ontfermt Zich over Zijn gunstgenoten en zal het wakende oog daar gedurig over doen gaan, opdat ze ook in gevaren door Hem beschermd mogen worden. Ja, Hij verzorgt ze als Vader, als Vader onderhoudt Hij hen en Hij schenkt ze ook datgene wat ze dagelijks nodig hebben. Ja, wat doet Hij als een rechtgeaard Vader? Hij ontziet Zijn kinderen ook, en dat Hij Zijn barmhartigheden doet ervaren aan Zijn gunstgenoten, gelijk een vader zijn zoon verschoont, die Hem dient. Welnu, zo zal die hemelse Vader ook voor Zijn Kerk instaan.

Wat doet Hij nog meer als Vader?

Hij zal ook op zijn tijd Zijn kinderen kastijden. Want wanneer in de natuur een rechtgeaard vader zijn kinderen liefheeft, dan zal die hun de kastijdingen niet onthouden; een ieder kind op zijn tijd, wanneer het die verdient. Maar die vader zal het kind ook doen ervaren, dat het door die kastijdingen moet geoefend worden, om naar de regels van het huis te leren leven, en overeenkomstig de inzettingen van het huis hun leven in te richten. Zo kastijdt ook de hemelse Vader Zijn kinderen, maar Hij doet dat alleen tot hun nut, opdat zij Zijner heiligheid zouden deelachtig gemaakt worden en pasklaar voor het hemelse Vaderhuis. De Kerk zingt ervan bij monde van Ethan in Psalm 89 de verzen 13 en 14, zeggende:

*Maar zo zijn kinders ooit Mijn zuiv're wet verlaten;
Zo 't richtsnoer van Mijn recht ter reeg'ling niet kan baten,
Zo zij ontheiligen, wat Ik heb voorgeschreven,
Dan mogen zij gewis voor Mijne straffen beven.
Dan zal Ik hen, die dwaas of wreev'lig overtreên,
Bezoeken met de roe en bit're tegenheên.*

Dan zal de Heere, als een getrouw Vader, de roede doen gevoelen ten nutte van Zijn kinderen, opdat ze daardoor zouden geleerd en getuchtigd worden tot hun bestwil. Zien we daar ook voorbeelden van in Gods Woord? Denk eens aan Job. Wat was het ten nutte van hem dat hij gekastijd werd! Waarom dan? Opdat hij weer bij vernieuwing de neus in het stof mocht steken en verwaardigd worden te zeggen tot zijn hemelse Vader: 'Met het gehoor des oors heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw, in stof en as' (Job 42:5, 6). Wat is de Heere ook David met kastijdingen tegengekomen, na de zonde met Uria en Bathséba en met de telling van het volk, zodat de Heere daar als een getrouw Vader Zijn vaderlijke ongenoegen over toont. Dan mocht David door die oefeningen gekastijd worden en door die tuchtigingen weer terechtgebracht, om als een kind aan de voeten van zijn hemelse Vader te komen, Hem smekend om genade. Ja, om door genade alleen gezaligd te mogen worden, op grond van de verdienste van de gezegende Middelaar.

Wat wil de Heere door die aanspraak Zijn volk leren? De Heere wil Zijn Kerk door die aanspraak: Onze vader leren welk een vrije omgang Christus voor de Zijnen heeft verworven en verdiend. Want het is door Christus alleen verworven en verdiend, en Hij heeft een vrije omgang verdiend voor Zijn ganse Kerk, als Hij Zijn discipelen gaat leren om aldus te bidden: *Onze Vader, Die in de hemelen zijt*. Want bidden, wat houdt dat in? Dat is met God spreken. Nu wil de Heere vanaf het begin in het gebed die kinderlijke vreze en dat toevorzicht in hen verwekken, om God alzo aan te mogen spreken: Onze Vader, enzovoort.

Want die kinderlijke vreze is bij de natuurlijke mens niet te vinden, en ook bij Gods volk ontbreekt het zo menigmaal. Wat kan ook Gods Kerk soms met een slaafse vrees in hun leven aangedaan zijn voor straf, en we lezen van de duivelen dat ze vrezen en sidderen. Maar nu wil de Heere Zijn Kerk leren om niet met een slaafse, maar met een kinderlijke vrees bezet te mogen worden, daar ook bij Gods Kerk nog zoveel slaafse vrees menigmaal gevonden wordt, en ze er dikwijls zo mee bezet zijn.

Hoe komt dat geliefden, al die slaafse vrees?

Door ongeloof, vertwijfelingen, door satans aantijgingen en door de ingevingen en het benauwen wat de vorst der duisternis menigmaal in het leven van Gods Kerk in de ziel komt in te werken. Opdat ze verwaardigd mogen worden om met een kinderlijke vrees bezet te zijn in de toenadering tot de genadetroon, in dat kinderlijke toevorzicht op hun hemelse Vader in hun gebeden. Wat wil dat dan zeggen? Wel, dat wil zeggen dat ze hun vertrouwen op God alleen mogen zetten, op de Heere alleen hun hoop en verwachting te stellen en van zichzelf en alle schepselhulp geheel af te zien, en aan Hem zich geheel toevertrouwen voor tijd en eeuwigheid beide. Ja, dat ze al hun zorgen, al hun noden en omstandigheden aan Hem overgeven. Daartoe is hun dan ook nodig om al hun nooddrift en behoefte bij Hem bekend te maken in hun gebeden tot hun hemelse Vader, tot Hem naderende met smeking en geweent, zeggende: *Onze vader, Die in de hemelen zijt*, enzovoort.

Om dan verwaardigd te mogen worden met een kinderlijke vrees en met dat ware toevorzicht tot God zich te mogen verlaten op hun hemelse Vader. En gelijk in de natuur een vader zijn kind niet zal onthouden wat het tot zijn nut nodig heeft, zo zal ook de hemelse Vader Zijn volk nimmer verlaten of begeven, als zij Zich weer bij vernieuwing tot Hem wenden om Zijn hulp en bijstand, als ze zich aan Hem mogen overgeven en toevertrouwen ter leniging van al hun noden en behoeften.

En volk, wat zou u een gemakkelijk leven hebben wanneer u meer en meer God zou dienen met een kinderlijke vrees en goed toevorzicht op Hem. Wanneer ge uw verwachting mocht stellen op die God des hemels, op die getrouwe Vader, Die meer

zorgt voor Zijn kinderen dan een vader in de natuur. Want Hij is een goedertieren en genadige Vader, mild, overvloedig en weldadig ten goede van Zijn kinderen.

Dat Hij weet wat Zijn volk ook nodig heeft en behoeft, en dan ook met een kinderlijke vrees en dat kinderlijke toevorzicht tot Hem te mogen gaan, om het niet te verwachten van de bergen en de heuvelen, om het niet te verkrijgen van eigen kracht, om het niet te verwachten van deze of die, maar om al zijn verwachting te mogen stellen op de Heere. Wat is dat in strijd met de natuur van de mens.

Och, hoe zijn we geneigd om ons vertrouwen te stellen op bergen en heuvelen. Wat zijn we geneigd om ons vertrouwen te stellen op wagens en op paarden, wat zijn we geneigd om ons oog te richten naar het oosten of naar het westen, alsof het vandaar moet komen, in plaats dat we van stonde aan in onze verzuchtingen met dat kinderlijke toevorzicht en die kinderlijke vrees bezet, om onze verwachting op de Heere te mogen stellen, daar Hij Zijn Kerk heeft leren bidden, zeggende: Onze Vader.

Hij zegt niet Mijn Vader, maar *Onze Vader*. Het wordt hier in het meervoud aangeduid, waarom is dat? De Heere wilde dat Zijn Kerk gemeenschap der heiligen zou beoefenen. Dat ze ook in dat woord 'onze' zien, dat in de gemeenschap van de ganse Kerk, waar toch die ganse Kerk het alleen van de hemelse Vader verkrijgen kan, het nodig is om elkanders noden en behoeften Hem te mogen bevelen. En dat ze ook in de verzuchtingen voor de troon gemeenschap mogen beoefenen onderling met de ganse Kerk, opdat men ook het goede voor en met elkaar zou zoeken bij de hemelse Vader, Die voor Zijn gunstgenoten, voor al Zijn kinderen zorg dragen zal en niet beschaamd zal laten staan al degenen die hun verwachting op Hem stellen. Dan is het niet alleen nodig dat ze met eerbied en kinderlijke vrees vervuld zouden zijn, maar daar ook iets van te mogen inleven, wat we in de tweede hoofdgedachte willen overdenken waarin we letten:

2. Op de heerlijkheid Gods in die aanspraak.

Want zo vraagt de onderwijzer: Waarom wordt hier bijgevoegd: *Die in de hemelen zijt?* En dan antwoordt hij:

Opdat wij van de hemelse majesteit Gods niet aards gedenken.

Ziedaar wordt de heerlijkheid Gods in die aanspraak ons onder de aandacht gebracht, als de Heere Jezus heeft geleerd: Die in de hemelen zijt. Hier is sprake van hemelen in het meervoud. Wat daardoor verstaan wordt als er hier gesproken wordt van de hemelen in het meervoud, dat lezen we ook in Gods Woord. Daarin lezen we immers van een drieërlei hemelen.

We lezen van de hemel waarin de wolkenvelden zijn, dat is de luchtruimte waar de wolken zich in openbaren en die voor het menselijk oog zichtbaar zijn. Men spreekt ook van hemel, wanneer er gehandeld wordt over het firmament, waarin de zon, de maan en de sterren gezien worden. De dichter zingt daarvan in Psalm 19:

*Het ruime hemelrond
Vertelt, met blijden mond,
Gods eer en heerlijkheid;
De held're lucht en 't zwerk
Verkondigen Zijn werk,
En prijzen Zijn beleid.*

Nu komt in de wolkenhemel, en de hemel van het firmament waarin zon, maan en sterren flonkeren, de heerlijkheid Gods openbaar. Daarin worden gezien de grote daden Gods van schepping en onderhouding, wanneer Hij hemel en aarde met al wat

erin gevonden wordt uit niet heeft voortgebracht, en gelijk Hij ook Zijn grote daden openbaart in het rijk der natuur, zoals dat voor het oog van de mens aanschouwd wordt.

Maar er is ook sprake in Gods Woord van de hemel der hemelen. Als ons dan hier gewezen wordt op hetgeen de Heere Jezus Zijn Kerk heeft leren bidden, zeggende: *Onze Vader, Die in de hemelen zijt.* Welke hemel heeft dan de Heere Jezus op het oog? Dan heeft Hij het oog op een drievoudige hemel. Want in de hemel der hemelen daar vertoont de Heere Zich op een bijzondere wijze. Daar openbaart Hij Zijn heerlijkheid en Zijn luisterrijke majesteit gedurig. Daar zingen de engelen steeds staande voor Zijn aangezicht en voegen Hem een driemaal heilig toe, zeggende: *Heilig, heilig, heilig is de HEERE der heerscharen,* en zo wordt Hij steeds groot gemaakt van de zalige troongeesten, en van de gezaligde zielen die voor de troon zijn. Die brengen Hem dag en nacht alle lof, eer, aanbedding en dankzegging toe.

Toch wordt hier niet vermeld van de hemel der hemelen alleen, maar er wordt gesproken van de hemelen. Dan wil nu de Heere Jezus daarmee te kennen geven, dat God nu overal tegenwoordig is. Nergens is Hij uit te sluiten. Want de Heere is zowel in de wolkenhemel als in het firmament van zon, maan en sterren, waarin Hij Zich openbaart, en is ook in de hemel der hemelen waar de troon staat, en waarin Hij Zijn heerlijkheid meer vertoont en Zijn glorie en luister openbaart tot roem van Zijn Naam en tot heil en zaligheid voor Zijn ganse Kerk. Dus waar God Zijn volle majesteit en Zijn heerlijkheid onmiddellijk vertoont en openbaart, tot blijdschap van al degenen die in de hemel der hemelen mogen zijn.

Als dan de Heere Jezus de Zijnen heeft leren bidden: *Onze Vader, Die in de hemelen zijt,* dan wil Hij Zijn Kerk leren dat ze niet aards van God zouden denken. Waarom niet? Waarom is dat nu nodig om niet aards van God te denken? Wie denkt er nu aards van God? Is dan God niet Die Hoge en Verhevene? Die Zich openbaart in Zijn Woord als een God van volkomen zaligheid?

Och, dan vraag ik u: wie denkt er nu niet aards van God? We denken allemaal aards van God. Waarom denkt de mens aards van God. Omdat we na onze val uit de aarde aards zijn. Dat we de aarde, het wereldse, zijn toegefallen. Nu zit de mens vol van aardse gedachten van God. Laten we maar eerlijk zijn, wat kunnen we met allerlei aardse dingen bezet zijn, wanneer er over God gesproken wordt op catechisatie, op school, thuis of in de kerk. Wat kunnen er allerlei gedachten in ons oprijzen. Dat komt niet alleen in de kinderen openbaar, maar ook bij de groten. Want men wil weten hoe dit is, hoe dat is, en hoe dat komt of is ontstaan.

Hoe komt dat? Omdat we aards van God denken. Met aardse voorstellingen en aardse vormen over God zijn we bezet en we willen ook iets van God vormen, terwijl God een Geest is, en die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en in waarheid. We behoeven dat niet alleen bij de heidenen te zoeken, die soms hout, steen, of andere dingen als hun god stellen en aanbidden. We behoeven dat ook niet alleen te zoeken bij het blinde Rome, dat met zijn opgerichte beelden en afgoden menselijke voorstellingen van God maakt.

O nee, geliefden, dat kunt u vinden in uw eigen hart. Dat Rome en dat heidense idee wordt ook gevonden bij elk onzer, en dat is ook te vinden bij Gods kinderen, ja, zelfs na ontvangen genade blijft een mens daar nog mee bezet naar de oude mens. Wat zijn we geneigd om vormen te stellen in onze gedachten. Wat zijn we menigmaal geneigd om God te gaan afmeten naar onze zielsgesteldheid. Wees maar eens eerlijk volk, wanneer het eens goed gesteld mag zijn, dan mag u groot van God denken. Maar een ogenblik later bent u met vrees vervuld, en dan denkt u van Hem als van een nietig

mens, ja, nog minder dan van een nietig mens. Alsof Hij niet alle macht bezit in hemel en op aarde, en alsof er voor Hem iets te wonderlijk zou zijn. Dat komt wel openbaar in ons leven, want anders zouden we niet zoveel vluchten tot andere dingen, als we ons vertrouwen meer op die God mochten stellen, Die alleen helpen kan voor tijd en eeuwigheid. Mochten we verwaardigd worden om van die God niet aards te denken, want dan is Hij de Almachtige, de Alomtegenwoordige. Zou er voor Hem dan iets te wonderlijk zijn?

Om nu verwaardigd te mogen worden om met eerbied en diep ontzag van die grootheid en heerlijkheid Gods vervuld te mogen zijn in onze toenadering tot God. Wat blijkt het dikwijls anders, wat is er veel vorm en sleurged. Maar de ware bidder, wat gaat die beoefenen? Die gaat met Abraham buigen in het stof, zeggende: 'Ik onderwind mij om tot U te naderen, hoewel ik stof en as ben.' Die gaat buigen als een vloekwaardige en doemwaardige voor die hoge God. Die gaan het inleven met de tollenaar, wanneer hij achterin de tempel stond en zijn ogen niet durfde opheffen. Daar stond hij, in zijn diepe verslagenheid het uitroepende: 'O God, wees mij arme zondaar genadig!' Die gaan er iets van inleven met David, wanneer Hij buigen mocht voor God en zeide: 'Wie ben ik en wat is mijn huis, dat U mij tot hiertoe gebracht hebt.' Die gaan het verstaan met een Manasse in de kerker te Babel toen hij iets van de heiligheid en de hoogheid Gods op zijn hart gebonden kreeg, toen de Heere hem benauwde. Wat gaat hij dan doen?

Dan gaat hij de God zijner vaderen aanroepen, hoewel hij vele jaren achtereen de afgoden had gediend en opgericht. Hij gaat die God zijner vaderen aanroepen omdat de HEERE hem benauwde en omdat Manasse iets ging kennen van die heilige hoogheid, van die majesteit Gods, waar de Heere Zijn Kerk toe wil opleiden, als Hij hen leert bidden: *Onze Vader, Die in de hemelen zijt.*

Zullen we nog wijzen op Job, die na zijn lange beproevingsweg getuigen mocht als hij zegt: 'Met het gehoor heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog, en verfoei ik mij in stof en as.' Waar zullen we beginnen, waar zullen we eindigen, om nog meer voorbeelden te noemen? De kerk zong ervan in Psalm 68:

*Hoe groot, hoe vreeslijk zijt G' alom,
Uit Uw verheven heiligdom,
Aanbidd'lijk Opperwezen!
't Is Israels God, Die krachten geeft,
Van Wien het volk zijn sterkte heeft.
Looft God; elk moet Hem vrezen.*

Gods Kerk leert er iets van kennen, en nu wil de Heere Zijn kinderen ook opleiden om van stonde aan, reeds in het begin van hun gebed, niet aards maar hemels van God te denken. Opdat ze van God, reeds in de aanspraak van het gebed, niet enig aards maar een hemels denkbeeld mogen hebben, en Zijn heerlijkheid en luister op het oog mogen hebben. En hun gebeden op te zenden tot Hem Die in de hemel der hemelen woont en troont, en Die daar Zijn heerlijkheid en majesteit meer verthoont dan ergens elders. Opdat ze Zijn grote daden mogen gedenken in hun gebeden tot Hem, tot de verheerlijking van Zijn grote Naam en tot welzijn van het Sion Gods. Om zo met al hun noden en behoeften in hun gebed niet te vluchten tot de Moloch van deze tijd, of tot de verzekeringen die de wereld hen aanbiedt, maar dat ze verwaardigd mogen worden om van alle schepselenhulp te leren afzien, en nu met hun verwachting alleen te mogen opzien tot die God, Die voor Zijn Kerk zorg blijft dragen. Dit komt ook in onze derde hoofdgedachte openbaar, als we dan nog willen letten:

3. Op de verwachting der gelovigen met die aanspraak.

Zoals dat blijkt uit het laatste gedeelte van vraag en antwoord 120: *En dat Hij ons veel minder afslaan zal hetgeen dat wij Hem met een recht geloof bidden, dan onze vaders ons aardse dingen ontzeggen.*

En zoals dat ook blijkt uit het laatste gedeelte van vraag en antwoord 121: *En van Zijn almachtigheid alle nooddrift des lichaams en der ziel verwachten.*

Van wie wordt het dan verwacht?

Wel, de onderwijzer zegt dat de gelovigen het van Zijn almachtigheid moeten verwachten. Dan worden er twee dingen van die almachtige God genoemd. Wat zijn die twee dingen? Dat Hij helpen wil en dat Hij helpen kan. Dat dus hierin getekend wordt hoe dat Hij de Machtige Jakobs is, om te kunnen en te willen helpen. U kunt in de natuur soms iemand hebben, een goede vriend of zo, en die wil u wel helpen, maar hij heeft het vermogen niet om te helpen. U kunt soms ook iemand hebben die wel het vermogen heeft om te helpen, maar die mist de goede wil om u te helpen. In beide gevallen blijft u hulpeloos achter.

Maar van God wordt ons getekend dat Hij én de macht, dus het vermogen heeft, maar daarnaast dat Hij óók de wil heeft om de Zijnen te helpen. Dus de Kerk moet leren om het nu geheel en alleen van Hem te verwachten, van de almachtige God. En wat wordt van Hem verwacht? Van Hem wordt alle nooddrift verwacht voor lichaam en voor ziel. Let wel gemeente, hier staat niet alle overvloed, maar hier staat alle nooddrift; dat is alles wat we werkelijk nodig hebben. Wat nu die werkelijke nooddrift inhoudt, dat wil zeggen al datgene wat we voor ons dagelijks leven, naar ziel en lichaam behoeven, gelijk Agur bad om niet te veel en niet te weinig. Dus niet voor tien of twintig jaar ons leven te verzekeren voor het tijdelijke, maar om nu alle nooddrift dagelijks van hem te bidden.

Geliefden, een vraag: wie leeft daar nu zo bij, om het alleen van God te verwachten? Laten we toch eens eerlijk zijn. Wat rekent de mens menigmaal met allerlei bezorgdheid jaren vooruit. Moet men dan niet zorgen? Jawel, dat is een dure roeping. En om maar niet alles te verkwisten wat we ontvangen. We lezen toch ook in Gods Woord, dat Jozef in de jaren van overvloed gespaard heeft voor de jaren van schaarste. Maar weet u waar we zo geneigd toe zijn? Om ons vertrouwen daarop te gaan stellen. En u voelt het wel aan, dan stellen wij onze verwachting niet op de hemelse Vader, maar dan gaan we heimelijk onze verwachting stellen op hetgeen we bezitten en wat we verkregen hebben langs een eerlijke weg. Maar om nu alle noden voor het dagelijkse leven, wat we daarbij nodig hebben voor de tijd, van de Heere te verwachten. Wat is dat? Onze dagelijkse spijs, kleding, een woning en alles daaromheen, om het alles van Hem te mogen ontvangen, want Hij is het toch die zelfs de raven voedt, die zaaien noch maaien, maar onze hemelse Vader voedt dezelve. Zou Hij dan Zijn eigen kinderen niet voeden? En wat onze kleding betreft: 'Aanmerkt de lelien, hoe zij wassen: zij arbeiden niet en spinnen niet; en Ik zeg u: Ook Salomo in al zijn heerlijkheid is niet bekleed geweest als een van deze' (Luk. 12:27).

Wanneer nu dat volk verwaardigd mag worden om met een leeg korfje tot hun hemelse Vader te gaan en dat voor Hem neer te zetten opdat Hij het zal vullen, dan heeft Hij als de Alervullende God dat korfje reeds gevuld, want zo zegt de Heere, eer dat zij roepen zal Ik antwoorden. Zal een aardse vader zijn kind als hij om een ei bidt, het een slang of scorpioen geven; of om een brood, zal hij hem dat niet geven? Zal dan de hemelse Vader, wanneer dat volk verwaardigd wordt om met een kinderlijke vrees en een goed toevorst tot Hem hun betrouwen op Hem mogen stellen, niet al hun noden vervullen? Al het goud en zilver der aarde, en het vee op duizend bergen is het Zijne. Ik weet het hoor, de Heere laat het er wel eens op aan

komen, Hij komt de Zijnen vaak te beproeven, gelijk ook een vader en moeder in de natuur weleens doen, dat ze iets voor het kind in huis hebben wat het kind begeert te hebben, doch dat het kind moet leren te wachten tot vader of moeder de tijd rijp achten om het begeerde te geven. Waarom doen ze dat? Opdat het kind bij vader en moeder zal aanhouden, en te dankbaarder zal zijn wanneer het ontvangen wordt. Zo is et ook gelegen bij de hemelse Vader. Die laat Zijn kinderen ook wel eens bedelen aan de troon der genade, ja, wel zó lang tot de juiste tijd van Zijn welbehagen is aangebroken om hun het gevraagde, of wat beters zelfs, te geven.

Wat heeft Hij Elia aan die beek Krith rijkelijk onderhouden. De raven werden gebruikt, als een tegenstrijdig middel, om hem brood en vlees te brengen.

Immers zijn raven zelf altijd begerig naar vlees, maar ze moesten dat vlees tot de profeet brengen, hoewel ze zelf niets te kort gekomen zullen zijn. God had de raven geboden om voor Zijn kind en knecht te zorgen. Wat heeft de Heere ook niet voor die weduwe te Zarfath gezorgd, nadat Elia tot haar kwam tijdens een hongersnood. Dan lezen we daarvan: 'Het meel van de kruik werd niet verteerd en de olie van de fles ontbrak niet, naar het woord des HEEREN dat Hij gesproken had door den dienst van Elia' (1 Kon. 17:16). En de kinderen Israëls in de woestijn werden van hemels manna onderhouden, gedurende een lange reeks van jaren, ja, totdat zij van de inkomsten van Kanaan konden eten. Zij verkregen het water uit de rotssteen, omdat de Heere daarvoor zorg droeg. Zou die hemelse Vader dan thans niet meer voor Zijn kinderen zorgen, wanneer ze dag en nacht tot Hem roepen om Zijn bijstand en ondersteuning?

Dat is waar voor de tijdelijke nooddrift, doch bezien we het ook eens in het geestelijke, dus met betrekking tot de nooddrift der ziel.

O zeker, dan krijgen Gods kinderen van Hem ook uit Zijn volheid genade voor genade uit Zijn milde hand. Wat houdt dat nu in, alle nooddrift der ziel?

De dichter van Psalm 65 zegt ervan in vers 5: 'Welgelukzalig is hij dien Gij verkiest en doet naderen, dat hij wone in Uw voorhoven; wij zullen verzadigd worden met het goede van Uw huis, met het heilige van Uw paleis.' Als dat volk verwaardigd mag worden met de noden van hun ziel zich naar Hem te wenden, zal God dan op Zijn tijd, nee, niet op onze tijd, maar op Zijn tijd en wijze al hun nooddrift niet vervullen? Dan zijn soms de wegen wonderlijk waarlangs de Heere leidt.

Zie dat maar bij Jakob op de weg naar Paddan-Aram, daar de Heere had gezegd: 'Maak u op, ga naar Paddan-Aram, ten huize van Béthuël, den vader uwer moeder; en neem u vandaar een vrouw van de dochters van Laban, uwer moeders broeder' (Genesis 28:1). De Heere stond voor Jakob in, Hij behoedde hem op dien weg en hij kwam met een groot heir wederom vandaar, toen hij terugkeerde tot zijn broeder Ezau en tot Izak zijn vader. De Heere maakte Zijn woord waar gelijk de dichter zegt:

De HEER' zal u steeds gadeslaan,

Opdat Hij in gevaar

Uw ziel voor ramp bewaar'.

De HEER', 't zij g' in of uit moogt gaan,

En waar g' u heen moogt spoeden,

Zal eeuwig u behoeden.

Wonderlijk zijn Gods wegen altemaal, gelijk ook voor Maria aan het graf van Jezus. Toen ze daar wenende en treurende stond en dacht dat ze haar Heere hadden weggenomen, stond Jezus Zelf achter haar: 'Jezus zeide tot haar: Vrouw, wat weent gij? Wien zoekt gij? Zij, menende dat het de hovenier was, zeide tot Hem: Heere, zo gij Hem weggedragen hebt, zeg mij waar gij Hem gelegd hebt, en ik zal Hem

wegnemen.' En dan, o wonder, één woordje uit Zijn gezegende mond is voor Maria genoeg om Hem te herkennen, Hij zegt: 'Maria!' Dan zegt zij: 'Rabbouni, hetwelk is gezegd: Meester.' Ze mag Hem aanschouwen als de verhoogde en opgestane Middelaar ter verlossing van al de Zijnen. Dan wil ze Hem omhelzen en Zijn voeten aanraken, in een zoete gemeenschap met Hem wil ze delen, doch, zo staat er: 'Jezus zeide tot haar: Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot Mijn Vader; maar ga heen tot Mijn broeders, en zeg hun: Ik vaar op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God' (Joh. 20:15-17).

Nu moet u een ander leven gaan leiden Maria. Nu niet meer die gevoelige tegenwoordigheid en die gevoelige genietingen. Nee Maria, nu moet u door het geloof gaan leven: 'Want Ik vaar op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God.' Die God zal zorg dragen voor u bij de gedurigheid, wanneer u maar door het geloof de verwachting mag stellen op Hem, en met dat kinderlijke geloofsvertrouwen u maar tot Hem mag wenden. Nee Maria, dan zult u niet beschaamd worden voor tijd en eeuwigheid beide.

Ik noem nog een voorbeeld, hoe de Heere wonderlijk is in al Zijn wegen, ook in dewelke Hij tot Zijn Kerk komt. De discipelen waren samenvergaderd vanwege de vrees der Joden. En ze zaten met gesloten deuren. Toen was Jezus reeds opgestaan. Er waren reeds verschillende openbaringen van Hem geweest, die getuigen waren van Zijn opstanding. Hij was van Petrus gezien; en de discipelen hebben Hem gezien, maar zonder Thomas; de Emmaüsgangers, de vrouwen, en nog anderen. Toch zitten ze nog met veel vrees vervuld om vanwege de Joden. Wat gaat Jezus nu doen?

Die wil de vrees bij Zijn kinderen wegnemen en Hij komt binnen, ondanks de gesloten deuren, en Hij roept ze toe: 'Vrede zij ulieden. Wanneer ze dan vrezende en bevende zijn, en dachten dat ze een geest zagen, dan zegt Hij: 'Geef me toch wat te eten. Hebt gij hier niet enige spijze om te nuttigen?' Ze geven Hem een stuk van een gebraden vis en honingraten en eet dat voor hun ogen. En dat alles doet Hij om Zijn jongeren bekend te maken dat Hij is de grote Overwinnaar, Die zorg draagt voor Zijn Kerk, Die voor Zijn volk in staat en ze niet zal begeven noch verlaten, maar dat Hij het zal doen ervaren dat al degenen die de verwachting op Hem mogen en op die hemelse Vader, niet beschaamd zullen worden, want Hij draagt zorg voor hen, en zal voor hen instaan bij de gedurigheid.

Wat zou Gods Kerk een makkelijk leven kunnen oefenen, als ze maar een weinigje van dat geloofsvertrouwen mochten hebben, en wanneer ze maar een kruimeltje van het geloof mogen hebben in de beoefening, want dan zijn bergen vlak en zeeën droog. David kon ervan getuigen, zeggende: 'Met mijn God spring ik over een muur en dring ik door een bende.' Dan mag Gods Kerk bij tijden en ogenblikken wel eens in kinderlijk vertrouwen achter Jezus aankomen. Wat maakt de Heere het dan wel. Nee, dan zijn die mensen nog nooit beschaamd uitgekomen, maar dan hebben ze iets van die heerlijkheid, iets van die grootheid en iets van die kinderlijke vrees in hun leven mogen beoefenen, om dan achter Hem aan te gaan en te zingen. Wat gaan ze dan zingen? Nee, niet van hun bevinding, maar dan gaan ze zingen van de Gods des heils en wordt er wel eens iets van ingeleefd wat we samen zullen zingen met de dichter van Psalm 113 en daarvan het vierde vers:

*Wie is aan onzen God gelijk,
Die armen opricht uit het slijk?
Nooddruftigen, van elk verstoten,
Goedgunstig opheft uit het stof?
En hen, verrijkt met eer en lof
Naast prinsen plaatst en wereldgroten?*

Toepassing

Onze Vader, Die in de hemelen zijt, voorwaar welk een rijke betekenis wordt in deze aanspraak van het gebed geopenbaard, en dat tot troost en bemoediging voor dat arme en ellendige volk in zichzelf. Voor een volk dat zichzelf leert kennen als een buitenstaander, en dat door genade moet inleven dat ze van zichzelf niet alleen geheel krachteloos en willoos ten goede, maar ook zelfs daartegen gekant is. Voor dezulken wordt de Naam van de almachtige God en hemelse Vader, van een dierbare en heilrijke betekenis. Zodat ze bij tijden en ogenblikken hun verwachting alleen op Hem mogen stellen, en van Zijn almachtigheid alle nooddrift des lichaams en der ziel verwachten. Dan mogen ze weer eens geloven, dat Hij hen veel minder de hemelse zielsbehoeften afslaan zal, dan aardse vaders hun kinderen aardse dingen ontzeggen. Let er dan wel op gemeente, dat de onderwijzer er hier op wijst dat zij datgene wat hun nooddrift uitmaakt, met een recht geloof van hun hemelse Vader zullen bidden. Wat is dat voor een geloof wat hier dan bedoeld wordt? Dat is een recht geloof, dat is een oprecht, waar zaligmakend geloof. Wanneer ze nu door het oprechte geloof de hemelse Vader mogen aanlopen, dan zal dat volk nimmer beschaamd uitkomen.

Maar nu de vraag, jong en oud, bezitten wij dat oprechte geloof? Kennen wij er iets van, van dat gelovig verwachten en uitzien om hulp en bijstand van Hem? Zijn wij er in ons leven al achter gekomen dat we van onszelf niets vermogen, maar dat onze verwachting afgesneden werd van alle zijden. Dat we ons vertrouwen en onze verwachting mochten stellen op die God, Die ook door Jezus aangeduid wordt als de hemelse Vader, Die woont en troont boven de kloot der aarde. Die alle dingen regeert en bestuurt. Kom gemeente, jong en oud, onderzoek eens tussen God en uw ziel, waarop gij uw vertrouwen stelt? Wanneer u daar nog vreemd aan bent, en dat zijn wij allen van nature, wat bent u dan nameloos arm. Wat bent u dan ongelukkig, waar zult u dan heengaan voor uw verwachting en hulp? Zult u dan vluchten naar de Moloch van deze tijd, of zult u de god van Ekron om hulp vragen en tot uw zekerheid stellen? *Is er dan geen God in Israël, zo zei de profeet, dat ge tot hem om hulp zendt?* Alle afgoden die ge erop nahoudt, van eigen bezittingen, van eigen kracht en van al uw andere afgoden, ze zullen u ontvallen wanneer u ze werkelijk nodig heeft, namelijk op uw sterfbed. Hoe heeft Stéfanus ervoor gewaarschuwd vlak voor zijn sterven van de marteldood, zeggende tot de weerbarstige Joden: 'Ja, gij hebt opgenomen den tabernakel van Moloch, en het gesternte van uw god Remfan, de afbeeldingen die gij gemaakt hebt om die te aanbidden; en Ik zal u overvoeren op gene zijde van Babylonië' (Hand. 7:43).

Arme medereizigers, uw kennis, uw sterkte, uw grootheid, het zal alles blijken te zijn als rietstaven die uw hand doorboren, wanneer ge daarop zult steunen. Zult u uw vertrouwen stellen op een bekeerde vader of moeder? Of denkt u dat een verandering in uw leven, van de kroeg naar de kerk en dergelijke, dat die u zal kunnen helpen? Als straks de ure van uw dood aanbreekt, al hebt u dan van al uw tijdelijke weldaden een leven lang mogen genieten, zoals men dat in de wereld noemt, en al hebt u dan altijd uw vertrouwen daarop mogen stellen en daar een wereldse rust in mogen vinden, toch, als straks de dood komt, moet u het al aan anderen overlaten. Waar zult u dan heengaan? God is uw Vader niet, want ge zijt uit de vader der leugenen, hem zijt ge toegefallen, naar hem alleen wilt ge luisteren.

Wat moet er dan gebeuren, zal het wel zijn in ons leven? Een voorbeeld moge het duidelijk maken. U kunt in huis wonen bij uw ouders, dus als kind bij uw vader en moeder. Dan kunt ge daarna weglopen en bij uw buurman in huis gaan, maar dan blijft

u toch het wettig kind van die vader en moeder die ge verlaten hebt, maar waar u thuis hoort.

Zo is het nu ook in het geestelijke. Tenzij we van nieuws geboren worden blijven we het wettig eigendom van satan die we in Adam vrijwillig toegevallen zijn, ja, die onze vader geworden is. Dus alleen door wederbarende genade kunnen we nog van een kind des duivels tot een kind Gods gemaakt worden. Dan worden we uit Adam afgesneden en Christus ingeënt; en alzo krijgen we in en door Hem God als onze Vader terug.

Dat volk gaat door de aannemende daad des geloofs leren kennen dat ze een Ander mogen toebehoren. En door het geloof mogen ze opwassen, ja, zoals de profeet Maleáchi zegt, groeien als mestkalveren, wanneer maar de Zon der gerechtigheid over hen opgaat met genezing onder haar vleugelen. Dat is geen vrucht van eigen akker, maar een vrucht van de Heilige Geest.

Dan mogen ze God als hun Vader leren kennen, en die worden er gevonden, al zijn het er niet velen, die dat door genade mogen kennen. Door genade zijn ze erachter gebracht dat ze van een kind des satans tot een kind Gods geworden zijn, een kind van de hemelse Vader. Dat nu dezulken die de mensenmoordenaar en leugenaar van den beginne tot hun vader hebben gehad - o eeuwig wonder aller wonderen - tot kinderen Gods zijn aangenomen. En dat alles op grond van recht en gerechtigheid, langs de Goddelijke weg die de Heere Zelf geopenbaard heeft in Zijn Woord, en die Hij openbaart en verklaart in de harten van Zijn kinderen. Zulk een volk is gewaarborgd, dat is verzekerd. Weet u waarom?

Wel, daar staat God voor in. Welke wegen het volk soms ook nog moet doormaken; hetzij zuurheid, hetzij zoetheid, het komt toch alles van Zijn goedheid. Straks aan het einde van hun loopbaan gekomen zijnde, zullen al die kinderen in mogen gaan die door genade kinderen Gods gemaakt zijn, zuigelingen zowel als volwassenen in de genade. Dezulken zal de hemelse Vader niet beschaamd laten staan. Hij zal hen leiden naar Zijn raad, en daarna in heerlijkheid opnemen en de eeuwige erfenis deelachtig maken.

Daarom, jong en oud, klein en groot in ons midden, heeft u daar iets van leren kennen? Wat bent u toch nameloos ongelukkig als u nog leeft in de dienst van satan, doende de wil van uw helse vader. Daarmee komt u voor eeuwig om! De vader der leugenen zal u straks meevoeren naar het nare verderf, om dan eeuwig daar te zijn waar weinig is en knersing der tanden, eeuwige duisternis, waar nooit een blijk van Gods gunst, noch een blik van Zijn vriendelijk aangezicht over u zal kunnen lichten. Dan zult u eeuwig moeten verkeren in die plaats van eeuwig ach en wee.

Geliefden, de schrik des Heeren mocht u nog bewegen tot het geloof, en de ernst mocht u nog opgebonden worden, opdat u nog mocht leren buigen voor Hem Die op de troon zit en voor het Lam, aleer het voor eeuwig te laat zal zijn. Dan zal Hij zeggen: 'Breng ze hier en slaat ze voor Mijn voeten dood, die niet gewild hebben dat Ik Koning over hen zou zijn.'

De Heere mocht u nog genadig willen zijn, en u maken tot een kind van de hemelse Vader. Opdat u de Vader mocht leren kennen voor eigen hart en leven; dat u zich tot Hem mocht leren wenden om alle nooddrift voor tijd en eeuwigheid van Hem te begeren. Die zich door genade tot Hem wenden, zijn met Hem nimmer beschaamd uitgekomen.

Wees maar eens eerlijk als u daar niet vreemd van zijt, is Hij niet de nimmer beschamende Rotssteen voor u geweest, uw leven lang? Bent u ooit beschaamd met God, met uw hemelse Vader, uitgekomen? Wat heeft de Heere dan gedaan? Hij heeft

u gelukkig vast laten lopen. En wanneer het nu van alle kanten is vastgelopen en er nergens geen verwachting meer over was, dat toen die hemelse Vader Zich over u ontfermde, zeggende: 'Uit u worde geen vrucht meer in eeuwigheid,' doch ook dat Hij door Zijn Geest aan u openbaarde de Weg der verlossing in Christus, zeggende: 'Uw vrucht is uit Mij gevonden: Aan dezulken wordt Christus, Die van de Vader is uitverkoren en gezalfd, om niet geschonken tot een Verlosser en Zaligmaker. Wat lag daar een ruimte in, wat heeft u daarin mogen ondervinden dat Hij geen karig Vader is, maar Zijn kinderen rijkelijk komt te bedelen, doch alles in en door Christus alleen.

Kom volk, heft uw hoofden eens een weinig omhoog. Moet ge hier nog door druk, moet ge hier nog door smaad uw weg bewandelen, moet u hier nog al eens klagen dat u zo om moet zwerven. Maar wat is er toch de oorzaak van, dat er zo weinig kinderlijk vertrouwen beoefend wordt? Maar om nu dat kinderlijk vertrouwen en die verwachting op Hem alleen te mogen stellen, opdat ge, én voor uw tijdelijke, én voor uw geestelijke noden naar Hem u mocht wenden en het oog op Hem gevestigd moogt houden, Die u niet beschaamd zal laten staan. Hij komt op Zijn tijd en wijze om u te helpen.

Hij doet het ook ervaren: 'Die Hem nederig valt te voet, die zal van Hem Zijn wegen leren: De God aller genade geve u dit een weinig in de beoefening te mogen hebben, wat we bespraken van de aanspraak in de bede, zeggende: Onze Vader, Die in de hemelen zijt. Dan zult u ook al uw noden en behoeften aan Hem mogen bekend maken. Dan zult u ook datgene verstaan wat de Heere Jezus in het aller-volmaaktste gebed Zijn Kerk heeft willen leren, dat ze door genade meer en meer achter Hem aan mochten komen.

Ja, totdat de tijd zal aanbreken om verlost te worden uit dit aardse Mesech der ellende, om dan eeuwig bij Hem te mogen zijn. Dan zult u eeuwig thuis zijn bij uw hemelse Vader, om dan te mogen aanschouwen een verzoend God en Vader in Christus, ja, wat zeg ik, het vriendelijk aangezicht van uw hemelse Vader. Dan zult u zich eeuwig in het licht van Zijn Goddelijk aangezicht mogen verblijden. AMEN.

Onze slotzang is uit Psalm 89 het twaalfde vers:

*Gij, zal hij zeggen, zijt mijn Vader en mijn God,
De rotssteen van mijn heil. 'k Zal hem ook stellen tot
Een eerstgeboren zoon, door al zijn broeders t' eren;
Als koning zal hij zelf de koningen regeren,
Mijn goedertierenheid zijn rijkstroon eeuwig stijven,
En Mijn gemaakt verbond met hem bestendig blijven.*

ZONDAG 47 Vraag 122

Zingen: Psalm 122:2
 Lezen: Psalm 145
 Zingen: Psalm 89:4 en 7
 Zingen: Psalm 113:1 en 4
 Zingen: Psalm 33:11

Tekst: Psalm 145:21

Mijn mond zal den prijs des HEEREN uitspreken; en alle vlees zal Zijn heiligen Naam loven in der eeuwigheid en altoos.

122. Vr. Welke is de eerste bede?

Antwoord. Uw Naam worde geheiligd. Dat is: Geef ons eerstelijk dat wij U recht kennen (a), en U in al Uw werken, in welke Uw almachtigheid, wijsheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid klaarlijk schijnt, heiligen, roemen en prijzen (b); daarna ook dat wij al ons leven, gedachten, woorden en werken, also schikken en richten, dat Uw Naam om onzentwil niet gelasterd, maar geëerd en geprezen worde (c).

a Joh. 17:3. Jer. 9:24 en 31:33, 34. Matth. 16:17. Jak. 1:5. Ps. 119:105. b Ps. 119:137. Luk. 1:46, 47, 68, 69. Rom. 11:33. c Ps. 71:8 en 115:1.

INLEIDING

Geliefden,

Welk een voortreffelijke bede was dat van koning David tot God, zoals daarvan gehandeld wordt in de 86e Psalm. Daar lezen we in het elfde vers hoe hij smeekt tot de HEERE, zeggende: 'Leer mij, HEERE, Uw weg; ik zal in Uw waarheid wandelen; verenig mijn hart tot de vreze Uws Naams.' Uit deze Psalm blijkt dat David ook niet altijd verenigd was met de weg, die God met hem hield in het strijdperk van dit leven. Waar Gods Kerk ook vele wegen van druk en tegenheden moet doormaken, was ook David in Zijn leven er niet van gespaard gebleven. Toen hij van Godswege tot koning was gezalfd over Israël, is ook de strijd gaan ontbranden, toen Saul en anderen hem verdrukten en benauwden, en ware het mogelijk geweest, hem zouden doden om te voorkomen dat hij de troon ooit zou bestijgen. En toen hij de troon had bestegen, hem nog volgaarne daar vanaf zouden hebben gestoten om er zelf op te klimmen. Toen heeft David ook moeten ervaren hoe zijn vervolgers machtig veel waren. Ja, in zijn persoonlijk leven heeft hij ook wegen ondervonden die hij niet kon bezien, die waren tegen zijn vlees en bloed in. Hoewel ze waren tot eer van God en tot welzijn van David.

Nu gaat hij van 's hemelswege afsmecken of de Heere hem de weg wil leren. Uw weg, zo zegt hij, dat is niet mijn weg te mogen weten, maar Uw weg. Die weg, die U gaat met een ieder van Uw Kerk, dat die mij ook bekend gemaakt mag worden, opdat ik door dat onderwijs van Godswege ook verwaardigd mag worden om het pad Uwer geboden te bewandelen. Al zijn het dan wegen die tegen onze natuur ingaan, al zijn het wegen tegen vlees en bloed in, al zijn het dan wegen die soms smartelijk zijn voor de menselijke natuur en voor ons vlees, om dan toch te mogen weten van Godswege wat Zijn weg is en wat Zijn wil en welbehagen is. Wat voegt hij er dan nog aan toe? Hij vraagt niet alleen om de weg te mogen weten, maar hij zegt er nog bij: 'Verenig

mijn hart tot de vreze Uws Naams.'

Want dan mogen wij de weg weten en dan mogen wij de weg kennen die God gaat met een mens; en dat is een voorrecht, maar het is een nadere weldaad Gods om met die weg verenigd te mogen zijn in de vreze van Zijn Naam.

Anders is de mens onverenigd met de handelingen Gods, en kan hij voor zichzelf God geen God laten en God niet laten regeren. Maar wanneer de mens onverenigd is met de weg die de Heere met hem gaat, wat ook in het leven van Gods Kerk wordt ervaren, dat ze dan moeten ondervinden dat ze maar niet kunnen komen op die plaats, en dat het ongenoegen ook in hun hart komt op te rijzen. Maar wanneer ze nu verwaardigd worden om verenigd te mogen worden met de weg des Heeren in een weg van druk, in een weg van kruis, in een weg die tegen vlees en bloed ingaat, dan worden die wegen niet veranderd, maar dan wordt het zo anders voor dat volk om het zelfs welgemoed te kunnen dragen. En als het zo anders wordt in de oefeningen van Gods kinderen, dan mogen ze zien op Hem, Die in alles is voorgegaan, Die het kruis heeft gedragen, Die de schande heeft veracht en Die nu gezeten is aan de rechterhand der hoogste Majesteit in de hoogste hemelen. En wanneer ze verenigd mogen worden met de wegen Gods en mogen wandelen in de vreze van Zijn Naam, dan mag Gods Kerk ook ondervinden dat ze in de druk-, kruis- en beproevingswegen Gode lofzangen mogen zingen.

Dan mag het bij tijden en ogenblikken ook ervaren worden: 'In kruis geeft Gij hun goeden moed, zonder troost zij niet sterven.' Dan mag de Naam des Heeren grootgemaakt worden, dan wordt er iets van ingeleefd:

*Heilig zijn, o God, Uw wegen;
Niemand spreek' Uw hoogheid tegen!
Wie, wie is een God als Gij,
Groot van macht en heerschappij?
Ja, Gij zijt die God Die d' oren
Wond'ren doet op wond'ren horen;
Gij hebt Uwen roem alom
Groot gemaakt bij 't heidendom.*

Opdat dan de Naam des Heeren grootgemaakt mag worden en Hij de roem mag ontvangen die Hij zo waardig is, opdat zij ook bij de gedurigheid in dit leven zouden beoefenen de bede: Uw Naam worde geheiligd. Daar handelt de onderwijzer ook van in deze 47' Zondagsafdeling, waar we in deze ure met de hulp des Heeren geroepen worden uw aandacht een ogenblik bij te bepalen, als we met u zullen stil staan bij:

De heiliging van Gods Naam

Wij willen dan stilstaan bij de heiliging van Gods Naam, en in drie hoofdgedachten bezien waarin zij bestaat:

1. In een zalige Godskennis.
2. In een overvloedige Godsverheerlijking.
3. In een oprechte Godsvrucht.

Wij herzeggen met u te willen stilstaan bij de heiliging van Gods Naam, om dan in drie hoofdgedachten te bezien waarin zij bestaat:

1. In een zalige Godskennis. Want zo leert de onderwijzer wat het inhoudt: 'Geef ons eerstelijk dat wij U recht kennen.'
2. In een overvloedige Godsverheerlijking. Zoals dat blijkt in de omschrijving van de

onderwijzer: 'Opdat wij U in al Uw werken, in welke Uw almachtig- held, wijsheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid klaar- lijk schijnt, heiligen, roemen en prijzen'.

3. In een oprechte Godsvrucht. Waar de onderwijzer nog aan toevoegt: 'Daarna ook dat wij al ons leven, gedachten, woorden en werken, alzo schikken en richten, dat Uw Naam om onzentwil niet gelasterd, maar geëerd en geprezen worde.'

Ziedaar onze drie hoofdgedachten.

Doch zingen we vooraf uit Psalm 89:4 en 7

*4. God is op 't hoogst geducht in Zijner heilen raad,
En vreeslijk boven 't heir dat om Zijn rijkstroon staat.
Wie is als Gij, o HEER, o God der legerscharen?
Wie is aan Ugelijk? Wie kan U evenaren?
Grootmachtig zijt G, o HEER', ja, eind'loos in vermogen;
Uw onverbreekb're trouw omringt U voor elks ogen.*

*7. Hoe zalig is het volk dat naar Uw klanken hoort! m
Zij wand'len, HEER, in 't licht van 't Godd'lijk aanschijn voort;
Zij zullen in Uw Naam zich al den dag verblijden;
Uw goedheid straalt hun toe; Uw macht schraagt hen in 't lijden;
Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedogen,
Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw woord verhogen.*

1. In een zalige Godskennis.

Want zo leert de onderwijzer wat het inhoudt: 'Geef ons eerstelijk dat wij U recht kennen.' De onderwijzer heeft in de voorgaande Zondagsafdeling een aanvang gemaakt met de bespreking van het gebed, zoals dat verdeeld wordt in drie delen.

Ten eerste hebben we het genoemd de aanspraak van het gebed, daarna de zes beden, en tenslotte het besluit van hetgebed.

Er is in de voorgaande Zondagsafdeling bijzonder gehandeld over de aanspraak van het gebed, waar de onderwijzer aldus leert aan de hand van het volmaakte gebed, zeggende: *Onze Vader, Die in de hemelen zijt.*

Thans gaat de onderwijzer de zes beden afzonderlijk behandelen, en onder die zes beden zijn er drie gericht tot God en drie tot onze nooddrift. In de eerste bede, die nu aan verhandeling toe is, wordt gesproken over de heiliging van Gods Naam, zoals de Heere Jezus dat Zijn Kerk heeft leren bidden, zeggende: *Uw Naam worde geheiligd.*

Wanneer we dan stilstaan bij de heiliging van Gods Naam, dan bestaat dat ten eerste in een zalige Godskennis. Wanneer de onderwijzer dan nu de heiliging van de Naam bespreekt, van Uw Naam, dan ziet dat dus op de Naam die God in Zijn Woord aan Zichzelf geeft, aangezien het God behaagd heeft om Zichzelf met zulke betekenisvolle namen in Zijn Woord aan ons mensen bekend te maken en te openbaren. God heeft geen naam nodig gelijk een mens.

Waarom heeft God geen naam nodig gelijk een mens? Hellenbroek zegt het zo eenvoudig in zijn vragenboekje. Mensen hebben namen nodig om zich van anderen te onderscheiden. Doch de Heere heeft niemand Hem gelijk en daarom heeft Hij dus geen namen nodig om Zich van anderen te onderscheiden. Maar dat Hij Zich toch onder verschillende namen bekend maakt en openbaart, en daarin iets van Zijn

Godsbestaan aan ons verklaart, is ter wille van de mens. We lezen van Jakob dat hij aan de beek Jabbok was, en dan staat er: 'Doch Jakob bleef alleen over; en een Man worstelde met hem totdat de dageraad opging' (Gen. 32:24). Toen Jakob de Heere aldaar om een zegen vroeg, toen is zijn naam te Pniël veranderd in Israël, en dan staat er: 'En Jakob vroeg en zeide: Geef toch Uw Naam te kennen. En Hij zeide: Waarom is het dat gij naar Mijn Naam vraagt? En Hij zegende hem aldaar' (Gen. 32:29).

Dus de Heere openbaarde aldaar dat Hij geen namen nodig heeft, en Jakob behoefde Zijn Naam niet te vragen om Hem te leren kennen Maar het behaagt Hem om door de Namen die Hij Zichzelf geeft iets van Zijn wezen te ontsluiten en te openbaren aan mensenkinderen. We lezen van Manoach, wanneer de geboorte van Simson werd bekend gemaakt door de Engel des Heeren, dat ook hij vraagt naar Zijn Naam, want we lezen aldaar: 'En Manoach zeide tot den Engel des HEEREN: Wat is Uw Naam, opdat wij U vereren, wanneer Uw woord zal komen? En de Engel des HEEREN zeide tot hem: Waarom vraagt gij dus naar Mijn Naam? Die is toch Wonderlijk' (Richt. 13:17, 18).

Zo lezen we in Jesaja 9 dat de Heere Jezus wordt aangekondigd als de komende Messias onder de namen: 'Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid en Vredevorst' In al deze namen wordt iets bekend gemaakt van Wie en wat God wil zijn, hoe Hij Zichzelf verklaart ten goede van Zijn ganse Kerk. De Heere heeft Zich met die grote Naam ook willen openbaren aan Mozes onder die bange omstandigheden van het volk van Israël in Egypte, toen Hij aan Mozes verscheen in het brandende braambos in de woestijn aan de berg Horeb zeggende: IK ZAL ZIJN, DIE IK ZIJN ZAL. Zo openbaarde Hij Zich aan Mozes als de ONVERANDERLIJKE, de Getrouwe, Die gisteren en heden en tot in alle eeuwigheid Dezelfde is, ten goede voor Zijn ganse Kerk.

Als God een naam draagt en God Zich met namen openbaart, dan is dat anders als bij de mens thans het geval is. In zeker opzicht staan onze namen geheel los van onze personen en geven dus niets van onze persoon te kennen, hoewel dat vroeger wel anders was. Denk maar aan de naam Mozes, dat is, uit het water getogen. Denkt u maar aan de naam Adam, dat is uit rode aarde gebouwd.

Als God Zich echter noemt in Zijn Woord met verschillende namen, dan zijn die namen niet los te zien van Zijn Wezen, want God en Zijn Namen zijn één. Gods Naam en Zijn Wezen kunnen niet van elkaar gescheiden worden, want door de Naam Gods wordt Zijn Wezen aangeduid en Zijn Wezen bekend gemaakt. Als er nu hier gesproken wordt van *de heiliging van Gods Naam*, wat wil dat dan te zeggen?

Het woord heiligen heeft onderscheiden betekenissen. Soms betekent het woord heiligen: iets heilig maken. Zoals Paulus daarvan spreekt in de brief aan die van Korinthe: 'En dit waart gij sommigen; maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd in den Naam van den Heere Jezus en door den Geest onzes Gods' (1 Kor. 6:11).

Soms wordt ook het woord heilig gebruikt door iets af te zonderen voor de dienst des Heeren of voor andere doeleinden, gelijk dat ook gebeurt met de heilige sacramenten, wanneer de tekenen van brood en wijn tot de dienst des Heeren worden geheiligd, dat is afgezonderd. Het woord heiligen kan ook te kennen geven dat iets heilig is, heilig verklaard wordt, of iets voor heilig te erkennen. Om datgene dat heilig is ook heilig te houden, als heilig te eren, en als heilig ook te belijden en te verklaren.

Wanneer er dus gesproken wordt van *het heiligen van Gods Naam*, wat wordt daardoor dan aangeduid?

Dat betekent dat we die God zullen erkennen, om die God heilig te verklaren, om die

God als heilig te eerbiedigen, ja, om die God als de heilige God ook te dienen en te vrezen. Dat brengt de onderwijzer ook naar voren als hij zegt wat die Naam te heiligen inhoudt. Dat is: *Geef ons eerstelijk dat wij U recht kennen.*

Dus waarin bestaat de heiliging van Gods Naam in de eerste plaats? In de zalige Godskennis. Die ware, zaligmakende Godskennis zijn we allen verloren door onze diepe val in ons verbondshoofd Adam. Die ware en die rechte Godskennis zijn we dus van nature allen kwijt, en is de mens ook moed- en vrijwillig verloren. Zeker, in de staat der rechtheid mocht de mens die Godskennis bezitten, en stond hij in de gemeenschap met God. Toen kende hij God de Drie-enige, en mocht hij God ook groot maken, gedurig heiligen. Dat wil zeggen, hij mocht God recht kennen en mocht zich gedurig verlustigen in de allerhoogste God, in de enige en Drie-enige God.

Die Godskennis, die we eenmaal hadden, hebben we verloren door onze moedwillige en vrijwillige ongehoorzaamheid. De mens is nu de ware Godskennis kwijt. Nu heeft wel elk mens nog een ingeschapen Godskennis, maar al is het groot dat we die ingeschapen Godskennis nog mogen bezitten, we moeten die wel terdege onderscheiden van de zaligmakende kennis, zoals God die verheerlijkt in de harten van de Zijnen. Maar dat de mens nu nog een overblijfsel heeft, een ingeschapen Godskennis, zodat hij weet dat er een hoger Wezen is, welke wij God mogen noemen. Maar hoewel de Heere die natuurlijke of ingeschapen Godskennis bij de mens nog gelaten heeft, is dit ten enenmale tekort voor de eeuwigheid. We kunnen er namelijk nooit die enige en ware God recht mee leren kennen, noch Jezus Christus Dien Hij gezonden heeft, hetgeen zo noodzakelijk is ten eeuwige leven (Luk. 17:3).

Zeker, er zijn veel mensen die zeggen: 'Er is geen God.' De atheïst loochent het Godsbestaan; die wil het Godsbestaan ook bij zichzelf wegdenken en wil er niet van weten dat er een God is. We mogen wel stellen dat er nimmer een atheïst wordt geboren, nee, die worden gemaakt, doordat men meer en meer dat Godsbestaan uit zijn gedachten weg wil werken.

Onze Geloofsbelijdenis stelt terecht in artikel 2, dat er nog kleine overblijfsels zijn, die als kleine vonkjes van de ingeschapen Godskennis echter overvloedig genoeg zijn om daardoor veroordeeld te worden, ja, ook de atheïst is daarmee veroordeeld in zijn ontkenning van het Godsbestaan. De heidenen zullen ook daar naar geoordeeld worden, overmits zij weten hetgeen kennelijk is, en wat van God ook in hen is geopenbaard. Daardoor is het ook dat een ieder mens er een of andere vorm van godsverering op na houdt, ook onder het blinde heidendom. Nu kan die verkregen kennis, die ingeschapen kennis, nog vermeerderd worden uit de werken der natuur. Hellenbroek zegt het ook zo terecht in zijn vragenboekje: 'Kunnen wij nu die ingeschapen kennis, die natuurlijke Godskennis, nog vermeerderen? Ja, door de schepselen buiten ons, dus door de dingen uit de natuur. De ganse schepping predikt ons dat er een God is. Uit de schepping, uit de natuur kunnen we echter nimmer God leren kennen in Christus tot zaligheid.'

Het is duidelijk dat het bovenal de Heilige Schrift is, die ons God nader doet leren kennen, ook in het bijzonder Wie Hij is en wat Hij is voor Zijn Kerk. Ook al moeten we er direct bij zeggen, dat ook alle historische kennis uit de Heilige Schrift, op zich, dus zonder hartvernieuwende genade, ons niet nader tot de zaligheid brengt, hoewel ze onze verantwoordelijkheid sterk doet toenemen.

Dus het is wel groot om Godskennis uit de natuur en uit de Heilige Schrift te mogen hebben, maar een andere Godskennis is ons nodig en noodzakelijk om wel getroost te kunnen leven en zalig te sterven. Zie het bij de vijf wijze en de vijf dwaze maagden. De vijf dwaze maagden misten de olie van het zaligmakende geloof, zij misten de werking dus van de Heilige Geest in hun hart. Maar ze hadden wel lampen van een

schone belijdenis, ze kwamen voor de leer uit, ze wisten te spreken over Godskennis, doch die schone belijdenis schoot tekort om de Bruidegom te kunnen ontmoeten, ze bezaten ook niet de ware Godskennis, die de wijze maagden ten hemel deed binnengaan, toen de dwaze van de hemelpoort werden weggezonden naar de hel.

Nu spreekt de onderwijzer niet van de natuurlijke Godskennis die we omdragen, ook niet van de Godskennis die we halen uit de schepselen buiten ons, ook niet van de historische kennis opgedaan uit de Heilige Schrift. Ook een tijdgeloof en wondergeloof schiet te kort ter zaligheid. Daarom spreekt de onderwijzer hier enkel van een zalige Godskennis.

Dan leert ons de onderwijzer wat het is om de Naam Gods te heiligen: Dat is: *Geef ons eerstelijk dat wij U recht kennen*, waarin gezinspeeld wordt op de zalige Godskennis. Hoe kan daar de mens nu deel aan krijgen? Dat kan alleen door herscheppende genade. Als de zondaar door Gods Geest wordt wedergeboren, wordt in beginsel die zaligmakende Godskennis in het hart gewerkt door de krachtige werking van Gods Geest, als Hij dat met Zijn Woord doet paren. Waarom wordt het dan pas ingeleefd?

Wel, dan gaat de zondaar het ook verstaan en inleven, dat ze God niet recht kennen. Dan gaan ze Hem leren kennen in Zijn majesteit en in Zijn heiligheid. Dan wordt er iets van Hem geopenbaard als die enige, als die heilige, als die rechtvaardige, als die onkreukbare Majesteit, en het is nodig en noodzakelijk dat het in ons leven ook verheerlijkt wordt als een werk van God de Heilige Geest, dat gewrocht wordt in het hart van de zondaar.

Wanneer geschiedt dat?

Als God de zondaar wederbaart. Of dat nu in de prille jeugd is, of op volwassen leeftijd, of in de ouderdom zoals bij Abraham op 75-jarige leeftijd, waar dat gewerkt wordt in het hart van de zondaar, daar wordt ook tevens de ware en zalige Godskennis geboren. Waar die ware Godskennis gekend mag worden, en men God gaat kennen in Zijn heiligheid, in Zijn onkreukbare rechtvaardigheid, en waar men God gaat zien als te rein van ogen om met het kwade gemeenschap te kunnen hebben. Wel, dan vloeit uit die rechte Godskennis ook de zo noodzakelijke en rechte zelfkennis voort.

Dan gaat de zondaar zich kennen als een vloekwaardig en doemwaardig schepsel, als een schuldige, als een verloren zondaar voor het aangezicht des Heeren." Wilt u daar een voorbeeld van?

Denk maar aan de pinksterdag te Jeruzalem. Daar werden er drieduizend door de zeis van Gods Woord neergeveld. Wat, was de uitroep van al die pinksterlingen? Zij roepen het als uit een mond uit: 'Wat moeten wij doen, mannenbroeders, om zalig te worden?' Daar wordt nood gekend, daar worden worstelingen geboren aan de troon der genade. Daar wordt het ingeleefd: 'O, wee nu mijner, dat ik zo gezondigd heb.' Die gaan met Efraïm op de heup kloppen, zeggende: 'Zekerlijk, nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad, en nadat ik mijzelf ben bekendgemaakt, heb ik op de heup geklopt; ik ben beschaamd, ja, ook schaamrood geworden, omdat ik de smaadheid mijner jeugd gedragen heb' (Jer. 31:19). Die gaan misbaar maken vanwege hun zonden gelijk die tollenaar achterin de tempel, die ogen niet meer durfde opheffen, maar op zijn borst slaande uitriep: 'O God, wees mij zondaar genadig: Dan wordt het ingeleefd met Manasse, toen hij in de kerker te Babel neergeveld lag voor Gods aangezicht en toen de Heere hem benauwde, wat deed Manasse toen? Toen riep Manasse de God zijner vaders aan, en de HEERE liet zich van hem verbidden.

Ja, daar wordt het ingeleefd met die zondares aan de voeten van Jezus, die niet een woord sprak. Maar ze waste Zijn voeten met haar tranen en droogde het af met het

haar van haar hoofd. Dat innerlijke berouw, die boete des harten, die tranen van schuldbesef; ze was er door getroffen en verslagen, ze had God beledigd door haar zonden. Die scheiding die ze zelf teweeggebracht heeft, smartte haar zeer. Ze liet niet af Zijn voeten te kussen, uit innige liefdesbetrekking tot Hem. Ze liet niet af Hem heilig lastig te vallen, totdat ze het uit Zijn mond vernam: 'Vrouw, ga heen in vrede, uw geloof heeft u behouden.' Haar zonden zijn haar vergeven, zij is nu door Jezus behouden.

Wat zoudt gij denken van de moordenaar aan het kruis? Die had eerst de Naam des Heeren gelasterd, gelijk die andere moordenaar, want we lezen het uitdrukkelijk: 'Desgelijks deed ook de andere: Er komt echter een ogenblik dat God Zich in hem gaat verheerlijken, toen hij lag als op de rand der hel, en hij door God de Heilige Geest als een der uitverkorenen wordt begiftigd met de zo nodige en zalige Godskennis; maar ook met de nodige en rechte zelfkennis. Wat gaat die man dan doen?

Dan zegt hij tegen zijn medemoordenaar aan het kruis: 'Vreest gij ook God niet, terwijl gij in hetzelfde oordeel met mij zijt? En wij dan rechtvaardig in dit ontzaglijke oordeel, maar Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan.' En dan wordt het uit zijn mond gehoord: 'Jezus, Gij Zoon Davids, ontfermt U mijner, wanneer Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn?' Hoe ontving hij als in een ogenblik die ware en zalige Godskennis en die zo noodzakelijke en rechte zelfkennis. En toen mocht hij het horen: 'Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn.'

Want zo leert ons de onderwijzer: *Dat wij U recht kennen.*

Op die school van Koning Jezus komt men nooit uitgeleerd, want daar zal het te allen tijde blijven dat het volk weer op die school nader moet onderwezen worden, die moeten steeds weer bij de eerste klas beginnen. Dan mogen ze een weinig geoefend zijn in die zalige Godskennis, maar dan nog hebben zij maar een klein beginsel van de nieuwe gehoorzaamheid welke God van ons eist. Wat blijft het dan een gedurige levensles in het leven van Gods kinderen, dat ze nu nooit boven die bede uitkomen: Uw Naam woude geheiligd.

Dat is: *Geef ons eerstelijk dat wij U recht kennen.* Om maar meer en meer ingeleid te mogen worden in de verborgenheden, in de heilgeheimen van de ware en zalige Godskennis. En dan zal de allerheiligste in dit leven slechts een klein beginsel hebben van die nieuwe gehoorzaamheid. Daarom ook steeds weer de bede bij vernieuwing: *Geef ons eerstelijk.*

O, die komen nooit boven die bede uit, maar die zullen als kruipers blijven liggen aan de troon der genade tot het einde toe.

Dan mogen ze met de apostel Paulus veel kennen van die gezegende Koning van Zijn Kerk. Al mogen ze dan God als hun Vader kennen en toe-eigenen op grond van recht. Al mogen ze door de verzegeling des Geestes ook de Drie-enige God kennen als de God van hun volkomen zaligheid. De Heere ontsluit Zichzelf in trap en mate in de harten van Zijn kinderen. Daarom hebben ze zo nodig om maar meer en meer van die God te leren kennen, en blijft de bede ook voor hen steeds van node: *Leer ons U recht kennen, en geef ons eerstelijk.*

Om nu door genade dat geschonken te mogen krijgen. Het is geef ons, het is geen eisen, maar het is een smeken, het is een worstelen aan de troon der genade, opdat ze ook door God meer en meer onderwezen mogen worden, en Hem mogen leren kennen in al Zijn grote werken waarin Zijn heerlijkheid uitblinkt.

Dan zijn we hiermee tevens genaderd tot onze tweede hoofdgedachte:

2. In een overvloedige Godsverheerlijking.

Zoals dat blijkt uit de nadere omschrijving van de onderwijzer in het antwoord op vraag 122. Wat gaat de onderwijzer hier doen? Die gaat nadat hij heeft gewezen op de betekenisvolle Namen die God draagt in Zijn Woord en waarmee Hij Zich aan de Zijnen openbaart, nu de aandacht vragen voor de noodzaak tot verheerlijking van die Namen, ja, van God Zelf in en door die Namen, en dat in al Zijn grote werken. Dan zegt de onderwijzer: *Opdat wij U in al Uw werken, in welke Uw almachtigheid, wijsheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid klaarlijk schijnt, heiligen, roemen en prijzen.*

Ziet, daarin wordt dus gewezen op een overvloedige Godsverheerlijking. Hij zegt hier: Opdat wij U in ál Uw werken. Hoe worden dan die werken onderscheiden?

Gods werken worden onderscheiden in tweeërlei opzicht. Ten eerste werken in de natuur en ten tweede werken in de genade.

Wanneer dan de onderwijzer spreekt van die werken Gods in de natuur en die werken in de genade, wat komt dan toch Gods wijsheid, wat komt Gods grootheid, wat komt Gods heerlijkheid ook openbaar in de werken in de natuur. Wanneer we nagaan hoe God de grote Schepper en Onderhouder van al het geschapene is, en dat Hij alles uit niets in de tijd van zes dagen heeft voortgebracht. Maar ook hoe de Heere Zich met dat scheppingswerk nu nog gedurig bezighoudt, en nog steeds dat scheppingswerk onderhoudt in de weg van Zijn voorzienige bestel.

Voorwaar, wat blinken dan die Goddelijke deugden ook daarin uit. Wat blinkt ook in al die werken in de natuur de wijsheid, de goedheid, de gerechtigheid, de barmhartigheid en waarheid klaarlijk uit. Gods almacht blinkt daarin ook uit als Hij uit niets het alles heeft voortgebracht; hemel en aarde, de zee en al wat daarin gevonden wordt, en dat Hij dat alles tot stand heeft gebracht, in een ogenblik tijds. Ja, het ganse heelal een aangezicht gaf, als Hij spreekt: 'Daar zij licht; dan is daar ook licht. En als Hij ook in de verdere scheppingsdagen alles tot stand heeft gebracht, voorwaar dan zien we de almacht Gods daarin openbaar komen, en dan zien we in de ganse schepping de grote daden des Heeren uitblinken in een overvloedige Godsverheerlijking.

Niet alleen Zijn almacht, maar ook Zijn wijsheid komt in de schepping openbaar, want God heeft in het werk der schepping een zeer schone orde en harmonie gehouden en aangebracht. Dit blijkt ook uit Psalm 104, waarin de dichter de grote werken Gods roemt en prijst, die Hij met wijsheid heeft gemaakt en tot stand gebracht.

Let maar eens op de schone orde in de scheppingsdagen, toen Hij op de eerste dag hemel en aarde en het licht geschapen heeft, maar op de vierde dag de lichtdragers: zon, maan en sterren.

Op de tweede dag maakte God scheiding tussen het uitspansel boven en het uitspansel beneden. En op de vijfde dag openbaarde Hij het luchtruim, met de wolken en de vogels; en toen bevolkte Hij de zeeën met vissen. Welk een schone orde heeft God gehouden en hoe komt Zijn wijsheid daarin openbaar. Of is het geen wijsheid dat God op de derde dag het droge formeerde, en het zaad zaaiend kruid schiep, en hoe Hij het aardrijk versierde met allerlei bomen, gewassen, bloemen en kruiden. En, o wijsheid bovenal, de zesde dag bevolkte de Heere de gehele aarde met allerlei landdieren, zeer grote en zeer kleine dieren.

Maar het pronkstuk waarin Gods wijsheid zeer heerlijk uitblonk, was ook de schepping op de zesde dag van de mens, geschapen naar Zijn gelijkend beeld; versierd met kennis, gerechtigheid en heiligheid; ja, Hij zette hem als een koning over de schepping.

De Heere heeft als het ware een huis gebouwd; Hij heeft het versierd met allerlei

meubels, en tenslotte heeft Hij het bevolkt. Zodat daaruit de grote wijsheid Gods uitblinkt. En ook niet minder in het werk der onderhouding, wat daar volmaakt op is gevolgd en er naadloos op aansloot, daar geen schepsel uit en van zichzelf ook maar één ogenblik zou kunnen bestaan. Het kleinste diertje, als de mier of de worm, maar ook het kleinste grassprietje en de grootste eiken van Basan, doet Hij voortspuiten; maar ook de grote Leviathan, de machtige olifant en alle andere sterke dieren van het woud. Hij heeft ze geschapen en onderhoudt ze nog voortdurend, voorwaar, God is groot in wijsheid en macht.

Maar ook hebben we te letten op de goedheid Gods, waarin God verheerlijkt wordt. Hoe wordt deze gezien? De kerk zingt ervan in Psalm 36:

*Uw goedheid, HEER', is hemelhoog,
Uw waarheid tot den wolkenboog;
Uw recht is als Gods bergen;*

En de dichter van Psalm 136 heeft tot 26 maal toe gezegd: 'Want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid; en berijmd zingen we ervan:

*Want Zijn gunst, alom verspreid,
Zal bestaan in eeuwigheid.*

Hoe komt dan de goedheid Gods openbaar? Als Hij mens en beest onderhoudt. Maar ook komt de goedheid Gods openbaar als Hij de zondaar nog verdraagt, want dan is Hij lankmoedig over hen, gelijk we lezen bij Jeremia in de Klaagliederen, als hij zegt: 'Het zijn de goedertierenheden des HEEREN, dat wij niet vernield zijn, dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben. Zij zijn allen morgen nieuw, Uw trouw is groot' (Klaagl. 3:22, 23).

Zullen we ook nog letten op de gerechtigheid Gods in het rijk der natuur? Als Hij rechtvaardige oordelen zendt op de aarde. Ziet dat ook bij Israël, wanneer Hij dat volk op grond van een soevereine vrijmacht en met recht vrijverklaard heeft, en door een sterke arm uit het diensthuis van Egypte heeft uitgevoerd, maar hoe Farao en al zijn mannen eveneens op rechtsgronden in de Rode Zee zijn verdronken en versmoord. Komt de gerechtigheid Gods niet openbaar in het bezoeken van de zonde, in het straffen van de goddelozen en het ten onder brengen van al degenen die zich tegen Hem stellen, en wanneer Hij alle Farao's, de Achabs en de Nabals wegdoet van voor Zijn aangezicht, wanneer de maat hunner zonde vol gezondigd is?

Het is dus zo in het rijk der natuur, maar het is evenzo in het rijk der genade, dat de overvloedige Godsverheerlijking openbaar komt en klaarlijk blijkt. Of wordt dan de almacht Gods niet gezien? Weet u waarin die gezien wordt? Die wordt gezien op Golgotha's heuvel, wanneer daar de Zone Gods als de Gegevene van de Vader met een grote stem komt uit te roepen: 'Het is volbracht.' Wat is er toen gebeurd?

Toen heeft God Zijn almacht geopenbaard. De satan is de kop vermorzeld, en de vijand is ondergebracht voor eeuwig en altoos. De God van de hemel betoonde dat toen Hij het voorhangsel scheurde van boven naar beneden. Wat zien we ook hoe de dood en de hel zijn verslonden tot een eeuwige overwinning, waarin de almacht Gods zich openbaart en ten toon wordt gespreid. Wat komt die almacht Gods ook openbaar als Hij de Zijnen trekt uit de duisternis en overbrengt tot het Koninkrijk van Zijn wonderbaar licht. Maar ook komt Zijn almacht openbaar als hij intreedt in het huis van die sterkgewapende, en als Hij die band van die sterk gewapende ontnemt en de Zijnen ontbindt van satan, en de Zijnen aan Zijn zegenrijke praalwagen ten hemel voert.

*Gij voert ten hemel op, vol eer;
De kerker werd Uw buit, o HEER!
Gij zaagt Uw strijd bekronen
Met gaven, tot der mensen troost;
Opdat zelfs 't wederhorig kroost
Altijd bij U zou wonen.*

Wat komt de wijsheid Gods ook openbaar in de verlossing die Hij heeft uitgedacht voor de Zijnen. Wie had er ooit zulk een weg kunnen uitdenken? Wie had er ooit zulk een Middel kunnen bedenken? Zeker, de heilige engelen waren begerig om in te zien hoe dat nu mogelijk was, dat een heilig God gemeenschap kon hebben met zondaren uit Adams nakroost. Hoe zou het nu ooit kunnen, dat die heilige en die onkreukbare Majesteit daar nu gemeenschap mee kon oefenen. Ze hebben het mogen verstaan, wanneer de enige Zone Gods in Bethlehems stal geboren werd. Dan hebben ze het uitgejubeld in Efratha's velden zeggende: 'Ere zij God, in de hoogste hemelen, vrede op aarde en in de mensen een welbehagen.' Wat kwam de wijsheid Gods openbaar in die Weg van verlossing. Uitgedacht van voor de grondlegging der wereld en geopenbaard in de volheid des tijds. Waar Hij geworden is uit een vrouw, geworden onder de wet, opdat Hij degenen die onder de wet waren verlossen zou.

Ja, wat komt Gods goedheid ook openbaar in het werk der genade, waardoor Hij de ellendigen trekt, en de ellendige zondaar weldoet, zeggende: 'Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid' (Jer. 31:3). Wanneer Hij die ellendige zondaar genade schenkt en uit genade zalig maakt op grond van de verdienste van de gezegende Middelaar.

Wat komt de gerechtigheid Gods openbaar, waar de Heere de zonde straft en Hij de zonde niet ongestraft kan laten, ook niet in Zijn werk der genadige verlossing van de zondaar. Maar dat Hij de zonde straft in Zijn dierbare en geliefde Schootzoon en Wonderzoon, opdat Zijn volk vrijuit zou gaan. Nu maakt Hij hun ook Zijn gerechtigheid bekend. Hij maakt ze met dat Goddelijke recht bekend, opdat ze zullen weten uit welk een grote nood en dood ze verlost zijn. En wanneer ze voor dat recht Gods geplaatst worden, maar aldaar niet kunnen bestaan, dan moeten en mogen ze ook aanvaarden dat God niet anders kan handelen, dan mogen ze Hem toevallen in het recht, dat ze voor eeuwig rechtvaardig moeten verloren gaan, en als Hij zegt: 'Uit u worde geen vrucht meer in der eeuwigheid.' Dat ze daar amen op mogen zeggen.

Dan zullen ze op dat ogenblik door recht verlost worden en vrijgesproken van de Vader, op de verdiensten van Christus, zodat ze op rechtsgronden met Efraïm zalig worden gesproken, zeggende: 'Uw vrucht is uit Mij gevonden' (Hos. 14:9).

Maar wat komt ook Gods barmhartigheid openbaar, in het werk der verlossing en der genade, waardoor Hij Zich als een ontfermend en goedertieren God aan de zondaar openbaart, en Zijn barmhartigheid en ontferming oefent omtrent de Zijnen. Al is het waar dat er onderscheid is in een algemene en bijzondere barmhartigheid, zo zien we dan dat die bijzondere barmhartigheid geoefend wordt als Hij die ellendige zondaar oproept en Zich zijner ontfermt, gelijk als ons opgetekend staat van de barmhartige Samaritaan, die de gewonde aan de weg hielp en hem niet aan zijn lot overliet, maar zijn wonden waste, met balsem verzachtte en hem ter herberg inbracht voor een goede nazorg over hem.

Alzo zal God aan de ellendige zondaar Zijn barmhartigheid doen blijken, als Hij in de geslagen wonden door de tuchtigingen der wet, op Zijn tijd daar de balsem der vertroosting van het dierbaar Evangelie uitgiet ter genezing van zijn arme ziel.

Zullen we u nog wijzen op de waarheid Gods, ook in het handhaven van Zijn

oordelen, in het vervullen van Zijn beloften en bedreigingen, en het in stand houden van Zijn waarheid. O, dat er niet één van Zijn goede woorden onvervuld zal blijven op de aarde. Nee, maar dat Hij zal betonen op de juiste tijd dat het volk dat Hij Zich verkoren heeft, mag ervaren dat God een God van waarheid is, en altijd een God van ja en amen zal blijven. Dan is het woord van Biléam waar toen hij zei: 'Hij is geen God dat Hij liegen zou, zou Hij het zeggen en niet doen, spreken en niet bestendig maken.' Zou dan Hij, die God Die niet liegen kan, ook niet alles vervullen in het leven van Gods kinderen wat Hij beloofd heeft? Hij zal niet één van de goede woorden die Hij gesproken heeft ter aarde doen vallen dat ze niet vervuld zouden worden, maar Hij zal het bevestigen en waar maken, want Hij is een Waarmaker van Zijn Woord en een Vervuller van Zijn beloften.

Wat zegt nu de onderwijzer? Om nu God in al Zijn werken, waarin Hij Zijn deugden doet uitblinken, te roemen en te prijzen, en Hem daarin groot te mogen maken.

Dat is een zaak die Gods Kerk ook zo diep verschuldigd is. Opdat ze nu in al die werken, waarin die Goddelijke deugden worden ten toon gespreid, een overvloedige Godsverheerlijking mogen openbaren. Wat ligt er dan voor Gods volk een ruim terrein om die God, in de werken der natuur, waarin Zijn almacht, Zijn wijsheid, Zijn goedheid, Zijn rechtvaardigheid, Zijn barmhartigheid en Zijn waarheid klaarlijk blijken, te mogen groot maken en Zijn heerlijkheid te verkondigen, en Zijn Naam daarin te roemen en te prijzen. Wat ligt er in die overvloedige Godsverheerlijking dan een liefdesschuld voor Gods Kerk verklaard. Wanneer er een stipje van mag worden opgelicht in het leven van Gods kinderen, dan blijft er overvloedige stof om de Naam des Heeren te mogen roemen en prijzen, dan zal Hij groot gemaakt worden in de werken die Hij betoont in het rijk der natuur. Maar dan zal Hij bovenal ook groot gemaakt worden in het werk der genade, hetgeen Hij verheerlijkt in de harten van zondaren, opdat ze Zijn Naam mogen roemen, groot maken en prijzen.

Wat moet nu de Kerk ervaren?

Wat kunnen er tijden in het leven voorbijgaan dat ze er niets van zien. Dat ze geen ogen hebben om te zien de heerlijkheid der schepping in de natuur, maar dat ze ook geen ogen hebben om te zien hetgeen God in de genade verheerlijkt in de harten van de zijnen. Dan kunnen er tijden in het leven doormaakt worden waarin zij niets zien van de grote werken Gods. Dat ze onopmerkzaam hun weg gaan, maar nu toch die bede moeten bidden die de Heere Zijn Kerk heeft geleerd: *Uw Naam worde geheiligd.* O, dan te ervaren onder die bede: *Geef ons toch eerstelijk, dat wij U recht kennen,* dat de Kerk gedurig nodig heeft om die Godskennis te vermeerderen, opdat ze Zijn Naam zouden kunnen roemen en prijzen. Dat ze Hem zouden mogen groot maken in al Zijn werken. Daar ligt een stof van roemen in voor de Kerk als er iets van ontsloten wordt. Als er iets van gezien wordt gaan ze uitroepen met Elihu: 'God is groot en wij begrijpen het niet.' Dan gaan ze er ook iets van inleven wat de Kerk zingt in Psalm 68:17:

*Hoe groot, hoe vreeslijk zijt G' alom,
Uit Uw verheven heiligdom,
Aanbidd'lijk Opperwezen!
't Is Israels God, Die krachten geeft,
Van Wien het volk zijn sterkte heeft.
Looft God; elk moet Hem vrezen.*

Dan maken ze die God groot en wordt het bij tijden en ogenblikken toch hun innerlijke begeerte en lust om die overvloedige Godsverheerlijking ook te gaan

vermelden, door de Naam des Heeren te prijzen, en werden ze wel eens aangegord, gelijk ook de Kerk daarvan zingt en wij samen willen doen, aler we onze laatste hoofdgedachte zullen behandelen en met toepassing eindigen, uit Psalm 113:1 en 4:

*1. Gij 's HEEREN knechten, looft den HEER';
Looft Zijnen Naam, verbreidt Zijn eer.
De Naam des HEEREN zij geprezen;
Zijn roem zij door 't heelal verbreid,
Van nu tot in all' eeuwigheid;
Men loov' 't aanbidd'lijk Opperwezen.*

*4. Wie is aan onzen God gelijk,
Die armen opricht uit het slijk?
Nooddruftigen, van elk verstoten,
Goedgunstig opheft uit het stof?
En hen, verrijkt met eer en lof
Naast prinses plaatst en wereldgroten?*

3. In een oprechte Godsvrucht.

De onderwijzer voegt er nog aan toe: *Daarna ook dat wij al ons leven, gedachten, woorden en werken, alzo schikken en richten, dat Uw Naam om onzentwil niet gelasterd, maar geëerd en geprezen worde.*

Wat de onderwijzer hier naar voren brengt, betekent niet alleen dat de overvloedige Godsverheerlijking, maar dat ook de Godsvrucht zich mag openbaren in het gehele leven van Gods kinderen. Hij zegt: *Daarna ook, altijd, overal en in alles. Dat dus in alle opzichten en te allen tijde en overal, waar dat ook plaats mag hebben, vooreerst Hem in alles groot te mogen maken. In alles Hem te mogen prijzen, maar ook met al onze daden dat naar buiten te mogen openbaren; dus dat we met onze gedachten, maar ook met onze woorden en werken Hem behoren te loven en te prijzen, zullen we waarlijk christenen zijn. Onze gedachten zijn niet tolvrij zoals Rome dat leert, maar we kunnen ook met onze gedachten tegen de Heere zondigen óf daarmee de Heere juist roemen en prijzen.*

Maar hoe kunnen we met onze gedachten de oprechte Godsvrucht beoefenen? Wanneer we met onze gedachten bezig mogen zijn, namelijk om dan de Heere als dat grote Voorwerp des geloofs, als de Drie-enige God in al onze overdenkingen en overleggingen gedurig met hoogachting te dienen, en met eerbied voor Hem zijn aangedaan en steeds mogen bepeinzen al Zijn grote werken in de natuur en in de genade, waarin al Zijn Goddelijke deugden zich vertonen en in het leven van Zijn kinderen zich openbaren. En om nu niet alleen met onze gedachten, maar ook met onze woorden gedurig de grootheid en heerlijkheid Gods te mogen roemen, eren en prijzen.

Wat wil de onderwijzer verder daarmee te kennen geven? Om Hem aan te roepen, ja, Hem zo te mogen aanroepen dat we betonen met hoogachting voor Hem te zijn aangedaan, en Hem in het openbaar niet alleen, maar bovenal ook in het verborgene gedurig te mogen aanroepen. Maar dat we ook anderen daartoe gedurig opwekken om de grote daden des Heeren te vermelden, te roemen en te prijzen, zeggende: 'Geef den HEERE sterkte, o al Zijn gunstgenoten. En om met dichter van Psalm 66 anderen ook gedurig op te wekken zeggende: 'Komt, hoort toe, o allen gij die God vreest, en ik zal vertellen wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft. Ik riep tot Hem met mijn mond, en Hij werd verhoogd onder mijn tong' (Ps. 66:16, 17). Zo ook David in Psalm 34, als hij

zegt: 'Ik zal den HEERE loven te allen tijde; Zijn lof zal gedurig in mijn mond zijn. Mijn ziel zal zich roemen in den HEERE; de zachtmoedigen zullen het horen en verblijd zijn. Maakt den HEERE met mij groot, en laat ons Zijn Naam tezamen verhogen' (Ps. 34:2-4).

Om dan ook te mogen spreken over de grote daden des Heeren, wat Hij heeft betoond en bewezen in het leven van Zijn kinderen, en dan moest de mond van Gods volk wel steeds overvloeien van de grote werken en daden des Heeren. Om met gedachten, woorden en werken te vermelden wat Hij heeft gedaan en dat uit vrije en soevereine genade, naar Zijn Goddelijk welbehagen.

Wat moet nu de Kerk ervaren? Wees maar eerlijk volk, wat gaan we menigmaal met een gesloten mond over de wereld. Wat kunnen onze gedachten soms omzwerven in onze meditaties en in het gebed, als u in overdenking bent, of als u iets wilt nazien of lezen. Wat kunnen de gedachten dan al afgeleid worden, in plaats van nu met gedachten en woorden de grote werken des Heeren in een oprechte Godsvrucht naar buiten te openbaren. Wat wordt dikwijls ervaren in het leven van God kerk dat het zo gans anders is dan het zou moeten zijn.

Ten slotte spreekt de onderwijzer over *onze werken*. Daarin mag de vreze Gods zichtbaar worden en mag er ook iets beoefend worden van hetgeen waar Paulus toe verwaardigd mocht zijn, zeggende: 'Hetzij dat gijlieden eet, hetzij dat gijlieden drinkt, hetzij dat gijlieden iets anders doet, doet het alles ter ere Gods.' Weet u waarom? Opdat om onzentwil die Naam Gods niet zal gelasterd worden, maar gedurig geroemd en geprezen. Dat om onze handel en wandel, ja ook door onze gedachten, Gods Naam niet zal onteerd worden. Dat we ons daarom zullen wachten voor de zonde en zelfs voor de schijn der zonde en des kwaads. Om in deze boze wereld te mogen verkeren als kinderen des lichts, te midden van een krom en verdraaid geslacht. Opdat ons gehele leven geconcentreerd zou mogen zijn als rondom de grote daden des Heeren, zodat in al Zijn werken en daden Zijn Naam om onzentwil niet gelasterd maar geëerd en geprezen mag worden. Om als een zoutend zout te mogen zijn op deze wereld en zo, te midden van een wereld die in het boze ligt, te mogen uitblinken, opdat de Naam des Heeren niet zou onteerd, maar geëerd, geroemd en geprezen worden.

Wat hebben we dan nodig, geliefden?

Dan moet die bede die hier naar voren is gebracht, bij vernieuwing door genade weer gekend worden: *Uw Naam worde geheiligd. Dat is, geef ons eerstelijk dat wij U recht kennen*. Dan zal de allerheiligste in dit leven maar een klein stipje van die nieuwe gehoorzaamheid kunnen beoefenen. Hij zal deze bede nooit te boven kunnen komen, hij zal dagelijks moeten belijden en bekennen voor het aangezicht des Heeren, dat ten opzichte van dit gebed: Uw Naam worde geheiligd, altijd wel schaamte zijn aangezicht moet bedekken. Hoedanig behoren wij te zijn in heilige wandel en godzaligheid? Wat behoren wij te zijn in heilige samensprekingen, wat behoorden wij te zijn in de heilige overleggingen en overdenkingen? Om toch steeds maar bezig te mogen zijn om de ere Gods alleen te zoeken en bedoelen.

Om daar nu een recht gebruik van te maken, van deze bede: *Uw naam worde geheiligd?* Wat hebben we daartoe dan nodig? Van uzelf zult u er altijd schuldig uitkomen, dat moet zielsbevindelijk geleerd worden. Er is er Eén geweest, Die is gekomen in de volheid des tijds, Die heeft de Naam Zijns Vaders gedurig groot gemaakt. Die heeft Zich in al Zijn gedachten, woorden en werken geconcentreerd om Zijn Naam, die Naam Zijns Vaders, gelijk Hij zegt: 'Ik heb U verheerlijkt op de aarde; Ik heb voleindigd het werk dat Gij Mij gegeven hebt om te doen' (Joh. 17:4). Hij kwam om die Naam van Zijn Vader te heiligen als de plaatsbekledende Borg en

Middelaar Gods en der mensen. Opdat Hij voor een schuldig volk een plaats mocht beschikken ter schuiling

Om nu die Naam te kunnen heiligen, en om dan God recht te kennen, wat heeft u dan nodig? Dan heeft u nodig om gedurig gebruik te mogen maken van die Bedenaar van het heiligdom, want Hij maakt Zijn Vader bekend en leert die rechte Godskennis aan Zijn volk. Heeft u rechte Godskennis nodig, dan is u ook de rechte kennis nodig van die dierbare Christus, opdat u in Hem en door Hem met die Goddelijke kennis begiftigd mag worden, ja, meer en meer, en om dan ook een Drie-enig God recht te mogen leren kennen, zoals Hij gekend moet worden ter zaligheid (Joh. 17:3). Hem recht te leren kennen zoals Hij gediend wil worden, zoals Hij geëerd en gevreesd wil worden, kan alleen maar door de gebruikmaking van Christus. Wat blijft er dan over voor Gods Kerk? Schuld, ten opzichte ook van deze bede: *Uw Naam worde geheiligd.*

Geliefden, moeten we dan maar in die schuld blijven berusten? Nee, we moeten opgeleid en uitgedreven worden tot Hem, Die getuigd heeft: 'Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering.' Om nu van de schuld van hun nalatigheid, de schuld van hun bedrijf, de schuld van hun boze opzet, de schuld van hun onwetendheid, om met alle schuld te leren vluchten tot de Fontein des heils. Om er nu in Zijn kracht iets van te mogen beoefenen, om die Naam Gods te mogen heiligen. Om ook bij gedurigheid in Hem en door Hem God te mogen leren kennen gelijk de onderwijzer ons voorhoudt: *Geef ons eerstelijk dat wij U recht kennen, en U in al Uw werken, in welke Uw almachtigheid, wijsheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid klaarlijk schijnt, heiligen, roemen en prijzen.*

Het zal hier altijd maar stukwerk blijven. Maar eenmaal zal het volmaakt zijn. Wanneer zal dat zijn? Als u aan het einde van uw loopbaan zult mogen ingaan in de gewesten der eeuwige gelukzaligheid. Daar zal de Naam des Heeren, ook door u, eeuwig geheiligd worden, daar zult u God recht mogen kennen. Om dan de God van hemel en aarde eeuwig groot te mogen maken. Waarom? Wel volk, voor al Zijn werken in de natuur en in de genade. Laat ons nog met een enkel woord eindigen.

Toepassing

Dan moet er toch hier iets van gekend worden. Dat wordt nu de grote vraag voor elk onzer in het persoonlijke leven, wat kennen wij daarvan, jong en oud? Van nature zijn we de ware Godskennis kwijt. Dan mag er gelukkig nog een ingeschapen Godskennis gelaten zijn door Gods goedheid, want we zijn geen steen, stok of blok geworden. Maar die ingeschapen Godskennis ontnemt ons nu ook alle onschuld. Die ingeschapen Godskennis kan nog een weinig vermeerderd worden met de kennis die we mogen halen uit de schepselen buiten ons, uit de werken Gods in de natuur. Dan mogen we die kennis nog vermeerderen met de beschrijving die God van Zichzelf geeft in Zijn Woord, hetgeen ons nog te meer schuldig stelt voor Zijn heilig aangezicht. Dan kan er zelfs door het tijdgeloof of wondergeloof nog wel enige blijdschap gesmaakt worden in de kennis die we hebben opgedaan met ons natuurlijke verstand, doch het schiet alles te kort voor de eeuwigheid. De waarheid alzo te kennen met enig uiterlijk vergenoegen is zeer onderscheiden van de zaligmakende Godskennis, waar de onderwijzer van heeft gehandeld. Nee, die ware Godskennis wordt nu alleen maar gewerkt door de wezenlijke vernieuwing des harten, door waarachtige wedergeboorte.

Wat is ons dan nodig, jong en oud? Wel, wedergeboorte. Zonder wedergeboorte kan men God nooit recht leren kennen en kan er ook nooit de ware Godsvrucht zijn. Al zou u nog zoveel leren en zoveel kennis aankweken, als u de wedergeboorte mist, kunt

gij God nooit recht leren kennen. Alleen in die waarachtige wederbarende genade wordt de natuurlijke Godskennis niet alleen gehandhaafd, maar dan krijgt men ook persoonlijk die zaligmakende Godskennis waar hier van gesproken is. Dus dat is een kennis die God Zelf werkt in het hart der Zijnen in de wedergeboorte door de bediening van de Heilige Geest, Die Christus in en door Hem God Drie- enig doet kennen. Dan wordt dus die oorspronkelijke Godskennis die we in Adam in de staat der rechtheid hadden, weer hersteld in en door de tweede Adam, Die toch die Godskennis komt te verheerlijken in de harten der Zijnen.

Daarom, mijn onbekeerde medereizigers, u kent de ware God niet. Wat zal het straks dan zijn als onze ogen geopend worden, want dan zal er iets van geopenbaard worden wat u in uw leven verwaarloosd hebt. Dan zult u allen voor die God geplaast worden. Wat zal het dan ontzettend zijn als u met God te doen zult krijgen. O, wat we u willen meegeven, jong en oud, buigt nog uw knieën en vraag of de Heere die ware Godskennis nog zou willen verheerlijken in uw harten, opdat u God zult leren kennen in de werken van Zijn majesteit, heiligheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid, ja, in al Zijn Goddelijke deugden waarin Hij Zijn heerlijkheid openbaart, en tentoonspreidt, opdat u in waarheid voor God mocht leren buigen en bukken in het stof, en door genade ook geleerd en onderwezen worden om Hem te mogen groot maken, roemen en prijzen. Als u het hier in uw leven niet leert, zal het straks niet meer kunnen, maar dan zult u het moeten ervaren om dan de Naam des Heeren te moeten lasteren, vanwege de pijnen in de buitenste duisternis, daar waar weinig is en knersing der tanden tot in alle eeuwigheid.

Driewerf welgelukzalig zijn ze die hier voor Hem mogen leren neervallen, die voor hem mogen buigen in het stof, die hier in het leven door Hem worden wedergeboren tot een levende hoop, opdat ze leren verstaan wat het is: U recht te leren kennen. Is er nog een volk dat daarvan niet vreemd is? Toen uw ogen geopend werden, toen heeft u iets gezien van die majesteit en heiligheid Gods, toen heeft u iets mogen ervaren van de waarheid en rechtvaardigheid Gods. Maar toen heeft u ook iets mogen zien van de wijsheid, goedheid en barmhartigheid Gods. Alles in beginsel, want we kennen hier ten dele, zo zegt de apostel Paulus. Het waren toch de goedertierenheden Gods, dat wij nog niet vernield zijn, dat heeft u toen moeten ervaren, is het niet? Dan was het Gods barmhartigheid die over u nog geen einde genomen had. Dat deed u bij aanvang buigen voor de hoge God.

Naar de mate dat God Zich bekend maakte aan uw ziel, dat Hij Zich in uw leven openbaarde, heeft u zich dan ook in die God van volkomen zaligheid mogen verlustigen. Toen het de Heere behaagde Zijn almacht te tonen in het ten onder brengen van satans macht, en in het trekken van u uit de duisternis en het overbrengen tot Zijn wonderbaar licht. In het onderbrengen van dood, hel en verderf, en al wat daar ook te overwinnen was. Opdat u in en door die grote Overwinnaar nu ook overwinnaar geworden bent. Hoewel naar trap en mate onderscheiden, bent u er toch allen achtergebracht wie God wil zijn voor een verloren zondaar.

Nu een vraag, volk Gods, hoe is het nu bij u gesteld met de heiliging van Gods Naam? Wees nu eens eerlijk, moet dan schaamte uw aangezicht niet bedekken? Als u uw eigen hand in de boezem steekt, zal hij er toch melaats uitkomen vanwege de schuld van nalatigheid, onbedachtzaamheid en zo menigvuldig bedrijf. Maar om dan toch verwaardigd te mogen worden om te vluchten tot Hem, Die de Naam Gods volkomen geheiligd heeft, volmaakt gewandeld heeft in Zijn omwandeling op aarde, als de enige en volkomen Zaligmaker, opdat u nu door het geloof gebruik zou mogen maken van de Bedienaar van het hemelse heiligdom. Om in en door Hem ook iets te mogen

beoefenen van de heiliging van Gods Naam, dan zult u ook van uzelf God niet recht kunnen leren kennen. Maar dan zult u toch ook in al Zijn werken, zo van Zijn majesteit, heiligheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid, waarin Zijn Goddelijke deugden uitblinken, ja, in al Zijn Goddelijke deugden waarin Hij Zijn heerlijkheid openbaart, Hem gaan verheerlijken. Dan zult gij al de werken Gods, waarin Zijn grootheid zich openbaart, in Christus gaan leren kennen en groot maken, roemen en prijzen. Dan zullen Gods kinderen reeds hier hun lust en vermaak daarin mogen vinden, om nu met al hun leven, gedachten, woorden en werken, zich alzo te mogen schikken en richten, dat Zijn Naam om hunnentwil niet gelasterd, maar geëerd en geprezen worde.

Tot hoe lang zal dat zijn? Totdat eens de tijd zal aanbreken dat ze mogen ingaan, en eeuwig verlost worden van hun boze en gebrekvolle bestaan, totdat ze daar mogen aankomen waar geen zonde meer zal zijn, waar geen onreinheid meer zal zijn, maar totdat ze daar zullen aangekomen zijn waar de Kerk eeuwig de Naam des Heeren mag groot maken, en dan zullen ze eeuwig mogen zingen met de ganse uitverkoren schare:

*Zijn Naam moet eeuwig' eer ontvangen;
Men loov' Hem vroeg en spa;
De wereld hoor', en volg' mijn zangen
Met Amen, amen' na.*

Om dan eeuwig thuis te mogen zijn gekomen, waar geen strijd, waar geen rouw noch gekrijt, waar geen moeite en geen schuld, waar geen zonde en geen afmakingen meer zullen gevonden worden, maar waar de Kerk eeuwig volmaakt zal mogen huppelen van zielenvreugd, als zij hun wens verkrijgen, en dan zullen ze de lof des Heeren eeuwig, storeloos, ja, eindeloos mogen vermelden. AMEN.

Onze slotzang is uit Psalm 33 het elfde vers:

*Laat ons alom Zijn lof ontvouwen;
In Hem verblijdt zich ons gemoed,
Omdat wij op Zijn Naam vertrouwen,
Dien Naam, zo heilig, groot en goed.
Goedertieren Vader,
Milde Zegenader,
Stel Uw vriend'lijk hart,
Op Wiens gunst wij hopen,
Eeuwig voor ons open;
Weer steeds alle smart.*

ZONDAG 48 Vraag 123

Zingen: Psalm 72:1
 Lezen: Jesaja 54
 Zingen: Psalm 138:2 en 3
 Zingen: Psalm 47:4
 Zingen: Psalm 16:6

Tekst: Jesaja 54:17

Alle instrument dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen; dit is de erve der knechten des HEEREN, en hun gerechtigheid is uit Mij, spreekt de HEERE.

123. Vr. Welke is de tweede bede?

Antwoord. Uw Koninkrijk kome. Dat is: Regeer ons alzo door Uw Woord en Uw Geest, dat wij ons hoe langer hoe meer aan U onderwerpen (a); bewaar en vermeerder Uw Kerk (b); verstoor de werken des duivels en alle heerschappij welke zich tegen U verheft, mitsgaders alle boze raadslagen die tegen Uw heilig Woord bedacht worden (c); totdat de volkomenheid Uws Rijks kome (d), waarin Gij alles zult zijn in allen (e). a Ps. 143:10 en 119:5. Matth. 6:33. b Ps. 51:20 en 122:6. c 1 Joh. 3:8. Rom. 16:20. d Openb. 22:20. Rom. 8:22, 23. e 1 Kor. 15:28.

INLEIDING

Geliefden,

Jesaja 54, het u zo-even voorgelezen hoofdstuk, handelt ons van Sions heerlijkheid. Die heerlijkheid van Sion zal komen, zoals de profeet daarvan spreekt, inzonderheid met de Nieuwtestamentische dag, wanneer de Kerke Gods niet alleen zal worden uitgebreid onder het Jodendom, maar ook onder het heidendom. Maar het is zeker dat de heerlijkheid van het Sion Gods pas zijn volle luister zal verkrijgen, wanneer de laatste van Gods Kerk zal zijn ingezameld, en God alles in allen zal zijn. Nu toont de Heere hier ook aan, dat het Sion Gods hier op aarde het land der rust niet heeft, maar dat ze leven op des vijands bodem. Allerlei vijanden openbaren zich tegen de Kerk. Ondanks dat alle vijanden die Kerk van de aarde trachten uit te roeien, zal echter de Heere voor haar zorgdragen; Hij staat voor Zijn Kerk in.

Zo eindigt de profeet in dit hoofdstuk: 'Alle instrument dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen; dit is de erve der knechten des HEEREN, en hun gerechtigheid is uit Mij, spreekt de HEERE' (Jes. 54:17).

Ondanks het woeden van alle machten der aarde, van allerlei instrumenten die bereid worden tegen de Kerk, zal de Heere ervoor instaan. Waarom geliefden? Is er in dat volk iets voortreffelijker dan in andere volken? Het is er verre vandaan. Maar al de heerlijkheid die God op Zijn Kerk leggen zal, is alleen in Christus. In Christus zijn ze Gode aangenaam en bij God voortreffelijk geacht. De Heere zal zorgdragen voor Zijn gunstgenoten, en Hij zal ook die heerlijkheid die zij in Christus mogen ontvangen, op die Kerk doen leggen door Hem. En als zij dan heerlijk zijn, zoals ze gezien worden van hun vijanden, dan zullen die vijanden alle instrumenten in het werk stellen om de Kerk van die heerlijkheid te beroven.

Was de Heere Zelf niet zorgdragend voor Zijn Kerk en stond Hij niet voor hen in, gewis, het zou voor altijd kwijt zijn en afgedaan. Maar zo zegt de Heere: 'Alle instrument dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong die in het gericht

tegen u opstaat, zult gij verdoemen.'

Hoeveel vijanden, hoeveel vervolgers, hoeveel onderdrukkers en verdervers er ook zijn van binnen en van buiten, de Heere zal betonen dat Hij de Getrouwe is, de grote Held, Die al die vijanden zal verdoen van voor Zijn aangezicht. Maar Hij zal Zijn kinderen eenmaal doen ingaan in de rust, om eeuwig bij Hem te mogen zijn. Dus zal alles wat tegen hen bereid wordt niet gelukken, omdat de Koning de Overwinnaar is. En waar Hij nu als Koning regeert in Zijn Kerk, en Zijn Koninklijke heerschappij betoont, daar zal Hij triomferen. Hij zal straks Zijn ganse Kerk de Vader voorstellen zonder vlek en zonder rimpel, opdat God dan alles en in allen zal bevonden worden. Daarom zal dat Koninkrijk op de aarde in de strijd van het leven, ook zeker niet ten onder gaan. En het wordt ons niet alleen gedurig geleerd, maar dat heeft de Heere Jezus Zijn Kerk ook Zelf voorgehouden, wanneer Hij in het aller-volmaaktste gebed ze heeft leren bidden: Uw Koninkrijk kome.

Bij deze bede worden we in deze ure geroepen met de hulp des Heeren uw aandacht te bepalen, aan de hand van de Heidelbergse Catechismus Zondag 48, waar de onderwijzer ons leert over:

De komst van Gods Koninkrijk

We willen met u spreken over de komst van Gods Koninkrijk, en bezien daarin vier hoofdgedachten:

1. Op de geestelijke aard van dat Koninkrijk.
2. Op de veilige staat van dat Koninkrijk.
3. Op de zekere overwinning van dat Koninkrijk.
4. Op de volkomen heerlijkheid van dat koninkrijk.

Nogmaals gezegd, we willen met u spreken over de komst van Gods Koninkrijk, en bezien daarin vier hoofdgedachten:

1. Op de geestelijke aard van dat Koninkrijk. Zoals dat blijkt uit tweede bede: *Uw Koninkrijk kome.*
2. Op de veilige staat van dat Koninkrijk. *Regeer ons alzo door Uw Woord en Uw Geest, dat wij ons hoe langer hoe meer U onderwerpen.*
3. Op de zekere overwinning van dat Koninkrijk. *Bewaar en vermeerder Uw Kerk, verstoor de werken des duivels en alle geweld hetwelk zich tegen U verheft, mitsgaders alle boze raadslagen, die tegen Uw heilig Woord bedacht worden.*
4. Op de volkomen heerlijkheid van dat Koninkrijk. *Totdat de volkomenheid Uws rijks kome, waarin Gij alles zult zijn in allen.*

Ziedaar onze vier hoofdgedachten.

Doch zingen wij vooraf uit Psalm 138:2 en 3:

*2. Door al Uw deugden aangespoord,
Hebt Gij Uw woord
En trouw verheven.
Gij hebt mijn ziel, op haar gebed,
Verhoord, gered,
Haar kracht gegeven.
Al 's aardrijks vorsten zullen, HEER',
Uw lof en eer*

*Alom doen ho - ren;
Wanneer de rede van Uw mond,
Op 't wereldrond,
Hun klinkt in d' oren.*

*3. Dan zingen zij, in God verblijd,
Aan Hem gewijd,
Van 's HEEREN wegen;
Want groot is 's HEEREN heerlijkheid,
Zijn majesteit
Ten top gestegen;
Hij slaat toch, schoon oneindig hoog,
Op hen het oog,
Die need'rig knie - len;
Maar ziet van ver met gramschap aan
Den ijd'len waan
Der trotse zielen.*

1. Op de geestelijke aard van dat Koninkrijk.

Zoals dat blijkt uit de tweede bede: *Uw Koninkrijk kome*. De onderwijzer is er thans aan toegekomen om de tweede bede te behandelen, waarin de Heere Zijn Kerk heeft leren bidden om de komst van Gods Koninkrijk, zoals dat blijkt aan de hand van deze 48e Zondagsafdeling. Als we dan stilstaan bij de komst van Gods Koninkrijk, letten we in de eerste plaats op de geestelijke aard van dat Koninkrijk. Want, zo staat er vermeldt: *Uw Koninkrijk kome*.

Wanneer wij van Gods Koninkrijk spreken, inzonderheid aan de hand van deze bede, dan dienen wij wel terdege te onderscheiden dit Koninkrijk in algemene en dit Koninkrijk in bijzondere zin. Wanneer van dat Koninkrijk Gods gehandeld wordt in algemene zin, immers dan is God de Koning der koningen en de Heere der heren. De eeuwige God is Koning krachtens de schepping, waar Hij toch alle dingen heeft voortgebracht en dat er niets op de aarde of in de hemel, of in de wateren onder de aarde gevonden wordt, dat niet door Hem, de grote Schepper, tot stand is gebracht. God regeert als Koning over al het geschapene.

Ja, Hij onderwierp ze zich onder Zijn Goddelijke regering. Door Hem zijn wij, door Hem leven wij, door Hem bewegen wij ons. God is niet alleen de Schepper van al het geschapene, maar Die het ook in de weg van Zijn voorzienigheid onderhoudt en het bestuurt naar Zijn vrijmachtig welbehagen. Zo heeft Hij als Koning de oorspronkelijke en absolute macht. Dat geldt ook Gods Zoon als de Tweede Persoon in de heilige Drie-eenheid. Waar de Drie-enige God Koning is, geldt dat ook inzonderheid van Jezus als de tweede Persoon Die mens geworden is, door Wien de Vader alle dingen regeert en bestuurt in hemel en op aarde, vandaar dat Hij zeide: 'Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde.' Die oorspronkelijke, absolute macht die Jezus heeft als de Zone Gods, is van niemand Hem gegeven, of heeft Hij van niemand ontvangen, of is door niemand Hem opgedragen. Hij bezit die krachtens Zijn Godheid als de eeuwige Schepper, met de Vader en de Heilige Geest. Daarin zien we hoe God de Vader, maar ook de Zoon van God als Koning oorspronkelijk aangeduid en genoemd wordt. Dan is er geen onderscheid, zeiden wij in een algemene zin, de Drie-enige God is Koning, en ook is Jezus Koning.

Als er nu gehandeld wordt over het Koninkrijk Gods, welk Koninkrijk wordt hier dan bedoeld?

Hier wordt gehandeld over het Koninkrijk der hemelen. Dat Koninkrijk der hemelen is een heel ander terrein. En over dit Koninkrijk is Jezus gezalfd en van de Vader aangesteld. Wat betreft het Koninkrijk wat hier bedoeld wordt, dat is hetgeen God naar Zijn soeverein welbehagen heeft uitgedacht voor de grondlegging der wereld. Het heeft God behaagd om door de diepte van de val en door het woelen van de satan heen, van de wereld Zich een Kerk te vergaderen, of een volk te zaligen, ten eeuwige leven. Ziet, dat is het Koninkrijk wat hier bedoeld wordt, dat rust op grond van de Borgtochtelijk voldoening van Christus. Zo wordt ervan gemeld in Psalm 2: 'Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, den berg Mijner heiligheid.' Daarin zien we een Koninkrijk getekend van een geheel andere aard en hoedanigheid dan het algemene Koninkrijk van Gods schepping.

Wanneer er nu in deze bede wordt gebeden: *Uw Koninkrijk kome*, dan is dat niet de oorspronkelijke macht van God Drie-enig, of ook niet de oorspronkelijke macht van Jezus, maar het zinspeelt op een gegeven macht, die Hij ontvangen heeft van Zijn Vader, op grond van Zijn Borgtochtelijk verdiensten, waar Hij de dood is ingegaan, maar ook door Zijn dood beantwoordt aan het doel Zijns Vaders, en daarom ontvangen heeft wat Jezus eenmaal bad in Zijn omwandeling op aarde: 'En nu, verheerlijk Mij, Gij Vader, bij Uzelven, met de heerlijkheid die Ik bij U had eer de wereld was' (Joh. 17:5). Hij is van de Vader verkoren om Koning te zijn over Zijn Kerk. Hij is het Die Zijn Kerk of Zijn onderdanen heeft, die Hij vergadert uit het ganse menselijke geslacht.

Hoe wordt nu dat Koninkrijk menigmaal aangeduid?

Het wordt menigmaal genoemd het Koninkrijk der genade. Dat eindigt eenmaal en gaat over in het Koninkrijk der heerlijkheid, als hiernamaals de ganse Kerk ingezameld is en bij Hem zal zijn, en dat zonder ooit meer te scheiden. Hier zien we dus het dadelijk onderscheid openbaar worden, zodat die uit God geboren zijn de ware onderdanen van dat Koninkrijk bevonden worden. Zoals we zo-even zeiden, wordt hier niet gezinspeeld in een algemene zin van God als Koning over de schepping, maar hier geldt het in bijzondere zin, namelijk waar Koning Jezus van de Vader is gezalfd, aangesteld in Zijn Kerk en dat Hij daar nu ook Zijn onderdanen heeft en nog steeds toebrengt, dat zijn dus degenen die uit God geboren zijn of nog worden; tezamen de ganse schare der uitverkorenen. Dat zijn nu ook al degenen die des Vaders wil doen, door te geloven in Zijn Zoon Jezus Christus.

Het is niet zo in dit Koninkrijk dat men een onderdaan daarvan is, omdat men een uiterlijk lidmaat van de kerk is. We hopen daar straks nog wel nader op in te gaan, en het onderscheid aan te duiden tussen de ware en de valse onderdanen van het Koninkrijk Gods. Dus dat men gedoopt is en dat men belijdenis des geloofs aflegt, daar wordt men geen onderdaan van Koning Jezus door. En als men ten Avondmaal gaat, is men dan een onderdaan van dat Koninkrijk Gods?

Nee, mijn geliefde toehoorders, ook daardoor niet. Maar ik heb het zo-even al gezegd, dat alleen degenen die uit God geboren zijn, de ware onderdanen van dit hemelse en geestelijke Koninkrijk zijn. Dat is Zijn volk, die de wil des Vader doen, waar Jezus van sprak tot Zijn discipelen in Zijn omwandeling op aarde. Dus het zijn niet de rijke jongelingen, die in eigengerechtigde werken menen Gode een dienst te doen. Het zijn ook niet de dwaze maagden, die de lamp van een schone belijdenis brandende hadden. Jezus spreekt daarvan in Matthéüs 25: Vijf waren wijs en vijf dwaas. Al hadden ze dan allen hun lampen brandende, wat misten die dwaze maagden? De zaligmakende olie van de Heilige Geest. Daarom waren zij vreemdelingen van dat Koninkrijk, geen ware onderdanen daarvan. Nee, al waren ze door doop en belijdenis met die wijze maagden nauw verbonden, ze waren nochtans geen onderdanen van het hemelse en

geestelijke Koninkrijk Gods.

Wat was dan het grote onderscheid tussen de wijze en dwaze maagden? Zoals tussen dood en leven. De wijze maagden waren levend gemaakt. Die waren binnen de grenzen van dat Koninkrijk van Jezus geboren, daarbinnen gebracht door wederbarende genade. Ze waren alleen door genade zalig, door het geloof en dat in het bloed van het Lam. Die alleen zijn de ware onderdanen. Wat ontvangen die geestelijke onderdanen? De geestelijke weldaden zowel in dit als in het toekomstige leven. Wat zijn die geestelijke weldaden, die deze onderdanen ontvangen? Ze worden hier krachtadig geroepen en door Gods Geest wedergeboren tot een levende hoop, en dan mogen zij het oprechte geloof ontvangen, ze mogen gerechtvaardigd worden en geheiligd, en hiernamaals zullen ze allen in heerlijkheid ingaan in het Koninkrijk der heerlijkheid. Dus ze krijgen weldaden in de tijd en weldaden in de eeuwigheid.

Hier wordt niet gesproken van een algemeen, maar van een bijzonder en geestelijk Koninkrijk. Dat bestaat niet in uitwendige onderdanen, want dat zijn de gewone uitwendige leden van de kerk op aarde door doop en belijdenis alleen. Maar hier wordt gesproken over de ware, levende onderdanen van het hemelse en geestelijke Koninkrijk van Jezus Christus, die door Woord en Geest wedergeboren zijn binnen de grenzen van het Godsrijk.

Dat Koninkrijk heeft niet alleen onderdanen, doch evenals een werelds rijk, heeft dat geestelijke Koninkrijk ook haar wapens. Wat zijn de wapenen van dit geestelijke Koninkrijk? Nee, dat zijn geen wapens van ijzer en staal, maar dat zijn de wapens van dat dierbare onveranderlijke Woord van God. Het zijn dus geestelijke wapenen, waar dat volk mee strijden mag, namelijk door het geloof veel te bidden en te smeken aan de troon der genade. Zij mogen hier de strijd aanbinden, nee, niet met wapens van ijzer, zoals Petrus dat wilde met zijn zwaard, of zoals de paus van Rome dat doet. De paus grijpt naar de wereldse macht en wapens, om door geweld en list onderdanen te maken van zijn koninkrijk. Dat is echter een antichristelijk rijk en behoort in zijn wezen tot het rijk van de satan. Dat rijk van Rome strijdt tegen het Koninkrijk dat God beoogt te stichten. Christus wijst ook Zijn discipelen daarop, opdat ze geen staal of ijzer zullen gebruiken, maar in de kracht en mogendheden van de Heere der heerscharen mogen strijden tegen hun driehoofdige vijand.

Wat is dan het voornaamste gebed?

Dat ze maar gedurig mogen bidden wat Jezus Zijn Kerk leerde bidden: *Uw Koninkrijk kome*. Om in afhankelijkheid van de Oppersoeverein, van de Koning der koningen en de Heere der heren, het alleen van Hem te verwachten. Hij staat in voor Zijn onderdanen. Nu wil de Heere dus niet alleen Zijn Kerk leren, als Hij ze deze bede voorhoudt, dat ze ontkracht zullen moeten zijn in zichzelf, om het alleen maar van Hem te verwachten, maar tevens opdat Hij Zijn Koninkrijk maar mocht bevestigen, opdat de Kerk meer en meer de veilige staat van dat Koninkrijk zou leren kennen en zich daarbinnen veilig voelen. Daarmee zijn we gekomen tot onze tweede hoofdgedachte waarin ons gewezen wordt:

2. Op de veilige staat van dat Koninkrijk.

Regeer ons alzo door Uw Woord en Uw Geest, dat wij ons hoe langer hoe meer U onderwerpen.

Hier smeekt de bidder om onderwerping aan haar Koning. Daar wil de onderwijzer de veilige staat van dat Koninkrijk mee aantonen. Waarin ligt dan die veilige staat? Ligt die in dat volk? Ligt die in haar bekering? Ligt die misschien in hun weldaden, die ze van God hebben mogen ontvangen?

Nee toehoorders, de veilige staat van de Kerk ligt in de Koning vast, en in de regering

van die Koning. Hij voert de strijd alleen en gaat voor het aangezicht der Zijnen voorop. Nu mag de Kerk zingen van de overwinningen van deze Koning, zeggende met David:

*Gij, HEER', alleen, Gij zijt
Verwinnaar in den strijd,
En geeft Uw volk den zegen.*

Hij is de Overwinning van Sion. Zo Hij in Zijn Kerk regeert, zo Hij Zijn Kerk bestuurt, moeten alle vijanden veldvluchtig wijken. Dan wordt alle opstand neergeworpen en gaat de bidder in deze bede smeken om door de Heilige Geest afgebracht te worden van alle gronden van vertrouwen buiten Hem. Opdat ze het meer en meer zouden verwachten van Sions eeuwige Koning. Wat is er bij Gods Kerk veel, waarop zij nog leunen en steunen buiten Hem. Hij is echter alleen de Grond der zaligheid, van de eeuwige overwinning over al hun geestelijke vijanden. Wat is er ook nog veel in het leven van Gods kinderen, dat ze betrouwen op rietstaven die hun handen doorboren. Dat ze het verwachten van deze of die schepselen, van allerlei middelen buiten die eeuwige Sionskoning. Wat zijn er een geloofsoefeningen nodig en wat moeten er ook slagen van de Koning plaatsvinden om uit te gaan, om ons van onze valse gronden te ontbloten. Wat is het dan nodig en noodzakelijk, dat die Koning in Zijn regering het hart van de zondaar meer en meer ontgrondt en ontbloot, opdat we van alles mogen leren afzien, en ons betrouwen alleen op Hem stellen. Om het alleen van Hem te verwachten, daar toch Zijn regerend beleid alleen de grondslag van de veilige staat voor de Kerk is.

Als we Hem konden laten regeren, wat hadden we dan een stil en gerust leven. Als we Hem konden laten regeren, wat zouden we het gemakkelijk op de wereld hebben. Dan mag u een hemel op aarde hebben. Omdat we Hem niet kunnen laten regeren, omdat we Hem niet willen laten regeren, omdat we Hem niet durven laten regeren, daarom moeten we zo dikwijls in het dorre wonen. We moeten het ervaren onderliggend in de strijd, omdat we het zelf klaar willen maken, en zo dikwijls betrouwen op allerlei dingen buiten Hem. Daar vandaan, omdat die Koning zo weinig in ons hart mag regeren, moeten we de vele tegenheden ondervinden, maar ook de schipbreuk die we op aarde moeten lijden. Regeer ons, zo is die ware bidder biddende, dat wil zeggen, dat Christus maar de hoogste plaats in ons hart mag innemen. Dat alle eigen liefde meer en meer gedood mag worden in ons hart.

Er zijn echter steeds weer zoveel andere koningen die de troon beklimmen. Laten we maar eerlijk zijn, wat zitten er veel koningen in ons hart op de troon. Wat heeft eigenliefde een grote plaats aldaar ingenomen. Wat zit er een geestelijke hoogmoed in ons. Wat heerst de koning van eigen zin, van eigen wil, van eigen mening, wat zit hij dikwijls op de troon van ons hart, en in plaats van dat we zouden bidden: Wat wilt Gij dat we doen zullen?, gaan we het zelf klaar maken. We vertrouwen op allerlei vorsten die de troon in ons hart innemen. En Koning Jezus moet er dan maar vanaf. Mijn geliefden, het kan nooit die twee gelijk zijn. Waar Hij Zijn Koninkrijk in ons hart opricht, waar Hij Zijn regerend beleid in onze harten voert, daar wijken al die koningen. Maar waar andere koningen heersen, is er geen plaats voor de bediening van de Middelaar.

Regeer ons. Dat wil zeggen dat we vragen of Hij nu maar meer en meer Zijn geestelijke heerschappij in ons hart mag openbaren, door Zijn Geest in ons gewerkt. De vrucht daarvan is om te mogen wandelen in Zijn geboden en te leven door Hem en voor Hem alleen. Regeer ons. Om nu naar Zijn wil en naar Zijn wet te leven en ons

geheel te onderwerpen aan Christus' regering. Waar Hij als Koning der koningen de hoogste plaats mag innemen in ons hart. Opdat meer en meer bevestigd mag worden wat de dichter van Psalm 72 zegt:

*Zo moet de Koning eeuwig leven!,
Bidt elk met diep ontzag;
Men zal Hem 't goud van Scheba geven;
Hem zeeg'nen dag bij dag.*

Om er meer en meer van te mogen beoefenen, dat elk der vorsten zich voor Hem zal buigen en neervallen. Om nu door Hem geregeerd te worden. Niet alleen het regerend beleid, maar dan smeekt de bidder om hoe langer hoe meer ons U te onderwerpen.

Bewaar en vermeerder Uw Kerk.

Het is de uitwendige kerk, waarbinnen Zijn Koninkrijk zich openbaart op deze wereld. Die Kerk als Zijn Koninkrijk is inwendig, doch zij ontvangt ook een uitwendige openbaringsvorm. Nu kom ik terug op hetgeen ik zo-even noemde. Er wordt ook onderscheid gezien tussen de uitwendige leden van de kerk en het wezenlijke, of tussen het ware organisme en het instituut der kerk, zoals dat ook onderscheiden wordt bij onze vaders. Als een kerk is geïnstitueerd en door de ambten samenkomt, dan is het nodig en noodzakelijk te bidden: Bewaar en vermeerder Uw Kerk. Opdat nu die Kerk niet alleen bewaard zal blijven in haar ingestelde uitwendige vorm, maar zich ook mag uitbreiden in het midden der wereld en binnen deze uitwendig geopenbaarde vorm. Dat die Kerk, zoals zij zich in het midden van de wereld openbaart, ook meer en meer gezien en uitgebeid mag worden. Opdat Gods Woord en Zijn getuigenis bevestigd mag worden hier op aarde. Die Kerk is er geweest van het begin en zal er zijn tot het einde, binnen de uitwendige openbaringsvorm is zij onzichtbaar aanwezig. Dat is alleen door het regerend beleid van Koning Jezus.

De Kerk heeft Zijn bewaring en vermeerdering nodig. Gods kinderen blijven niet altijd op de wereld. Dat levende volk wordt op Gods tijd ingezameld. Dat er nieuwelingen in Sion mogen geboren worden, opdat er toegevoegd mogen worden tot de gemeente die zalig wordt. Dat ook die kerk vermeerderd mag worden, dat wil zeggen dat op andere plaatsen de bediening van Zijn Woord meer en meer gezien mag worden, zowel inwendig wat de levende leden betreft, namelijk Gods kinderen, maar ook uitwendig, opdat Zijn Woord verkondigd mag worden onder allerlei geslachten. Opdat de Heere over het rond en breed der aarde Zijn Woord niet alleen zal doen brengen, maar ook Zijn gunstgenoten aldaar zal verzamelen uit al de landen der aarde.

Bewaar en vermeerder Uw Kerk. Zo ligt de Kerk veilig in Gods hand. Al woeden de volken, de Heere staat er voor in. Al zijn er soms tijden van veel vervolging, al zijn er donkere tijden in Gods Kerk op aarde, al schijnt het soms dat de Kerk verdwijnt van de wereld. Al trachten allerlei machten dat te doen, het zal echter nooit gelukken. De Heere zal Zijn Kerk bewaren.

Maar dat die bede moge zijn, opdat de Kerk niet alleen bewaard, maar ook *vermeerderd* mag worden. Opdat de Naam des Heeren voortgeplant mag worden van kind tot kind, want in de veelheid der onderdanen is des Konings heerlijkheid gelegen. Dat nu de veilige staat van dat Koninkrijk ligt in de hand van Koning Jezus, laat onverlet dat Gods Kerk ook een dure roeping heeft om te smeken om die bewaring én vermeerdering. Maar hiermee zijn we gekomen tot de derde hoofdgedachte waarbij we u wensen te bepalen, aangezien Jezus de Koning van dit Koninkrijk is, namelijk:

3. Op de zekere overwinning van dat Koninkrijk.

De onderwijzer wijst ons erop wat mede tot deze bede behoort, namelijk: Verstoor de werken des duivels en alle geweld hetwelk zich tegen U verheft, mitsgaders alle boze raadslagen, die tegen Uw heilig Woord bedacht worden. De onderwijzer vervolgt: Verstoor de werken des duivels. De duivel is de vorst der duisternis. Hij is niet als een duivel door God geschapen, maar als een engel des lichts. Al hetgeen God schiep was goed, ja, zeer goed en volmaakt. In het oorspronkelijke waren deze duivelen ook heilige troongeesten die voor het aangezicht des Heeren stonden en God Drie-enig groot maakten, Hem roemden en prezen. De duivel stond op tegen de Zoon van God en werd van een engel een duivel. Al degenen die met hem uit de hemel geworpen werden, zijn duivelen in de hel geworden. Wat doet nu die duivel of vorst der duisternis? Hij gaat gedurig rond als een briesende leeuw of als een engel des lichts, om te verslinden óf te verleiden die op de aarde wonen. Hij probeert daarmee het Koninkrijk Gods ten onder te brengen. Hij haat God, maar ook het Koninkrijk van God en deszelfs onderdanen. Hij heeft het reeds verspeeld in zijn strijd tegen het mannelijke Zaad dat de vrouw voortgebracht heeft. 'En de draak stond voor de vrouw die baren zou, opdat hij haar Kind zou verslinden, wanneer zij Het zou gebaard hebben. En zij baarde een mannelijken Zoon, Die al de heidenen zou hoeden met een ijzeren roede; en haar Kind werd weggerukt tot God en Zijn troon' (Openb. 12:4, 5). Nu heeft satan zich geworpen op de vrouw die dat Kindeke gebaard heeft, want we lezen: 'En toen de draak zag dat hij op de aarde geworpen was, zo heeft hij de vrouw vervolgd die het Manneken gebaard had: Dat ziet op de vervolging door de satan van de ganse Kerk, zoals zij hier op de aarde openbaar is.

Satan haat God, daar hij het licht niet kan verdragen en Christus het ware Licht is Dat in de wereld gekomen is. Hij haat God, omdat hij de vorst der duisternis is en de werken des duivels lief heeft. De duivel openbaart zich dikwijls als een na-aper van Christus. Hij vertoont zich dan ook niet zelden als een engel des lichts. Het licht van de hemel hebben we nodig om hem te onderscheiden als de duivel, omdat hij zeer listig en bedrieglijk handelt. Hij heeft ook een leger, zoals ook Vorst Immanuël een leger heeft. Daarmee strijdt hij tegen de Kerke Gods op aarde. U moet niet te licht denken over het leger van de duivel, al is hij gebonden in de hand des Heeren. De Heere laat het niet verder toe dan Hij nuttig en nodig acht. De duivel is niet anders dan wat de herdershond is voor de schapen; die de schapen naar de kudde drijft. Maar hij kan onder de toelating Gods zeer veel uitrichten. Men mag dus niet te lichtvaardig denken over zijn listen en wat hij probeert te verwoesten op aarde.

Daar staat tegenover dat Gods Kerk machteloos is in zichzelf, als een blote kudde schapen die geen macht hebben in zichzelf tegen al haar vijanden. In zichzelf zijn ze geheel machteloos en krachteloos. Wat heeft de Heere Zijn Kerk bevolen in dit aller-volmaaktste gebed?

Dat ze bidden zouden: *Uw Koninkrijk kome*. Daaronder is begrepen wat de onderwijzer zegt: Verstoor de werken des duivels en alle heerschappij welke zich tegen U verheft, mitsgaders alle boze raadslagen die tegen Uw heilig Woord bedacht worden. Om nu in die bede van de Heere te smeken, dat Jezus Zelf de werken des duivels verbreken mag. Als u één van die boze werken des duivels moest verbreken, was het gewis kwijt, voor eeuwig afgedaan. Hij vermag alleen om ze te verbreken, die Koning der koningen en Heere der heren. Hij verstoort de werken des duivels, daar Hij, namelijk Christus, de Overwinnaar is en triomfeert voor Zijn ganse Kerk. Daarin ligt de zekere overwinning van dat Koninkrijk. Voorwaar, was het niet in de macht van Koning Jezus, u was allang vergaan. Hij alleen kan de werken des duivels verstoren en verbreken.

Wat doet nu een oprechte bidder? Die bidt: *Uw Koninkrijk kome*. Daarmee belijdt hij voor het aangezicht des Heeren dat hij in zichzelf geheel machteloos en krachteloos is. Niet bij machte om de vijand op de vlucht te jagen. Onmachtig om één duivel ten onder te brengen. Onmachtig om de listen van al de legioenen duivelen te kunnen onderscheiden en onderkennen. Daarmee belijdt dat volk dat in Hem alleen de macht, in Hem alleen het vermogen is om te overwinnen en de volkomen overwinning te behalen over al die geestelijke doodsvijanden. Hij alleen kan die werken des duivels verstoren en verbreken, opdat ook al de boze raadslagen, die tegen Hem en Zijn Woord bedacht worden, zouden verhinderd worden. Alle geweld, zo spreekt de onderwijzer er hier van. Wat wil dat geweld hier zeggen?

Dat er ook veel geweld gepleegd wordt. Het zijn al degenen die satan in zijn dienst gebruikt. Dat zijn de Herodessen, dat zijn de Farao's, dat zijn de Nero's, dat zijn de roomse pausen, dat zijn de Hamans, dat zijn de Achitofels en vele andere vijanden die in zijn dienst zijn gesteld. Ook in onze dagen, maken vele handen zich op om - was het mogelijk - die Kerk uit te roeien en het werk des Heeren in de harten van de Zijnen ongedaan te krijgen en te vernietigen.

Nu smeekt de ware bidder: *Uw Koninkrijk kome*.

"In ons is geen kracht Heere, maar bij U alleen is de kracht en het vermogen, Gij zijt toch alleen de Overwinnaar in deze geestelijke strijd. U bezit toch alle macht in hemel en op aarde. Heere, verstoort dan toch de werken van de duivel. Verbreek de werken van satan, opdat Uw Koninkrijk meer en meer mag bevestigd worden. Ja Heere, verbreek toch ook alle boze raadslagen die tegen Uw heilig Woord bedacht worden."

Waarom nu tegen dat Woord Gods? Omdat die rechte bidder smeekt dat het Woord Gods zuiver moge bewaard worden. Opdat alle dwalingen en ketterijen, die zich openbaren door de loop der eeuwen heen, toch meer en meer zouden ontdekt worden. Wat heeft satan geprobeerd om door middel van allerlei verdraaiingen van dat heilige Woord en allerlei tegenkantingen tegen de Goddelijke openbaringen, boze raadslagen tegen God en de mensen te plegen, om de mens af te voeren van de zuivere grondslag van dat Woord, ja, van God Zelf.

Hij bestrijdt soms dat God in Christus is voldaan, dat er een Kerk tot de zaligheid is uitverkoren, maar ook dat door de diepte van de val heen die ganse gemeente der uitverkorenen zeker tot de zaligheid gebracht zullen worden. Hij durft wel bestrijden dat ze alleen in Jezus de enige grondslag der zaligheid kunnen vinden, en dat zij allen op de verdienste van de Middelaar, door de toepassing van de Heilige Geest zeker zullen ingaan in de eeuwige gelukzaligheid. Wat worden er al instrumenten gebruikt met de zogenaamde verbondstheorie. Daarmee jaagt men de mensen de bloemhoven in. Wat worden er niet tienduizenden op Nederlands bodem meegevoerd naar het eeuwige verderf, die met een ingebeelde hemel in de rampzaligheid belanden. Het kan satan niets schelen of hij u op een godsdienstige wijze meekrijgt of op een goddeloze wijze.

Wat zeg ik? Hij heeft u nog liever in zijn klauw op een godsdienstige wijze. Weet u waarom? Dat valt niet zo op in de wereld, dan is hij des te zekerder van zijn overwinning op u. Maar als u goddeloos leeft, ja, dan wordt het gezien, dan zal zelfs de wereldling zich nog wel van u afkeren. Dan weet hij dat dezulken het Koninkrijk van Jezus niet zullen kunnen ingaan.

Wanneer men slechts netjes leeft, onberispelijk gedrag vertoont, burgerlijk en godsdienstig is, zoals er thans velen zeggen: 'Wij zijn verbondskinderen, want we zijn gedoopt, we deden belijdenis en we gaan zelfs ten Avondmaal. Wat ontbreekt ons dan nog?' Zonder ooit door waarachtige wederbarende genade zalig geworden te zijn. Wat zijn er velen die in een algemene verzoeningsleer verzinken en dan - als God het niet

verhoedt door wedergeboorte - voor eeuwig daarmee verdrinken.

Wat zijn er velen die menen zalig te worden door hun goede werken, door wat te doen en te laten. Ze zijn toch beter, daar ze uitwendig nooit kwaad gedaan hebben. Godsdienstig zijn ze en hebben trouw de middelen waargenomen, en zullen die er nog buiten gezet worden? Nee, dat wil en kan men niet geloven, want wie kan dan zalig worden? Het is in onze dagen te eng om dezulken buiten te sluiten. Men wil een ruime verkondiging van het Evangelie, een ruimere verkondiging van Gods Woord.

Wilt u een ruimere verkondiging hebben dan dat er voor een verdoemelijke zondaar nog zaligheid door God is langs een weg van waarachtige bekering? U kunt nooit een té slecht, té groot of té oud zondaar zijn om bekeerd te kunnen worden. Maar het is wel noodzakelijk dat u dan uzelf leert kennen als een zondaar voor God te zijn, een verdoemelijk zondaar. In Christus alleen, als de enige Grondslag der zaligheid, de enige Redder en Behouder, de enige Verlosser en Overwinnaar, is zaligheid te bekomen. Ja, zo zegt men dan, maar Jezus is toch gestorven? En dan wil men in onze dagen stellen: 'U moet tot Jezus gaan, u moet Jezus aannemen, want Hij is voor zondaren gekomen en voor hen gestorven, en gij zijt toch een van die zondaren?'

Maar dan vraag ik u: is het dan niet waar dat een mens dood in zonden en misdaden ligt; ja, vijandig dood? Of hoeft gij dan niet meer uit die doodsstaat opgewekt te worden, jong en oud? Is het niet meer nodig dat de mens de blinde ogen geopend zullen worden door de Heilige Geest?

Wat zijn er velen in onze dagen, die met een aannemen van een Jezus van vijf letters durven voortreizen naar de ontzaglijke eeuwigheid. Die straks zullen staan, al kloppende op de hemelpoort: 'Heere, doe ons open, Heere, doe ons open!' Wat zal Hij hun aanzeggen? 'Ik heb u nooit gekend.' Ja, maar we hebben toch in Uw tegenwoordigheid gegeten? Wij hebben toch in Uw straten geleerd? We zijn toch aan het Avondmaal geweest? En we hebben in uw Naam zelfs wonderen gedaan en gedurig in Uw Naam Uw Woord verkondigd? Zullen wij dan nog verloren gaan? Wij die bezig geweest zijn met allerlei evangelisatiewerk, ja, op allerlei terrein zijn wij actief geweest; moeten wij dan nog verloren gaan? Wat zijn er reeds velen, zeer velen van dezulken die in de hel hun ogen hebben opgeslagen, zijnde in de eeuwige pijn, in de plaats van eeuwig ach en wee. En als God het niet verhoedt, wat zullen er dan nog velen met hen naar het eeuwig verderf doorreizen, die nu menen op de smalle weg ten leven te wandelen. Want satan met zijn boze raadslagen en listen, tegen Gods heilig Woord bedenkende, voert de mensen af tot hun eeuwig verderf en ondergang, ook in een zeer godsdienstige weg, ja, menigmaal zijn ze ook zeer rijk in goede werken voor de mensen. Satan weet dat er buiten Christus, als de enige Grondslag der zaligheid, geen hoop en verwachting op verlossing en verzoening met God mogelijk is. Alles buiten Christus zal straks, gewogen zijnde, bevonden worden: Mené, mené, tekelparsim, dat is: Gewogen, gewogen, maar te licht bevonden.

Och, in onze tijd komt het steeds meer openbaar dat er een geest opkomt, ook binnen onze eigen kring, en we hopen het niet te verzwijgen en er tegenin te gaan met alles wat in ons is. Men wil wat anders. U hoeft het niet buiten de kerk te zoeken. Nee, die kunnen we in eigen kring en omgeving genoeg vinden. O, wat is het dan nodig en noodzakelijk dat onze gedurige bede mag zijn en in ons oprijzen: Uw Koninkrijk kome. Opdat de boze raadslagen die tegen Uw heilig Woord bedacht worden verhinderd mogen worden. Dat de Heere maar moge waken ook in het midden onzer gemeenten voor Zijn eigen Naam en zaak, voor Zijn dierbaar Woord en getuigenis.

Dat de Heere maar waakzaam moge zijn voor de vaste grondslagen van de Heere Zelf in Sion gelegd, waar de Kerk door alle eeuwen heen op gebouwd is geweest. Dat Hij maar mocht zorgen dat we niet weggevoerd zullen worden met allerlei wind van leer.

Ik weet het, de Heere zal voor Zijn Kerk instaan, Hij zal voor Zijn Kerk in de bres blijven staan, Hij is de eeuwige Verlosser en Hij bewaart Zijn Kerk in de moeitevolle strijd van dit leven. Dat toch gedurig die bede in ons persoonlijke leven beoefend mag worden: Uw Koninkrijk kome.

Ook in het algemeen in de kerk, in haar openbaringsvorm op de aarde, waarbinnen Hij gewoon is te werken met Zijn Geest. Opdat Hij al die boze raadslagen welke tegen Zijn heilig Woord bedacht worden, zou mogen verhinderen. Dat de zuiverheid van Zijn Woord gehandhaafd mag blijven, opdat er een ellendig, verloren en arm volk in zichzelf op grond van de borggerechtigheid van Jezus zal mogen zalig worden, en zij in Hem alleen de verlossing en het leven mogen vinden. Immers, 'die Hem vindt, die vindt het leven, en trekt een welgevallen van den HEERE.'

Buiten Jezus kan niemand zalig worden noch voor God bestaan. Waar nu Christus de zaligheid verwierf voor al de Zijnen, en Hij als de grote Overwinnaar zit aan 's Vaders rechterhand. Hij zal Zijn Kerk bewaren en de Zijnen vergaderen uit alle landstreken der aarde. Opdat Zijn Koninkrijk vermeerderd mocht worden, maar dat ook alle boze raadslagen, tegen Gods heilig Woord bedacht, mogen vrijdeld worden. De zekere overwinning van dat Koninkrijk zal gezien worden, totdat eens de volkomen heerlijkheid plaats zal hebben van dat geestelijk en hemels Koninkrijk der heerlijkheid. Door alle wentelingen der eeuwen heen en door hetgeen er geschiedt in Zijn Kerk, zal de Heere tonen dat Hij het is Die triomfeert, zoals dat blijkt uit onzer vierde hoofdgedachte, waar we u thans nog bij zouden willen bepalen, ziende:

4. Op de volkomen heerlijkheid van dat Koninkrijk.

Want zo zegt de onderwijzer, God bewaart en vermeedert Zijn Kerk: *Totdat de volkomenheid Zijns rijks zal komen, waarin Hij alles zal zijn in allen.*

Daarom bidt hij: Dat de volkomenheid Uws rijk moge toekomen. Dat Koninkrijk wat in de strijd van het leven zich bevindt, zal straks de volle overwinning mogen beerven. Dat Koninkrijk is hier ten dele op deze aarde, en het is hier alles nog slechts in beginsel in het leven van Gods Kerk. Dat Koninkrijk zal straks volmaakt en volkomen zijn, aan het einde der dagen als de laatste van Gods Kerk is toegebracht, en de laatste van de uitverkorenen wordt ingezameld. Dan zal de Heere Jezus als Koning van Zijn Kerk alles aan Zijn Vader overgeven. Dan zal God zijn alles en in allen. Wanneer de volkomenheid Zijns rijks zal komen, gelijk de Heere Jezus hier Zijn Kerk leert bidden, dat dit Koninkrijk volkomen worden mag. Waarom volkomen? Dan zal de Heere de volkomen eer ontvangen van de ganse Kerk. Dan zal Hij zijn alles en in allen, en dan zal er geen duivel, geen enkele vijand meer zijn, dan zal er geen beangstigen meer zijn van Gods kinderen door enigerlei kwaad.

Dan zullen er ook geen verderfelijke ketterijen meer geleerd worden, maar dan zal het eeuwig bevestigd worden van de ganse schare der verlostten, zeggende: 'Het is door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen.' Dat de Heere de volkomen heerlijkheid van Zijn Koninkrijk mag ontvangen, om het met de bruidskerk te verstaan: 'Kom Heere Jezus, ja, kom haastelijk.'

Om thans nog gedurig te mogen smeken aan de troon der genade, opdat Zijn gezegend Godsrijk moge uitgebreid worden, en het getal der uitverkorenen naar des Vaders welbehagen moge worden toegebracht. Opdat te midden van de donkerheid der tijden over het rond en breed der aarde bevestigd en vervuld mag worden, dat de ganse aarde vol zal wezen van de kennis des HEEREN. Dat Hij uit Jood en heiden Zijn ganse Kerk zal vergaderen opdat Hij eenmaal wederkomen zal als de grote Overwinnaar. Dan zal Hij gezien worden als de Koning der koningen, in Zijn volle heerlijkheid. Om dan eeuwig bij Hem te mogen zijn, en daar eeuwig te vermelden de vrije gunst die

eeuwig Hem bewoog. Om dan in te stemmen, wat ze toch bij tijden en ogenblikken hier reeds mogen doen, om te roemen van de heerlijkheid van die Koning, om Zijn eer te vermelden, wat we samen zullen zingen met de dichter van Psalm 47 en daarvan het vierde vers:

*Zingt des Hoogsten eer,
Opdat ieder leer',
Hoe Hij heerst alom
Over 't heidendom;
Hoe Hij van Zijn troon
Geeft Zijn rijksgeboón,
Waar het al voor bukt.
Eed'len, gans verrukt,
Nu hun 't Godd'lijk licht
Straalt in 't aangezicht,
Delen in ons lot,
Eren Abrams God.*

Toepassing

Uw Koninkrijk kome. Is deze bede in ons leven al de onze geworden, jong en oud? Dan leren we hier ook iets van verstaan: Regeer ons alzo door Uw Woord en Uw Geest, dat wij ons hoe langer hoe meer aan U onderwerpen; bewaar en vermeerder Uw Kerk. Daar is de mens van nature een vijand van. Waar Christus regeert in ons hart, worden wij koning af. Wat zitten wij toch op de troon krachtens onze diepe val in Adam. Jong en oud, bent u er al aan ontdekt? Bent u door die Koning der koningen al eens ooit koning af geraakt? Weet u wanneer dat geschiedt: Toen Saul op de weg naar Damaskus reisde, was hij als een briesende koning en stelde alles in het werk om het rijk van Christus uit te roeien. Toen hij door Gods Geest werd neergeveld en tot hem gezegd werd: Saul, Saul, wat vervolgt Gij Mij.' Toen werd hij koning af. En dan bidt hij: 'Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?'

Is dat in uw leven ook al eens geschiedt, mijn arme medereiziger, daar we toch allen reizende zijn door de tijd naar een nimmer eindigende eeuwigheid? Van nature dienen we ook een koning. Van nature leven we ook binnen een koninkrijk. Weet u wat dat voor een koninkrijk is? Dat is het koninkrijk van die koning, die we toegefallen zijn in Adam. Dat is satan en zijn ganse hellemacht. Nu willen wij van nature niet anders doen dan de wil van de vader der leugenen, die we gehoorzaam geworden zijn in ons verbondshoofd. Daar ligt nu de mens in dat koninkrijk van satan rustig te slapen als in het opperste van de mast. Hij ziet het niet in welk een groot gevaar hij is, hij kan elk moment door die Koning der koningen opgeroepen worden om geplaatst te worden voor het aangezicht van Hem, Die op de troon zit. Om dan verantwoording te moeten afleggen voor de grote Rechter van hemel en aarde. Wat zal het dan uitmaken, als u wakker geschud zult worden, maar het zal dan wezen: Té laat, té laat, voor eeuwig té laat, gij zijt te licht bevonden! Nu mag u nog leven binnen de grenzen, ook uitwendig, van dat Koninkrijk. U mag nog leven onder de openbaring van het verbond, gelijk het volk van Israël, waar de Heere nationaal het verbond mee oprichtte.

Maar wat is er nu nodig?

Ik heb het meen ik, wel eens meer gezegd vanaf de preekstoel, maar dat hindert mij niet en het is u zeker, het moge zijn tot meerdere onderwijzing. Ik zeg dan, u kunt dicht bij de grens van België leven, maar dan blijft u toch nog een Nederlander, zo lang u niet genaturaliseerd bent tot Belg. Het kan ook omgekeerd zijn. Wat is er nu

nodig?

Nu mag u binnen de grenzen leven wat het algemene betreft, ook als de Heere nog Zijn weldaden bewijst. Gelijk het volk van Israel leefde onder de openbaring van het verbond der genade. Maar mijn arme medereiziger, zolang ge niet ingelijfd wordt binnen de grenzen van dat Koninkrijk der genade, en daartoe niet genaturaliseerd bent door waarachtige bekering, dan staat u er nog geheel buiten. Wat u ook in uw leven vermag, wat u ook tot stand mag brengen, hoe u ook ten dienste mag zijn voor het Koninkrijk, en misschien zelfs gebruikt zijt geworden als steiger- hout om dat gebouw, die tempel Gods, om dat Koninkrijk Gods te voltrekken. Echter, als het gebouw voltooid is, dan zal al het steigerhout weggenomen worden. Waar staat het dan toe opgetekend?

O, schrik en vrees mocht ons wel bevangen, het is ten eeuwige vure en tot ons eeuwig verderf. Dan is het voor eeuwig afgedaan, voor eeuwig té laat.

Mijn medereiziger, dat mag ons wel tot een nauw onderzoek zijn. Opdat we na mochten speuren of we een onderdaan van dat Koninkrijk van Christus gemaakt mochten worden. U zult wellicht vragen, waaraan kunnen we dat weten? Dan krijgt u lust in de wetten van dat Koninkrijk. Dan krijgt u er behagen in om die Koning gehoorzaam te zijn. Dan verstaat u de bede: *Uw Koninkrijk kome. Dat is: Regeer ons alzo door Uw Woord en Uw Geest, dat wij ons hoe langer hoe meer aan U onderwerpen.* Daar wordt de lust geboren om onderworpen te zijn. Want als deze Koning de Zijnen brengt binnen de grenzen van Zijn Koninkrijk, dat is zonder enig uitbeding. Dat ze allen tot eer van die Koning wensen te leven. Dat ze de lust, de wil en het behagen van die Koning in hun hart ervaren. Om daarnaar gedurig ook te mogen streven, om nu Hem onderworpen te mogen worden door de werking van Zijn Geest in hun harten.

Weet u wat die onderdanen van dat rijk zo beangstigt en benauwt? Dat ze het moeten ervaren in hun eigen hart, dat ze Hem nog zo weinig onderworpen zijn. Daar vandaan dat ze die bede gaan smeken: "Uw Koninkrijk kome. Onderwerp me toch, o Heere, meer en meer aan U, aan Uw Woord en aan Uw Geest. Om door U onderwezen en geleerd, door u bekend gemaakt te worden met wat Gij wilt dat ik doen zal."

U kunt naspeuren wat uw lust en begeerte is. Of het uw lust is tégen die Koning en vóór uzelf te strijden, of dat het uw begeerte is een waar onderdaan van die Koning te mogen zijn. Door Zijn Woord en Geest u hoe langer hoe meer te onderwerpen aan deze Koning. Om hier op aarde meer en meer af te zien van alles wat buiten Hem is, en alleen de grondslag in Hem te kennen, Die enige Zaligmaker en Redder van alle volken. Om eigen liefde en hoogmoed, allerlei verheffingen, weldaden, zin en mening te verloochenen, opdat ge die niet langer zult strelen en voeden. Onderzoek dat maar tussen God en uw ziel.

Als u daar nog vreemd aan bent, bidt dan of die koning u een onderdaan wil maken. Hij regeert in hemel en op aarde en Hij bezit alle macht. Al bent u in uzelf een tegenstander van die Koning, al wilt u geen onderdaan zijn van die Koning, nochtans, de Heere is machtig om u een gewillige onderdaan te maken. Opdat u mag smeken met de apostel Paulus: 'Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal.' Om zo in Zijn dienst te mogen leven. We kunnen u die dienst van harte aanbevelen, jong en oud. Het is geen harde dienst, hoor, nee, het is een lieflijke en zalige dienst. De dichter zegt ervan: 'Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.' Weet u wat er hard is?

De dienst van satan, de dienst van de wereld en de dienst van de zonde. Wanneer u zich een hele dag uitgeleefd hebt in de zonde en ongerechtigheid, en u komt 's avonds thuis met een afgesloofd lichaam. Wat heeft u dan nog volop vragen naar meer. En u

heeft niets overgehouden dan een klagende consciëntie. De andere dag begeert u weer, omdat u niet verzadigd bent en nooit verzadigd zult worden; zij is gelijk de bloedzuiger, die zegt: meer, meer, meer.

Een onderdaan van Koning Jezus te zijn, dat geeft rust. Hij is een goedertieren Koning, Hij is een liefdevolle Koning, Hij is ook een welwillende Koning. Hij belooft hier reeds rijk met genadeloon en hiernamaals met de eeuwige rust en zaligheid. Hij bezorgt Zijn onderdanen rijkelijk met het nodige in dit leven en met duurzaam goed tot in eeuwigheid. Al moeten ze hier zo gedurig bedelen om daar iets van te ontvangen, maar als ze als een bedelaar mogen komen, als een krachteloze en machteloze, vraag het dan maar aan Gods kinderen, aan een ieder van zijn onderdanen of ze er ooit beschaamd mee uitgekomen zijn. Is het niet waar, volk? Als u als een kruiper aan Zijn troon mocht komen, als u als een arme bedelaar uw hand bij Hem mocht ophouden, dan heeft u het mogen ervaren:

*Opent uwen mond,
Eist van Mij vrijmoedig,
Op Mijn trouwverbond;
Al wat u ontbreekt,
Schenk Ik, zo gij 't smeekt,
Mild en overvloedig.*

Al ontvangt u dan maar een droog stuk brood, een teugje koud water, dan geldt het nochtans voor u: 'Het weinige dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de overvloed veler goddelozen' (Ps. 37:16). Waarom is dat?

Wel, u ontvangt het als rechtvaardige uit Zijn rechterhand, het is duur voor u betaald door Immanuël. Hij heeft honger voor u geleden, opdat u verzadigd zou mogen worden en overhouden. Hij heeft naakt voor u aan het kruis gehangen, opdat u bekleed zou kunnen worden met het kled van Zijn gerechtigheid. Hij heeft alles op en aangebracht, opdat Zijn Kerk alles zal ontvangen wat ze voor de tijd en bovenal ook wat ze voor de eeuwigheid nodig hebben. Geliefden, uw bede zij toch ondertussen: Uw Koninkrijk kome. Dat die onderdanen meer en meer naar die wetten, die rechten en die privileges van dat Koninkrijk hun leven mogen inrichten, en ze maar gedurig mogen smeken: *Bewaar en vermeerder Uw Kerk; verstoor de werken des duivels en alle heerschappij welke zich tegen U verheft, mitsgaders alle boze raadslagen die tegen Uw heilig Woord bedacht worden.*

Waakzaam te zijn, wat ook de Heere Jezus eenmaal tot Zijn Kerk sprak: 'Dat zeg Ik u allen: Waakt.' Waakt voor de zuiverheid van het Woord, door bidden en smeken, de Koning te mogen begeren en van Hem te vragen: Uw Koninkrijk kome. Opdat de boze raadslagen geweerd zouden worden van Zijn Kerk, en dat Zijn heilig Woord gehandhaafd zou worden. Opdat die enige Grondslag in Sion gelegd, Jezus Christus en Dien gekruisigd, gedurig in uw midden verkondigd, en als de enige Redder en de enige Zaligmaker verhoogd en aangeprezen mag worden. Daar krijgt de Koning de eer en de onderdaan de zaligheid. Dan mag u zalig worden zonder enige nagelschrap van uw zijde, geheel op grond van de verdienste van Hem.

Die Koning leeft tot in alle eeuwigheid. Ligt u onder in de geestelijke strijd? Geen nood, Koning Jezus regeert, Hij draagt zorg voor Zijn onderdanen als u maar afhankelijk van Hem mag zijn. Om als een arme, machteloze onderdaan in uzelf van Hem alles te mogen begeren wat u ontbreekt. Dan zult u rijkelijk ontvangen, om ook eenmaal in te gaan en eeuwig in Hem te roemen, zeggende: 'Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen.'

Dan mag er een volk eeuwig zalig zijn. Dan ontvangt u een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont. Dan is de zonde voor eeuwig weggedaan. Dan gaat de Kerk nooit meer uit. Dan zullen ze eeuwig in dat Koninkrijk heersen met Hem in Zijn troon. Om dan Zijn grote, heilige, ja, Zijn driemaal heilige Naam te mogen roemen en prijzen, eindeloos en storeloos. AMEN.

Onze slotzang is uit Psalm 16 en daarvan het zesde vers:

*Gij maakt eerlang mij 't levenspad bekend,
Waarvan, in druk, 't vooruitzicht mij verheugde;
Uw aangezicht, in gunst tot mij gewend,
Schenkt mij in 't kort verzadiging van vreugde;
De lieflijke van 't zalig hemelleven
Zal eeuwiglijk Uw rechterhand mij geven.*

ZONDAG 49 Vraag 124

Zingen: Psalm 119:1
 Lezen: Psalm 86
 Zingen: Psalm 25:2 en 4
 Zingen: Psalm 19:6
 Zingen: Psalm 143:10

Tekst: Psalm 86:11

Leer mij, HEERE, Uw weg; ik zal in Uw waarheid wandelen; verenig mijn hart tot de vreze Uws Naams.

124. Vr. Welke is de derde bede?

Antwoord. Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, alzo ook op de aarde. Dat is: Geef dat wij en alle mensen onzen eigen wil verzaken (a), en Uw wil, die alleen goed is, zonder enig tegenspreken gehoorzaam zijn (b); opdat alzo een iegelijk zijn ambt en beroep zo gewilliglijk en getrouwelijk moge bedienen en uitvoeren (c) als de engelen in den hemel doen (d).

a Matth. 16:24. Tit. 2:11, 12. b Luk. 22:42. Ef. 5:10. Rom. 12:2. c 1 Kor. 7:24. d Ps. 103:20, 21.

INLEIDING

Geliefden,

Het Schriftgedeelte wat u zo-even is voorgelezen, draagt als opschrift: 'Een gebed van David.' Immers, koning David, die van Godswege gezalft en als koning gesteld was op Israels troon, was niet vreemd van het werk wat de Heere volvoert en verheerlijkt in de harten van de Zijnen. De Heere had bevestigd, wat Hij tot David had gesproken. Ja, niet één woord van al de goede woorden, die de Heere gesproken had was onvervuld gebleven. Ook David, Gods kind en knecht, heeft in zijn leven moeten ervaren, dat het door wegen ging, die lang niet altijd waren naar zijn vlees en bloed, maar die zo dikwijls waren tegen zijn vlees en bloed. De Heere spaart vlees en bloed niet van Zijn volk. Vlees en bloed zullen het Koninkrijk Gods niet beërven. De Heere houdt wegen met Zijn kinderen die dikwijls tegen hun natuur in zijn.

Waarom doet Hij dat? Niet omdat die wegen Gods niet goed zouden zijn, maar omdat onze natuur boos en verdorven is. Vanwege onze diepe val in ons verbondshoofd Adam, is het dat we zulk een verdorven en boze natuur omdragen. Onze wil kan maar nooit verenigd zijn met de wil van God en met de wegen Gods. Daarom heeft Gods Kerk het zo nodig, en bad de dichter in de 86e Psalm daarom, toen hij zei: 'Leer mij, HEERE, Uw weg; ik zal in Uw waarheid wandelen; verenig mijn hart tot de vreze Uws Naams' (Ps. 86:11). Dat nieuwe leven wat de Heere verheerlijkt heeft in de harten van Zijn kinderen, dat haakt om datgene te betrachten wat tot eer van de Heere is.

Om verenigd te mogen worden met de wegen van de Heere, en om in de vreze van Zijn Naam te mogen wandelen. Wat hebben wij daartoe maar gedurig nodig? Dat die oude mens gekruisigd mag worden, want onze oude natuur is zo verdorven en boos, en is nooit verenigd met Gods wil. Dan hebben ze nodig dat de Heere die oude Adam maar meer en meer mocht ten onder brengen, opdat het nieuwe leven mag gaan zegevieren in de harten van Gods kinderen. Dat ze Zijn wil altijd mogen betrachten.

Om niet alleen in Zijn wegen te wandelen, maar ook te doen datgene wat Gode welbehaaglijk is. Als er één was die daarin ver geoefend was op de weg des levens, dan was het Paulus wel. En wat moest Paulus toen getuigen? 'Want hetgeen ik doe, dat ken ik niet; want hetgeen ik wil, dat doe ik niet, maar hetgeen ik haat, dat doe ik. Want het goede, dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik' (Rom. 7:15, 19). Op een andere plaats getuigt hij: 'Maar ik zie een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangenneemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is' (Rom. 7:23).

Wat had hij dan nodig? Onderwerping, om gedurig verenigd te mogen worden met de wil van God, want in die vereniging ligt de rust voor de ziel. Dat volk, als ze verenigd mag worden met de wil van God, ervaart het met de dichter van Psalm 62, al gaat het door nog zulke diepe wegen, dat ze wel eens mogen zeggen:

*Doch gij, mijn ziel, het ga zo 't wil,
Stel u gerust, zwijg Gode stil;
Ik wacht op Hem; Zijn hulp zal blijken;
Hij is mijn rots, mijn heil in nood,
Mijn hoog vertrek; Zijn macht is groot;
Ik zal noch wank'len, noch bezwijken.*

Om zo door de Goddelijke wil verslonden, hun wil in gehoorzaamheid te onderwerpen aan Zijn wil, opdat die bede mag beoefend worden: Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, also ook op de aarde. Daar worden we in deze ure toe geroepen om met de hulp des Heeren uw aandacht bij te bepalen, aan de hand van de 49e Zondagsafdeling van de Heidelbergse Catechismus, waarin gehandeld wordt over:

De derde bede

We bezien in het behandelen van de derde bede drie stukken verklaard:

1. De Goddelijke levensregel.
2. De kinderlijke onderwerping.
3. Der engelen getrouwheid.

Wij herhalen met u te willen spreken over de derde bede, en bezien daarin drie stukken:

1. De Goddelijke levensregel. *Uw wil.*
2. De kinderlijke onderwerping. *Geef dat wij en alle mensen onze eigen wil verzaken en Uw wil die alleen goed is, zonder enig tegenspreken gehoorzaam zijn, opdat alsoo een iegelijk zijn ambt en beroep zo gewilliglijk en getrouwelijk moge bedienen en uitvoeren.*
3. Der engelen getrouwheid. *Als de engelen in de hemel doen.*
Ziedaar onze drie stukken.

Doch zingen wij vooraf uit Psalm 25:2 en 4:

*2. HEER', ai, maak mij Uwe wegen,
Door Uw woord en Geest, bekend;
Leer mij, hoe die zijn gelegen,
En waarheen G' Uw treden wendt;
Leid mij in Uw waarheid; leer
IJv'rig mij Uw wet betrachten;
Want Gij zijt mijn heil, o Heer'!*

'k Blijf U al den dag verwachten.

*4. 's HEEREN goedheid kent geen palen;
 God is recht, dus zal Hij door
 Onderwijzing hen die dwalen,
 Brengen in het rechte spoor.
 Hij zal leiden 't zacht gemoed
 In het effen recht des Heeren;
 Wie Hem need'rig valt te voet,
 Zal van Hem Zijn wegen leren.*

1. De Goddelijke levensregel.

Uw wil. De onderwijzer heeft in de 47 Zondagsafdeling gehandeld over het kennen van God. In Zondag 48 spreekt hij erover dat wij ons aan de Koning van de Kerk moeten onderwerpen. Dat wordt vermeld in de tweede bede: *Uw Koninkrijk kome.* Dat is: Regeer ons also door Uw Woord en geest, dat wij ons hoe langer hoe meer U mogen onderwerpen.

Thans gaat de onderwijzer in Zondag 49 handelen over de wijze waarop we Hem in gehoorzaamheid moeten dienen, en hoe we datgene moeten betrachten wat Gode welbehaaglijk is. Dat de wil van God volvoerd mag worden in hemel en op aarde. We zien dat de eerste bede van het aller-volmaaktste gebed, de verhevenste bede is, als daar naar voren wordt gebracht: *Uw Naam worde geheiligd.*

De tweede bede is de rijkste bede, als er zo staat: *Uw Koninkrijk kome.* Het gaat in deze bede namelijk over de Koning van de Kerk.

In de derde bede, die thans verhandeld staat te worden, komt het wel openbaar dat de derde bede de zwaarste en ook de moeilijkste is. Dan kan dit gebed alleen betracht worden met verloochening van eigen zin, wil en mening. Voorwaar, een zwaarder werk is er niet voor onze natuur, dan onze eigen wil te verloochenen, en onze eigen zin en mening in gehoorzaamheid gevangen te geven onder de Goddelijke wil. Opdat de Heere Zijn wil volvoeren mag in hemel en op aarde. Als we dan geroepen worden om deze derde bede te verklaren, dan letten we in de eerste plaats op de Goddelijke levensregel.

Zo wordt hier naar voren gebracht: *Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, also ook op de aarde.* Het voorwerp waarom de bidder hier smeekt, is de wil van God. Die wil van God is de diepe oorsprong van alle dingen. Die wil van God is niet onderscheiden van God Zelf. God en Zijn wil zijn één. De wil van God is de willende God Zelf.

God en Zijn wil, daar ze één zijn, betekent het ook dat God naar Zijn wil alle dingen bestuurt en beschikt. De wil van God gaat over alle dingen in hemel en op aarde. Al wat er geschiedt, hetzij grote of kleine dingen, hetzij in het grote wereldgebeuren of zelfs aangaande de haren van ons hoofd en de musjes in de lucht, er gaat niets buiten de wil van God. Alle dingen zijn de wil van God geheel onderworpen. Dat geldt zowel het natuurlijke leven als het geestelijke leven, ja ook met betrekking op ons eeuwige leven, en de Heere spreekt daar overvloedig van in Zijn Woord. De musjes worden ook van Hem verzorgd. Er valt niet één musje zonder de wil van de hemelse Vader ter aarde. De leliën van het veld bekleedt Hij met een schoonheid overvloediger dan die van Sálomo, en dat is ook niet buiten de wil van God.

Maar nu gaat Gods wil ook over de eeuwige staat van de redelijke schepselen, engelen en mensen. Dat eeuwige leven is bij God bepaald en vastgesteld; er geschiedt daaromtrent ook niets buiten Gods wil, maar Hij volvoert het alles naar Zijn wil en

welbehagen. En als de bidder hier nu smeekt: *Uw wil geschiede*, dan is die Goddelijke levensregel de wil van God.

De wil van God wordt dan onderscheiden in de wil des besluits en de wil des bevels, ook wel genoemd de verborgen en de geopenbaarde wil.

De wil des besluits is de verborgen wil, zoals God dat van eeuwigheid heeft bepaald. Als we onderscheid maken tussen de wil des besluits en de wil des bevels, dan wil dat niet zeggen dat er twee willen in God zijn. Alles is in God één, en twee willen te stellen in God is in strijd met de enkelvoudigheid Gods. De wil des besluits en des bevels, al worden ze dan onderscheiden voorgesteld, zoals ze in God zijn, zijn ook één. Zo wordt er geen onderscheid gemaakt in God, al zijn die twee willen naar onze menselijke wijze van spreken wel onderscheiden.

De wil van Gods besluit is hetgeen wat God voor de mens verborgen heeft gehouden, de wil des bevels is hetgeen wat God geopenbaard heeft en wat Hij ons ook gegeven heeft tot een regel des levens. Mozes zegt hiervan tot het volk van Israël: 'De verborgen dingen zijn voor den HEERE onzen God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en voor onze kinderen tot in eeuwigheid, om te doen al de woorden dezer wet' (Deut. 29:29).

De wil des besluits is dat eeuwige, dat onveranderlijke en dat soevereine, wat God van eeuwigheid bepaald heeft, en ook zeker in de tijd zal uitvoeren. De dichter van Psalm 33 heeft ervan gezongen:

*Maar d' altoos wijze raad des HEEREN
Houdt eeuwig stand, heeft altoos kracht;
Niets kan Zijn hoog besluit ooit keren;
't Blijft van geslachte tot geslacht.*

De wil van Gods besluit kunnen wij nooit tegenhouden, dat zal altijd doorgaan dwars door alle menselijke berekeningen en beraadslagingen heen. De wil des besluits kan nooit geweerd noch gekeerd worden. God voert Zijn besluiten uit in de volheid des tijds.

De wil des bevels vinden wij opgetekend in Gods Woord, gelijk Mozes zegt 'om te doen al de woorden dezer wet.' Naar de wil des bevels hebben wij te leven, om daarnaar ons leven in te richten op alle manier. Naar de wil des bevels, zoals ons geopenbaard in wet en Evangelie, zullen we straks ook geoordeeld worden. De mens zal het oordeel niet kunnen ontgaan als hij handelt tegen de wil van Gods bevel. De Heere heeft ons in Zijn Woord voorgehouden en laten beschrijven hoe Hij gediend, geëerd en gevreesd wil worden. Naar die geopenbaarde regel dient ons leven dus ingericht te worden.

Jongens en meisjes, dat geldt ook nadrukkelijk in ieders persoonlijk leven. En als de Heere ons in Zijn Woord zegt: 'Zoekt den HEERE in de dagen uwer jongelingschap, eer de kwade dagen komen en de jaren naderen van dewelke gij zeggen zult: Ik heb geen lust in dezelve.' Dan zegt de Heere dat, opdat u naar Hem zult horen en Hem zoeken. Als u zich dan ontworstelt aan de dienst des Heeren in uw jeugd, als u Gods Woord gaat verachten en verlaten in uw jonge jaren, en u gaat uitleven naar eigen zin en mening in sport en spel, en andere wereldse gemakkelikheden, dan zeg ik u in Gods Naam: weet dat de Heere er eenmaal op terug zal komen, u zondigt niet goedkoop. U zou in uw jonge jaren aan uw Schepper gedenken, dat vraagt Hij van u, niet minder.

Ouders, als de Heere ons in Zijn Woord voorschrijft dat we onze kinderen zullen opvoeden in vermaningen en vreze des Heeren, naar de regel van Zijn dierbaar

Woord, en als u dat zelf met een plechtig jawoord heeft beloofd en bekrachtigt bij de doop, onthoudt het geliefde ouders: ook daar komt de Heere eenmaal op terug, wees daar dan op berekend dat u - mogelijk reeds spoedig - voor Zijn rechterstoel verantwoording zult moeten afleggen over de opvolging van Zijn geopenbaarde wil des bevels. Daar zult u naar geoordeeld worden. Dat u toch uw plicht in deze niet zult verzuimen, dat ge uw kinderen toch niet zo gemakkelijk zult kunnen laten doorgaan in de dingen van de wereld, in hetgeen de wereld u biedt aan mode en andere begeerlijkheden. Dat u toch onder biddend opzien tot de Heere mocht opgaan naar Gods huis, om uw plaats, jong en oud, niet ledig te zullen laten staan en de middelen niet te verzuimen die God nog geeft in de bediening van Zijn Woord, wat Hij als een regel des levens nog heeft laten beschrijven. Opdat we Zijn wetten en inzettingen zouden betrachten, zoals ons het geopenbaarde Woord voorhoudt.

Dat geldt voor uw persoonlijke leven, voor het maatschappelijke leven, voor het kerkelijke leven, voor het gezinsleven en voor het politieke leven; Gods Woord heeft overal Zijn zeggingskracht. Nee, niet naar de verborgen wil van God, maar Zijn geopenbaarde wil zullen we allen eenmaal geoordeeld worden.

Helaas, wat zijn er weinigen die alzo te werk gaan. Wat zijn er velen die met Gods verborgen wil wensen te gaan werken, met Gods besluit. Ook als we op huisbezoek komen, dan wordt er zo gemakkelijk gezegd: 'Nu ja, als er over mij besloten is dat ik niet zalig wordt, dan kom ik er toch nooit. En als er besloten is dat ik zalig zal worden, dus als ik uitverkoren ben, dan zal ik er evenwel komen, hoe dat ik ook leef' Wat doet men dan? Houdt men zo rekening met Gods geopenbaarde wil?

Nee, men houdt als het ware rekening met Gods verborgen wil, met de wil van Gods besluit. En wat doet men dan heimelijk met de wil van Gods besluit? Dan bedekt men zich daarmee om maar door te kunnen gaan in een weg van vijandschap tegen God. Dus, dat men in plaats van te buigen onder het gezag van Zijn dierbare Woord en Zijn geopenbaarde wil des bevels, gaat werken met de wil van Zijn besluit, dus met de verborgen raad Gods. Men maakt daar dan geen recht gebruik van, maar een schandelijk en zeer schadelijk en zielsmisleitend misbruik, en dat tot een dekmantel voor het zondige vlees.

Als u daar echter eens een recht gebruik van zou mogen maken, dan gaat u diep buigen, dan brengt dat worstelingen aan de troon der genade. Ja, daar is een volk dat daar werkzaamheden mee krijgt. En weet u waar dat volk dan terecht komt? In de diepte van verootmoediging, in een smeken: 'O God, al is het verborgen voor mij, maar Uw verborgen raad zal doorgaan, en Uw besluit dat onwederstandelijk is vermag ik niet te veranderen. Maar mocht het toch met Uw raad kunnen bestaan, o Heere, dat ik er eens achter gebracht mocht worden, om door Uw genade in die verborgenheden, die Gij Uw kinderen toch wel eens openbaart in de tijd en op Uw tijd, een klein weinigje te mogen inzien door het geloof. Nee, niet om daarmee in te gaan tegen Uw verborgen wil, maar om U te leren kennen, en om Uw wegen te leren kennen en Uw inzettingen te betrachten, om naar Uw geopenbaarde wil, als de regel voor mijn leven, uit liefde en dankbaarheid tot U, te mogen leven en wandelen overeenkomstig Uw Woord.'

Mogen we toch naar het Woord Gods ons leven inrichten, in ons persoonlijke leven, in ons gezinsleven, in ons kerkelijke en in ons maatschappelijke leven. Dan zal de zegen des Heeren ons toegevoegd worden. U moet niet denken dat u met kromme wegen op de rechte wijze gezegend zult worden, nee, daarover zal de Heere Zijn ongenoegen tonen. Nee, maar om in een rechte weg naar Zijn Woord en inzettingen te mogen wandelen, daar wil de Heere Zijn gunst en goedkeuring aan verbinden.

Uw wil geschiede. Dat besluit en bevel, zijn dat twee verschillende willen in God? Nee, dat is in wezen één en dezelfde wil. Die strijden ook geenszins tegen elkander, hoewel er soms schijnbare tegenstrijdigheden tussen kunnen bestaan voor ons menselijke verstand. Hellenbroek zegt het zo schoon in Zijn vragenboekje dat de wil des bevels dienstbaar is aan de wil des besluits. Dan zijn de voorbeelden u bekend van Abraham die het offer moest brengen, namelijk van zijn zoon Izak. De Heere had besloten dat Izak zou leven, en dat zijn zaad gezegend zou worden, waar toch uit de lendenen van Abraham, Izak en Jakob, de Messias zou geboren worden. Maar wat openbaart de Heere aan Abraham?

Hij geeft bevel aan Abraham om Izak, zijn enige zoon te offeren op een der bergen

deeld worden. De mens zal het oordeel niet kunnen ontgaan als hij handelt tegen de wil van Gods bevel. De Heere heeft ons in Zijn Woord voorgehouden en laten beschrijven hoe Hij gediend, geëerd en gevreesd wil worden. Naar die geopenbaarde regel dient ons leven dus ingericht te worden. Jongens en meisjes, dat geldt ook nadrukkelijk in ieders persoonlijk leven. En als de Heere ons in Zijn Woord zegt: 'Zoekt den HEERE in de dagen uwer jongelingschap, eer de kwade dagen komen en de jaren naderen van dewelke gij zeggen zult: Ik heb geen lust in dezelve.' Dan zegt de Heere dat, opdat u naar Hem zult horen en Hem zoeken. Als u zich dan ontworstelt aan de dienst des Heeren in uw jeugd, als u Gods Woord gaat verachten en verlaten in uw jonge jaren, en u gaat uitleven naar eigen zin en mening in sport en spel, en andere wereldse gemakkelikheden, dan zeg ik u in Gods Naam: weet dat de Heere er eenmaal op terug zal komen, u zondigt niet goedkoop. Gij zoudt in uw jonge jaren aan uw Schepper gedenken, dat vraagt Hij van u, niet minder.

Ouders, als de Heere ons in Zijn Woord voorschrijft dat we onze kinderen zullen opvoeden in vermaningen en vreze des Heeren, naar de regel van Zijn dierbaar Woord, en als u dat zelf met een plechtig jawoord heeft beloofd en bekrachtigt bij de doop, onthoudt het geliefde ouders: ook daar komt de Heere eenmaal op terug, wees daar dan op berekend dat u - mogelijk reeds spoedig - voor Zijn rechterstoel verantwoording zult moeten afleggen over de opvolging van Zijn geopenbaarde wil des bevels. Daar zult u naar geoordeeld worden. Dat ge toch uw plicht in deze niet zult verzuimen, dat ge uw kinderen toch niet zo gemakkelijk zult kunnen laten doorgaan in de dingen van de wereld, in hetgeen de wereld u biedt aan mode en andere begeerlijkheden. Dat gij toch onder biddend opzien tot de Heere mocht opgaan naar Gods huis, om uw plaats, jong en oud, niet ledig te zullen laten staan en de middelen niet te verzuimen die God nog geeft in de bediening van Zijn Woord, wat Hij als een regel des levens nog heeft laten beschrijven. Opdat we Zijn wetten en inzettingen zouden betrachten, zoals ons het geopenbaarde Woord voorhoudt. Dat geldt voor uw persoonlijke leven, voor het maatschappelijke leven, voor het kerkelijke leven, voor het gezinsleven en voor het politieke leven; Gods Woord heeft overal Zijn zeggingskracht. Nee, niet naar de verborgen wil van God, maar Zijn geopenbaarde wil zullen we allen eenmaal geoordeeld worden.

Helaas, wat zijn er weinigen die alzo te werk gaan. Wat zijn er velen die met Gods verborgen wil wensen te gaan werken, met Gods besluit. Ook als we op huisbezoek komen, dan wordt er zo gemakkelijk gezegd: 'Nu ja, als er over mij besloten is dat ik niet zalig wordt, dan kom ik er toch nooit. En als er besloten is dat ik zalig zal worden, dus als ik uitverkoren ben, dan zal

Gods geopenbaarde wil? Nee, men houdt als het ware rekening met Gods verborgen wil, met de wil van Gods besluit. En wat doet men dan heimelijk met de wil van Gods besluit? Dan bedekt men zich daarmee om maar door te kunnen gaan in een weg van vijandschap tegen God. Dus, dat men in plaats van te buigen onder het gezag van Zijn dierbare Woord en Zijn geopenbaarde wil des bevels, gaat werken met de wil van Zijn besluit, dus met de verborgen raad Gods. Men maakt daar dan geen recht gebruik van, maar een schandelijk en zeer schadelijk en zielsmisleidend misbruik, en dat tot een dekmantel voor het zondige vlees.

Als u daar echter eens een recht gebruik van zou mogen maken, dan gaat u diep buigen, dan brengt dat worstelingen aan de troon der genade. Ja, daar is een volk dat daar werkzaamheden mee krijgt. En weet u waar dat volk dan terecht komt? In de diepte van verootmoediging, in een smeken: 'O God, al is het verborgen voor mij, maar Uw verborgen raad zal doorgaan, en Uw besluit dat onwederstandelijk is vermag ik niet te veranderen. Maar mocht het toch met Uw raad kunnen bestaan, o Heere, dat ik er eens achter gebracht mocht worden, om door Uw genade in die verborgenheden, die Gij Uw kinderen toch wel eens openbaart in de tijd en op Uw tijd, een klein weinigje te mogen inzien door het geloof.

Nee, niet om daarmee in te gaan tegen Uw verborgen wil, maar om U te leren kennen, en om Uw wegen te leren kennen en Uw inzettingen te betrachten, om naar Uw geopenbaarde wil, als de regel voor mijn leven, uit liefde en dankbaarheid tot U, te mogen leven en wandelen overeenkomstig Uw Woord.' Mogen we toch naar het Woord Gods ons leven inrichten, in ons persoonlijke leven, in ons gezinsleven, in ons kerkelijke en in ons maatschappelijke leven. Dan zal de zegen des Heeren ons toegevoegd worden. U moet niet denken dat u met kromme wegen op de rechte wijze gezegend zult worden, nee, daarover zal de Heere Zijn ongenoegen tonen. Nee, maar om in een rechte weg naar Zijn Woord en inzettingen te mogen wandelen, daar wil de Heere Zijn gunst en goedkeuring aan verbinden.

Uw wil geschiede. Dat besluit en bevel, zijn dat twee verschillende willen in God? Nee, dat is in wezen één en dezelfde wil. Die strijden ook geenszins tegen elkander, hoewel er soms schijnbare tegenstrijdigheden tussen kunnen bestaan voor ons menselijke verstand. Hellenbroek zegt het zo schoon in Zijn vragenboekje dat de wil des bevels dienstbaar is aan de wil des besluits. Dan zijn de voorbeelden u bekend van Abraham die het offer moest brengen, namelijk van zijn zoon Izak. De Heere had besloten dat Izak zou leven, en dat zijn zaad gezegend zou worden, waar toch uit de lendenen van Abraham, Izak en Jakob, de Messias zou geboren worden. Maar wat openbaart de Heere aan Abraham? Hij geeft bevel aan Abraham om Izak, zijn enige zoon te offeren op een der bergen van het land Moria. Wat zegt Abraham? Zegt hij: 'Ja Heere, maar U heeft toch besloten en beloofd dat hij gezegend zal zijn?

Nee, Abraham gaat om te doen wat God hem bevolen had. Hij houdt geen rekening met de wil des besluits, die hem onbekend was, maar hij volgt de wil des bevels op. Het is u bekend tot hoever, totdat het mes op de keel van Izak zou neerdalen. Dan pas zegt God: 'Abraham, tot hiertoe en niet verder: Streed dat dan niet tegen elkaar? Eerst dat bevel geven en dan weer intrekken? Nee, nu moest de wil des bevels dienstbaar zijn aan de wil des besluits. Opdat daarin des te heerlijker het besluit openbaar zou komen, want toen mocht Abraham zien die ram in de verwarde struiken, hetwelk

kwam te wijzen op Christus, het Lam Gods dat de zonden der wereld wegneemt. God heeft alzo besloten dat de Kerke Gods vrijuit mag gaan, maar dat in die ram, namelijk in Christus, Gods toorn is gestild en dat nu daardoor het besluit volvoerd wordt in het zaligen, in het toebrengen der Zijnen tot de gemeente die zalig wordt.

Als we spreken van de voorbeelden in Gods Woord, dan denk ik aan Hizkia, waar hij door Jesaja het bevel van Godswege ontvangt: 'Geef bevel aan uw huis, want gij zult sterven en niet leven: Wat zien we nu bij Hizkia? Dan keert hij zijn aangezicht naar de wand, en kirde als een duif en piepte als een zwaluw, na het horen van deze boodschap, want hij had geen kind. Een ogenblik later zien we dat de profeet alweer teruggezonden wordt. Hizkia zou niet sterven, maar leven en er zouden nog vijftien jaren aan zijn leven worden toegevoegd, zo zeide de HEERE. Was dat niet in strijd met elkaar? Nee, maar God maakt openbaar wat in zijn verborgen raad besloten was, namelijk om Hizkia niet te laten sterven. Nu moest de wil des bevels dienstbaar zijn aan de wil van Gods besluit. Opdat Hizkia zou kermen en smeken om genade, en hij zijn ziel tot een buit mocht hebben, als gered van de dood. De Heere vernieuwde Zijn toezegging, zodat straks uit Hizkia's lendenen Manasse zou geboren worden, en in de lijn der geslachten de Christus. Hier zien we dat de Heere gaat openbaren, hetgeen eerst verborgen was. Dat bevel tot Hizkia, o, dat nu de belofte en Gods verbond daardoor des te heerlijker en klaarder zou openbaar worden en daarin gezien worden hetgeen God alzo volvoert naar Zijn Goddelijk welbehagen.

Wat zien we hierin? De mens draagt de volle verantwoordelijkheid van zijn daden. Dat staat getekend in de veroordeling van Christus, waar Hij gesteld was als een rantsoen voor velen. Hoe het alles besloten was in Gods raad dat Christus moest sterven, overgeleverd in de handen van de moordenaars en zondaren. En wat zien we dan? Wat doen de Joden? Wat doet Pilatus? Wat komt daarin openbaar? Al is het dan dat Gods raad daarin volvoerd wordt, zij gaan echter niet naar het bevel Gods handelen, maar zij gaan tegenovergesteld handelen en Jezus onschuldig veroordelen, ja, Hem overleveren tot de smadelijke, smartelijke en vervloekte dood des kruises. De mens werkt zijn eigen ondergang uit, al is het alles bepaald in Gods eeuwige raad. Hoort maar wat Petrus daarvan zegt tot de moordenaars van de Heere Jezus: 'Dezen, door den bepaalden raad en voorkennis Gods overgegeven zijnde, hebt gij genomen en door de handen der onrechtvaardigen aan het kruis gehecht en gedood' (Hand. 2:23).

Zullen we nog handelen over Judas? Zullen we wijzen op Kaïn? Wat komt het met dat alles openbaar dat de mens zijn ondergang uitwerkt. Waarom, zo zult gij zeggen? Omdat hij weigert naar de wil des bevels en de gegeven regel des levens te handelen. Daarin komt openbaar wat de mens geworden is, een vijand van God en van de bede aan Hem: *Uw wil geschiede*. Dat is niet de wil van satan, ook niet van ons eigen willen, maar Gods wil. Om nu de zonde te haten en te laten, maar de geboden Gods te betrachten. Dat eist volmaakte liefde tot God en de naaste. Maar wat zien we nu in de praktijk van het leven? Dat de mens niet wil en niet kan. Omdat we vanwege onze diepe staat een vijand geworden zijn van God en van onze naaste. Die wil des bevels, die de Heere voorschrijft in Zijn Woord, die handhaven wij niet. Wat wil dan de mens? Die wil zijn eigen wil uitvoeren. Nu is het zo nodig en noodzakelijk dat onze wil, die boos en gans verdorven is, gevangengenomen en onderworpen wordt aan Gods wil. Van de gehoorzaamheid aan de Goddelijke wil wordt gesproken in deze Zondagsafdeling, als we in de tweede plaats letten op:

2. De kinderlijke onderwerping.

Dan zegt de onderwijzer als hij handelt van de derde bede: *Uw wil geschiede*, gelijk in

de hemel, also ook op de aarde, sprekende van die onderwerping: *Geef dat wij en alle mensen onze eigen wil verzaken, en Uw wil die alleen goed is, zonder enig tegenspreken gehoorzaam zijn.*

Hierin wordt die kinderlijke onderwerping getekend, als hij zegt: Geef dat wij en alle mensen, enzovoort. Eigen wil verzaken, och, dat doet de mens van zichzelf nu nooit. Toen de mens in de staat der rechtheid stond wilde hij niet anders dan hetgeen God wilde. Dat was om te leven naar de rechten, wetten en inzettingen des Heeren. Zijn lust was gedurig: Uw wil geschiede.

Als pronkstuk van de schepping, verheven boven andere schepselen, wat kwam de volzalige staat van de mens openbaar, toen de Heere dat proefgebod met de mens oprichtte. Nee, dan deed God dat niet, zoals sommigen dat willen stellen, alsof de mens een strik gespannen werd. Maar daarin kwam juist openbaar dat de mens niet anders wilde, dan wat God wilde, daarin lag zijn leven verklaard. Niet als de redeloze schepselen, die gedwongen God dienen, en gelijk in de natuur de rivieren, de zon en alle andere planeten zijn vaste loopbaan hebben, maar door het proefgebod moest openbaar komen, dat de mens niet anders wilde dan God volmaakt te dienen, te eren en te vrezen. Maar wat is er openbaar gekomen?

De mens stelde zich in ongehoorzaamheid tegen God, door de listige omleidingen én door moedwillige ongehoorzaamheid van Adam en Eva aan Gods geopenbaarde wil.

En nu, na onze diepe val in Adam, is onze wil boos, verdorven, tegen Gods wil handelend in al onze werken. De mens is in de bondsbreuk in Adam diep, ja, zeer diep gevallen. Maar weet u wat de mens bleef in die val? De mens bleef mens, bleef redelijk schepsel; hij werd geen stok of blok en ook geen dier of duivel, hoewel hij de duivel is toegevallen. De mens is nog een willend schepsel gebleven. Weet uw wat voor een schepsel wij nu geworden zijn?

Het is genade als u in uw leven daaraan ontdekt wordt dat u nu een willend schepsel zijt gebleven, doch in vijandschap tegen God. We zullen het van onszelf nooit opgeven, om ons tegen Gods wil te handhaven, en onze wil - was het mogelijk - te volvoeren in al onze verrichtingen. Nu kan de mens niet anders meer.

Een kwade boom kan nooit goede vruchten voortbrengen. Dat is voor eeuwig afgedaan. Al leven we als de rijke jongeling, wat op zichzelf te prijzen is, wanneer de Heere zegt dat Hij hem liefhad, omdat hij uitwendig naar de wet van Mozes wandelde. Maar met dat alles werd openbaar dat hij geen goede vrucht voortbracht, dat zijn wil gekant was tegen wat God van hem wilde. De Heere Jezus zegt tot hem: 'Eén ding ontbreekt u: ga heen, verkoop alles wat gij hebt en geef het den armen, en gij zult een schat hebben in den hemel; en kom herwaarts, neem het kruis op en volg Mij' (Mark. 10:21). Dan zien we hoe dat hij bedroefd heenging. Wat kwam er in zijn droefheid openbaar? Dat het tranen van vijandschap waren tegen God en Zijn Goddelijke wil. Hij wilde niet achter Jezus aankomen, maar zichzelf handhaven en zijn rijkdommen en goederen bezitten, en daar zijn eigen wegen mee inslaan.

Nog een voorbeeld, ga het eens na bij Orpa? Bezie de weg eens van de vijf dwaze maagden? Ze staan ons als voorbeelden in Gods Woord aangetekend. Wat zien we daarin? Wat de mens geworden is, en dan zeggen we het nogmaals: hij is geen stok en blok geworden, maar een redelijk schepsel gebleven, begaafd met verstand en wil. Maar onze wil is gans verdorven, boos en vol vijandschap tegen God en tegen al hetgeen wat God welbehaaglijk is. Wat zien we nu?

De Heere Jezus leert Zijn volk bidden in het aller-volmaaktste gebed: *Uw wil geschiede.* Daarin wordt die kinderlijke onderwerping getoond, aan de wil des Heeren. Nu mag er nog een volk zijn dat door wederbarende genade daar iets van beoefend en ervaren heeft, waar de Heere die boze wil die verdorven is gaat vernieuwen, en in het

binnenste van de mens Zijn Goddelijke beeld bij aanvang weer opricht. Onze boze wil wordt in beginsel gevangen gelegd onder de gehoorzaamheid aan de Goddelijke wil. In beginsel wordt door waarachtige en wederbarende genade iets beoefend van de verloochening van eigen wil, eigen zin en mening. Dan wordt er iets van verstaan wat dat inhoudt. Wilt u een voorbeeld uit Gods Woord? Ze zijn overvloedig.

Daar hoor ik er drieduizend op de pinksterdag en ze roepen het allen uit: 'Mannenbroeders, wat moeten we doen om zalig te worden?' Ze handhaven niet meer zichzelf, maar hun wil wordt omgebogen, om te gaan willen hetgeen God van hen wil. Als dwazen staan ze daar, als mensen die het niet meer weten, en ze roepen maar: 'Mannenbroeders, wat moeten we doen,' toe, zeg het ons eens: 'Wat moeten we doen om zalig te worden?' Voorheen hadden ze daar geen enkele behoefte aan, maar nu wordt het de innerlijke begeerte hunner ziel om zalig te worden.

We zien ook een voorbeeld in Paulus. Hij had eertijds onberispelijk geleefd, hij beantwoordde geheel aan de eisen van de geboden van Mozes. Die man bleef echter met dat alles een boos en verdorven hart omdragen. Totdat hij op de weg naar Damaskus staande gehouden werd. Dan is er opeens de uitroep: 'Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?'

De Heere sprak in Lukas 9:13, dat een discipel die achter Hem aan wil komen, zichzelf verloochenen moet, zijn kruis op zich nemen en Hem dagelijks volgen. De Kerk leert er iets van verstaan, als de onderwijzer zegt dat zij bidden: Geef dat wij en alle mensen onzen eigen wil verzaken. Die worden rechte bedelaars aan de troon der genade. Daarin komt wel openbaar dat het van nature bij ons niet gevonden wordt. Dit betekent ook dat hij een onwaardige is, en ook een afhankelijk en ellendig mens van zichzelf. De ware bidder eist dan ook niet, de ware bidder heeft geen reden en gronden in zichzelf, maar hij smeekt: Geef dat wij en alle mensen onzen eigen wil verzaken. Om persoonlijk en ook voor alle andere mensen in afhankelijkheid, in onwaardigheid en ook als een rechte bedelaar werkzaam te zijn aan de troon der genade, zeggende: Uw wil geschiede.

Kent u daar iets van, jong en oud in ons midden? Kent u die verborgen bedelaarsplaatsjes in uw leven? Waar uw medemens mogelijk niets van weet. Daar leert Gods Kerk iets van kennen als de Heere hun ogen opent. Waarom, toehoorders? Dan wordt er in beginsel een kinderlijke onderwerping gewerkt in hun hart. Die gaan er iets van verstaan en beoefenen, dat het nodig is om in onderwerping aan die Goddelijke wil te beantwoorden aan hetgeen dat Gode welbehaaglijk is.

Och Heere, geef dat wij en alle mensen. We zien hier niet alleen de ware bidder voor zijn persoonlijke leven, maar ook zijn knieën buigen voor de ganse Kerk over 't rond der aard. Want de liefde is mededeelzaam en zoekt het goede voor zijn medemens. De Heere is het zo waard om geëerd te worden door al Zijn schepselen. Om zonder enig tegenspreken Gods wil, die alleen goed is, gehoorzaam te zijn.

Opdat also een iegelijk zijn ambt en beroep zo gewilliglijk en getrouwelijk moge bedienen en uitvoeren als de engelen in den hemel doen. Om zonder enig tegenspreken, ook in wegen van druk en van kruis, tegenheden en beproeving, in wegen ook van verlating en druk die beleefd en doorleefd worden, om dan als leem te mogen zijn in de handen van de grote Pottenbakker.

Weet u wie hier iets van mocht beoefenen? De oude Eli, toen het oordeel over zijn gezin werd aangezegd: 'Toen gaf hem Samuël te kennen al die woorden en verborg ze voor hem niet. En hij zeide: Hij is de HEERE, Hij doe wat goed is in Zijn ogen' (1 Sam. 3:18). Weet u wie daar nog meer iets van beoefenen mocht? Aron, toen zijn beide zonen, Nadab en Abihu, door de dood weggenomen waren. Er staat zo opmerkelijk van Aron: 'En Aäron zweeg stil.' En Job heeft het in wegen van zware

druk en tegenheden in mogen leven, want dan zegt hij tegen zijn huisvrouw, die hem tegen de Heere ophitste als een werktuig van de satan: 'Gij spreekt als een der zottinnen spreekt; ja, zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet ontvangen? In dit alles zondigde Job met zijn lippen niet' (Job 2:10). Hij mocht in beginsel verenigd zijn met de wil van God. Tot het ogenblik toe, waarop ook bij Job openbaar kwam dat hij zich niet langer staande kon houden, als het de vijand toegelaten werd om hem steeds wederom aan te vallen, in het bijzonder ook via zijn drie vrienden.

Wanneer nu de Kerk leert bidden: *Geef dat wij en alle mensen onzen eigen wil verzaken, en Uw wil, die alleen goed is, zonder enig tegenspreken gehoorzaam zijn.* Zeg het dan eens eerlijk, wat komt er openbaar in uw leven? Dan kunt u Asaf verstaan, die lang niet altijd verenigd was met de wegen Gods, maar hij murmureerde tegenover God toen zijn bestraffingen er alle morgens waren, en der goddeloze voorspoed veel en groot was. Voorwaar, hij was in lange tijd niet met de Heere verenigd, totdat hij in Gods heiligdom werd ingeleid en op hun einde mocht merken en zien op wat gladde plaatsen zij door God gesteld waren. Toen mocht hij een groot beest voor de Heere worden, toen mocht hij waarlijk weer eens met de Heere verenigd zijn. Dan mag hij wederom roemen in den Heere en Hem groot maken voor al zijn wegen en handelingen. Zodat hij voor het toekomstige zijn vertrouwen op den Heere alleen wenste te zetten, zoals het toen ook in zijn hart lag, zeggende:

*Bezwijkt dan ooit, in bitt're smart,
Of bangen nood, mijn vlees en hart,
Zo zult Gij zijn voor mijn gemoed
Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig Goed.*

Wat kunnen de murmuringen opbruisen in het hart van Gods kinderen, als de Heere dierbare panden wegneemt of andere tegenslagen hun persoon of gezin treffen. Als de Heere u keer op keer met tegenheden bezoekt van ziekte en andere wegen van druk en kruis. Als de Heere u wat het stoffelijke betreft het een en ander komt te ontnemen, o, wat een onverenigd zijn met Gods wil komt dan bij u openbaar. Wat een onverenigdheid met Zijn Goddelijke wil, die toch maar alleen goed is.

Wees nu eens eerlijk, zijn het niet maar korte ogenblikjes, is het niet een zeldzaamheid, als u het eens in beoefening mag hebben om met Gods wil verenigd te mogen zijn? Op zulke ogenblikken mag u ook ervaren, dat er rust en vrede in uw hart mag zijn. Wanneer die eigen boze en verdorven wil een ogenblik onderworpen mag zijn aan de wil van God, zodat u zonder enig tegenspreken en verenigd met Zijn Goddelijke wil uw weg weer eens mag gaan. Zalige ogenblikjes, onze wil verslonden in Gods wil. Om achter Hem aan te mogen komen, stil berustend in Zijn Goddelijk en wijs beleid omtrent u, de uwen en het uwe. Dan mag u ervaren hoe zoet en zalig het is om u in die wil van God te mogen verlustigen. Om dan verwaardigd te mogen worden om in uw persoonlijke leven, in uw huiselijke en kerkelijke leven, maar ook in uw staatkundige en maatschappelijke leven het in onderworpenheid te mogen beoefenen:

Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde.

Opdat die wil, die alleen goed en volmaakt is moge volvoerd worden ook in ons eigen leven, zeggende: *Geef dat wij en alle mensen onzen eigen wil verzaken.* Wat is het dan nodig in het leven van Gods kinderen, dat hun eigen wil verzaakt mag worden, verloochend mag worden, om nu de wil des Heeren te betrachten. Welgelukzalig die daar iets van mag verstaan en beoefenen, als ze door Gods Geest ingewonnen worden,

en onder die wil van God mogen buigen, ook in tegenheden en rampen. Dan komt Gods knecht er ook van uit te roepen:

*'k Zal Zijn lof zelfs in den nacht,
Zingen, daar ik Hem verwacht,
En mijn hart, wat mij moog' treffen,
Tot den God mijns levens heffen.*

Om met de profeet Hábakuk in zware druk en tegenheden te mogen roemen in de Heere alleen, zeggende: 'Alhoewel de vijgenboom niet bloeien zal en geen vrucht aan den wijnstok zijn zal, dat het werk des olijfbooms liegen zal en de velden geen spijs voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallingen wezen zal, zo zal ik nochtans in den HEERE van vreugde opspringen; ik zal mij verheugen in den God mijns heils' (Hab. 3:17, 18).

Dan hebben wij ze van Gods kinderen gekend, en ook wel van anderen daarvan gehoord en vernomen, hoe ze, nadat de Heere hun vrijwel alles ontnomen had, op de puinhopen van hun bestaan, Gode nog lofzangen mochten zingen. Ze werden verwaardigd om er iets van te beoefenen, wat ook de dichter zegt:

*Geloofd zij God met diepst ontzag!
Hij overlaadt ons, dag aan dag,
Met Zijne gunstbewijzen;
Die God is onze zaligheid.
Wie zou die hoogste Majesteit
Dan niet met eerbied prijzen?*

Weet u wat nodig is om te kunnen en mogen zeggen uit de grond van uw hart: *Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, also ook op de aarde?* Dan moeten wij weer leem worden in de hand van de grote Pottenbakker. Als wij weer stof en as worden, om dan volkomen verenigd met Zijn wil, die grote Pottenbakker te kunnen laten werken, zeggende: 'Hij doe maar wat goed is in Zijn ogen.' De dichter van Psalm 75 had er iets van geleerd toen hij zong:

*Geen geval, geen zorg, geen list,
Oost noch west, noch zandwoestijn,
Doet ons meer of minder zijn:
God is Rechter, Die 't beslist;
Die, als aller Oppervoogd,
Deez' vernedert, dien verhoogt.*

U gevoelt toch wel: dit groeit nu nooit meer op onze akker, dat kan alleen maar door de dadelijke beoefening en invloeden van Gods lieve Geest. Anders blijft het toch zo waar, dat onze wil nu nooit verenigd is met Gods wil. Paulus had er door genade veel van geleerd, vandaar dat hij moest klagen: 'Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam der zonde en des doods?' Hij heeft het in zijn leven moeten ondervinden dat hij lang niet altijd verenigd was met Gods wil.

Maar ziet, er mag een volk zijn dat bij tijden en ogenblikken daar iets van inleeft, zeggende: *Geef dat wij en alle mensen onzen eigen wil verzaken, en Uw wil, die alleen goed is, zonder enig tegenspreken gehoorzaam zijn.* Waarom bidden ze dat?

Dat heeft zijn reden, namelijk: *Opdat also een iegelijk zijn ambt en beroep zo gewilliglijk en getrouwelijk moge bedienen en uitvoeren als de engelen in den hemel doen.*

Hiermee wordt ons getoond dat een iegelijk zijn ambt en roeping, en dat wijst op de

ambtelijke bediening én op het dagelijkse leven in ons beroep, om dat nu zó getrouw en gewillig te mogen bedienen en uitvoeren, als de engelen in de hemel doen. Dat geldt dus de ambtsdragers, Gods dienstknechten, om nu die wil Gods te beoefenen, zeggende: Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde.

Wat kan er ook in het ambtelijke leven veel tegenop komen, om getrouw tegenover de medemens niet alleen het Woord Gods uit te dragen, maar om ook tijdens het huisbezoek omtrent de praktijk van het dagelijkse leven, de mensen eerlijk en getrouw te behandelen. En dat ook in allerlei zaken omtrent ons ambt of beroep, om dan toch getrouw daarin bezig te mogen zijn, ja, mocht het zijn door Gods genade ons verleend, gelijk de engelen in de hemel.

Maar dat geldt dus ook voor u, gemeente, in uw dagelijks werk en beroep. Om zowel de goede als de harde heren getrouw te dienen en te gehoorzamen, zolang het niet tegen Gods Woord strijdt. Voorwaar, wie onzer gaat er dan vrijuit? Wat blijft dan gedurig die bede nodig: *Geef dat wij en alle mensen onzen eigen wil verzaken.*

En om onze arbeid niet alleen getrouw, maar ook gewillig te mogen doen. U zult het begrijpen, dat ook de predikant of de ouderlingen en diakenen soms gezonden worden naar plaatsen en personen, waar ze niet geëerbiedigd worden gelijk het betaamt, maar om dan toch gewillig dat werk op u te nemen wat van Godswege op uw hand gezet is. En als u dan moet waarschuwen, omdat men op valse gronden zich zaken toe-eigent aangaande de beloften Gods, óf een valse leer voorstaat, óf als de levenswandel niet is overeenkomstig het Woord van God, om dan toch getrouw en in alle liefde dezulken te vermanen en waarschuwen tegen zulke dwaalwegen en paden der zonde. Wat is het mij en u dan nodig om gedurig te bidden: *Geef dat wij en alle mensen onzen eigen wil verzaken.* Dan komen niet alleen Gods knechten, maar ook de andere ambtsdragers en u als gemeente er ook nooit zonder schuld uit.

Als we dan een weinig aan onszelf ontdekt werden, dan zult u het moeten ervaren: 'Indien gij gezondigd hebt, de hand op de mond.' We staan immers allen schuldig, ook ten opzichte van deze derde bede. Wij kunnen van nature niet in kinderlijke onderwerping, in alles waar we toe geroepen worden, stil en gerust achter de Heere aankomen en gedurig van Hem vragen: 'Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?' Dat wordt ons hier ook getekend in het voorbeeld van de engelen, waar we in onze derde hoofdgedachte nog een ogenblik bij bepaald zullen worden:

3. Der engelen getrouwheid.

De onderwijzer zegt dat we zo getrouw behoren te zijn en zodanig onze arbeid moeten verrichten als de engelen in de hemel doen. Uiteraard worden hier de getrouwe en staande gebleven engelen mee bedoeld, en niet de gevallen engelen, want die zijn tot duivelen in de hel geworden, juist vanwege hun ongehoorzaamheid. Maar hier wordt gesproken van die engelen, die gedurig als gediensstige geesten voor Gods aangezicht staan en dag en nacht vaardig zijn tot Zijn dienst. Ze staan gedurig gereed om te dienen waar de Heere ze zendt. Wanneer een engel van de Heere gezonden wordt om Petrus uit de gevangenis te leiden, dan is de Heere daarin zeer getrouw om Petrus te verlossen, en volvoert dat aan Petrus door middel van een dienstvaardige engel. Toen de engelen naar Sódóm en Gomórra gezonden werden om die steden te verderven, hebben zij dat bevel Gods uitgevoerd zonder enig tegenspreken. Toen er een engel gezonden werd naar het leger van Assyrië om daarvan 185.000 man te slaan in één nacht, is het volkomen vervuld. Als ze gezonden worden naar Jakob te Mahanáim, waar hij twee heirlegers van engelen mocht zien tot zijn beschutting en bescherming, ze zijn daar op Gods bevel gekomen om Jakob te versterken. Voorwaar, ze gingen met gezwinde spoed naar Efratha's velden, om de geboorte van Christus aan te kondigen

en de blijde boodschap te brengen aan de herders die aldaar hun kudden waren weidende, zeggende: 'U is heden geboren.' Ze zingen Gode tot eer en Zijn kinderen tot troost, zeggende: 'Ere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde in de mensen een welbehagen.' Worden ze gezonden om Gods oordelen en gerichten te gaan uitvoeren, ja, waar de Heere ook deze Zijn gediensstige geesten toe komt uit te zenden, zij gaan en zijn daarin zeer gewillig, en doen het zonder enig tegenspreken.

Waarom? Zij beoefenen in volkomen onderwerping aan de Heere, in de praktijk van hun leven de bede: Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde. De volmaakte troongeesten, die redelijke schepselen met verstand en wil begiftigd, zijn wachten gedurig op Gods bevel en staan gereed, op het bevel Zijns monds. Hetzij een blijde boodschap of een droevige zaak, ze gaan even gewillig en zonder enig tegenspreken.

Nu gebruikt de onderwijzer het voorbeeld en zegt: *Opdat alzo een iegelijk zijn ambt en beroep zo gewilliglijk en getrouwelijk moge bedienen en uitvoeren als de engelen in den hemel doen.*

Op welke plaats en waartoe een engel ook gesteld wordt, hij is altijd volvoerende het bevel van Gods mond. Wie onzer gaat er hier nu vrijuit, als hij zichzelf daaraan toetst? Ieder in zijn ambt of beroep, in welke plaats ook gesteld, om dan gewillig en getrouw uit te voeren wat ons opgedragen wordt van Godswege. Geliefden, u voelt het wel aan, dan krijgen we geen dagdieven. Dan zal het ervaren worden om die gewilligheid en getrouwheid ook te mogen betrachten tegenover harde heren of moeilijke vrouwen in ons beroep. Opdat we alzo luisterend naar Gods geopenbaarde wil, gelijk Hij ons dat in Zijn Woord voorhoudt, onze arbeid en verplichtingen gewillig op ons te nemen en uit te voeren. Opdat we alzo niet vragen naar de wil van Gods besluit, maar om naar Gods geopenbaarde wil, in gehoorzaamheid aan de geopenbaarde regel des levens in Gods wet en getuigenis, te mogen wandelen en handelen.

Jongens en meisjes, dan moeten jullie niet naar de kerk, maar dan mogen en willen jullie naar de kerk, omdat de Heere het van je vraagt in Zijn Woord. Dan mag het bevel des Heeren in gewilligheid en getrouwheid opgevolgd worden om naarstig naar Gods huis te gaan op de sabbatdag.

Enkele vragen, ouders en jeugd in ons midden. Hoe is het gesteld met de vermaningen, ook ten opzichte van de huisgodsdienst? Hoe is het gesteld met je gehoorzaamheid en gewilligheid, als je ouders je erop wijzen om naar de catechisatie te gaan? Ga je dan gewillig, ken je de vragen en antwoorden, of ga je er tegenin en ken je de vragen niet of slecht? Als jullie op plaatsen komen waar je ouders tegen waarschuwen omdat je daar niet hoort, luister je dan naar je ouders en doe je dat niet meer?

Als wij als ouders, of als we als kinderen ons leven niet naar Gods Woord inrichten, reken er dan op dat de Heere het zal bezoeken en zeker straffen. Om nu alles wat redelijkerwijs van ons en van onze kinderen verwacht mag worden, zodanig uit te voeren als de engelen in de hemel doen. Als we alzo met vermaak de weg van Gods kinderen mogen bewandelen uit liefde tot God en Zijn dienst en uit liefde tot onze naaste, dan zal de regel des levens in Gods Woord zodanig door ons worden beoefend, gelijk daarvan de Kerk heeft gezongen en wij met hen wensen te doen uit Psalm 19 het zesde vers:

*Dus krijg ik van mijn plicht,
O God, een klaar bericht.
Wat is 't vooruitzicht schoon!*

*Hij die op U vertrouwt,
Uw wetten onderhoudt,
Vindt daarin groten loon.
Maar, Heer', wie is de man
Die, op 't nauwkeurigst, kan
Zijn dwalingen doorgronden?
O bron van 't hoogste goed,
Was, reinig mijn gemoed,
Van mijn verborgen zonden.*

Toepassing

Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde.

Wat is er nu nodig, jong en oud? Dat onze wil, die gans verdorven en boos is, vernieuwd wordt door de onwederstandelijke werking van Gods lieve Geest, waar we eenmaal stonden om Gods wil te betrachten in al onze verrichtingen. En aangezien wij niet zo verdorven en boos geschapen zijn, gelijk we geworden zijn, waar ligt nu de oorzaak dat onze wil zó verdorven en boos is?

Dat ligt niet aan het scheppingswerk van de Heere, maar dat ligt bij ons, omdat we tegen God gezondigd hebben, en ons van die heerlijke staat moedwillig hebben beroofd, en vrijwillig in zo'n jammerlijke staat terechtgekomen zijn. We zijn zo diep gezonken dat we nu nooit Gods wil meer beogen. Wat is ons dan nodig in ons leven? Wel, we zeiden het reeds menigmaal, en het vermoeit mij niet het te herhalen, er moet een Godsdaad in ons leven plaatsvinden. Het beeld Gods dat wij verloren hebben, moet bij aanvang weer opgericht worden; onze wil die verdorven en boos is, moet vernieuwd worden door Gods lieve Geest.

Waar God de wil vernieuwt door wedergeboorte, daar wordt in beginsel iets beoefend van wat de Heere Zijn Kerk leert bidden: *Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde*, dat is: Geef dat wij onze eigen wil verzaken.

Gemeente, jong en oud, zullen we door blijven gaan om ons tegen Gods geopenbaarde wil des bevels te verzetten? Om onze eigen wil te handhaven, die recht strijdig is met Gods wil? Weet dat het straks bitter zal wezen om te vallen in de handen van de levende God. Zullen we door blijven gaan om onze wil te handhaven, ondanks al de vermaningen die nog van Godswege tot u gericht worden?

Vermaningen van vader en moeder, van ambtsdragers, van onderwijzers of van anderen die over u gesteld zijn. Weet dat het straks zwaar zal zijn als u geoordeeld zult worden. In het bijzonder als de Heere veel arbeid aan u ten koste heeft willen leggen om u te waarschuwen en dat u ondanks dat toch door gaat om uw leven niet naar de regel van Gods Woord in te richten.

Dat geldt uw huiselijke leven, uw persoonlijke, zakelijke, maatschappelijke en kerkelijke leven; dat geldt ook ons en onzer ambtsbroeders ambtelijke leven. God eist gewilligheid en getrouwheid van een ieder onzer, waar hij of zij ook staat in dit leven. De weg geweten en niet bewandeld, die zal met dubbele slagen geslagen worden. U heeft het Woord van God nog in uw huizen, u mag het Woord van God nog beluisteren in Gods huis of op catechisatie en op de scholen. Zullen we dan dat Woord des Heeren ongestraft opzij kunnen leggen?

Het zal bitter zijn, nogmaals zeg ik het u, om naar eigen zin en mening ons leven in te richten, en daarna te moeten verschijnen voor de levende God.

Wat is ons nu nodig en noodzakelijk?

Dat we onze eigen wil leren verzaken, en de wil van God die alleen goed is, mogen

betrachten. Gods wil wordt ons verklaard in Zijn Woord. Wat wijst dat Woord ons dan aan? De noodzakelijkheid van de waarachtige wedergeboorte, om geborgen te zijn of nog te mogen worden in die enige Ark der behoudenis.

Maar dat Woord roept ons ook toe: 'Verlaat de slechtigheden en leeft. Treedt op de weg des verstande: Jong en oud, sla toch die roepstemmen die God ons toezendt niet in de wind, in de handhaving van uw eigen wil, zin en mening. Maar dat u alsnog mocht leren buigen onder het Goddelijke gezag van Zijn dierbaar Woord en getuigenis. Wat dan? Kunnen wij dat uit en van onszelf? Wat wordt het gemakkelijk gezegd: 'Wij kunnen ons niet bekeren.' Dan wil ik u een wedervraag doen: is u de bekering noodzaak geworden, heeft u het al eens geprobeerd? Of zegt u dat maar aan de hand van Gods Woord, en om daarmee heimelijk de schuld op God te werpen?

Of is het al eens in uw leven geopenbaard, ook door uw werkzaamheden, dat u het niet meer kon? Het is wel een waarheid, die we voor honderd procent moeten ondertekenen. Maar weet, dat u een willend schepsel bent gebleven. Daar oordeelt God ook naar en straks zal Hij daarop terug komen. Wanneer u dan ook weigert om te buigen voor God, dan schrijft de Heere het in Zijn Woord ons voor: 'Wendt u naar Mij toe en wordt behouden, o alle gij einden der aarde, want Ik ben God en niemand meer.' Dan zeker op God aan gaan kruipen?

Nee, dat stellen we u niet voor. Dat zou een remonstrantse wijze van werken zijn. We hopen daarvoor bewaard te blijven. Maar ik wil u toch, aan de andere zijde, niet vrijuit laten gaan en u wijzen op de noodzakelijkheid, om die God eens in uw leven tussen de wieg en het graf, te voet te vallen.

Die Sterke God en Vorst des levens, Die zondaren zalig maakt, nodigt ook u nog, opdat u die onbekende God zult leren aanlopen als een waterstroom en van Hem mocht afsmeken: 'O God, U eist van mij in Uw geopenbaarde wil, dat ik mij bekeren zal en ik kan me niet bekeren. Bekeert U mij, dan zal ik bekeerd zijn.' Om daarmee werkzaam te mogen zijn niet in eigen kracht, maar door Gods Geest in uw hart gewerkt, aan de troon der genade. Om van God uit genade af te mogen leren smeken, of Hij u nog eens in arbeid mocht zetten voor uw onsterfelijke ziel. Dat u worstelingen leerde kennen aan Zijn Goddelijke genadetroon, opdat Hij u leren en onderwijzen mocht, en om ook verwaardigd te mogen worden om uw boze en verdorven wil in gehoorzaamheid gevangen te mogen leren geven en onder Zijn Goddelijke wil te leggen, door Gods lieve Geest gewerkt.

Die Vorst des levens leeft nog om dode zondaren levend te maken. Die Koning der koningen leeft nog, om vijandige zondaren toe te brengen, om hun wil te vernieuwen. Opdat ze gewillig gemaakt mogen worden, en hun wil gevangen geven in gehoorzaamheid aan de Goddelijke wil. Daar is Gods Kerk niet vreemd aan, wanneer het uurtje van Gods welbehagen aanbrak, en u daar mocht leren bukken voor de hoge God. U had het ook van uzelf nooit opgegeven, u was door gegaan in een verkeerde weg, in een eigenwillige loopbaan.

Maar ziet, dat eeuwige wonder, toen de Heere u te sterk werd, werd uw wil overgebogen. Wat was toen uw uitroep? Niet alleen verloren, verloren, voor eeuwig verloren. Maar daarna ook: 'Heere, wat wilt gij dat ik doen zal?' Daar kwam u voor die onbekende God in te vallen, en vroeg: 'Mannenbroeders, wat moet ik doen om bekeerd te worden?' Dan mocht uw wil bij aanvang overgebogen worden; en er mocht in beginsel reeds iets van beoefend worden: Uw wil geschiede. Om nu in de oefening van het leven te moeten ervaren dat we menigmaal zo onverenigd zijn met Gods wil.

Dan gaat de Heere wel eens aan ons tonen, dat hij alles gaat afbreken wat wij gebouwd hebben. Gelijk tot Baruch gezegd werd: 'Zo zult gij tot hem zeggen: Zo zegt de HEERE: Zie, wat Ik gebouwd heb, breek Ik af, en wat Ik geplant heb, ruk Ik uit,

zelfs dit ganse land' (Jer. 45:4). Als al uw godsdienstige betrachtingen, uw deugden, uw aangename toestanden als grond voor de eeuwigheid geheel worden weggenomen en blootgelegd, dat ze niet kunnen gelden ter voldoening aan Gods recht. Wat komt dan openbaar in het leven van Gods kinderen, hoe onverenigd met de wil van God en met Zijn wegen zij nog zijn. Als de Heere maar eens komt met ziekten, tegenheden, met bezoeken over u of over uw huisgezin; of als Hij anderzijds tegen u schijnt te handelen in de weg van Zijn voorzienig bestel. Als de Heere tot u komt in beproevingswegen, dan komt die gestalte van Asaf al ras in ons openbaar. We willen dan niet wat God wil en zijn onverenigd met de handelingen des Heeren.

Als Hij Zijn ambtsdragers roept naar het westen en zij wensen te gaan naar het oosten, hoe gevoelen ze zich dan onverenigd met Gods weg, ja, dat het is als een vuur dat brandt in hun binnenste. Dit duurt totdat Hij ze Zelf in de dadelijkheid voor Zijn weg inwint, en het Hem behaagt om hun wil te buigen onder Zijn Goddelijke wil. Wat mag dan weleens ervaren worden, dat het van een storm verandert in het suizen van zachte stilte, als Hij u gewillig maakt. Dan mag u stil zijn in de wegen Gods, die Hij met u houdt in voorzienigheid en in genade.

Nee, dan worden de omstandigheden nog niet altijd veranderd of gewijzigd waar u zich in bevond tijdens de storm, maar dat het van binnen ineens zo geheel anders werd, omdat u buigen mocht en er iets van beoefenen: *Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde.*

Hoe komt dat? Is dat een vrucht van onze goede wil, of van mijn of van uw akker? Welnee, weet u waar dat een vrucht van is? Van de bediening van Hem, Die eenmaal op aarde kwam en altijd de wil Zijns Vaders heeft uitgevoerd, in al Zijn betrachtingen. Hij heeft gedurig op aarde rondgewandeld. Wat was Zijn hoogste vermaak en verlustiging? Dat de wil Gods, van Zijn hemelse Vader mocht betracht worden. Het is steeds Zijn doel en oogmerk geweest: *Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde.* In de smartelijkste weg, in de allerdiepste vernedering die Hij moest ondergaan in de hof van Gethsémané, heeft die oudste Broeder het uitgeroepen: 'Niet Mijn wil, maar Uw wil geschiede.'

Dat Zijn wil volkomen verenigd mocht zijn met de wil Zijns Vaders, als Borg en als Zaligmaker. Om nu die bittere kelk van de beker van de Goddelijke toorn te ledigen tot de laatste druppel toe. Waarom? Omdat Hij voor Zijn volk de verzoening tot stand zou brengen. Daar is een volk, van zichzelf zo onverenigd met Gods wil. Maar ziet, de schaduwen mogen gaan wijken als vrucht van Zijn verdienste, dan mogen ze ook wel eens tijden kennen, dat ze zeggen kunnen: *Uw wil geschiede.*

Welgelukzalig die in de beoefening veel mag ervaren wat Hij gedaan heeft, die dierbare Borg en Middelaar, in het dal der schaduwen des doods. Omdat u met uw onverenigde wegen en omstandigheden mocht schuilen bij Hem. De toevlucht leren nemen tot dat wasvat wat opgericht is tot uw verzoening. Die Zichzelf heeft opgeofferd, tot wegneming van de onreinheid van Zijn ganse Kerk. Omdat u gewassen en gezuiverd in het bloed van Christus, straks mag ingaan in de eeuwige rust.

Weet u wat daar beoefend wordt? Daar zult u eeuwig eigen wil verzaken. Dan zult u eeuwig met de ganse Kerk, als ze ingegaan zullen zijn, de wil van God volkomen betrachten, gelijk de engelen in de hemel doen.

Dan zal het alles volmaakt zijn: *Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde.* Dan zal Hij een nieuwe hemel en aarde scheppen waarop gerechtigheid woont. Dan zal alles tot lof van Zijn Naam hersteld worden. Dan zal de disharmonie voor eeuwig weg zijn, om in volmaakte harmonie onder elkander én met de Heere, u tezamen eeuwig in Hem te verlustigen.

Dan zult u eeuwig de vrede uwer ziel ervaren. Om met de ganse Kerk in te stemmen

en te roemen in dat volbrachte werk van Uw Borg en Zaligmaker. Om dan op grond van de verdienste van Vorst Immanuël, Die de wil Zijns Vaders gedurig volkomen beoefend en betracht heeft, te mogen delen in de volmaakte rust.

Dan zal de vrede Zijner kinderen groot zijn en zullen ze in die eeuwige rust mogen delen. Hij zeide: 'Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u; niet gelijkerwijs de wereld hem geeft, geef Ik hem u. Uw hart worde niet ontroerd en zij niet versaagd' (Joh. 14:27). Hij is u voorgegaan en doet Zijn Kerk mede ingaan om eeuwig bij Hem te zijn daar, waar God alles zal zijn in allen. AMEN.

Onze slotzang is uit Psalm 143 en daarvan het tiende vers:

*Leer mij, o God van zaligheden,
Mijn leven in Uw dienst besteden;
Gij zijt mijn God, vat Gij mijn hand;
Uw goede Geest bestier' mijn schreden,
En leid' mij in een effen land.*

ZONDAG 50 Vraag 125

Zingen: Psalm 105:22
 Lezen: Spreuken 30:1 t/m 17
 Zingen: Psalm 65:4 en 8
 Zingen: Psalm 17:7 en 8
 Zingen: Psalm 34:11

Tekst: Spreuken 30:7 t/m 9

Twee dingen heb ik van U begeerd; onthoud ze mij niet, aler ik sterf: ijdelheid en leugentaal doe verre van mij; armoede of rijkdom geef mij niet, voed mij met het brood van het mij bescheiden deel, opdat ik zat zijnde, U dan niet verloochene en zegge: Wie is de HEERE? Of dat ik verarmd zijnde, dan niet stele, en den Naam mijns Gods aantaste.

125. Vr. Welke is de vierde bede?

Antwoord. Geef ons heden ons dagelijks brood. Dat is: Wil ons met alle nooddrift des lichaams verzorgen (a), opdat wij daardoor erkennen dat Gij de enige Oorsprong alles goeds zijt (b), en dat noch onze zorg en arbeid, noch Uw gaven, zonder Uw zegen ons gedijen (c), en dat wij derhalve ons vertrouwen van alle schepselen aftrekken en op U alleen stellen (d).

a Ps. 145:15 en 104:27. Matth. 6:26. b Jak. 1:17. Hand. 14:17 en 17:27. c 1 Kor. 15:58. Deut. 8:3. Ps. 37:16 en 127:1, 2. d Ps. 55:23 en 62:11 en 146:3. Jer. 17:5, 7.

INLEIDING

Geliefden,

De dichter van de 65e Psalm handelt van het grote werk wat God geopenbaard heeft na tijden van grote zorg en nood. Deze Psalm, volgens verschillende verklaarders door David gedicht in tijden van grote nood, waar de Heere het land bezocht om de bloedschuld van de Gibeonieten zoals dat in de dagen van Saul plaatsvond, en waar de Heere Zijn ongenoegen toont over het volk, maar dat David ernstig het aangezicht des Heeren had gezocht om te mogen vernemen waarom de Heere deze twistingen hield met het volk van Israël. Het was in de tijd van grote droogte, zodat het gewas des velds en al hetgeen wat ten dienste was voor mens en beest, aan Israël onthouden werd. Het scheen dat het land in bange omstandigheden zou geraken, en toen heeft David in die weg het aangezicht des Heeren ernstig gezocht, maar de Heere heeft hem ook bekend gemaakt met de oorzaak waarom de Heere met het land kwam te twisten.

We lezen in deze Psalm hoe de Heere het land weer bezocht, maar daar gaat wat aan vooraf. Wat is daar dan aan vooraf gegaan?

Ten eerste, het gebed wat opgezonden werd tot de God der goden en de Heere der heren. In de tweede plaats, wat de dichter vermeldt, als hij zegt: Ongerechte dingen hadden de overhand over mij.' Hij wijst erop en spreekt ervan waar de oorzaak lag, namelijk, in de ongerechte dingen. Het was het ongenoegen Gods over de zonden, welke al die omstandigheden over het volk van Israël en hun koning deden ervaren. Hij vermeldt niet alleen van ongerechtigheden, maar hij zegt: 'Onze overtredingen verzoent Gij.' Let wel, als hier de verlossing geopenbaard wordt dat die ongerechtigheden verzoend werden, dan vermeldt hij van dat grote wonder en dat grote heil, zeggende: 'Vreselijke dingen zult Gij ons in gerechtigheid antwoorden, o

God onzes heils; o Vertrouwen aller einden der aarde, en der vergelegenen aan de zee' (Ps. 65:6). Het zijn vreselijke dingen in de bezoeking van de persoonlijke zonde en ongerechtigheid, maar ook vreselijke dingen, als de Heere de zonde straft en de ongerechtigheid van een land en volk bezoekt.

Aan de andere zijde, ook vreselijke dingen, grote en wonderlijke daden, wanneer de Heere wederom in gunst op Zijn volk neerziet. In een ruime mate schonk Hij weer bij vernieuwing al datgene wat voor hun tijdelijke nooddrift nodig was. Maar dan alleen wanneer de schuld beleden was en de zonde verzoend in dat alles betalende en reinigende bloed van Hem, Wiens bloed betere dingen spreekt dan het bloed van Abel. God, om Christus' wil, voorziet Zijn gunstgenoten van het nodige voor de tijd. Al hetgeen wat Gods volk ontvangt, is door Christus duur verworven en verdiend. Nu mag de goddeloze daar nog uit mee-eten en meedelen, hoewel als een algemene gave Gods en niet uit de verdienste van Christus als Borg en Middelaar. De Heere heeft het voor Zijn Kerk bereid, al de tijdelijke, geestelijke en eeuwige zegeningen. Daarom kwam de Borg en Middelaar op aarde. Hij heeft het onder zeer bange omstandigheden moeten ervaren en uitroepen: 'Mij dorst.' Dat was om Zijn volk te kunnen laven en hun dorst te lessen. Hem hongerde, om Zijn volk met spijs te voorzien. Hij heeft naakt gehangen aan het vervloekte kruishout, om Zijn gunstgenoten te kleden. Hij moest klagen: 'De vossen hebben holen en de vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des mensen heeft niets, waarop Hij het hoofd neer kan leggen.' Opdat Hij voor Zijn kinderen datgene wat hun in het tijdelijke nodig is, zou mogen verwerven en verdienen. Hij draagt er zorg voor dat Zijn volk niet om zal komen, in dure tijd en hongersnood.

Het blijft voor Gods Kerk wel gelden, wat Hij in het aller-volmaaktste gebed Zijn kinderen leerde, namelijk, om dagelijks de bedelaarshand op te mogen houden, en dagelijks te mogen beoefenen: *Geef ons heden ons dagelijks brood.*

Ziet, we worden thans geroepen om bij die bede met de hulp des Heeren uw aandacht een ogenblik te bepalen, zoals u die opgetekend vindt in de 50e Zondagsafdeling, waar ons gehandeld wordt over:

De vierde bede

Als we spreken over de vierde bede, dan zien we daarin drie hoofdgedachten om te verklaren, namelijk:

1. Een geloofsvraag.
2. Een geloofserkenning.
3. Een geloofsovergave.

We herhalen het, als we spreken over de vierde bede, dan zien we daarin drie hoofdgedachten om te verklaren, namelijk:

1. Een geloofsvraag. Dat blijkt uit het eerste gedeelte van het antwoord op de vraag: Welke is de vierde bede? *Geef ons heden ons dagelijks brood, dat is: Wil ons met alle nooddrift des lichaams verzorgen.*
2. Een geloofserkenning. Wat verder blijkt in het antwoord, als we lezen: *Opdat wij daardoor erkennen dat Gij de enige Oorsprong alles goeds zijt, en dat noch onze zorg en arbeid, noch Uw gaven, zonder Uw zegen ons gedijen,*
3. Een geloofsovergave. Want dan volgt er tenslotte in het antwoord: *Opdat wij derhalve ons vertrouwen van alle schepselen aftrekken en op U alleen stellen. Ziedaar onze drie hoofdgedachten.*

Doch zingen we vooraf uit Psalm 65:4 en 8:

4. *O onze God, o vast vertrouwen
Van 't allerverste land,
Op Wien al 's aardrijks einden bouwen,
En 't wijdstgelegen strand!
Gij, Die de hemelhoge bergen
Doet pal staan door Uw kracht,
Zodat zij vloed en stormen tergen,
Gij zijt omgord met macht.*

8. *Uw goedheid kroont de jaargetijen;
Waar Gij Uw voetstap zet,
Daar doet Gij 't al ten zegen dijen;
Daar druipt het al van vet.
Het woeste veld vangt zelfs die droppen,
Zijn weide blijft niet droog;
De heuvels steken blijde toppen
Met lachend groen omhoog.*

1. Een geloofsvraag.

Dat blijkt uit het eerste gedeelte van het antwoord op de vraag: Welke is de vierde bede? *Geef ons heden ons dagelijks brood, dat is: Wil ons met alle nooddrift des lichaams verzorgen.*

Wanneer de onderwijzer thans in deze 50e Zondagsafdeling er toe gekomen is om een tweede drietal beden te behandelen, dan heeft hij in de eerste plaats het oog gericht op de tijdelijke nooddrift. De Zondagsafdelingen over het gebed worden immers verdeeld in zes beden, waarvan het eerste drietal is gericht op God en het tweede drietal op onze nooddrift. Hij weet, wat we voor ons dagelijkse leven nodig hebben voor ons onderhoud van het broze en bouwvallige lichaam. En willen we kunnen wandelen als kinderen des lichts, dan is het ook nodig dat de Heere ons in het tijdelijke leven spaart en onderhoudt. Zonder de dagelijkse spijze kan ons lichaam niet in stand blijven.

God onderhoudt alle dingen middellijk, hoewel de Heere dat ook onmiddellijk kan, en soms ook in het leven van Zijn kinderen gedaan heeft, gelijk bij Mozes en Elia is gebleken. God heeft Zich aan de middelen verbonden, en nu houdt Hij rekening met de zwakheden van Zijn kinderen, zodat Hij ze in deze eerste bede leert vragen om voor ons tijdelijk brood, voor onze tijdelijke nooddrift te willen zorgen. Om in de volgende bede meer de nadruk te gaan leggen op datgene wat voor onze ziel van node is. Tevens houdt de Heere dit voor, omdat Hij wel weet, dat wij ellendige mensen zijn die van alles hun verwachting hebben, behalve van Hem, van Wien het voortvloeit; om nu ook meer en meer geleerd te zullen worden, om voor ons tijdelijke leven het oog toch meer op Hem gevestigd te mogen hebben en houden. Immers, zonder Hem zal niets ons gedijen, noch in de natuur noch in de genade.

Dat komt ook terdege openbaar als we in deze vierde bede ten eerste letten op een geloofsvraag. De vierde bede is: *Geef ons heden ons dagelijks brood. Dat is: Wil ons met alle nooddrift des lichaams verzorgen.*

Wat deze geloofsvraag inhoudt, waar dat over gaat, dat wordt ons hier vermeldt: *Over ons brood.*

Dat ene woordje brood is van ruime omvang en betekenis. Het omvat in zich al de stoffelijke behoeften op allerlei terrein van ons dagelijkse leven. Door dat woord brood wordt op een sobere wijze samengevat wat nodig is voor een mens in dit leven.

Het brood is de eerste levensbehoefte voor de instandhouding van het lichaam, van wat daartoe vereist wordt. Zeker, dan sluit dat woord brood niet uit dat we ook kleding en deksel voor ons lichaam nodig hebben. Huizen om in te wonen, geld om in ons levensonderhoud te voorzien, en ook al datgene wat behoort tot onze nooddrift in alle omstandigheden van het leven, en wat wij van de Heere mogen begeren en afsmecken, hetgeen door dit ene woord brood wordt samengevat. Met die geloofsvraag om brood, wat gesmeekt wordt door de rechte bidder, wordt in het oorspronkelijke datgene bedoeld wat toereikend is, zoveel als ons genoeg is tot instandhouding van ons broze en bouwvallige lichaam.

Dus als hij bidt in die geloofsvraag om dagelijks brood, dan is dat niet in tegenstelling met Gods overvloedige zegen, welke Hij sommigen verleent. Die geloofsvraag betekent niet dat de bidder smeekt om goud, zilver, om grote voorrechten, om groot en rijk te worden, en om in hoog aanzien te mogen komen in de wereld. Dit behoort namelijk niet tot onze nooddrift. De weelde is zeer gevaarlijk voor het zedelijke en menigmaal leidend tot een geestelijke verslapping bij de gelovigen. Hoe komt dat openbaar in deze tijden van grote weelde waar de mens in leeft? Wat wordt de wellust menigmaal groot, wat wordt op allerlei terrein gezien dat de zedeloosheid en goddeloosheid uitbreekt in menigte. De weelde is ook schadelijk als ze leidt tot geestelijke verslapping. Dan zien we soms wel dat het geestelijke leven, vooral als Gods kinderen overvloed hebben, zo menigmaal verslapt. Dan slaan ze zo weinig het oog naar Boven om in het tijdelijke van Godswege te ontvangen wat voor ons dagelijks leven nodig is.

Dagelijks brood geeft te kennen dat het is voor de dagelijkse instandhouding van het lichaam, in onderscheiden stand en rang. Al wil men stand en rang in onze dagen uitschakelen, dat er rijk en arm is, en beide van God gemaakt. Gods Woord leert het ons uitdrukkelijk. Uw dagelijks brood is voor elk in zijn rang en stand waarin hij of zij van Godswege in is geplaatst. Dan is de behoefte van een vorstenkind anders dan van een werkmanszoon. Zijn die mensen dan minder? Halen wij die daarmee omlaag?

Nee, ver is het daar vandaan. Wat voor de ene het hoognodige is, datzelfde is voor de ander soms overdaad en grote weelde. Elk mag dan ook van de Heere begeren wat bij die levenstand behoort waarin hij van Godswege is geplaatst, voor zijn dagelijkse levensonderhoud. Dat dagelijks brood is de taal van de bedelaar, ja, van de ware bedelaar. Dat is de taal van zulk een bedelaar, die zulk een gebrek van armoede uitdrukken, omdat ze van Godswege dagelijks onderhouden worden. Wat heeft de Heere dan Zijn Kerk in deze bede willen voorhouden, dat ze als een bedelaar dagelijks aan Zijn troon zullen komen. Dat ze dagelijks hun natuurlijke, geestelijke gebrek, hun natuurlijke armoede, hun geestelijke armoede aan Hem bekend zouden maken. Hier wordt de wijze van de geloofsvraag naar voren gebracht, zeggende: Geef ons heden ons dagelijks brood.

Wat houdt dat nu in? Gelijk als een behoeftige bedelaar aan de deur komt om een dagelijkse boterham, zo, met eerbied gesproken, wil de Heere dat Zijn kinderen ook voorhouden. Om in nederigheid hun armoede en hun onbekwaamheid te bekennen. Om in nederigheid en met ootmoed des harten, maar ook met vertrouwen het tot Hem te wenden en naar Hem uit te gaan, Die niet beschaamd laat staan allen die met zulk een geloofsvraag tot Hem komen, zeggende: *Geef ons heden ons dagelijks brood. Dat is: Wil ons met alle nooddrift des lichaams verzorgen.*

Dat is ook een gedurige geloofsvraag. Wat kunnen de noden en de zorgen soms groot zijn in het leven. Dat wordt Gods kinderen ook niet bespaard. De tegenspoed wordt hun in dit leven niet onthouden.

Laten we enkele voorbeelden noemen. Denkt u maar eens aan Job. Van hem staat dat

hij een vroom, godvrezend en oprecht man was, wijkende van het kwaad. Wat heeft Job een tegenspoed ondervonden. Vandaag was hij de rijkste, en morgen is hij de armste van het land. Al zijn goed en have niet alleen, maar ook al zijn kinderen werden hem ontnomen.

Denk eens aan Naomi, die een arme weduwe was en Ruth een arme arenleester. De tegenspoeden bleven hen ook niet bespaard in het land van Moab. Nochtans openbaarde de Heere in die weg dat Hij niet laat verzocht worden boven vermogen.

Willen we u nog wijzen op David? Veel tegenspoeden heeft hij gehad toen hij vluchtte als een veldhoen op de bergen voor Saul, zijn eigen schoonvader; en later voor Absalom, zijn eigen zoon. Wat een drukwegen heeft hij niet in zijn gezin doorgemaakt, als allerlei omstandigheden zich daarin openbaarden waardoor de tegenspoed hem niet bespaard gebleven is.

Zullen we nog wijzen op Paulus, die schipbreuk leed, die honger en dorst moest doormaken, gezeseld en gestenigd werd? Hoe dikwijls werd hij verguisd, in allerlei plaatsen van jammer en ellende moest hij verkeren vanwege de vervolgers en benauwers, die hem beangstigden.

Zullen we u nog wijzen op Jakob, op Elia? Hoe ging het ook bij hen niet menigmaal door diepe wegen? Er is geen begin of einde aan de voorbeelden die we kunnen bijbrengen, dat de Heere ook Zijn liefste kinderen niet spaart voor tegenspoed en kruis.

Waarom doet de Heere dat? Het is Hem welbehaaglijk dat u dagelijks aan Zijn troon mag komen met de bede: *Och Heere, geef ons dagelijks ons brood. Dat is: Wil ons met alle nooddrift des lichaams verzorgen.* Om dagelijks als een arme bedelaar tot Hem te gaan en gedurig als een arme bedelaar, machteloos en krachteloos in uzelf, het nu maar alleen van Hem te verwachten, Die mildelijk geeft en niet verwijt, Die voor Zijn Kerk zorgdraagt.

Hun brood is zeker, hun water is gewis, maar het gaat gewoonlijk door diepe wegen, opdat ze met hun lege korf tot de hemel mogen gaan en, met eerbied gesproken, aankloppen aan de hemelpoort en de geloofsvraag weer eens mogen opzenden: Geef ons heden ons dagelijks brood.

Dat is: *Wil ons met alle nooddrift des lichaams verzorgen.* Ik weet het, armoede valt niet mee voor ons hoogmoedig bestaan. Kort gehouden te worden is niet naar onze natuur.

Toch mag Gods volk weleens leren verstaan, zeker van achteren gezien, dat die tijden zo profijtelijk waren, zodat ze in tijden van nood menigmaal tot Hem de toevlucht namen. Dat ze achteraf weleens moesten getuigen met de profeet Jesaja: 'En te dienzelven dage zult gij zeggen: Ik dank U, HEERE, dat Gij toornig op mij geweest zijt, maar Uw toom is afgekeerd, en Gij troost mij' (Jes. 12:1). De Heere handelt in zulke wegen uit vaderlijke liefde om Zijn kinderen, met eerbied gesproken, aan de hemelpoort te zien bedelen, zodat ze daar dagelijks zouden bedelen om hun nooddrift vervuld te krijgen voor hun lichaam, en alles voor het tijdelijke leven van Hem alleen te verwachten. Dan wordt het ook meer beoefend, wat in onze tweede hoofdgedachte naar voren komt, als we spreken over:

2. Een geloofserkenning.

Wat verder blijkt in het antwoord, als we lezen: *Opdat wij daardoor erkennen dat Gij de enige Oorsprong alles goeds zijt, en dat noch onze zorg en arbeid, noch Uw gaven, zonder Uw zegen ons gedijen.*

Hier komt het openbaar in de geloofserkenning, dat de Heere de enige Oorsprong van

alle goeds is. Immers, de Heere, Die de grote Schepper is van het ganse heelal, is het ook Die dat alles in de weg van Zijn voorzienigheid onderhoudt, regeert en bestuurt. Hij is de Schepper van alles, maar in de weg van Zijn voorzienigheid, regeert Hij alles zodanig, dat het strekken zal tot Zijn eer en dienstbaar is tot welzijn van Zijn volk. De Heere geeft ook werk om te arbeiden. En als Hij dat soms onthoudt, wat wordt er soms veel aan gedaan om de mogelijkheden tot arbeid omhoog te schroeven, ook van overheidswege. Het wordt echter ervaren wat de dichter zegt in Psalm 127: 'Zo de HEERE het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden deszelfs bouwlieden daaraan; zo de HEERE de stad niet bewaart, tevergeefs waakt de wachter' (Ps. 127:1). Als u nog werken kunt, en ook nog werken mag, is dat ook een goedheid Gods. Hij geeft het dat er nog werk voor u gevonden wordt. Er zijn tijden geweest, we hebben het zelf nog meegemaakt, hoe er honderdduizenden zonder werk doelloos rondliepen. In het gehele land werd vrijwel geen werk gevonden.

God regeert en maakt het aardrijk vruchtbaar van Boven. Hij onderwijst u, landman, en Hij is het Die de vruchtbaarheid voortbrengt, Die de opeter bestraft, opdat de rups en de kever en ander ongedierte het gewas niet zal vernietigen en opeten. Hij regeert alles en bestuurt alles, tot Zijn eer en verheerlijking. Maar nu wil de Heere dat dit ook erkend wordt. Opdat wij daardoor erkennen dat Gij de enige Oorsprong alles goeds zijt. Al het goede, ook voor dit tijdelijke leven, vloeit uit Zijn milde hand. Door Hem, Die alle dingen regeert en bestuurt, komen ze ons toe.

En, zo zegt de onderwijzer in die geloofserkenning, *dat noch onze zorg en arbeid, noch Uw gaven, zonder Uw zegen ons gedijen*. Dus, wanneer de Heere ons Zijn zegen onthoudt, is het alles tevergeefs en vruchteloos. Ja maar, als we dat zo voorstellen, maakt dit niet zorgeloos en onbekommerd, of zelfs roekeloos in dit leven? Laat dit dan de mens niet aan zijn lot over, dat we maar zorgeloos zouden zijn?

Nee, het is een dure roeping dat de landman zijn akker bewerkt. Dat hij op de juiste tijd het zaad aan de akker toevertrouwt, en dat hij alles doet, wat zijn hand vindt om te doen, om te trachten een goede oogst van zijn akker te verkrijgen. Het is een dure roeping van ieder mens, ook inzonderheid voor elke huisvader om zijn arbeid met vlijt te verrichten en alzo de zorg van het gezin op zich te nemen en in de nooddrift der armen mede te voorzien.

Ja, u mag en moet zelf ook voor de toekomst zorgen en dat niet zorgeloos achter u laten. Wat wordt het in onze dagen weinig beoefend. Men spreekt van een hoogconjunctuur, wanneer ieder mens in het maatschappelijke leven het goed heeft, ja, overvloed heeft van alles. Wat zien we echter bij velen dat er voor de toekomst niet meer gezorgd wordt. Men laat dat liever over aan het goddeloze verzekeringswezen, in plaats van zorgzaam te zijn voor de toekomst. Heeft Jozef, in jaren van overvloed, niet verzameld voor de hongersjaren die aanstaande waren?

U zult mogelijk zeggen: 'Dat was op Goddelijk bevel.' Dat is zeker en gewis. Maar dat geldt tegenwoordig nog voor een iegelijk onzer. Om nu in de dagen van overvloed zorg te dragen voor de toekomst, dat we zouden vergaderen voor de tijden van schaarste die mogelijk nabij zijn. Het is een dure roeping om al hetgeen u verdient niet door te brengen in weelde, hoogmoed en brooddronkenheid. Heeft David niet gezorgd voor de tempelbouw? Vele goederen vergaderde hij, om het huis des Heeren straks te kunnen bouwen.

Lezen we niet in Handelingen 11:27-30, dat Agabus profeteerde van de grote hongersnood over de gehele wereld? De christenen in Antiochië zorgden om wat bij elkaar te vergaderen voor de tijden van groot gebrek en schaarste. Die geloofserkenning is niet maar zo dat men zorgeloos wordt, maar men moet doen wat

zijn hand vindt om te doen.

Wat zien we? Jezus bestraft niet die zorgen, maar de zorgelozen en de ongelovigen (Matth. 6), en overdreven bezorgdheid. De grens daarvan te mogen aanleggen, om niet zorgeloos te worden en niet te veel zorgen voor de tijd te hebben, om dus ook niet overbezorgd te zijn, zoals sommigen met een ongelovige bezorgdheid, al jaren vooruit willen zien en daarvoor zorgen. Dan zegt men wel: 'Hoe moet het dan en dan gaan,' terwijl men niet weet of men het dan nog wel nodig heeft of dat men nog wel in leven zal zijn. Maar om vlijtig en naarstig te zorgen en te arbeiden, om zo dieverij tegen te gaan; maar ook om list en bedrog te weren zover dat binnen uw vermogen ligt. Luiheid en ledigheid zijn van de Heere gehaat. Hoe behoorden wij door het geloof te erkennen, dat het God is Die alle dingen schenkt, Die ook al onze zorg noch onze arbeid, noch Zijn gaven zonder Zijn zegen, ons doet gedijen. Dat wordt zo'n paradox in het leven, om nu met al wat in ons vermogen is vlijtig te arbeiden in alles wat we uitrichten, en dan nochtans voor al onze arbeid, zorg en vlijt een grote nul te schrijven. Ik hoop toch dat u en ik verwaardigd mogen worden om in ons leven maar veel van die nullen voor al het onze te mogen zetten. Maar als er nu die grote Eén voor mag komen, voorwaar, dan wordt het een onnoemelijk getal. Al het onze is immers van nul en generlei waarde, want het is God alleen Die alles regeert en bestuurt.

Maar aan de andere zijde is het ook naar het Woord van God om alles te doen wat in ons vermogen ligt, in die geloofserkenning, dat alles wat wij nu verricht hebben ons niet ten goede gedijen kan, tenzij de Heere daar Zijn onmisbare zegen over gebiedt. Dan zegt de onderwijzer: Dat noch Uw gaven, zonder Uw zegen ons gedijen. Dan kunnen we aan een rijk voorziene tafel honger lijden, ja, dan kunnen wij daaraan wel verhongeren omdat de spijze voor ons niet van Hem gezegend wordt. Of wordt dit zelfs soms niet ervaren en gezien in het leven?

Wij kunnen soms versmachten van dorst tegenover een waterfontein. Wij kunnen soms grote ontberingen moeten ervaren, hoewel er nog veel goederen zijn. Een kleine storing zelfs in onze inwendige organen, wordt weleens gezien als dat al die gaven en zegeningen ons niet gedijen zonder de zegen des Heeren. Het wordt wel gezien dat er gaven zijn, maar dat ze ons niet ten goede gedijen, wanneer de mens met ziekten in zijn lichaam is aangedaan. Daarom smeken wij de zegen des Heeren niet alleen af voor de gaven zelf, maar ook over het gedijen daarvan ons ten goede. Dus voor de instandhouding van ons tijdelijke leven zijn ons zowel de Goddelijke gaven, alsook Zijn Goddelijke zegen onmisbaar.

Denk eens aan de drie jongelingen te Babel: Sadrach, Mesach en AbedNego. Ze werden als het ware vet van water en brood. Het werd dan ook gezien dat het schone jongelingen waren in het land van Babel.

Wat lezen we ook van de wonderen in Israël, die God aan hen deed in de woestijn toen Hij het volk onderhield met water uit de rotssteen en manna van de hemel.

En Elia aan de beek Krith werd onderhouden van de raven, die hem brood en vlees brachten. Om er iets van te mogen ervaren in die geloofserkenning: "Heere, het is alles van U en wij ontvangen het alles uit Uwe hand; wat wij verrichten is door Uw verleende kracht. O Heere, wil het ons alles dan toch doen gedijen door Uw zegen daarover te gebieden."

Dan wordt de mens er geheel tussenuit gezet en wordt God alleen erkend als de Gever van alle goed, als de Verzorger van alle goed, maar ook als de Bekwaammaker, zodat het ons ook alles wel mag gedijen tot onderhoud van dit tijdelijk leven, om uit Zijn geschonken gaven en goederen te mogen leven. Zo wordt het dan alles van Zijn hand ons ten dienste gesteld, opdat we daardoor niet alleen door het geloof mogen leven,

maar het bovenal mogen gebruiken en genieten tot Zijn eer en verheerlijking. Dat komt in de derde plaats nog verder openbaar, als we met u wensen te spreken in onze laatste hoofdgedachte over:

3. Een geloofsovergave.

Want dan volgt er tenslotte in het antwoord: Opdat wij derhalve ons vertrouwen van alle schepselen aftrekken en op U alleen stellen. Daar is niets zo onmogelijk voor de mens van nature. Immers wij missen van nature dat oprechte zaligmakende geloof. Daar is zelfs voor Gods kinderen uit en van henzelf niets onmogelijker, hoewel zij toch het geloof geschonken hebben gekregen van de Heilige Geest in de wedergeboorte, om zich over te geven in de hand des Heeren. Dat aftrekken van alle schepselen sluit ons niet alleen af van alle schepselen buiten ons, maar dat trekt ons ook af van onszelf, daar wij toch ook mede tot die schepselen behoren. Af te trekken van alle schepselen, een geloofsovergave in de hand des Heeren, dat doet de natuur nooit. Tenzij hij door Gods Geest onwederstandelijk ingewonnen en overwonnen wordt, en God het - het zij met eerbied gezegd - zo vast laat lopen aan alle kanten, dat hij tenslotte als een arme, verlegen zondaar door genade verwaardigd mag worden om in Zijn hand alles toe te vertrouwen. Die geloofsovergave, om nu van alle schepselen ons vertrouwen af te trekken en alleen op de Heere ons vertrouwen te stellen, welk een voorrecht is dat, maar ook, welk een onmogelijkheid om zonder de Heere zulks te verrichten.

Als uw voorraadschuren rijk gevuld zijn, om dan toch te beoefenen dat ze zonder Gods zegen niets zijn en ons niet kunnen gedijen ten goede. Wanneer u flink en gezond bent naar het lichaam, om dan te mogen zeggen en ook in beoefening te hebben dat zonder Zijn zegen het niets is. Zo ook de handelaar, als hij in zijn handel goede zaken mag doen, dat ook hij met al zijn handelskunde en zijn goede zaken, mag weten dat dit alles zonder Gods zegen hem nimmer ten goede kan gedijen. Als we van ziekten genezen zijn, om het niet aan de dokter toe te schrijven.

Wat wordt het echter in het leven dikwijls openbaar, dat men zegt: 'Dat is een bekwame arts; en men zou stad en land afreizen om zulk een bekwame arts te ontmoeten om uw kwalen te genezen. Men gaat ook daarin zo gemakkelijk dat enige en bekwame Middel voorbij, om onze verlossing uit enig ongemak, of de genezing van enige kwaal, alleen van God te verwachten en af te zien van alle schepselhulp. Dat is het moeilijkste wat er gevonden wordt. Laten we maar eerlijk zijn, wat is er dikwijls een omzien naar de heuvelen en de bergen, alsof vandaar onze hulp en verwachting komen mocht. We verwachten het soms van het oosten of van het westen, alsof er geen God in de hemel woont Die machtig is om te helpen, zowel in de zaken der natuur als in de genade.

Nu wil de Heere Zijn Kerk leren: *Geef ons heden ons dagelijks brood. Dat is: Dat wij derhalve ons vertrouwen van alle schepselen aftrekken en op U alleen stellen.* Wat is dat een paradox in het leven van Gods kinderen. Wat stellen ze dikwijls hun vertrouwen nog op de schepselen. Wat zien ze in allerlei omstandigheden menigmaal uit naar alle zijden om hulp, zonder de Heere daarin te kennen, en zonder te erkennen dat de hulp van Hem zal moeten komen. Maar geliefden, om nu te zien dat alle hulp van Hem moet komen, daartoe is die Goddelijke kracht nodig, dat Hij ons leert afzien van alle schepselen. Ook van onszelf, van eigen kracht en van al hetgeen dat daartoe behoort, zoals eigen wijsheid, inzicht, vermogen en wat er verder bij ons gevonden wordt om op te vertrouwen.

Om het vertrouwen, zo zegt de onderwijzer, op U alleen te stellen. Wat wil dat dus

zeggen?

Om het alles in Zijn hand over te kunnen geven, maar ook uit Zijn hand alleen te leven. Nu beproeft de Heere Zijn kinderen wel eens in dit leven. Hij laat het water weleens aan de lippen komen en doet het weleens vastlopen in het natuurlijke leven van de Zijnen. Opdat ze het mogen verstaan in zulke wegen, wat een boos, verdorven en dwaas hart zij omdragen. Zodat ze dikwijls hun vertrouwen stellen op deze of die, en opzien naar de mens om hulp wiens adem in zijn neus is. Om langs zulke wegen verwaardigd te mogen worden en het te leren verstaan om het vertrouwen op Hem alleen te stellen. Wat zien we dan getekend in Gods Woord?

Dan heeft de Heere Zijn volk Israël geleid uit het land van Egypte. Maar dan brengt Hij ze niet rechtstreeks in Kanaan, maar Hij leidt ze om naar de Schelfzee. Wat zien we dan, als het volk daar staat en van alle kanten ommuurd is van vijanden? De zee voor hen, de bergen naast hen, Farao met Egypte's leger achter hen. Geen hoop, geen verwachting werd er gevonden. Om dan te leren roepen tot Hem uit de diepte der ellende en het vertrouwen van alle schepselen af te trekken, maar alleen op Hem te mogen stellen. Roepende in de benauwdheid die ze hadden, verlost Hij hen en redde ze uit. Dan staat er in de berijmde Psalm 66:

*God baande, door de woeste baren
En brede stromen, ons een pad;
Daar rees Zijn lof op stem en snaren,
Nadat Hij ons beveiligd had.*

Wat is het groot als God het eens aan alle zijden laat mislukken, en Hij het - met eerbied gesproken - aan alle kanten laat vastlopen, zodat er geen uitkomst lijkt, maar een eeuwig omkomen onafwendbaar lijkt. Om ons langs zulke wegen van alle schepselen af te trekken en in een stille geloofsovergave ons in Zijn hand te mogen overgeven, gelijk eens Esther zeide: 'Kom ik dan om, zo kom ik om: Hij is het toch Die alleen verlost en redt. Hij laat Zijn volk niet eeuwig omkomen, maar redt hen uit 's vijands hand en tand. Denk eens aan Israël in de woestijn. Wat moesten ze daar dikwijls ervaren dat ze moesten afzien van alle schepselenhulp, om het vertrouwen alleen op God te stellen. Wat heeft de Heere het dan menigmaal laten vastlopen.

Hoe wonderlijk zijn de wegen die God gehouden heeft met Zijn kinderen. Opdat ze juist in zo'n weg zich meer en meer aan Hem mochten overgeven. Dan bent u nog nimmer beschaamd uitgekomen.

Denk eens aan David toen hij te Ziklag was. Die man had nog zoveel vertrouwen gesteld in schepselen, toen hij vluchtte uit het land Kanaän, en hij meende bij de Filistijnen een onderkomen te hebben gevonden. Hij verkeerde rustig in Ziklag. Wat doet God? God laat het weer eens een keer vastlopen in Davids leven. David mocht bij vernieuwing zijn vertrouwen op God stellen.

Nee, niet de Filistijnen, niet deze of die, ook niet boog en schild. Zie, zijn eigen mannen, waar hij mee ten strijde getrokken was, stelden zich tegen David. Ze mompelden om hem te stenigen en te doden. Dan staat er echter: 'Doch David sterkte zich in den HEERE zijn God.' Hij mocht afzien van zijn eigen mannen en van alle schepselen. Maar nu die sterkte in de Heere, en voorwaar, hij is er niet beschaamd mee uitgekomen. God laat ervaren dat Hij die God is, Die zorg draagt, wanneer dat volk verwaardigd mag worden om in een kinderlijke geloofsovergave het aan Hem toe te vertrouwen en zich op Hem te verlaten, dat Hij mildelijk schenkt en overvloedig geeft.

Maar dat grote voorrecht om daar in dit leven achtergebracht te worden, voor de tijdelijke nooddrift en voor uw zielsbehoeften. Om het te leren verstaan dat alle eigen

kracht en verwachting van enig schepsel faalt, maar om nu alleen op God onze hoop en verwachting te stellen en zich op Hem te verlaten, Die de nooit beschamende Rotssteen is van al Zijn gunstgenoten, en het doet ervaren: 'In zes benauwdheden heb Ik u verlost en in de zevende zal Ik u uithelpen.' Ik weet het, wanneer het wordt ingeleefd, is het niet naar onze natuur en tegen ons vlees en bloed in. Maar als u erachter gebracht mag worden, dan wilt u toch niets af hebben van de weg die God met u hield. Hij heeft dat in Zijn wijsheid bepaald: Geef ons heden ons dagelijks brood. Opdat u dagelijks in afhankelijkheid van Hem, maar ook dagelijks in geloofsovergave uzelf, uw zorgen en noden aan Hem mag toevertrouwen. 'Wentel uw weg op den Heere, Hij zorgt voor U. Hij laat niet beschaamd staan, maar komt de Zijnen mild en overvloedig te bedelen.

Dan wordt het een zalige mislukking in het leven van uw kant. Dan mag u van achteren leren verstaan dat die wegen alleen maar goedheid, dat die wegen die God met u hield alleen tot Zijn eer zijn. Opdat de Heere bij vernieuwing daarin verhoogd en verheerlijkt, en u verblijd mag worden om u te verlustigen in de God der goden. Die God bevestigt en maakt waar, dat, wanneer een zoon bij zijn vader om brood bidt, die hem geen steen zal geven; en wanneer hij hem om een vis bidt, dat hij hem dan geen slang zal voorzetten. Waar een natuurlijke vader, een aardse vader dat niet doet, zal dan uw hemelse Vader, Die zorg draagt voor de leliën des velds en hen bekleedt met een schoonheid groter als die van Sálomo; en Die ook overvloedig zorgt voor de vogelen des hemels, zal die u niet verzorgen, gij kleingelovigen?

Om zich dan geheel op Hem te verlaten en door het geloofsvertrouwen u aan Hem te mogen toevertrouwen en overgeven, met al uw kommer en zorg. Dan is Hij een God Die mildelijk schenkt en nooit verwijt. Dan mag Gods volk het van achteren verstaan, wat ook de Kerk gezongen heeft uit Psalm 17:7 en 8, en wij wensen te zingen:

*7. Red mij van hen die 't ruim genot
Der wereld voor hun heilgoed achten;
Geen deel, dan in dit leven, wachten,
En maken van den buik hun god;
Van hen die weelde, schatten, staten,
Hoe rijk, hoe uitgebreid, hoe groot,
Verliezen moeten met den dood,
En hunnen kind'ren overlaten.*

*8. Maar (blij vooruitzicht dat mij streelt!)
Ik zal, ontwaakt, Uw lof ontvouwen,
U in gerechtigheid aanschouwen,
Verzadigd met Uw Godd'lijk beeld.*

Toepassing

Geef ons heden ons dagelijks brood. Dat is: Wil ons met alle nooddrift des lichaams verzorgen.

Kent u iets van die bede in uw persoonlijke leven? Zeker, dit aller-volmaaktste gebed wat de Heere Zijn Kerk leert bidden, wordt onze kinderen al in de prille jeugd voorgehouden. Dat is te prijzen. Maar al is het dat men dit gebed van kindsbeen af leert, al is het dat dit dagelijks door u wordt opgezegd bij de maaltijd. Dan blijft het echter toch de grote vraag of we dat in ons leven al leerden beoefenen.

Als de Heere Zijn Kerk leert bidden: Geef ons heden ons dagelijks brood. *Dat is: Wil ons met alle nooddrift des lichaams verzorgen, opdat wij daardoor erkennen dat Gij*

de enige Oorsprong alles goeds zijt. Daar wordt weinig van beoefend. Dat mist de mens van nature geheel en al. Wanneer er hier van dat aller-volmaaktste gebed gehandeld wordt in het stuk der dankbaarheid, heeft de Heere dat geleerd. Wanneer heeft Hij dat geleerd en aan wie? Dat waren Zijn eigen discipelen, Zijn kinderen, die ook met zorgen bezet waren voor het tijdelijke leven. Waar de zorgen in het leven van Gods kinderen zo'n grote plaats kunnen innemen, gaat Hij ze voorhouden, zeggende: Indien gij bidt, zo bidt aldus: Geef ons heden ons dagelijks brood. Hij wil Zijn Kerk daarmee leren dat ze zouden afzien van alle mensenhulp, van alle schepselhulp en van alle zelfvertrouwen.

Mijn medereizigers, hoe is het nu bij u gesteld? Wat doet de mens van nature? Die kan niet anders dan op het schepsel zijn vertrouwen zetten en daarvan hulp verwachten. Toch komt u daar voor eeuwig mee om. Al verwacht u het van het schepsel en al bouwt u daarop, dan zult u toch ervaren dat alles gegeven is uit Zijn hand, al wordt u misschien rijk in het leven, en hebt u met die rijke man veel goederen vergaderd hebt en ingezameld. Het grote onderscheid, of het uit de rechter- of linkerhand ontvangen is? De goddelozen worden weleens vet gemaakt voor de dag der slachting, terwijl Gods kinderen kort gehouden worden in dit leven, maar dat zij in die weg mogen leren verstaan en mogen erkennen, dat God alles regeert en het in Zijn hand over mogen geven, wetende, dat het weinige dat de rechtvaardige heeft, beter is dan de overvloed veler goddelozen. Dan zegt de psalmist: 'Op U verlaat zich de arme en Gij zijt geweest een Helper van de wees.'

U hebt in het leven van Godswege ontvangen alles wat voor uw tijdelijke nooddrift noodzakelijk was, jong en oud, we mogen allen nog welgevoed, wel geldeed en in zoverre ook nog allen uitwendig redelijk gezond samenkomen aan deze plaats, overladen met vele weldaden die God ons in Zijn algemene genade nog schenkt. Hij geve het u en mij op te merken. Opdat we opmerkzaam mochten worden op de goedertierenheden des Heeren. En dat het voor ons een onderzoek en spoorslag mag zijn tot welk doel en tot welk oogmerk wij al deze weldaden ontvingen. In de algemene voorzienigheid onderhoudt God mens en beest, en doet Zijn hulp nooit vruchteloos vergen. Dan kan de Heere ook in een uitwendige nood helpen en bijstaan. Maar dat is slechts voor de tijd.

Daarom, dat onderzoek hoe en in welke omstandigheden wij het van God mochten ontvangen? Dat grote onderscheid tussen de algemene en bijzondere voorzienigheid; ontvangen uit Gods linker-, of uit Gods rechterhand?

Waar nu het onderscheid getoond wordt in deze aller-volmaaktste bede: *Geef ons heden ons dagelijks brood.* Dan mag er een volk zijn, dat het leerde verstaan dat ze het minste stukje brood en het minste teugje water verbeurd en verzonddigd hebben, maar het is alles alleen de goedheid Gods, dat het hun verleend wordt. Die leren ook verstaan, naarmate ze door de Geest bewerkt en bearbeid worden, dat met alle eigen krachten of schepselhulp het ten enenmale faliekant uitloopt. Als ze verwaardigd mogen worden om nu van alle schepselen af te zien en hun vertrouwen alleen op Hem te stellen, en Hem nu ook gaan erkennen als de enige Oorsprong van alle goeds. Dat noch de zorg, noch de arbeid, noch de gaven die God schenkt zonder Zijn zegen ons ten goede kunnen gedijen. En dat ook niets ons ten goede zal kunnen zijn, tenzij wij gedurig afhankelijk blijven van Hem en ons aan Hem toevertrouwen en overgeven. Geliefden, opdat toch Hij, als de Oppersoeverein doen mag naar Zijn Goddelijk welbehagen, datgene wat het meest strekt tot Zijn eer en verheerlijking. Dat wij derhalve ons vertrouwen van alle schepselen aftrekken en op de Heere alleen stellen.

Ziet hier een les die voor Gods volk zo profijtelijk is, om daar iets van te beoefenen.

Waar zult u nu heengaan, mijn onbekeerde medereiziger, waar zult u uw vertrouwen op stellen? Als de nood komt, als er gebrek komt, als er tegenheden komen, als er oordelen komen, waar dan heen, jong en oud? Tenslotte ook, wanneer de ure van uw dood komt, waar zult u dan heengaan, waarop uw vertrouwen stellen? Op uw geld en goed, op uw verzekerd vertrouwen op uw goederen?

Geliefden, als u hier in uw leven nooit uw vertrouwen van het schepsel hebt leren aftrekken, en dat ge uw vertrouwen nog stelt op eigen kracht, eigen wijsheid en alles wat van het schepsel is, als u dan niets meer hebt dan dat, en als u dan straks ligt voor de poorten van de dood, dan zult u het alles aan anderen moeten overlaten. Dan kan uw goed, uw vertrouwen op het schepsel u niet helpen, en uw eigen sterkte en kracht kunnen u niet bijstaan. Dan is er maar één Middel dat redt, dat is alleen bij Hem, ja, dat is Hij alleen Zelf, de God der goden en de Heere der heren.

Wat is de wereld dan arm, al had u de gehele aarde tot uw bezitting, wat had u dan nog? Wat is de wereld arm, die op een mens of op enig ander schepsel bouwt. U komt er gewis bedrogen mee uit, vroeg of laat. Maar wat bent u toch arm, wanneer u op uw goed, op uw bezittingen, op uw eigen wijsheid en kracht vertrouwt. Wat bent u nameloos arm als u het van eigen inzicht verwacht. Het zal u straks alles als rietstaven uw handen doorboren, als u daarop leunt en steunt. Dan denk ik thans aan die rijke boer, ons opgetekend door Lukas. De Heere sprak dat hij veel verzameld had, dat hij grotere schuren bouwde en tot zichzelf zegt: 'Ziel, neem rust want ge hebt vele goederen, voor vele jaren opgelegd' Maar wat is er met die man gebeurd? In diezelfde nacht werd zijn ziel opgeëist. Wiens was toen al dat goed?

Als die andere rijke man zijn ogen opsloeg, zijnde in de pijn, aan wiens poort de arme Lazarus was gelegen, dan lezen we dat die rijke man één druppel water begeerde om zijn van dorst versmachtende tong nog een ogenblik te kunnen verkoelen; bedenk het, het werd hem niet meer vergund. Hem werd geantwoord op zijn vraag: vriend, gij hebt het in uw leven ontvangen, en nu is het voor u afgedaan. Maar de arme Lazarus, die daar kroop aan de poort van deze rijke man, die aan zijn poort zat te bedelen en met boze zweren was geslagen, die hier met veel gebrek door het leven had moeten gaan, met veel ontberingen in tijdelijke schaarste; maar toen ook voor Lazarus de dood kwam, mocht hij ingaan en door de engelen gedragen worden in Abrahams schoot. Weet u waarom? Omdat deze arme man in zijn leven door genade had leren verstaan om van alle schepselen af te zien en zijn hoop en verwachting alleen op de Heere te stellen. Ziende dat de overvloed der goddelozen niet is te vergelijken bij de rijkdommen en bezittingen van Gods kinderen; zij hebben God tot hun Deel, en in Christus hebben zij alles. Lazarus had ervaren van de rijke man, dat de barmhartigheden der goddelozen wreed zijn, maar nu dat grote voorrecht wat hem te beurt was gevallen, om van alle schepselenhulp af te mogen zien en zijn vertrouwen alleen op de Heere te mogen stellen. Ik denk dat die man, al bedelende aan de poort van de rijke man, met zijn hart nogal eens zal zijn uitgegaan tot zijn God en Zaligmaker, ziende op Hem alleen om hulp en bijstand voor zijn dagelijks brood. Hij had in zijn omstandigheden zijn oog gevestigd op God; en toen hij stierf mocht hij ingaan in de rust die er overblijft voor het volk van God.

Volk des Heeren, de Heere draagt zorg, al is het weleens door diepe wegen gegaan, al hebt u soms moeten ervaren dat het scheen of het water over de lippen zou gaan. Misschien is het er weleens - althans voor uw waarneming - overheen gegaan, maar de Heere zal Zijn volk en erfdeel nooit vergeten. Als u met uw ledige korf voor het aangezicht des Heeren mocht komen, was God reeds bezig om in uw nooddrift te

voorzien. Dat u van achteren mocht zien en opmerken dat de Heere reeds op weg was om u te redden, als gij nog op uw knieën lag in het stof Hij wist veel beter dan u wat er nodig was en wanneer. Hij wilde u er echter wel om laten bedelen, opdat u af leerde zien van het schepsel en van alle zelfvertrouwen. Dat ge het oog weer eens gevestigd mocht krijgen op Hem, om in geloofsovergave uw zaken aan Hem over te geven. Om door het strijdperk van dit leven geleid zijnde, straks aan het eind van de loopbaan te komen en op grond van de rust en verdienste van Christus, de grote Verlosser en Zaligmaker, in te mogen gaan in de gewesten van eeuwige gelukzaligheid.

Wat heeft Hij gedaan? Hij heeft nooit op schepselen vertrouwd. Hij heeft Zijn ganse weg op aarde op God Zijn Vader vertrouwd. In de bangste ogenblikken, in de smartelijkste omstandigheden, in de diepste wegen die Hij moest gaan als Borg en Middelaar, roept Hij het nog uit: 'Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten?' Hij stelde Zijn vertrouwen niet op het schepsel, maar op God alleen. Hij heeft mogen ervaren en openbaren dat Hij als de volkomen Verlosser en Zaligmaker hier wilde hongeren en dorsten. Hij wilde hier wel vermoeid zijn, hier wilde Hij wel naakt aan het vervloekte kruishout hangen. Hij had geen huis om in te wonen, dat Hij Zijn eigendom kon noemen, maar doorwandelde het land, goeddoende aan anderen.

Waarom toch dat alles? Opdat Zijn kinderen Zijn voetstappen zouden leren drukken, en in de bangste omstandigheden van alle schepselenhulp zouden mogen afzien en op God alleen het oog gevestigd mogen hebben. Christus is voorgegaan en Hij stelde het vertrouwen alleen op Zijn Vader. God zal Zijn gunstgenoten nooit laten verzocht worden boven vermogen, maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven. Om dan straks aan het einde van de loopbaan Zijn volk te doen ingaan, om eeuwig de Naam des Heeren groot te maken, en Hem eeuwig te roemen en te prijzen. Om zo achter Hem aan te komen; om bij tijden en ogenblikken te ervaren, dat Hij het is die mildelijk schenkt en nooit verwijt. Die trouwe houdt tot in eeuwigheid en bevestigen zal, om straks de Kerk in te doen gaan, waar ze nooit meer zullen hongeren en dorsten. Waar ze eeuwig volmaakt de Drie-enige God mogen aanschouwen. Verzadiging van vreugde, lieflijkheden zijn aan Zijn rechterhand, eeuwiglijk en altoos. AMEN.

Onze slotzang is uit Psalm 34 het elfde vers:

*De HEER' verlost en spaart
Zijn volk, dat op Zijn hulp vertrouwt;
Het zal, door Hem in gunst beschouwd,
Niet schuldig zijn verklaard.*

ZONDAG 51 Vraag 126

Zingen: Psalm 130:1
 Lezen: Matthéüs 18:15-einde
 Zingen: Psalm 32:1 en 3
 Zingen: Psalm 103:5 en 6
 Zingen: Gebed des HEEREN vers 6

Tekst: Matthéüs 18:35

Alzo zal ook Mijn hemelse Vader u doen, indien gij niet van harte vergeeft een iegelijk zijn broeder zijn misdaden.

126. Vr. Welke is de vijfde bede?

Antwoord. Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren. Dat is: Wil ons, armen zondaren, al onze misdaden, en ook de boosheid, die ons altijd aanhangt, om des bloeds van Christus wil niet toerekenen (a), gelijk wij ook dit getuigenis Uwer genade in ons bevinden, dat ons ganse voornemen is onzen naaste van harte te vergeven (b).

a Ps. 51:3 en 143:2. 1 Joh. 2:1. Rom. 8:1. b Matth. 6:14.

INLEIDING

Geliefden,

In het Schriftgedeelte wat u zo-even werd voorgelezen wordt gehandeld van twee schuldenaren. De ene, die een zeer grote schuld had en zijn heer kwam om die schuld op te eisen, valt op zijn knieën hem smekende om vergeving van zijn schuld. En hij heeft hem alles vergeven wat hij hem schuldig was. Maar die schuldenaar aan wie alles vergeven was, had zelf een dienstknecht die hem een gering bedrag schuldig was. Nu gaat hij zijn arme dienstknecht afeisen dat hij alles per direct zou betalen. Wanneer nu die dienstknecht hem smeekt om de schuld te vergeven of geduld met hem te oefenen totdat hij zou hebben om hem te betalen wat hij schuldig was, wordt hij, in plaats van met barmhartigheid bewogen te worden, zeer toornig en laat hem wreed in de gevangenis werpen totdat hij alles zal betaald hebben. De Heere Jezus toont in deze gelijkenis aan dat die onrechtvaardige en onbarmhartige dienstknecht, namelijk hij aan wie zelf zoveel vergeven was, maar die zijn mededienstknecht niet wilde vergeven, dat hij zeker alsnog overgeleverd zou worden aan de pijnigers, totdat hij de laatste kwadrantpenning van zijn eigen hemelhoge schuld zou betaald hebben.

Wat wil de Heere Jezus hiermee nu leren?

Hij wil ons leren hoeveel malen men elkander de schuld moet vergeven, geen zevenmaal, maar zeventigmaal zevenmaal, dus altijd weer moet men bereid zijn om zijn naaste van harte te vergeven wat hij ons schuldig is. Jezus heeft deze les gegeven aan Zijn discipelen, toen ze tot Hem kwamen, en dat was inzonderheid Petrus, met de vraag: 'Hoeveel keer moet men zijn naaste vergeven?' Waarom spreekt de Heere Jezus dan deze gelijkenis?

Wel, hij wil daarmee aantonen, dat Hij, als de barmhartige Hogepriester de schuld van Zijn Kerk altijd vergeven wil. Waarop wil hij dat? Niet om enige verdienste in dat volk, maar uit genade en dat alleen op grond van het dierbare bloed van Christus Zelf, de enige en nooit beschamende Rotssteen Wiens werk volkomen is. Maar wanneer een kind van God door genade de schuld vergeven is geworden, die hemelhoge

schuld, die grote schuld, die onuitsprekelijke schuld, waar we toch allen mee in de wereld komen, en die vermeerderd wordt van dag tot dag, terwijl nu God de Vader die schuld vergeven wil, op grond van het werk en de verdienste van een Ander, dat is het ook een dure verplichting, dat zulk een zijn naaste ook van harte zal willen vergeven. Christus heeft dus, als plaatsvervangende Borg en Middelaar de schuld voor al de uitverkorenen, dat is voor de ganse Kerk, betaald, maar nu is Gods kind ook verplicht, en dat zal ons hier voorgehouden worden, om zijn medemensen alles van harte te willen vergeven wat zij ons schuldig zijn, en daar ook zelf iets van te zullen beoefenen wat hij van Godswege zelf heeft mogen leren aangaande de vergiffenis van zijn eigen hemelhoge schuld.

Daar spreekt ook de Heidelbergse Catechismus van in de vijfde bede. We worden thans geroepen om met de hulp des Heeren uw aandacht daar een ogenblik bij te bepalen, zoals u dat opgetekend kunt vinden in de 51e Zondagsafdeling, alwaar ons gehandeld wordt over:

Het gebed om schuldvergifenis

Als we spreken over het gebed om schuldvergifenis, dan bezien we daarbij drie hoofdgedachten:

1. De grootheid van de schuld.
2. De waarde van het bloed.
3. De kracht van het getuigenis.

We herhalen, als we spreken over *het gebed om schuldvergifenis*, dan bezien we daarbij drie hoofdgedachten:

1. De grootheid van de schuld. Wat ons getekend wordt in deze bede: *Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren. Dat is: Wil ons, armen zondaren, al onze misdaden, en ook de boosheid, die ons altijd aanhangt, niet toerekenen.*
2. De waarde van het bloed. Zoals de onderwijzer daarvan spreekt, zeggende: *Om des bloeds van Christus' wil niet toerekenen.*
3. De kracht van het getuigenis. Zeggende de onderwijzer: *Gelijk wij ook dit getuigenis Uwer genade in ons bevinden, dat ons ganse voornemen is onzen naaste van harte te vergeven.*

Ziedaar onze drie hoofdgedachten.

Doch zingen wij vooraf uit Psalm 32:1 en 3:

*1. Welzalig hij wiens zonden zijn vergeven;
Die van de straf voor eeuwig is ontheven;
Wiens wanbedrijf, waardoor hij was bevlekt,
Voor 't heilig oog des HEEREN is bedekt.
Welzalig is de mens wien 't mag gebeuren,
Dat God naar recht hem niet wil schuldig keuren,
En die, in 't vroom en ongeveinsd gemoed,
Geen snood bedrog, maar blank' oprechtheid voedt.*

*3. 'k Bekend', o HEER', aan U oprecht mijn zonden;
'k Verborg geen kwaad dat in mij werd gevonden;
Maar ik beleed, na ernstig overleg,*

*Mijn boze daán; Gij naamt die gunstig weg;
 Dies zal tot U een ieder van de vromen,
 In vindenstijd, met ootmoed smekend, komen;
 Een zee van ramp moog' met haar golven slaan,
 Hoe hoog zij ga, zij raakt hem zelfs niet aan.*

1. De grootheid van de schuld.

Wat ons getekend wordt in deze bede: Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren. Dat is: Wil ons, armen zondaren, al onze misdaden, en ook de boosheid, die ons altijd aanhangt, niet toerekenen. De onderwijzer heeft in de voorgaande afdeling de eerste bede om onze lichamelijke nooddrift, ons dagelijks brood van de Heere te smeken, behandeld. Immers, dat aller-volmaaktste gebed, wat in drie grote hoofdgroepen verdeeld wordt, namelijk, in de aanspraak van het gebed, daarna in zes beden, en tenslotte het besluit.

Dan zien we hoe die zes beden verdeeld zijn in twee drietallen.

Het eerste drietal geldt in het bijzonder God, waarin gebeden wordt om de heiliging van Gods Naam, dat Zijn wil geschiede moge, en dat Zijn Koninkrijk moge komen.

Terwijl het tweede drietal beden in het bijzonder gericht zijn op de mens.

Ten eerste ziende op het dagelijks brood, ten tweede in de bede, thans aan verhandeling toe zijnde, op de vergeving van de schulden, terwijl in de laatste bede gevraagd wordt om bewaard te worden van verzoeking en voor den boze.

Als er dan in deze Zondag in het bijzonder gehandeld wordt van de vergeving van schulden, dan letten we in de eerste plaats op de grootheid van de schuld. Hier wordt gehandeld van schuldenaren. Wie zijn dat die schuldenaren? Dat zijn ik en u, dat is elk mens die op de wereld komt. We komen, ik herhaal het, als schuldenaren op de wereld, ja, wij allemaal. Sinds de bondsbreuk in Adam wordt elk mens in zonden ontvangen en in ongerechtigheid geboren. We zijn door onze erfschuld reeds schuldenaren voor God; én door de dadelijke schuld maken wij die schuld nog dagelijks meerder en meerder. De mens op de wereld gekomen als een schuldenaar, stapelt dus daarna nog steeds zonde op zonde, en maakt daarmee schuld op schuld. Ja, al leven we uitwendig onberispelijk, wat prijzenswaardig is, dan nog kunnen we in onze grondslag boos zijnde, niet anders dan met gedachten, woorden en werken tegen al Gods geboden overtreden.

Daarom, een ieder die onder het geopenbaard Woord van God leeft weet het, en zelfs onze kinderen zullen het ons zeggen en het voor zichzelf belijden dat ook zij, maar ook dat wij allen zondaren zijn. Maar al wordt het nu met de mond beleden, al klopt bij ogenblikken onze consciëntie vanwege de schuld en zonde, nochtans kennen wij van nature daarmee de grootheid en verschrikkelijkheid van onze zonde, en het gewicht van onze schuld niet recht. Een mens is een schuldenaar, die zich van zijn schuld nochtans niets aantrekt. Al is dus de mens een schuldenaar, al belijdt hij dat ook met zijn mond, hij trekt zich nochtans van die schuld niets aan. We benadrukken dat, omdat het in onze levensopenbaring openbaar komt. We kennen onze droeve staat maar niet recht, we weten niet van hoedanige geest we zijn. We kennen ook de grootheid van onze schuld maar niet recht.

Maar nu dat Goddelijke wonder, dat er een volk mag zijn dat door Gods Geest eraan ontdekt is geworden dat hij schuldenaar is. Dat volk gaat er ook iets van inleven, hoe groot die schuld is voor Gods heilig aangezicht. Dat volk wordt met de eigen zonden bekendgemaakt en krijgen daarmee te doen. Als God de schuldbrief thuisbrengt en als Hij de blinde zielsogen opent, dan gaan zij hun schuld en zonden belijden en betreuren

voor Gods aangezicht. Er zijn dus dode schuldenaren, maar ook levende schuldenaren. Die levende schuldenaren leren hun schuld betreuren en bewenen, zij hebben een levende klacht, daarom zegt Jeremia: 'Wat klaagt dan een levend mens? Een ieder klage vanwege zijn zonden' (Klaagl. 3:39). Die leven er iets van in met die arme tollenaar achterin de tempel staande, en uitroepende: 'O God, wees mij arme zondaar genadig.'

Al probeert dat volk nu met alles wat in hen is om hun schuld te betalen, om hun zonden weg te wissen, ze kunnen noch door zichzelf noch door een ander schepsel zich van de zonde niet verlossen; ze gaan hun groot gevaar zien. God overtuigt hen meer en meer van zonden, gerechtigheid en oordeel. Hij doet ze meer en meer tot zichzelf inkeren. Dan spreken ze niet meer over die en die met zijn schuld en zonde, maar dan spreken ze enkel over hun eigen schuld en zonde. Dan belijden ze het met de dichter van Psalm 32:

*'k Bekend', o HEER', aan U oprecht mijn zonden;
'k Verborg geen kwaad dat in mij werd gevonden;
Maar ik beleed, na ernstig overleg,
Mijn boze daán; Gij naamt die gunstig weg.*

God kan de schuld niet door de vingers zien. Daarom zegt de onderwijzer: God is wel barmhartig, maar Hij is ook rechtvaardig. Hij kan vanwege Zijn rechtvaardigheid geen gemeenschap oefenen met ons vanwege onze schuld en zonde, en noch veel minder met de zondaar. Als de zondaar overtuigd wordt, dan keert die tot zichzelf in. Helaas, die moet het dan inleven dat God van Zijn recht geen afstand kan doen. Hij eist betaling, of door onszelf of door een ander. Dat volk probeert om de schuld kleiner te maken, ja, was het mogelijk geheel uit te wissen. Maar nu moeten ze het gedurig ervaren dat ze de schuld dagelijks alleen maar groter maken, er is geen beginnen meer aan. Dan is er dus nergens hoop of verwachting meer. Dat volk wordt een arme zondaar, die niet weet hoe ze nu ooit van die schuld verlost zullen kunnen worden.

Een arme zondaar te worden, daar spreekt nu onze Catechismus van, dat is nu alleen maar door de Heere mogelijk, om ons een arme zondaar en schuldenaar te maken. U leest ervan in Gods Woord, dat wanneer de Heere komt tot Adam en Eva, en hun vraagt: 'Wat hebt gij gedaan?' Wat blijkt dan bij Adam? Hij geeft zijn vrouw de schuld, ja, werpt die in 't heimelijke zelfs brutaal op God, zeggende: De vrouw, die Gij mij gegeven hebt.' En als de Heere Eva aanspreekt? Wel, dan is dat bij haar niet beter, want ze zegt: 'De slang - die Gij geschapen hebt - heeft mij verleid. Een mens tracht zich altijd te verontschuldigen door de schuld op een ander te werpen. U leest van Kaïn, als de Heere hem opzocht, gaat hij zeggen: 'Ben ik mijns broeders hoeder?' Geliefden, Kaïn wil zich hiermee voor de Heere ontslaan van enige schuld in de dood van zijn broeder.

Velen vatten de zonden licht op. Helaas, hoe velen zijn er niet die lichtvaardig over de zonden denken. We zijn van nature geheel blind voor de zonde, blind voor de gevolgen, blind voor het God ontterende en God beledigende karakter van de zonde. We rekenen er niet mee dat God door elke zonde en misdaad beledigd wordt; en dat de Heere al die schuld en zonde optekent in Zijn register, en die nimmer uitwist dan alleen op grond van recht en gerechtigheid. Sion wordt behouden op grond van recht. Het verstandsgeloof dat belijdenis daarvan doet, beschouwt de zonde als een ontwikkeling. Wat wordt het in onze dagen dikwijls aangemerkt als een natuurlijk proces in een mens. Dat is de natuur, dat is het karakter van die man, van die vrouw. Men verzacht daarmee de zonde en wil ze niet recht leren verstaan, zoals de Heere ze ziet, dat ze God ontterend en God beledigend is. O, die gaan de schuld wegnemen uit

allerlei bijoorzaken.

De Catechismus spreekt van arme zondaren. Wie zijn dat? We lezen in Gods Woord dat David in de misdaad die hij beging wel anderhalf jaar heeft doorgeleefd. Hij bleef daarmee staande zonder in de schuld te komen. Pas toen de profeet Nathan, van Godswege gezondend zijnde, tot hem kwam en hem aantoonde: 'Gij zijt die man!' Dan zien we hoe David schuldenaar wordt. Als hij schuldenaar wordt voor Gods aangezicht, gaat hij niet juichen en roemen. Nee, maar dan getuigt hij van de bekentenis van zijn schuld en zonde. Hij smeekt de Heere ook om daarvan verlost te mogen worden, en dat God de zonde hem niet zou toerekenen, maar ze genadig zou wegnemen. U leest van de tollenaar dat hij schuldig voor Gods aangezicht stond. Hij is niet beschaamd geworden.

U leest van Manasse, die in de goddeloosheid leefde. Toen de Heere hem in de kerker te Babel te sterk geworden was, wat zien we dan? Hij roept de God van zijn vaderen aan en smeekt om verlossing, redding en behoudenis. En, zo lezen we: 'De Heere liet zich van hem verbidden:

Dan mag een zondaar diep en zwaar gezondigd hebben, maar als de Heere komt, dan worden het allemaal verloren zondaren. Als die verloren zoon tot zichzelf inkeerde, keerde hij af van de weg der zonde, zeggende: 'Ik zal tot mijn vader gaan, en zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de Hemel en voor u. Ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden. Maak mij als een van uw huurlingen' (Luk. 15:21). Voelt u het? Niet meer waardig dat God er nog ooit naar om zou zien.

Ik noem nog een voorbeeld uit Gods Woord, namelijk van die ene moordenaar aan het kruis. Die legt een getuigenis af en zegt tegen zijn medemoordenaar: 'Vreest gij ook God niet, terwijl gij in hetzelfde oordeel zijt?' Dan wendt hij zijn aangezicht tot Christus en smeekt Hem: 'Gedenk mijner, Gij Zoon Davids, wanneer Gij in Uw Koninkrijk gekomen zijt.' Wat heeft hij van tevoren geleerd? Dit, waarvan hij ook getuigde, zeggende: 'Wij toch rechtvaardig in dit ontzaglijke oordeel, maar Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan.'

Voelt u nu enigszins wat arme zondaren zijn? Die leven het in door een weg van ontdekking, dat ze vanwege hun zonden voor God niet kunnen bestaan. De Heere kan, vanwege hun zonden, geen gemeenschap met hen hebben. Die verbergen de zonde niet, maar mogen ze voor het oog des Heeren blootleggen. Die spreiden met Hizkia de brieven uit voor het aangezicht des Heeren. Die bekennen de schuld en belijden hun ongerechtigheden, die vallen de Heere heilig lastig en komen als een arme zondaar aan Zijn voeten terecht om genade te ontvangen en Zijn gunst te ervaren, en smeken dat ook van Godswege die schuld vergeven mag worden. Voor arme zondaren krijgt deze bede waarde, als er staat: *Vergeef ons onze schulden.*

Die gaan de Heere lastigvallen om door Hem geholpen te worden. Wil ons, armen zondaren al onze misdaden, en ook de boosheid, die ons altijd aanhangt, niet toerekenen. Die lopen de Heere aan als een waterstroom. Ze kunnen niet loslaten vanwege de innerlijke zielenneed. Die blijven aanhouden, omdat ze de nood leren kennen voor Gods aangezicht. Toch, om daar nu achtergebracht te mogen worden, wil ons armen zondaren al onze misdaden; hier worden de zonden misdaden en schulden genoemd.

Waarom misdaden? Wat houdt dat in?

Bij zulk een schuldige bidder is het meer dan een algemene overtuiging. In de natuur of in het geestelijke, zo u het noemen wilt, kunnen mensen soms zware overtuigingen hebben. Soms lopen er mensen met de wanhoop op het aangezicht. Weet u wat zo gemist wordt? Om God in Zijn recht toe te leren vallen. Nu kan er soms veel

beweging zijn, ook bij die algemene overtuigingen en bij consciëntiekloppingen. Maar dat arme volk leeft het in dat God, vanwege hun schuld en zonden, geen gemeenschap met hen oefenen kan zoals ze in Adam zijn aangemerkt. Die vallen dus de Heere toe in Zijn recht. Ze gaan dan ook iets verstaan van deze bede van de onderwijzer: Wil ons, armen zondaren, al onze misdaden, en ook de boosheid, die ons altijd aanhangt, niet toerekenen. Die wenden het naar God om door Hem geholpen en onderwezen te worden. Nee, want ontkoming is er niet. Ze smeken om genade en dat God de zonde wil vergeven. Maar hoe moet dat dan, hoe kan dat nog?

Kan God de zonde door de vingers zien, zoals Pelagius dat leerde? Of, zoals mensen onder elkaar wel eens afspreken en er gezegd wordt: We spreken er niet meer over; of, zand erover, dat is voorbij. Is het dan klaar?

Och, bij mensen kan dat, maar niet bij de Heere. Nee, zo kan God niet handelen. Hij moet de zonde en de schuld aan ons toerekenen. Hij moet de zonden straffen, vanwege Zijn heiligheid, rechtvaardigheid en waarheid. Als dan een arme zondaar als een schuldenaar komt, hoe zal het nu ooit kunnen? Hoe zal nu ooit die schuld vergeven kunnen worden? God kan niet over de zonde heenstappen. Hij eist volkomen voldoening. De ware bidder heeft een pleitgrond, maar niet in zichzelf. Waarom niet? Omdat ze met al hun eigen pleitredenen voor God niet kunnen bestaan. Daarmee kan de schuld niet worden weggenomen. Geliefden, wat moet er dan gebeuren? Wel, die mochten er door genade iets van leren verstaan, toen ze Gode recht en gerechtigheid konden toeschrijven, dat er een Fontein geopenbaard mocht worden in die enige Middelaar, volkomen Verlosser en Zaligmaker, Jezus Christus, en Die gekruist.

Dat kruisbloed komt dan in onze tweede hoofdgedachte naar voren, als er gehandeld wordt over:

2. De waarde van het bloed.

Zoals de onderwijzer daarvan spreekt, zeggende: *Om des bloeds van Christus' wil niet toerekenen.*

De rechte bidder heeft dus een betere pleitgrond, een pleitgrond buiten zichzelf. Die heeft geen pleitgrond in tranen, werkzaamheden en gestalten, maar in Christus' bloed. Dat bloed is de enige grond waarop en waarin God de schuld en zonde vergeven kan. Daar is niets benevens dat bloed, waarin het vergeven kan worden. Dat bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle zonden. Hier worden dus twee dingen getekend. De vergeving om het bloed van Christus en de reiniging door dat bloed. Twee dingen, rechtvaardigmaking en heiligmaking. Dat zijn twee onderscheiden weldaden, die uit de verdienste en het bloed van Christus voortvloeien. In Hem hebben wij, zo zegt de apostel Paulus, de verlossing door het bloed van Christus. Alle andere gronden die men aanbrengt schieten te kort voor de verzoening, voor de vergiffenis. Noodzakelijk is het dat men daaraan ontdekt en daarmee bekend gemaakt mag worden.

De dierbare Christus is reeds van eeuwigheid gegeven. Die is van eeuwigheid reeds aanvaard, toen Hij in de Borggerechtigheid optrad en naar voren kwam, zeggende: 'Ik kom o God, om Uw welbehagen te doen.' Daar was de Drie-enige God al werkzaam omtrent de borgtocht voor de ganse uitverkoren Kerk, waar ze in Christus verkoren zijn van voor de grondlegging der wereld. Met eerbied gesproken, toen het in de hemel vastliep toen de Vader zei: 'Hoe zal Ik ze onder de kinderen zetten,' onder de zonen en onder de dochteren? Het was die dierbare Christus, Die het op Zich nam en naar voren trad, zeggende: 'Ik kom, o God, om Uw welbehagen te doen, en Uw wet, die Gij den sterv'ling zet, is in 't binnenste van Mijn ingewand.'

Daar heeft in de eeuwige raad des vredes die onderhandeling plaatsgehad tussen de

Vader, Die het recht Gods vertegenwoordigt van de Drie-enige God, en Christus als het Hoofd van de ganse uitverkoren kerk, en Die het op Zich nam om te beantwoorden aan dat recht des Vaders. Opdat Hij zou komen in de volheid des tijds, en door Zijns Zelfs offerande de volkomen gerechtigheid zou aanbrengen door Zijn borgtocht. Hij heeft de deugden Gods bevredigd en het heil voor de Kerk tot stand gebracht. Dat heeft Hij aanvaard om het alles te voldoen en Gode genoeg te doen.

Nu spreekt hier de onderwijzer, zeggende: *Om des bloeds van Christus wil niet toerekenen.* Dan heeft die dierbare Borg een weg moeten en willen betreden van de kribbe tot aan het kruis, waar we thans ook weer Zijn komst in het vlees, Zijn geboorte, herdenken. Hij kwam in een geringe staat, in Zijn vernedering, op aarde. Reeds bij Zijn besnijdenis heeft Hij Zijn dierbaar bloed moeten storten. Zijn bloed is gestort aan het einde van Zijn leven op aarde - en wie zal Zijn leeftijd uitspreken?

Hij werd gegeseld, met een doornenkroon gekroond, gehoond en bespot. Hij heeft Zijn dierbaar hartenbloed gegeven aan het kruis op Golgotha's moordheuvel, waar Hij gekruisigd en doornageld werd aan handen en voeten. Daar heeft Hij Zijn bloed laten storten tot een rantsoen voor velen. Nu is in dat dierbare bloed van Christus de schuld volkomen betaald. Zonder bloedstorting is er geen vergeving in der eeuwigheid. Dat heeft God reeds aangekondigd in de offeranden onder het Oude Testament. Hoeveel stieren, bokken of kalveren er ook geslacht zijn, zij konden het vuur van Gods gerechtigheid, Zijn heilige toorn, niet uitblussen. Christus is als de Knecht Zijns Vaders de dood ingegaan en Hij riep het uit: 'Het is volbracht: De toom Gods volkomen gestild en de schuld van de ganse Kerk volkomen weggedaan. Nu spreekt de Heere van de hemel in Christus, dat Hij geen schuld meer ziet in Jakob en geen overtredingen in Israël. De ganse Kerk is nu vrij van schuld en straf in het bloed van Christus.

Geliefden, dan is het zeker klaar?

Er zijn er duizenden die roemen voorwerpelijk in een Jezus. Dat Hij alles aangebracht heeft. Ze zeggen: 'Ik ben een zondaar en Hij heeft Zijn bloed gestort voor zondaren, wat is mij nu nog meer nodig?' Ze gaan rustig naar de eeuwigheid.

Maar daar wordt ook een volk gevonden, die het in gaan leven: *Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren. Dat is: Wil ons, armen zondaren, al onze misdaden, en ook de boosheid, die ons altijd aanhangt, om des bloeds van Christus wil niet toerekenen.* Dat is een volk dat de schuldbrief thuisgekregen heeft. Die gaan die enige Grondslag nodig krijgen, om daarin alleen gevonden, geleerd en gebouwd te mogen worden. De Grondslag van de zaligheid voor de Kerk is Christus en Dien gekruist, een andere grondslag is niet houdbaar voor tijd en eeuwigheid beide. God ziet Zijn Kerk aan in het volbrachte werk van die gezegende Middelaar. Maar om daar nu achtergebracht te worden, wat is het dan ook nodig dat we in ons leven de schuld thuis krijgen, en een arme zondaar voor God gemaakt worden. Opdat we de noodzakelijkheid gaan leren kennen, dat het bloed van Christus reinigt van alle zonden.

Het is niet alleen de enige Grond, maar er komt ook totaal niets van de mens bij, zoals sommigen wel zouden willen. Daar komt geen traan van u of mij bij in aanmerking. Daar komt geen zucht in aanmerking; er komt totaal niets van de mens bij in aanmerking. Het is een enige, maar ook een volkomen Grond. Die Grondslag is een duurzame Grond, zij is onveranderlijk en alleen overblijvend. Wat er ook wankelt, wat er ook ontvalt in het leven van Gods kinderen, de Grondslag blijft en is volkomen bestendig tot in alle eeuwigheid.

Nee, onze tranen, onze gerechtigheden, onze deugden en plichten gelden hier niet.

Voorwaar geliefden, er is maar één Offerande. God heeft in die ene Offerande Zijn volkomen genoegdoening gevonden. Wilt u daar het bewijs van? Wel, toen de Heere Jezus met Zijn discipelen op de berg Thabor, de berg der verheerlijking, was, wat heeft God toen gesproken van de hemel? 'Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde in Dewelke Ik een welbehagen heb, hoort Hem: God heeft een volkomen welbehagen genomen in die enige geliefde Schootzoon en Wonderzoon.

Nu is het ook de duurzame Grond, Die bestendig is tot in alle eeuwigheid. Hij heeft met één offerande in eeuwigheid volmaakt al degenen die daardoor geheiligd worden. Nu is en blijft Christus een duurzame Grond Die bestendig is tot in eeuwigheid. Daar ontvalt veel in het leven van Gods kinderen. Maar dit blijft bestendig. 'Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden' (Jes. 53:5). Dan is nu juist ook die dierbare Borg en Zaligmaker ook de algenoegzame Grond der zaligheid. Daar hoeft niets meer bij, daar mag niets meer bij en er mag ook niets af, het is een volmaakt werk wat Hij aangebracht heeft. Als nu door genade dat volk, om des bloeds van Christus wil, de vergeving der zonden mag ontvangen, dan is er geen vlek of rimpel meer wat er nog aan hen kleeft. 'Geheel zijt gij schoon, Mijn zuster, o bruid'; zo zei Christus. Inderdaad, de schuld die wij maakten en nog maken is groot. Maar de genade die Christus verworven heeft is vele malen groter en meerder. Ja, zo zegt Paulus, de genade is veel meer overvloedig geweest.

Dan zegt de onderwijzer: *Wil ons, armen zondaren, al onze misdaden, en ook de boosheid, die ons altijd aanhangt.* Dat dierbare bloed van Christus is gegeven tot vergeving en reinigmaking van zonde en schuld. Opdat nu niet alleen de schuld mag vergeven worden, maar dat ook dat volk door genade in de weg der heiligmaking gedurig gebruik mag maken van datzelfde bloed van Christus. Christus zegt: 'Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe; en die vuil is, dat hij nog vuil worde; en die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde; en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde' (Openb. 22:11).

De Heere heeft het zo gewild, maar nu werkt Hij het ook uit en Hij zal het bevestigen in het leven van Zijn kinderen. Opdat alzo arme zondaren door genade, op grond van recht vrijgesproken kunnen worden en de vergiffenis ontvangen van schuld en straf. Christus heeft door Zijn dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid de gerechtigheid aangebracht. Maar dat is alles, opdat Hij nu door dezelve Zijn kinderen ook zal doen delen in de gemeenschap, en te herstellen in de tegenwoordigheid Gods. Heere, vergeef de boosheid die ons altijd aanhangt. Wat houdt dat nu in? Dan mag Gods kind door genade bevestigd worden in zijn staat, om door genade ook te mogen weten dat zijn schuld vergeven is. Echter blijft hen hier op de wereld bij de gedurigheid, tot hun grote smart, de zonde nog steeds aankleven. Aan deze zijde van het graf zal er nooit iemand kunnen zeggen: 'Ik ben rein van mijn overtredingen: Nee, ook niet als de schuld verzoend en vergeven mag zijn. Het blijft een doorgaand werk in elke stand van het genadeleven: Heere, vergeef!

Voorwaar, ik weet het, er zijn wel onderscheidene gangen. Er wordt in Gods Woord gesproken van zuigelingen, van jongelingen, mannen en vaders in de genade. Hoe ver men echter gevorderd mag zijn, of ook bevestigd in zijn staat, zowel de bekommerde als de bevestigde Kerk, ze hebben allen nog gedurig die reinigmakende kracht in dat dierbare bloed van node.

U leest van Job, dat er geschreven staat dat hij vroom was, oprecht, godvrezend en wijkend van het kwaad. Toch kon ook hij van Zichzelf zijn weg niet recht houden. Straks als de Heere met zware tegenheden komt, dan vervloekt hij zelfs zijn

geboortedag. Voorwaar, was er geen verzoening en vergiffenis in dat alles-reinigende bloed, het was ook voor die godzalige man voor eeuwig kwijt geweest.

En wat denkt u van Asaf, hij murmureerde, was onverenigd met de handelingen Gods. Dan zag hij der goddelozen voorspoed, maar bij hem was er alle morgens bestraffingen. Nee, hij was het gans niet met God eens, hij was nijdig op God en de mensen. Hoelang? Totdat hij in Gods heiligdom inging, totdat hij op hun einde mocht letten. Toen mocht hij door genade weer buigen voor de hoge God, en gewassen worden in het gezegende bloed van het Lam Gods. Dan roept Asaf uit: 'Gij hebt mijn rechterhand gevat. Gij zult mij leiden door Uw raad en daarna opnemen in heerlijkheid.'

Waar zou Petrus gebleven zijn, toen hij in de zaal van Kájafas zijn Meester verloochende voor het zuur gezicht van een dienstmaagd?

Waar zou Jakob gebleven zijn, toen hij murmureerde: Al deze dingen zijn tegen mij?'

Waar zou Jona gebleven zijn, toen hij vluchtte voor het aangezicht des Heeren?

Waar zou Naomi gebleven zijn, toen zij het oordeel Gods wilde ontlopen door naar Moab te vluchten? Door genade zijn ze allen staande gebleven, alleen om het bloed van Christus.

Om nu in de gedurige gebruikmaking dat bloed nodig te mogen krijgen. Om door genade voor Gods aangezicht te mogen wandelen in het vrolijk levenslicht, en als een arme zondaar alleen zalig te mogen worden op grond van de verdienste van een Ander. Opdat nu dat dierbare bloed van Hem Die dood geweest is, waarin God bevredigd en voldaan is, de Kerk het leven, heil en zaligheid mag ontvangen. Voor wie krijgt dat bloed nu waarde? Krijgt dat waarde voor elk mens? Nee, dat krijgt alleen maar waarde voor ellendige en arme zondaren. Dat wordt gedurig weer zo noodzakelijk. Zijn wij al een arme zondaar voor God geworden? Voor die arme zondaren, waar geen ontkoming meer voor is, en waar ze van alle kanten, als van muren rondom omringd en toegesloten zijn, als in een gevangenis. Nergens een uitweg, wat wordt dat wonder dan groot, als dat bloed geopenbaard en ontsloten mag worden. Als ze dan door dat bloed gewassen en gereinigd mogen worden, gaat de ziel daarnaar uit om niet alleen te leren kennen en vervolgen te kennen. Dan zingen ze weleens:

*Voer mij uit mijn gevangenis,
Tot roem Uws Naams, die heerlijk is;
Dat mij 't rechtvaardig volk omring',
En vrolijk van Uw weldaán zing'.*

Dat volk heeft voortdurend behoefte om gewassen en gereinigd te mogen worden. Ze zeggen wel eens: 'Ai, was mij wel van ongerechtigheid.' Die smeken de Heere om door Hem geleerd en onderwezen te worden. Nu spreekt de onderwijzer van dat bloed van Christus, daar alleen de zonde niet toegerekend kan worden en de zondaar vrijgesproken wordt, op grond van de verdienste van een Ander.

Nu gaat de onderwijzer het laatste gedeelte van het antwoord verklaren, waarmee we gekomen zijn tot onder derde hoofdgedachte, handelend over:

3. De kracht van het getuigenis.

Zeggende de onderwijzer: *Gelijk wij ook dit getuigenis Uwer genade in ons bevinden, dat ons ganse voornemen is onzen naaste van harte te vergeven.*

Als dan de onderwijzer zegt: *Gelijk ook wij. Wil hij daarmee dan aanduiden dat wij ook nog wat doen, opdat dan God ook wat zal doen? Wil hij daarmee naar voren brengen, dat ons doen iets aanbrengt, ook ten opzichte van de schuldvergeving?*

O nee, verre zij die gedachte van ons, maar hij spreekt ervan, zeggende: *Gelijk wij ook dit getuigenis Uwer genade in ons bevinden*. Hij wijst hier dus enkel en alleen op het getuigenis van de genade Gods. Wat is dat voor een getuigenis? Een getuigenis van deze of die dominee? Een getuigenis van een medekind van God. Een getuigenis van onze nabestaanden, van bloedvrienden?

Nee, maar het getuigenis, zo zegt de onderwijzer: *Uwer genade*. Let daar toch wel op, het gaat hier om het getuigenis van Gods genade. Wat wil dat zeggen, zulk een getuigenis? Niet dat daar iets even vergevingsgezind zou zijn als God, ook niet dat onze vergeving de grond of maatstaf zou zijn van de vergeving Gods aan ons. Maar, Uwer genade. Dat is van de Goddelijke kracht. Als de Heere door genade, door de kracht Zijns Geestes inwendig verzegelt in het hart van Zijn kinderen dat hun schuld vergeven en hun zonde verzoend is, in dat alles-reinigende bloed van Christus. Dat het een openbaar getuigenis is niet alleen van het Woord van God, maar ook een inwendige getuigenis en krachtdadige werking door Gods lieve Geest, zodat 'Gods Geest getuigt met onzen geest dat we kinderen Gods zijn'. En dat al hun schuld is weggedaan en uit Gods boek is uitgewist, gelijk Micha daarvan spreekt: 'Hij zal Zich onzer weder ontfermen; Hij zal onze ongerechtigheden dempen; ja, Gij zult al hun zonden in de diepten der zee werpen' (Micha 7:19). Dat ze nu mogen weten dat die hemelhoge schuld, die groot en veel was, nooit meer gedacht zal worden, nee, niet meer in der eeuwigheid, want ze is in een zee van eeuwige vergetelheid geworpen.

Dat is de kracht van het getuigenis, namelijk door de vernieuwende kracht des Geestes en door de heiligende kracht des Geestes, dat de Heere daarin bij vernieuwing doet ervaren de kracht van Zijn dierbaar Woord en Zijn Goddelijke getuigenis. Dat ze mogen weten, met een meer dan blote en verstandelijke wetenschap, meer dan een historiële wetenschap, maar met de wetenschap des geloofs, om door het geloof datgene te mogen weten, wat God aan hen bevestigt, gelijk Paulus daarvan getuigt aan Timótheüs: 'Om welke oorzaak ik ook deze dingen lijd, maar ik word niet beschaamd; want ik weet Wien ik geloofd heb, en ik ben verzekerd dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot dien dag' (1 Tim. 2:12). Zodat ze weten mogen dat God niet meer op hen toornst noch scheldt.

Nu vraag ik u, zou dat volk niet vergevingsgezind zijn, daar hun de tienduizend talentponden schuld zijn kwijtgescholden van de Heere? Zouden dezulken hun medemens de schuld niet willen vergeven van 50 penningen, of slechts van een enkele penning? Voorwaar, als dat volk een weinig op zijn plaats mag zijn, dan gaat het de schuld volgaarne vergeven en de schuld van hun medemens gaarne kwijtschelden. Waarom dan toch? Omdat God naar hen heeft willen omzien, en door genade juist die hemelhoge schuld heeft willen uitwissen uit Zijn gedenkboek. En omdat zij nu ook van Godswege dat getuigenis mogen ervaren, en dat ze door genade zich ook bewust mogen zijn, wat God hun in dit leven geschonken heeft en wat wonderwerk Hij aan hen heeft willen doen. Dan wordt dat volk ervoor ingewonnen om hun naaste van harte te willen vergeven. Het is niet, zoals sommigen dat ervan maken, alsof zij door datgene wat de Heere in hen gewerkt had, daarmee ook vergevingsgezind kunnen zijn. Maar het is in de dadelijke bediening van Gods Geest dat zij verwaardigd mogen worden om de schuld te vergeven aan hun medemens, terwijl de Heere uit genade op hen heeft willen neerzien, en dat die hemelhoge schuld is uitgedelgd en dat de Heere die nu nooit meer gedenken zal.

Zij ontvangen de inwendige kracht door de verzegeling des Geestes, dat noch tijd noch eeuwigheid hun zal kunnen scheiden van de liefde Gods die daar is in Christus Jezus. Al hetgeen wat er nog tussenbeide was, is voor eeuwig uitgewist. Hij heeft hun

bekend gemaakt dat Hij nooit meer op hen toornen noch schelden zal. 'Bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar het verbond Mijns vredes zal niet wankelen noch wijken tot in eeuwigheid.' Het getuigenis van Gods genade bevindt zich in hen, God is hun genadig geweest en alles is hun uit genade geschonken en vergeven. Zodat zij ook hun medemens daarmee zouden openbaren dat hun ganse voornemen des harten is om hun alle schuld te willen vergeven.

Dan wordt het niet gezien en vernomen, zoals ons is voorgelezen van die harde dienstknecht en meedogenloze man. Maar daar tegenover wordt beoefend wat de Heere in Zijn barmhartigheid aan ons betoond heeft toen Hij ons alles uit genade vergaf, en wij willen dan ook onze naaste van harte vergeven wat hij ons schuldig mocht zijn. Dan worden Gods kinderen door genade ingewonnen, en door de geloofsoefeningen ook dadelijk in staat gesteld om hun naaste van harte te vergeven al hetgeen ze misdaan hebben.

Dan mogen ze door genade iets beoefenen van wat de dichter heeft gezongen, en wij samen ook willen zingen uit Psalm 103:5 en 6:

*5. Hij zal Zijn volk niet eindeloos kastijden,
Noch eeuwiglijk Zijn gramschap ons doen lijden;
Hij is het Die ons Zijne vriendschap biedt;
Hij handelt nooit met ons naar onze zonden;
Hoe zwaar, hoe lang wij ook Zijn wetten schonden,
Hij straft ons, maar naar onze zonden niet.*

*6. Zo hoog Zijn troon moog' boven d' aarde wezen,
Zo groot is ook voor allen die Hem vrezen,
De gunst waarmee Hij hen wil gadeslaan.
Zo ver het west verwijderd is van 't oosten,
Zo ver heeft Hij, om onze ziel te troosten,
Van ons de schuld en zonden weggedaan.*

Toepassing

Is die bede al ooit de behoefte van uw hart geworden? Hebt u die bede al ooit leren bidden? U zult misschien zeggen: 'Wat een vraag. Wij leren toch onze kinderen het aller-volmaaktste gebed, we gebruiken het toch ook in ons dagelijks leven en bij de maaltijden, of op andere gezette tijden?' Door vader of moeder wordt dat gebed soms ook gebeden aan tafel. En dan nu de vraag stellen: Is al ooit dit gebed uw bede geworden? U voelt het wel, dan bedoel ik daarmee niet de sleurgededen. Wat kan het toch menigmaal zijn (dan behoeven we niet naar een ander te gaan, ik en u, eenieder blijve maar bij zichzelf), dat wanneer er soms na de maaltijd, of voor de maaltijd gevraagd wordt aan de huisgenoten: 'Hebben we al gebeden?' Of: 'Is er al gedankt?' U voelt wel, zulke gebeden hebben geen waarde voor Gods aangezicht. Die zijn een stank en walg voor de Heere. Helaas, wat moet dan eenieder die een weinig zelfkennis ontvangt, zich beschuldigen en aanklagen in het gebedsleven. Wat wordt het Onze Vader menigmaal gebruikt als in een sleur, zonder enig nadenken, als in een gewoonte, dat op zichzelf het bidden ervan niet af te keuren is, want dat is eis. Maar de wijze waarop wij het bidden is menigmaal goddeloos.

Maar hebben wij het al ooit geleerd: *Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren?*

Jong en oud, hoe is het met ons gesteld? Neem dat nu eens mee naar uw woning. Overdenk dat eens hoe menigmaal gij dat gebed al hebt opgezegd, hoe we dat onze

kinderen voorhouden, maar wanneer zijn we al eens zelf waarlijk schuldenaar geworden? Dan is God alleen bij machte om ons waarlijk schuldenaar te maken. Maar al gaan wij nu door, levend onder Gods Woord en al wordt onze consciëntie weleens ontroerd of aangeraakt, en al zijn er weleens tijden dat we bang zijn, merkende onze schuld die groot en veel is. Zijn we waarlijk al eens schuldenaar voor God geworden? Een arme zondaar heeft geen pleitgrond in zichzelf, maar hij leeft het in: Wil ons, armen zondaren, al onze misdaden, en ook de boosheid, die ons altijd aanhangt, om des bloeds van Christus wil niet toerekenen. Als we schuldig staan, dan is het zeker ook aan dit gebed, en aan deze bede waar de onderwijzer van handelt. Wie is er een arme zondaar? Dat is alleen maar als God het ons maakt.

Dat geldt bij de aanvang in de waarachtige bekering, maar dat geldt ook in de verdere gangen van het genadeleven, om steeds weer opnieuw een arme zondaar te worden. Al wordt in beginsel de schuld ook blootgelegd en worden onze zielsogen geopend, zodat we gaan zien dat we buiten God leven en buiten Zijn gemeenschap staan. Al worden de ogen geopend dat we schuldig in de wereld komen, maar waarlijk een arme schuldenaar en zondaar te worden, wordt alleen geleerd in de weg van ontdekking en ontbloting, door ontgronding door de Heilige Geest.

Als we een arme zondaar en schuldenaar mogen worden, u voelt het wel, dan kunnen we niet langer meer voortleven buiten God. Ik heb de voorbeelden aangehaald. De tollenaar stond achter in de tempel en riep uit: 'O God, wees mij zondaar genadig.' Dat volk gaat pleiten, maar niet in zichzelf. Die pleiten op de enige Grondslag, Die ontsloten en geopenbaard werd in hun leven als de Weg tot de zaligheid.

Daarom, wat hebben wij voor grond op weg en reis naar de eeuwigheid? Hebben we alleen maar een grond in onze kerkgang? Hebben we alleen maar grond in ons eigen doen en laten? Het is niet af te keuren, versta me goed, als u de middelen getrouw waarneemt. Maar alleen waarschuwen we u: als u niet méér heeft, mijn arme medereizigers, en straks komt de dood, dan zult u daarmee niet voor God kunnen bestaan! Dan is het nodig in uw leven, jong en oud, om een arme zondaar voor God gemaakt te worden. Ik zou zeggen: vraag den Heere door Zijn lieve Geest of Hij u een arme zondaar of zondares zou willen maken. Opdat u in waarheid nog eens zou mogen leren bidden en smeken tot God, om geholpen te worden ter bekwamer tijd.

Een arme zondaar gaat God rechtvaardigen, en die gaat er iets van inleven: 'Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig: Die gaan de schuld niet alleen overnemen, maar worden ook strafwaardig. Die gaan zich als een arme zondaar aanklagen aan de troon der genade. Die hebben geen grond meer in zichzelf. Die hebben geen verwachting van hun doen en laten, maar die leven de noodzakelijkheid in, dat hun schuld uitgedelgd mag zijn en hun zonde verzoend mag worden. Hoe zullen ze vergeven worden? Het is dat bloed, dat bloed van Jezus, dat weten we toch allemaal? Zou u het denken? Al zijn we daarin onderwezen, en al weten we het verstandelijk, al belijden we het voor Gods aangezicht, maar dat bloed moet voor onze ziel ontsloten en geopenbaard worden. Dat is een volk dat het met de moordenaar aan het kruis moet inleven: 'Wij dan rechtvaardig in dit ontzaglijke oordeel, maar Dezen heeft niets onbehoorlijks gedaan:

Daarom is het noodzaak om dat bloed te leren kennen, dat we God rechtvaardigen en als een arme zondaar voor zijn aangezicht terecht mogen komen.

Wat wordt het dan een wonder voor zo'n volk, als dat bloed voor hen ontsloten wordt, dat dierbare bloed van Immanuël. Wat wordt dan de zonde bitter en Godonterend. Die leren inleven wat het Hem gekost heeft, Die Gezegende van de Vader. Die keuren de zonde niet meer goed, maar komen voor Gods aangezicht in hun schuld en schande,

met de koorden der veroordeling om de hals. Die belijden het met Mc Cheyne: 'ik wist niet dat ik zelf door mijn schuld, Zijn kroon had gevlochten, Zijn beker gevuld.' Die gaan de zonden haten en daarvan vlieden, omdat zij zo duur betaald zijn. Wat heeft het die dierbare Borg gekost om voor de zonden te betalen aan het Goddelijk recht. Zulk een zegt: 'Ai, was mij wel van ongerechtigheid.'

Mag er nog een volk in ons midden zijn, die in de verdere gang van het leven er iets van heeft geleerd om gedurig dat bloed te benodigen? Wat blijft er dan over? Een ellendig en arm zondaar. 'Een ellendig en arm volk,' zo zegt Zefanjah, 'zal Zich de HEERE doen overblijven, die zullen op Zijn Naam vertrouwen.'

Na alle genade hier in dit leven ontvangen, zult u het er nooit beter afbrengen. Om dagelijks gewassen en gereinigd te mogen en te moeten worden, om uw schuld en zonde afgewassen te mogen krijgen, door die heilsfontein van Jezus' bloed. Dan zal er ook een gedurig worstelen zijn aan de troon der genade. Dan komt het gedurig openbaar, in gebondenheid aan Gods genadetroon, om van Hem geholpen en door Hem geleerd te mogen worden. Maar dan zal het ook openbaar komen in zijn vrucht naar buiten. Die vergevingsgezindheid aan onze medeschuldenaren uit de mensen. Dan zal het ook in het leven gezien worden, dat gij uw naaste van harte wilt vergeven. Waarom? Om dat getuigenis van Gods genade, dat u door het getuigenis van Gods Geest in uw hart mag ervaren, en dat u daarom een vast voornemen heeft om uw naaste ook van harte te vergeven.

Ik denk als dat meer beoefend werd, en dan moet ik altijd maar weer bij mijzelf beginnen, dan zou er niet zoveel krakeel en twist zijn. Twee kunnen hier niet samengaan. Wat is daarvan de oorzaak? Omdat we zo weinig het getuigenis van Gods genade in ons hart vinden, en daarom zo gemakkelijk God aan Zijn plaats kunnen laten en Hem niet benodigen tot onze schuldvergiftenis. Als er toch iets van ervaren mag worden en in beoefening mag zijn, dan zal het zeker ook zo zijn, dat we onze naaste de misdaden van harte vergeven. De Heere mocht er iets van doen ervaren in het leven van Zijn gunstvolk. Dat ze maar meer en meer pasklaar gemaakt mogen worden. Dan zal het laatste uur van hun leven, de laatste polsslag, alleen maar vrede kunnen zijn om dat bloed van Christus. Om dan in te mogen gaan en eeuwig met de schare van al de verlostten te staan aan de glazen zee. Die zullen vermelden het wonder der genade Gods. Wat zal het straks voor Gods kinderen zijn, om eeuwig dat bloed te bewonderen wat Hij gestort heeft. Om nu door dat dierbare bloed thuis te mogen komen, om dan eeuwig te vermelden met de ganse Kerk: 'Het is door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen.' AMEN.

Onze slotzang is uit het gebed des HEEREN het zesde vers:

*Vergeef ons onze schulden, Heer';
Wij schonden al te snood Uw eer;
De boosheid kleeft ons altijd aan;
Wie onzer zou voor U bestaan,
Had Jezus niet voor ons geleên?
Wij schelden kwijt, wie ons misdeên.*

ZONDAG 52 Vragen 127 t/m 129

Zingen: Psalm 3:4
 Lezen: Jakobus 1
 Zingen: Gebed des HEEREN vers 7 en 8
 Zingen: Psalm 89:8
 Zingen: Psalm 17:4

Tekst: Jakobus 1:13, 14

Niemand, als hij verzocht wordt, zegge: Ik word van God verzocht. Want God kan niet verzocht worden met het kwade, en Hij Zelf verzoekt niemand. Maar een iegelijk wordt verzocht als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlost wordt.

127. Vr. Welke is de zesde bede?

Antwoord. Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze. Dat is: Dewijl wij van onszelven zo zwak zijn, dat wij niet een ogenblik zouden kunnen bestaan (a), en daartoe onze doodsvijanden, de duivel (b), de wereld (c) en ons eigen vlees (d), niet ophouden ons aan te vechten; zo wil ons toch behouden en sterken door de kracht Uws Heiligen Geestes, opdat wij in dezen geestelijken strijd niet onderliggen (e), maar altijd sterken wederstand doen, totdat wij eindelijk ten enenmale de overhand behouden (f).

a Joh. 15:5. Ps. 103:14. b 1 Petr. 5:8. Ef. 6:12. c Joh. 15:19. d Rom. 7:23. Gal. 5:17. e Matth. 26:41. Mark. 13:33. f 1 Thess. 3:13 en 5:23.

128. Vr. Hoe besluit gij uw gebed?

Antwoord. Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Dat is: Zulks alles bidden wij van U, daarom, dat Gij, als onze Koning en aller dingen machtig, ons alle goeds te geven den wil en het vermogen hebt (a), en dat alles, opdat daardoor niet wij, maar Uw heilige Naam eeuwiglijk geprezen worde (b).

a Rom. 10:12. 2 Petr. 2:9. b Joh. 14:13. Jer. 33:8, 9. Ps. 115:1.

129. Vr. Wat beduidt het woordeken: Amen?

Antwoord. Amen wil zeggen: Het zal waar en zeker zijn. Want mijn gebed is veel zekerder van God verhoord, dan ik in mijn hart gevoel dat ik zulks van Hem beger (a).

a 2 Kor. 1:20. 2 Tim. 2:13.

INLEIDING

Geliefden,

Welk een opmerkelijke geschiedenis wordt ons vermeld in Exodus 7:8 t/m 16. Daar wordt ons beschreven hoe het volk van Israël uit het diensthuis van Egypte uitgeleid was en ze in de grote woestijn ronddoelden. De Amalekieten togen uit en bonden de strijd aan tegen het volk van Israël. Dat volk in de woestijn had weinig of geen wapens van ijzer en staal, maar was eerder als een berooide kudde schapen, terwijl Amalek en zijn volk woonden in die plaatsen en landstreken en zich als een machtig volk openbaarden. Ze waren als het ware tot de tanden bewapend en groot in aantal. Toen het volk bevreesd was en zij uit die nood tot Mozes riepen, menende dat ze nu door die vijanden in de woestijn zouden worden neergeslagen, toen heeft de Heere de

opdracht gegeven aan Mozes dat hij zijn staf moest nemen en hij is op de hoogte geklommen, en het is u bekend dat allebei zijn armen ondersteund werden door Aron en Hur.

Waarom was dat? Wat had dat tot teken als Mozes die staf omhoog hief? In die staf, waar hij op Gods bevel vele wonderen mee gedaan had voor het aangezicht van Farao, in die staf waarmee hij het water van de Rode Zee had doen klieven, lag de kracht des Heeren verklaard. Nu gaat de Heere in het teken van die staf, waarin immers Mozes' roeping werd geopenbaard en waarin de uitleiding van het volk getekend was, bij vernieuwing doen zien dat Hij gedacht aan Zijn verbond als die staf omhoog geheven werd. Wanneer die staf dan ook omhoog geheven werd, dan was Israël de sterkste, maar wanneer die staf daalde, wanneer de armen van Mozes vermoeid werden, dan was Amalek de sterkste. Toen hebben Aron en Hur hem ondersteund en zich onder zijn armen gesteld, zodat zij omhoog gehouden werden tot de hemel, zodat Israël de overwinning mocht behalen en vrijwel het ganse Amalek werd uitgerooid.

Wat ons nu nog meer in die staf getekend wordt is het teken van de overwinning voor Israël tegenover al zijn vijanden. Nu heeft Gods Kerk ook geen wapens gekregen van ijzer en staal, maar die hebben wel een staf. Wat is dat voor een staf? Dat is niet alleen die dierbare staf van het Woord van God, maar ook die staf van het gebed. Waar zij toch in zichzelf gans krachteloos zijn en geen vermogen hebben tegenover die sterke, machtige vijanden, mogen zij ook bij gedurigheid de Heere benodigen en van Hem afsmeken om toch bewaard te mogen worden van den boze, maar ook gesterkt te mogen worden in de strijd. De Heere heeft Zijn Kerk ook willen leren in dat allervolmaaktste gebed, waar dat volk een krachteloos en zwakke krijgsmacht is, dat ze nu de sterkte zouden zoeken, niet in zichzelf, en niet in hun bekering, maar de sterkte zoeken mochten in de God des heils, en van Hem zouden afsmeken wat Hij ook in de laatste, of de zesde bede Zijn Kerk heeft leren bidden, zeggende: *Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze.*

We worden geroepen in deze ure met de hulp des Heeren bij die laatste, of die zesde bede uw aandacht te bepalen aan de hand van de 52e Zondagsafdeling van onze Heidelbergse Catechismus, waarin gesproken wordt over:

De zesde bede

We bezien in de zesde bede vier hoofdgedachten om te verklaren:

1. De zwakke krijgsman.
2. De machtige vijanden.
3. De krachtige hulp.
4. De zekere overwinning.

We herzeggen dat we in de zesde bede vier hoofdgedachten zien om te verklaren:

1. De zwakke krijgsman. Zoals naar voren komt in het eerste gedeelte van vraag en antwoord 127, waar de onderwijzer ons leert: *Dat is: Dewijl wij van onszelven zo zwak zijn, dat wij niet een ogenblik zouden kunnen bestaan.*
2. De machtige vijanden. Gelijk er volgt in het antwoord op vraag 127: *En daartoe onze doodsvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees, niet ophouden ons aan te vechten.*
3. De krachtige hulp. Gelijk blijkt uit het verdere antwoord op vraag 127, waar we lezen: *Zo wil ons toch behouden en sterken door de kracht Uws Heiligen Geestes, opdat wij in dezen geestelijken strijd niet onderliggen, maar altijd sterken wederstand doen.* Zoals dat ook nader blijkt uit:
4. De zekere overwinning. Zoals dat niet alleen blijkt uit vraag en antwoord 127, maar ook bijzonder uit het tweede gedeelte van het antwoord op vraag 128: *Daarom, dat*

Gij, als onze Koning en aller dingen machtig, ons alle goeds te geven den wil en het vermogen hebt, en dat alles, opdat daardoor niet wij, maar Uw heilige Naam eeuwiglijk geprezen worde.

Ziedaar onze vier hoofdgedachten.

Doch zingen we vooraf uit *Het gebed des HEEREN* de verzen 7 en 8:

*7. Leid ons in geen verzoeking ooit;
Verberg voor ons Uw aanzicht nooit;
Gij weet het, onze kracht is klein;
De driften veel, en 't hart onrein;
Wat wordt er van ons in dien staat,
O Vader, zo Gij ons verlaat?*

*8. Verlos ons uit des bozen macht;
Beschermt, en sterk ons door Uw kracht;
Wij zijn toch zwak, zijn sterkt' is groot;
Dus zijn w' elk ogenblik in nood;
Hier komt nog vlees en wereld bij,
Ai, sterk ons dan, en maak ons vrij.*

1. De zwakke krijgsman.

Zoals naar voren komt in het eerste gedeelte van vraag en antwoord 127, waar de onderwijzer ons leert, zeggende op de bede: *Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze, dat is: dewijl wij van onszelven zo zwak zijn, dat wij niet een ogenblik zouden kunnen bestaan.*

Wanneer de onderwijzer thans is toegekomen aan de behandeling van de laatste bede en het besluit van het gebed, dan zien we hoe dat gebed des Heeren nauw aan elkander is verbonden. En dat in die verschillende beden een zoete overeenkomst gezien wordt. In de voorgaande Zondagsafdeling werd ons door de oprechte bidder voorgehouden: Vergeef ons onze schulden. Daarin zien we hoe dat vooral in betrekking was met de rechtvaardigmaking van de Kerk. Want toch in de rechtvaardigmaking wordt immer de schuld van de Kerk kwijtgescholden. Maar hier, in deze zesde bede, wordt meer de nadruk gelegd op het belang van de beoefening van de heiligmaking. Terwijl tenslotte in het besluit van het gebed, en dan vooral in het laatste gedeelte van het antwoord op vraag 127, de staat der heerlijkmaking, hetwelk ook wel de voltrokken heiligmaking genoemd wordt, aan de orde wordt gesteld.

Alzo zien we in dit aller-volmaaktste gebed een zeer schone harmonie, en als het ware door een ketting met verschillende schakels aan elkander verbonden, de weg der bekering ons geschetst. Dit heeft ook Paulus weleer gedaan in de Romeinenbrief, zeggende: 'En die Hij tevoren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt' (Rom. 8:30). Zo zien we dat ook de Heere Jezus in dat aller-volmaaktste gebed, wat Hij Zelf Zijn Kerk heeft leren bidden, ook orde gehouden heeft in de onderscheiden trappen in het genadeleven, totdat eens de volkomenheid daar zal zijn, zonder ooit meer te scheiden van Zijn tegenwoordigheid en heerlijkheid.

Maar wat blijkt nu ook aan de hand van deze zesde bede? Dat wordt in de eerste plaats ons getekend als we letten op de zwakke krijgsman. Want zo wordt er gebeden: *Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze. Dat is: Dewijl wij van onszelven*

zo zwak zijn, dat wij niet een ogenblik zouden kunnen bestaan.

Waarom gaan we hier dan spreken van de zwakke krijgsman? Dat komt ook openbaar als er in het vervolg gehandeld wordt over Gods Koninkrijk, en bijzonder in het besluit van het gebed wordt gezegd: *Want Uw is het Koninkrijk*. Een Koninkrijk kan niet zonder onderdanen zijn. Zo heeft ook de Koning van Zijn Kerk krijgslieden of krijgsmannen in Zijn leger en in Zijn Koninkrijk, die gedurig de strijd hebben te voeren. Al degenen die door wederbarende genade binnen dat Koninkrijk geboren worden, dat worden allemaal krijgsknechten. Die worden allemaal, zodra ze wedergeboren worden en God hen te sterk is geworden, geroepen tot geestelijke krijgsknechten in Zijn Koninkrijk om te strijden tegen het rijk van satan en tegen al degenen die satan aanhangen.

Maar nu wordt hier in onze eerste hoofdgedachte gesproken van een *zwakke* krijgsman, als er zo staat van onze eigen kracht en middelen: *Dewijl wij van onszelven zo zwak zijn, dat wij niet een ogenblik zouden kunnen bestaan*. Dat dus hierin getekend wordt de zwakheid van die krijgsman. Dan wordt er gehandeld aan de hand van Gods Woord, over een drieërlei zwakheid.

Geestelijk is de krijgsman zwak. Want al zijn wij zo sterk als Simson en al hebben we nog zo'n groot vermogen, geestelijk zijn wij echter zwak. Want de Kerk is van zichzelf een zeer zwak leger. Alleen door genade leren zij hun zwakheid kennen, want van nature waant de mens zich sterk en krachtig. Dan openbaren we in onze natuurstaat dat we menen dat we helden zijn die zichzelf wel kunnen redden, en die zichzelf wel kunnen handhaven, en die zichzelf wel kunnen beheersen. Wat wordt het gemakkelijk gezegd als er soms over de een of de andere zaak gesproken moet worden, dat men dan zegt: 'Ja, maar daar ben ik zelf ook nog bij. Ja, dat zal ik zelf wel eventjes regelen. U hoeft mij niet te helpen, dat zal ik zelf wel klaar maken, hoor!'

Wat openbaart men daarmee? Dat men zich in zijn natuurstaat sterk waant, dat men zich een held waant en krachtig lijkt te zijn. Maar als God gaat werken door Zijn lieve Geest, dan leert dat volk eigen zwakheid kennen, en naarmate de genade beoefend mag worden en genade vermeerderd wordt in het leven van Gods kinderen, naar die mate zullen ook die krijgsknechten zich zwakker gaan leren kennen, zodat ze leren inzien dat ze niet één ogenblik kunnen bestaan, zoals het hier ook terecht door de onderwijzer wordt aangemerkt.

Nee, van nature willen wij daar niet van weten. Van nature gaat een mens voort in zijn ingebeelde kracht en vermogen, en we willen niet weten dat we ijdelheid zijn, dat we nietige, broze, bouwvallige en vergankelijke schepselen zijn. Nee, we willen niet weten dat we van onszelf niets vermogen en van onszelf ook niets kunnen uitrichten, maar dan is het nodig en noodzakelijk om eerst door God klein gemaakt te worden. Zodra God gaat werken in het leven van een Adamskind, dan wordt het een krachteloos volk, bij de aanvang en bij de voortgang. Wilt gij daar voorbeelden van?

Leest u maar mee in Gods Woord. Dan denk ik aan dat volk op de Pinksterdag. Daar werden er drieduizend staande gehouden. Die leren zich allemaal als krachteloze en onwetende mensen kennen. Dan lezen we van hen: 'En als zij dit hoorden, werden zij verslagen in het hart, en zeiden tot Petrus en de andere apostelen: Wat zullen wij doen, mannen broeders?' Ze wisten het niet meer. Ze komen in hun blindheid en dwaasheid erachter dat ze in zichzelf zwakke en dwaze mensen waren, die hulp behoeften.

Dan denk ik aan een tweede voorbeeld. Aan die eertijds zo sterke Saulus van Tarsen. Die meende wel zo sterk te zijn en zichzelf wel te kunnen handhaven, ondanks dat hij de gemeente Gods vervolgde. Hij stemde overeen met de overheidsdienaren en reisde met de lastbrieven der overpriesters op zak naar Damaskus en om daar de gemeente

wel even uit te roeien. Maar dit duurde totdat de Heere zegt: 'Tot hiertoe en niet verder.' God kwam hem tegen op die weg naar Damaskus en Hij roept hem toe: Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?' Daar valt die sterke held neer, en roept het uit: 'Wie zijt Gij, Heere? En de Heere zeide: Ik ben Jezus, Dien gij vervolgt. Het is u hard de verzenen tegen de prikkels te slaan. En hij bevende en verbaasd zijnde, zeide: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal? En de Heere zeide tot hem: Sta op en ga in de stad, en u zal aldaar gezegd worden wat gij doen moet' (Hand. 9:5, 6). Daar werd die sterke Saulus een krachteloze Paulus. Hij weet het niet meer, hij kan niets meer, hij valt blind ter aarde neer en roept tot de Heere om raad.

Ziet hoe de Heere Zijn volk bij aanvang en voortgang klein maakt. Want naarmate ze door het Geesteslicht ontdekt mogen worden, zullen ze ook minder worden in zichzelf. Ze worden dan zwakker in zichzelf en ze zullen meer en meer nodig gaan krijgen dat er een sterke Held aan te pas komt. Gods volk is er, na ontvangen genade, ook nog niet van verlost.

Petrus waande zich ook nog sterk en het was toch een kind van God; maar als de Heere Jezus gaat spreken van Zijn bitter lijden, van Zijn sterven, dan zegt hij: 'Dat zal U geenszins geschieden!' Petrus zou daar wel borg voor staan; hij wilde wel voor de Heere Jezus vechten. Wat zien we bij die sterke Petrus? Dan zegt de Heere Jezus: 'O Simon, Simon, de satan heeft u zeer begeerd te ziften als de tarwe, maar Ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet zal ophouden.' Een ogenblik later ligt hij in de diepste ellende neer, want dan heeft hij voor het zuur gezicht van een dienstmaagd tot driemaal toe zijn lieve Meester verloochend.

Denk ook aan dezelfde Petrus, hoe hij, zolang hij in het geloof staat, op de golven kon wandelen. Maar zodra hij ziet op de wind en de baren der zee, zinkt hij terstond weer weg vanwege zijn ongelooft. Dan roept hij het uit: 'Heere, behoed mij, want ik verga.' Toen moest de Heere Jezus hem weer vastgrijpen en behoeden voor ondergang in de golven. Dus ook die sterke Petrus, van zichzelf onvermogen, zwak en behoeftig.

De discipelen, zeker, ze wilden allen wel met Hem de dood ingaan, gelijk Thomas eens sprak: 'Laat ons met Hem gaan en met Hem sterven.' Doch toen Jezus werkelijk de dood inging, dan vluchtten al die discipelen - ja, ook Petrus en Thomas - want Hij moest de strijd alleen strijden, omdat niemand van het volk met Hem was.

Geliefden, Gods kinderen zijn inderdaad rijk en sterk, bij al hun zwakte en armoede, als ze maar in zichzelf arm gemaakt mogen worden en door het ontdekkende licht van Gods lieve Geest krachteloos gemaakt worden. Gelijk Paulus zegt: 'Indien ik zwak ben, dan ben ik machtig' Maar toen was hij eerst geheel ontkracht geworden, en zeide de Heere tot hem: 'Mijn genade is u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht: Dat volk is sterk, als ze maar zwak mogen blijven in zichzelf, want anders zijn ze ieder ogenblik tot hinken en tot zinken gereed. Maar wanneer ze zwak zijn in zichzelf, door de ontdekking van Gods lieve Geest, dan zullen ze de sterkte gaan leren zoeken en vinden in Hem, in Wien alleen de sterkte ook gevonden wordt.

Maar nu is er niet alleen een persoonlijke en geestelijke zwakheid, maar daar is ook een *algemene zwakheid*.

Dat is niet toevallig, gelijk bij ziekte of bij andere omstandigheden, maar iedereen is door de zonde krachteloos gemaakt, ja, het ganse menselijke geslacht. We zijn allen door de zonde krachteloos, onbekwaam en allen even zwak van nature. Maar nu het grote verschil. De massa van de mensen beseft het niet, maar er wordt een volk gevonden die er toch iets van in gaat leven. Die zwakheid van de mens is een voortdurende zwakheid, want toch niet één ogenblik, zegt de onderwijzer, kunnen wij

van onszelf bestaan. Dan zien we hoe Gods Kerk gedurig de kracht des Heeren nodig heeft om staande te kunnen blijven. In voorspoed zijn wij niet sterk, want toen sloeg Jeschurun achteruit; en in tegenspoed zijn wij ook niet sterk, want toen murmureerde Asaf. Maar om nu door genade daaraan ontdekt te mogen worden, is ons allen noodzakelijk, en dat heeft plaats zodra God de mens wederbaart door de kracht van Zijn Geest. Als nu die genade in beoefening mag zijn, zijn Gods kinderen alle zwakke krijgsknechten in zichzelf. Maar dan zullen ze, als genade mag zegevieren in het hart en zij daardoor meer en meer zwak worden in zichzelf, zodat ze niet één ogenblik staande kunnen blijven tegenover al die machtige vijanden.

En dat ze hun eigen vertrouwen laten varen om alleen uit Hem kracht daartegen te mogen zoeken. Want die vijanden zijn machtige vijanden, ja, het is een driehoofdige vijand, waarover we thans willen spreken in onze tweede hoofdgedachte:

2. De machtige vijanden.

Wie zijn die machtige vijanden? Dat volgt in het antwoord op vraag 127: *En daartoe onze doodsvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees, niet ophouden ons aan te vechten.*

Als dan de Heere Zijn Kerk leert bidden: *Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze*, dan worden hier door de onderwijzer die vijanden genoemd: Onze doodsvijanden. Wat wil dat zeggen? Het zijn zulke vijanden die onze dood, ons verderf en onze ondergang beogen en willen bezorgen. Dus het zijn niet alleen vijanden die ons vijandig gezind zijn, maar zij hebben ten doel om ons in de dood, in het verderf en in de totale ondergang te storten; dus in de eeuwige rampzaligheid. Wie zijn die doodsvijanden dan toch, die zo venijnig op ons zijn? Dat zijn de duivel, de wereld en ons eigen boze vlees. Dat zijn zeer gevaarlijke en zeer listige vijanden. Het zijn ook machtige en zeer kwaadwillige vijanden, die gedurig op de loer liggen en die steeds trachten om dat volk te verderven, die niet rusten voordat men in de ondergang, in het verderf, zou zijn neergestort. Die vijanden worden hier genoemd de duivel, dat is die grote tegenstander.

Nee, die niet als duivel van God geschapen is, maar die van een goede engel geworden is tot een boze, verkeerde en kwade engel; hij is door zijn diepe val een duivel in de hel geworden. Al die duivelen tezamen zijn dat machtige leger van vijanden, die gedurig uitgaan om te verzoeken en te verleiden, die steeds bezig zijn om te trachten dat volk maar te leiden naar het nare verderf en naar hun eeuwige ondergang.

Ziet, nu zijn die vijanden nauw met elkander verbonden, want ze worden genoemd een driehoofdige vijand, namelijk satan, wereld en ons eigen verdorven vlees. De duivel en de wereld zouden zoveel niet kunnen uitrichten als ons boze vlees maar niet samenspande met de duivel en de wereld. Maar ze zijn nauw aan elkander verbonden, ze houden gedurig samen raad. Ja, ze zijn steeds raadplegende in welke omstandigheden en in welke wegen men het volk kan leiden en kan doen ondergaan in het nare verderf. Die vijanden zijn het altijd met elkaar eens; daarin zijn ze gelijk aan Tobia, Sanballat en Gesem de Arabier, zoals die tegen Ezra en Nehemia streden om de herstelling van Jeruzalem en de tempel te beletten. Die vijanden hebben in de hoofdzaken nooit onderling strijd. Nee, Gods kinderen moeten van de wereld af, dat is hun doel, en daarin treffen zij de Koning van dat volk het meest. Daarom zijn ze gezamenlijk altijd bezig om strijd te voeren tegen de Kerk des Heeren. De god dezer eeuw heeft hun zinnen verblind, en de zonde, de duivel en de wereld spannen als een driehoofdige vijand samen, ze gaan rond om te verleiden en te verzoeken. Wat heeft de duivel op een listige wijze Eva niet verleid. En hoe heeft hij Adam via Eva ten val

gebracht. Het is dezelfde grote verleider die Job geslagen heeft met boze zweren, die in Judas gevaren is om Christus te verraden; die ook Petrus op de zeef gebracht heeft.

Als nu de Heere Zijn kerk leert bidden: *Leid ons niet in verzoeking*, dan vragen we ons weleens af: Verzoekt dan God de mens?

Nee, want dan zegt ons Jakobus: 'Niemand, als hij verzocht wordt, zegge: Ik word van God verzocht. Want God kan niet verzocht worden met het kwade, en Hij Zelf verzoekt niemand Maar een iegelijk wordt verzocht als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlokkt wordt' (Jak. 1:13, 14). Wat is verzoeken? Dat wil zeggen, iemand in het nare verderf in zijn ondergang te willen doen delen, om die mens te brengen in de eeuwige nacht, in de eeuwige rampzaligheid.

Als dan ook de Kerk leert bidden: *Leid ons niet in verzoeking*, wat beoogt zij daar dan mee?

Dan beogen zij daarmee dat de Heere die verzoeker van hen zou willen weren, en die verzoeker verre van hen weg wil doen. Opdat ze niet verzocht zouden worden van de boze, van de duivel en zijn trawanten, maar ook niet van hun eigen verdorven vlees dat met de andere vijanden zo samenspannt. Opdat ze bewaard mogen blijven in de verzoeking wanneer de Heere het zou toelaten en ook noodzakelijk achten, dat de duivel op hen zou aanvallen, opdat ze daardoor beproefd zouden worden. Maar om dan in de kracht des Heeren ook staande te mogen blijven. Ja, wat zien we anders toch hoe de duivel, de verzoeker, met het boze vlees heeft samengespannen, toen Ananias' en Saffira's hart van de satan vervuld zijn geworden om de Heilige Geest te liegen, hetgeen ze beiden met de dood moesten bekopen tot een waarschuwing voor anderen, ook voor ons op wie de einden der eeuwen gekomen zijn. De satan heeft altoos een getrouwe bondgenoot in het hart van de mens, omdat we hem toegefallen zijn in ons verbondshoofd Adam. In mijn hart en in uw hart heerst van nature die bondgenoot. Maar ook na ontvangen genade heeft hij nog grote macht over Gods kinderen, daarom moeten we erom denken en God smeken: *O Heere, leid ons toch niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze.*

Wat is ook de wereld met al zijn aantrekkelijkheden, de begeerlijkheden der ogen, de wellusten des vleses, de grootsheid des levens, ons een doodsvijand. Ja, wat is dan ons eigen verdorven vlees, dat met de wereld, onze doodsvijand, zo nauw samenspannt binnen de grenzen van ons hart, altijd in een verbond met de vijanden die buiten zijn, in de verzoeking en de verleidingen die ons overkomen. Nu zijn die vijanden niet alleen machtige vijanden, maar het zijn ook verbonden vijanden en het zijn ook volhardende vijanden. Ze houden niet op en ze blijven aanhoudend bezig bij dagen en bij nachten. Ze zijn aanhoudend op de been, zowel binnenshuis als buitenshuis, ze zijn aanhoudend ook samen verbonden en volharden als vijanden tegen de Kerk, want ze gunnen haar geen rust. Ze gunnen u geen ogenblik rust, maar zorgen er voor dat ge nooit buiten de macht van die vijand bent; ze zijn aanhoudend bezig om u van alle kanten aan te vallen.

Maar wat zegt nu de onderwijzer? *Dewijl wij van onszelven zo zwak zijn, dat wij niet een ogenblik zouden kunnen bestaan.*

Dit wijst erop dat Gods kinderen voortdurend de hulp des Heeren nodig hebben, temeer daar onze doodsvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vlees, niet ophouden ons aan te vechten.

Nee, die komen voortdurend met hun aanvechtingen en met allerlei listige handelingen om Gods volk te verleiden en te verzoeken. En daar nu dit volk krachteloos is in zichzelf tegen zulke sterke en loze vijanden, wat hebben die mensen

dan nodig? Die hebben een andere hulp nodig, een sterke en krachtige hulp. Wie is nu die krachtige Helper? Nee, de hulp voor dat volk ligt niet in hun bekering, die ligt niet in hun verandering, nee, de sterkte van dat volk ligt ook niet in hun bevinding, in hun gebed of wederwaardigheden, maar de sterkte van dat volk ligt in een Ander, namelijk in Christus hun Verlosser en Zaligmaker. Nu heeft de Heere Zijn Kerk leren bidden: *En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze.* En dan bidden ze wel, als krachteloze bidders tegen hun doodsvijanden: "Heere, wil ons toch behouden en sterken door de kracht Uws Heiligen Geestes, opdat wij in dezen geestelijken strijd niet onderliggen."

Wie is dan de sterkte van de Kerk? Dat komt in onze derde hoofdgedachte openbaar als we willen stilstaan bij:

3. De krachtige hulp.

Gelijk blijkt uit het verdere antwoord op vraag 127, waar we lezen: Zo wil ons toch behouden en sterken door de kracht Uws Heiligen Geestes, opdat wij in dezen geestelijken strijd niet onderliggen, maar altijd sterken wederstand doen. Wat heeft dat volk dan voor een kracht nodig? Dat volk heeft een Goddelijke kracht nodig. Van Wie komt dan die Goddelijke kracht? Dat is de kracht des Heiligen Geestes, opdat ze door Zijn kracht gesterkt mogen worden, en dat ze niet zouden onderliggen in die geestelijke strijd. Want de Heere wordt om hunnentwille gesmaad en bespot, als dat volk onderligt en de vijand uitroept: 'Ha, ha, hij die neerligt zal niet weder opstaan: Wat tracht toch de vijand altijd een wig te drijven tussen Gods kinderen onderling, maar ook tussen dat volk en de Heere Zelf, als deze of gene van Gods kinderen in een weg van zonde terecht is gekomen, of als ze struikelen in zondige wegen. Als God ze niet krachtdadig bewaart, dan kunnen ze zich, uit en van zichzelf als krachteloze en dwaze schepselen, niet staande houden. Als dezulken vallen en struikelen, dan is dat smadelijk voor de Koning der Kerk en voor de gehele Kerk zelf. Wat wordt er gezegd als Gods kind in een zondige weg komt te vallen? 'Zie je wel, dat moeten we hebben van dat volk, dat gaat er nogal mee het land door dat het bekeerd is,' en men smaadt de Koning van de Kerk, want dan wordt ook Koning Jezus daarmee aangetast in zijn eer. En de ganse Kerk wordt gesmaad en samengevoegd als één van Gods kinderen valt in een weg van zonde. Nu hebben ze dus allen nodig om door de kracht van de Heilige Geest gesterkt te mogen worden. Dan alleen zult u staande blijven, want in u is geen kracht tegen die grote menigte. Wat een groot voorrecht om dat nu te mogen inleven gelijk als eenmaal koning Josafat, die geroepen werd tegen een zeer zwaar leger van een driehoofdige vijand de strijd aan te binden. Maar dan gaat Josafat roepen tot de Heere zijn God, en zegt: 'O, onze God, zult Gij geen recht tegen hen oefenen? Want in ons is geen kracht tegen deze grote menigte die tegen ons komt; en wij weten niet wat wij doen zullen, maar onze ogen zijn op U' (2 Kron. 20:12). Hij is niet beschaamd geworden, weet u waarom niet? Omdat hij aldaar smekende was om de kracht des Heiligen Geestes, om nu door de Heilige Geest gesterkt te mogen worden, en staande te mogen blijven niet alleen, maar ook altijd sterke wederstand te doen.

Want Gods Kerk wordt niet alleen geroepen om staande te blijven; hoewel het groot is wanneer men in verzoeken en tegenheden door de kracht des Geestes staande mag blijven. Maar Gods volk heeft ook nog een andere roeping gekregen, namelijk, om ook te strijden tegen die vijanden. Dus niet alleen om staande te blijven, maar ook om sterke wederstand te mogen doen. Om dan ook gedurig, als de verzoeker rondgaat om dat volk te verleiden, te strijden tegen de zonde, te strijden tegen hun eigen verdorven vlees, om dat vlees te kruisigen en de begeerlijkheden te doden. Om niet alleen de zonde niet te voeden, maar ze tegen te staan en ertegen te strijden, en met de kracht

des Geestes altijd tegenstand te mogen bieden aan de satan en zijn boze werken. Ja, om ook tegen de wereld tegenstand te bieden, want ook van de wereld moet niet alleen gevloeden worden, want christenen worden niet geroepen een kloosterleven te leiden, maar die worden van Godswege geroepen om te strijden tegen de zonde, tegen de wereld die in het boze ligt en tegen de satan, haar koning en leidsheer. Dat kan door vermaningen, waarschuwingen en door een goed voorbeeld aan haar te geven door onze godvruchtige levenswandel.

Die strijd begint al in het gezinsleven, tegenover hun kinderen moet Gods volk niet alleen een goed voorbeeld geven, maar ook het kwade wat tot oneer van God sterkt in hen tegengaan. Dat is een oproeien tegen de massa in, want de grote massa volgt de wereld na, volgt de tijdgeest en de tijdmode na, dat is een strijden tegen die dingen die niet overeenkomstig, maar strijdig met Gods Woord zijn. Dus Gods volk heeft een strijd ook in het huiselijke, kerkelijke en maatschappelijke leven, om Gods Woord tot meerdere erkenning te brengen, en dat tegen de tijdgeest in die ons van nature beheerst. Om alzo als een goed krijgsknecht niet alleen te staan en staande te mogen blijven, doch ook altijd sterke wederstand te mogen doen, strijdende tegen de zonden. En waarom is dat noodzakelijk? Opdat u alzo door die krachtige hulp des Heiligen Geestes niet alleen zult kunnen staande blijven en wederstand doen, doch ook door Zijn hulp mag overwinnen, ja, om ten enenmale de overhand te mogen behouden over de driehoofdige vijand.

De strijd zal voor Gods Kerk niet altijd duren. De Kerk komt een keer als overwinnaar uit de strijd. Christus is dé Overwinnaar, en daarom zal de Kerk in Hem ook overwinnaar worden. Omdat Christus nu ook de strijd gevoerd heeft tegen de satan, tegen de wereld en tegen de zonde, en Hij als Overwinnaar uit die strijd tevoorschijn is gekomen, daarom zal ook de Kerk overwinnen en triomferen. Daar ligt nu de overwinning van de ganse gemeente, voor al die krachteloze krijgsknechten, namelijk in Hem die voor Zijn ganse Kerk is tevoorschijn gekomen als de grote Overwinnaar in de strijd, die voor Zijn ganse Kerk de overwinning heeft behaald, en nu zit als Koning op de troon en daar regeert en heerst tot in alle eeuwigheid. Dat Gods Kerk nu ook geroepen wordt, zolang ze hier in het strijdperk van het leven zijn, om gedurig tegenstand te bieden tegen de wereld, de zonde, hun eigen zondige vlees en tegen de satan. Om nu de kracht van de Heilige Geest gedurig te benodigen, om door dat wapen des Geestes sterke wederstand te mogen bieden. De overwinning voor de Kerk zal zeker komen. Wanneer en door Wie komt die overwinning?

Dat hoop ik u te verklaren in onze vierde hoofdgedachte, die handelt over:

4. De zekere overwinning.

Zoals dat bijzonder blijkt uit het tweede gedeelte van het antwoord op vraag 127 en in de antwoorden op de vragen 128 en 129. Dan wijst ons de onderwijzer op de zekere overwinning niet alleen door de kracht des Heiligen Geestes, wanneer hij zegt: *Zo wil ons toch behouden en sterken door de kracht Uws Heiligen Geestes, opdat wij in dezen geestelijken strijd niet onderliggen, maar altijd sterken wederstand doen.*

Maar hij gaat in het vervolg in het laatste deel van deze 52e Zondagsafdeling tevens wijzen op de overwinning in en dóór Sions Koning alleen.

Op de vraag: Hoe besluit gij uw gebed? zegt hij dan ook: *Daarom, dat Gij, als onze Koning en aller dingen machtig, ons alle goeds te geven den wil en het vermogen hebt, en dat alles, opdat daardoor niet wij, maar Uw heilige Naam eeuwiglijk geprezen worde.*

Dan wordt hier gesproken van het Koninkrijk van Koning Jezus. De ware bidder zal beginnen om opgeleid te worden tot God, waarom ook bij het begin, de voorrede of de

aanvang van het gebed, de Heere Jezus Zijn Kerk leerde bidden, zeggende: Onze Vader, Die in de hemelen zijt. Maar nu in het besluit van het gebed, dan gaat hij eindigen met de woorden: *Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Dat is: Zulks alles bidden wij van U, daarom, dat Gij, als onze Koning en aller dingen machtig, ons alle goeds te geven den wil en het vermogen hebt, en dat alles, opdat daardoor niet wij, maar Uw heilige Naam eeuwiglijk geprezen worde.*

Wat blijkt hieruit? Wel, dat de Heere Zijn gemeente vanaf het begin opgeleid heeft tot God de Vader, tot de hemelse Vader, en Hij gaat aan het einde van het gebed in het besluit daarvan, Zijn Kerk opleiden tot de Koning der koningen en de Heere der heren. Hij gaat dan ook eindigen, zeggende: *Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid.* Wie is dan die Koning? Dat is Christus, Die als Koning gezalfd is over Sion, de berg van Gods heiligheid. Die als Koning heerst over al het geschapene. Maar ook bijzonder als Koning over Zijn gemeente is aangesteld, en Hij heeft als Koning alle macht in hemel en op aarde. Dat Hij nu door Zijn alvermogende kracht ook de onderdanen beschermt tegenover al de vijanden, dat Hij ze bewaart te midden van de verzoeken en verleidingen. Die Koning heeft Zijn Kerk van de Vader ontvangen als loon op Zijn arbeid. Die Koning heeft Zijn Kerk ook gekocht en verlost met een hoge prijs, en heeft Zijn Kerk gekocht niet met goud of met zilver, maar met de prijs van Zijn dierbaar hartenbloed.

Dan zal Hij Zijn tortelduif niet overgeven in de hand van het woest gedierte, maar Hij zal er voor instaan en Hij zal er zorg voor dragen in tijd en eeuwigheid. Het gaat weleens door diepe wegen met de Kerk des Heeren. Denk maar aan het volk van Israël in Egypte. Wat hebben ze bittere tegenheden van de vijanden ondervonden, en wat scheen het dat het volk zou ondergaan en omkomen door de macht hunner vijanden. Wat hebben ze soms geroepen tot de Heere, zoals Josafat deed: 'In ons is geen kracht tegen die grote menigte, maar onze ogen die zijn op U.'

De Heere heeft ervoor ingestaan, want Hij, als de Koning van Zijn Kerk, zorgt voor Zijn onderdanen, en Hij zal de vijand dat volk niet laten overweldigen, maar Hij zal de vijanden ten onder brengen en Zijn volk verlossen door een machtige hand en een uitgestrekte arm.

Wat ging het met dat volk door diepe wegen na vele eeuwen, toen ze daar in Babel ook in ballingschap verkeren, en het scheen tijdens die zeventigjarige ballingschap, dat het volk nooit meer als natie in het land zou terugkeren. Maar God staat er Zelf voor in en Hij neigt het hart van Kores, koning van Perzië. En wat zien we dan? Dan wordt het volk weer vrijheid geschonken om terug te keren naar hun land, en ze mogen bij vernieuwing als volk weer delen in hun vrijheid in het land van Juda en Benjamin.

De Heere draagt altijd zorg over Zijn volk. Want Hij onderhoudt Zijn onderdanen; Hij verzorgt Zijn onderdanen; Hij beschermt Zijn onderdanen en Hij staat voor hen in bij gedurigheid, door Koning Jezus.

Welnu, zo zien we ook hier de ware bidder weer eindigen in de Bron, zeggende: *Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Dat is: Zulks alles bidden wij van U, daarom, dat Gij, als onze Koning en aller dingen machtig, ons alle goeds te geven den wil en het vermogen hebt, en dat alles, opdat daardoor niet wij, maar Uw heilige Naam eeuwiglijk geprezen worde.*

Dan zien we dat de ware bidder er zelf geheel tussenuit valt. Die heeft niets in zichzelf aan te merken, maar die gaat alleen in Hem, Die de grote Bewaarder van Zijn kerk bevonden wordt, eindigen, opdat zij ook Hem de eer, Hem de lof, en Hem de aanbidding mogen toebrengen. Wat zien we dus bij een oprechte bidder?

Die beoogt niet zo zeer zijn eigen zaligheid, maar hij beoogt de eer des Heeren. Gaat u eens goed na wat er vermeld staat: En dat Gij ons alle goeds te geven den wil en het vermogen hebt, en dat alles, opdat daardoor niet wij - dus de ware bidder wil de eer niet hebben, en die komt de eer ook niet toe - maar dat Uw heilige Naam eeuwiglijk geprezen worde. Dus dat de Naam des Heeren mag worden grootgemaakt. De ware bidder vermeldt de daden des Heeren en Zijn veelvoudige lof.

Tenslotte wordt er geëindigd met het woordje *Amen*.

En dat woordje amen dat wil zeggen: *Het zal waar en zeker zijn. Want mijn gebed is veel zekerder van God verhoord, dan ik in mijn hart gevoel dat ik zulks van Hem begeer.*

Het woord amen dat wil ook zoveel te kennen geven als: Voorwaar, voorwaar. Dat houdt dus in: Het zal waar en zeker zijn. Hierin mag nu de ware bidder eindigen. Die mag dan ook kennen de vastheid om het alles voor waarheid te mogen houden, verwachtende al datgene wat hij van God begeerd heeft. Dat hij in al hetgeen hij van God begeerd heeft, niet beschaamd zal komen te staan, maar dat nu de overwinning geheel Godes mag zijn. Waarom? Omdat de Koning van Zijn Kerk leeft, en Zijn Koninkrijk zal bouwen, maar ook Zijn Koninkrijk zal bevestigen, en niet zal rusten totdat de laatste van Zijn onderdanen, van die ganse uitverkoren menigte uit het menselijke geslacht, zal ingezameld zijn, opdat dan de Koning van de Kerk eeuwig de lof, de eer en de aanbedding, van die schare die niemand tellen kan, zal worden toegebracht. En de ganse gemeente Hem eeuwig zal groot maken en eeuwig zal roemen en prijzen.

Waarom komt Hem dat toe? Wel, om die vrije gunst die eeuwig Hem bewoog. Het vloeit toch alles voort uit God en het keert weer tot God. Maar dat zij daar nu de zalige onderwerpen voor gemaakt mogen zijn, en in het midden van de verleidingen, in het midden van de verzoeking, in het midden van al de vijanden, en temidden van alle tegenwerking, gedurig die bede zullen benodigen: *Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze.*

Om bewaard te mogen blijven, te midden van alle verzoekers die rondgaan als briesende leeuwen, of als engelen des lichts, en zij daarvoor bewaard mogen blijven. Waarom? Opdat de Naam des Heeren om hunnentwil niet gelasterd, maar veeleer geroemd en geprezen mag worden, en dat de Heere mag worden groot gemaakt, hier reeds in beginsel, en dan zal dat volk er ook een weinig van leren beoefenen en verstaan, om dan die roem Hem te mogen toebrengen, gelijk de Kerk ervan gezongen heeft, met de dichter van Psalm 89:8, wat wij ook samen willen zingen:

*Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht;
Uw vrije gunst alleen wordt d' ere toegebracht;
Wij steken 't hoofd omhoog, en zullen d' eerkroon dragen
Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen;
Want God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven,
En onze Koning is van Israels God gegeven.*

Toepassing

Nu is de grote vraag, jong en oud, of wij in ons leven al een onderdaan van die Koning zijn geworden, of we al in dat Koninkrijk, waar Jezus als Koning heerst, ingelijfd zijn? Dat is nodig, ja, noodzakelijk om bewaard te worden door die Koning. In het natuurlijke, wanneer we als Nederlander behoren tot dit volk en tot deze natie, hebben wij ook vele voorrechten die daaruit voortvloeien. Nu kan iemand die dicht bij

Nederland woont soms ook wel wat zien van de heerlijkheid van dat rijk en van de voorrechten van dat volk, en hij kan soms van horen zeggen en waarnemen, daar zelfs nog wel verblijd over zijn, of daar juist met jaloersheid op neerzien. Maar zo lang hij niet tot de Nederlandse natie behoort, dan kan hij daar zelf geen rechten op laten gelden en geen aanspraken op maken. Geldt dat in het natuurlijke zo voor landen en volken, dat geldt niet minder in het geestelijke.

Nu kunnen we vanwege ons godsdienstige leven zeer dicht bij de grenzen van Gods Koninkrijk leven. Gelijk de Belgen in het natuurlijke dicht bij ons land leven, en soms nog wel eens iets van ons land en haar gewoonten vernemen, of mogelijk soms wel eens wat gebrekkig Nederlands gaan spreken. Maar let er maar eens op, ze blijven Belgen, omdat ze de nationaliteit van ons land niet bezitten. Dat geldt in het natuurlijke, maar veeleer in het geestelijke. Iemand kan dicht bij de grenzen Kanaäns leven, bijvoorbeeld door onberispelijk te leven, wat op zichzelf wel te prijzen is, maar niet genoeg om God te ontmoeten. Hij kan met Orpa tot de grenzen van Kanaän komen, maar helaas, zijn hart blijft in het Moab der zonde. En de tale Kanaäns leren zulken ook nooit recht spreken, die niet in Kanaän zelf zijn ingeburgerd, en daarom kinderen Sions genoemd mogen worden. Ze kunnen dus ook wel eens spreken over wat Gods volk door genade mag hebben leren kennen en vanwege de wezenlijke inleving hebben mogen ondervinden, zodat men soms zelfs met enig vermaak, daar wel gaarne over schijnt te spreken. Maar zolang men niet in dat land is ingelijfd, blijft men er in het wezen der zaak toch een volslagen vreemdeling van.

Dat wordt nu de grote vraag voor elk onzer, jong en oud, of wij behoren tot die onderdanen van dat Koninkrijk waar Jezus Koning over is. Wees gewaarschuwd, immers geldt het wat Johannes in opdracht van de grote Koning van Zijn Kerk moest opschrijven op Patmos: 'Maar buiten zullen zijn de honden, en de tovenaars, en de hoereerders, en de doodslagers, en de afgodendienaars, en een iegelijk die de leugen liefheeft en doet' (Openb. 22:15). Buiten zullen blijven allen die niet door wezenlijke, wederbarende genade tot een onderdaan van dat Koninkrijk gemaakt zijn. De vraag of we al een onderdaan van Koning Jezus zijn geworden, mag ons wel leiden tot een nauw zelfonderzoek, daarom vraag ik u: *hoe is het in dezen met ons allen gesteld, met elk persoonlijk, van welk rijk bent u een onderdaan?*

We gaan allen naar ons eeuwig huis. We worden geen onderdaan doordat we gedoopt zijn; we worden ook geen onderdaan omdat we belijdenis deden. Want al mag het groot zijn dat we het teken van de doop hebben ontvangen, en door belijdenis ons gevoegd hebben bij de uiterlijke openbaringsvorm van de kerk en onder de uiterlijke openbaring van het verbond der genade. Al is het groot dat we uitwendig nog onberispelijk door het leven wensen te gaan, onthoudt het echter, noch doop noch belijdenis zijn genoegzaam om God zonder verschrikking te kunnen ontmoeten. Zegt de Heere Jezus: Voorwaar, voorwaar die gedoopt is, of: Voorwaar, voorwaar die belijdenis heeft gedaan van het geloof? Nee, maar Hij heeft gezegd: 'Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien, noch ingaan.'

Wat moet er dus met ons gebeuren? Laten we maar eenvoudig en duidelijk zijn. We moeten bekeerd worden, we moeten een nieuw hart ontvangen, we moeten wederom geboren worden. Alleen door wedergeboorte wordt men een waar onderdaan van Jezus' Koninkrijk gemaakt.

En wat worden we dan na wedergeboorte? Dan worden dat nu allemaal zwakke krijgsknechten. Waar de Heere gaat werken, wordt het een volk dat ontwapend is in en

van zichzelf. Die mensen krijgen nieuwe wapens, nee, geen vleselijke, maar geestelijke wapens.

Welke zijn die geestelijke wapens, die zij van God krijgen? Dat is de staf van het dierbare Woord van God, dat is de staf van het gebed en ook van het geloof.

Dat zijn de wapens die Gods Kerk ontvangt. Het schild des geloofs, de helm der zaligheid, de schoenen van de bereidheid des Evangelies, gelijk de geestelijke wapenrusting van de apostel Paulus getekend wordt in de brief aan die van Efeze. Elk van Gods kinderen die wensen te dienen onder Koning Jezus, dient aangejord te zijn met de wapenrusting van de geestelijke krijgsknechten.

Doch om nu die wapenrusting recht te kunnen hanteren, daar zijn ze van zichzelf geheel onbekwaam toe. Ze worden bekwaam gemaakt tot de strijd en geoefend in de strijd door God de Heilige Geest. In en van zichzelf blijven ze altijd krachteloos en geheel onbekwaam tot die geestelijke strijd tegen de drie-hoofdige vijand, die niet ophoudt hen aan te vechten. Kom volk, heeft u die onbekwaamheid, die krachteloosheid al leren kennen? Heeft u zich al leren kennen als een onbekwaam krijgsknecht in dat Koninkrijk van Koning Jezus?

Zodra de Heere de Zijnen gaat inlijven in dat Koninkrijk, dan gaan ze er ook iets van inleven en het bekennen: 'In ons is geen kracht tegen die grote menigte.

Naarmate dat volk door Gods Geest bearbeid en in de genade Gods geoefend wordt, zullen ze in zichzelf alleen maar krachtelozer en onbekwamer worden.

Dat mag wel tot een zelfonderzoek zijn voor elk onzer op weg en reis naar de eeuwigheid. De tijd vliegt voorbij, onderzoek het eens tussen God en uw ziel. Hoeveel keer heeft u uw plaats in dit bedehuis onwettig leeg laten staan?

Jongens en meisjes, hoe maak je jezelf er vanaf? Eén keer naar de kerk, en dan is het voor u klaar? Daarmee menen genoeg uw best te hebben gedaan? Weet het, God komt er eenmaal op terug. Wat zal het straks uitmaken als u staan zult voor de poorten van de eeuwigheid en die Koning zult moeten ontmoeten. Dan zal het wezen: 'Breng ze hier, en sla ze voor Mijn voeten dood, die niet gewild hebben dat Ik Koning over hen zou zijn.' Heeft u nog nooit in uw leven de strijd aangebonden tegen de satan, de wereld en uw eigen boze vlees? Dan zal straks ervaren worden dat u voor eeuwig zult ondergaan en wegzinken in die plaats waar weinig is en knersing der tanden, en waar nooit verwachting en verlossing meer mogelijk zal zijn.

Leeft u nog voor eigen rekening en sterft u onbekeerd, weet dan dat u straks voor eeuwig met de vijanden van Koning Jezus zult moeten verkeren, en eeuwig zult moeten ondervinden en leven onder dat nare gehuil in de rampzaligheid. Om dan in het nare verderf te moeten ervaren dat Gods toom en de fiolen van Zijn gramschap niet meer zullen ophouden, maar branden zullen op uw consciëntie tot in alle eeuwen eeuwigheid.

Zouden we u niet waarschuwen, zouden we u niet opwekken, jongens en meisjes; zouden wij u niet opwekken, vaders en moeders, met uw gezinnen. Wij bidden u allen, jong en oud, van Christuswege, *laat u met God verzoenen* en maak toch gebruik van de genademiddelen zo lang het nog heden genaamd wordt. Mocht het zijn door zijn genade, laat u nog met God verzoenen.

Ouders, bindt de strijd aan, onder biddend opzien tot de Heere om kracht en wijsheid, ook in uw huisgezinnen. Opdat u niet door toegeeflijkheid op heden, later zult moeten zeggen: *Had ik, had ik, had ik mijn kinderen toch meer en ernstiger gewaarschuwd, had ik ze maar beter voorgeleefd naar de eis van Gods Woord.*

Zeg toch niet: 'Nu ja, mijn kinderen zijn nog jong, laat ze nu maar een beetje gaan.' Nee, maar houdt toch aan in het vermanen, in het waarschuwen, tijdig en ontijdig, dat

u de strijd mag aanbinden tegenover al die geestelijke vijanden die het op uw en uwer kinderen ondergang in het nare verderf te doen is. Die vijanden zijn thans niet alleen ontelbaar, maar ze zijn bovendien sterk en listig.

Denk erom, de wapens uwer vijanden zijn in de hel gesmeed: radio, televisie, internet. Laten we maar eerlijk zijn, wat wordt er in onze gezinnen veel toegegeven tegenover onze kinderen, en de door de hel aangestuurde media worden al listiger en listiger, let er toch op. Ook ten opzichte van al die vijandige media die in onze tijd zulk een grote plaats innemen in veel gezinnen.

Helaas, ook al binnen onze gemeenten, ook in ons gezinsleven. Straks zullen uw kinderen tegen u opstaan en tegen u getuigen, wanneer u geweigerd heeft naar goede raad te horen op basis van Gods Woord, en nagelaten heeft uit allerlei bijoorzaken om de strijd aan te binden tegenover al die machtige en listige vijanden: de satan, de wereld en uw eigen boze vlees, die u en uw arme kindertjes wegvoeren ten eeuwige verderve.

Dat u door de genade des Heeren zou mogen leren om dat in de kracht des Heeren te mogen betrachten, want Gods volk is een krachteloos en een dwaas volk in zichzelf. Wat heeft u het nu nodig en wat is het u noodzakelijk om maar ontkracht ter worden in uzelf, opdat u de sterkte mag leren kennen in Hem, en door de kracht van de Heilige Geest ondersteund, staande kunt blijven, ja, overwinnaar mag worden.

Men kan menigmaal horen: 'Ja, we kunnen er ook niets meer aan doen; we kunnen er ook niet meer tegenop.' Maar bij wie ligt de schuld, wat is er de oorzaak van?

Dat zeggen we niet verwijtend, maar nogmaals de vraag: wat is de oorzaak daarvan? Wel, om het te trachten in eigen kracht te doen. Immers, als we het in eigen kracht willen uitrichten, brengen we er totaal niets van terecht. Maar nu gaat de Heere Jezus Zijn Kerk leren bidden, in dit aller-volmaaktste gebed, dat, al zijn we dan in onszelf geheel krachteloos en kunnen we van onszelf niet één ogenblik bestaan voor het aangezicht onzer doodsvijanden, om dan toch te mogen leren beoefenen om in en door de kracht des Heiligen Geestes staande te mogen blijven. Dus om die Geest maar voortdurend te mogen benodigen, en in Zijn kracht staande te blijven, daar Hij ons behoedt en bewaart tegenover al de vijanden van Gods Kerk. Om nu in de kracht van Hem overwinnaar te mogen zijn of worden.

Wat is daartoe dan nodig? Dat u het net eens aan de andere zijde leert uitwerpen. Dan zult u overvloedig mogen vangen datgene wat tot uw tijdelijke en geestelijke welzijn noodzakelijk is. Doch u begrijpt wel, dat kan nu maar alleen op het machtwoord van Jezus. Wat blijft er dan over voor Gods volk? Eerlijk bekennen dat ze krachteloos en machteloos zijn. En maar gedurig voor Zijn aangezicht te mogen belijden met Jósafat: 'In ons is geen kracht tegen die grote menigte, maar onze ogen die zijn op U geslagen.' Dan zult u ook ervaren dat Hij niet beschaamd laat staan. Hij wil al dat krachteloze, machteloze en dwaze volk door Zijn Geest hoeden en sterken. Opdat Zijn Koninkrijk heerlijk mag schijnen, te midden van een wereld die in het boze ligt, en de glans van dat Koninkrijk mag gezien worden, opdat de onderdanen van dat Koninkrijk aangegord met de krijgswapenen van Hem gedurig mogen strijden tegenover een driehoofdige vijand; doch alleen in de kracht van Hem, tot eens de volkomen overwinning des Heeren ook de hunne zal zijn.

Is er een volk dat hier in de strijd gewikkeld is en in wie geen kracht is tegen die grote menigte? Zo weet dan, eenmaal zal de overwinning uwe zijn, want die overwinning is u bereid door Hem, Die voor Zijn ganse Kerk de overwinning heeft behaald, toen Hij het uitriep op Golgotha's kruisheuvel: 'Het is volbracht: Hij is als triomferende ingegaan in heerlijkheid, en leeft nu voor het aangezicht Zijns Vaders bij de

gedurigheid, ten goede van Zijn Kerk. Daar ligt de overwinning in getekend. Die overwinning is gewaarborgd in Hem Die nu leeft voor het aangezicht Zijns Vaders, opdat Zijn Kerk te midden van de verzoeken bewaard mag blijven voor den boze, en dat ze eenmaal zullen mogen overwinnen, dan zult u afleggen een lichaam der zonde en des doods. Dan zult u voor eeuwig mogen afleggen het lichaam waarin u nu zo gedurig moet klagen, omdat het boze en verdorven vlees altijd anders wil dan God wil. Wat zal dat eenmaal een verlossing zijn, niet alleen verlost van de duivel, verlost van de wereld, maar bovenal ook verlost van uw eigen boze natuur en van uw eigen boze en verdorven vlees. Om dan ook zonder zonden God te mogen dienen en eeuwig Hem te mogen grootmaken.

Dan zal de ganse Kerk vermelden de veelvoudige lof des Heeren. Dan zullen ze eeuwig huppelen van zielenvreugd, als zij hun wens verkrijgen. Omdat nu die Koning Overwinnaar is, en voor al de Zijnen in één offerande in eeuwigheid heeft volmaakt, en Die nu leeft aan 's Vaders rechterhand en daar gedurig voortreedt voor het aangezicht des Vaders. Om met de dichter van Psalm 138 te zingen:

*De HEER' is zo getrouw als sterk;
Hij zal Zijn werk
Voor mij volen-den;
Verlaat niet wat Uw hand begon,
O Levensbron,
Wil bijstand zenden.*

Om dan eenmaal door Zijn ganse Kerk te worden grootgemaakt als Hij een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zal scheppen waarop gerechtigheid woont. Dan zal het ook volkomen bevestigd worden: Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Dan zal de ganse gemeente der gekochten met Christus' bloed mogen zeggen: *Amen, ja amen*. Om dan Hem volmaakt de lof, de aanbidding en de dankzegging te mogen toebrengen en eeuwig die Koning te mogen roemen en prijzen.

En om in de God des heils te mogen eindigen, en de veelvoudige lof des Heeren te vermelden, omdat Hij ze verlost heeft van het naar verderf, omdat Hij ze gekocht heeft met de dure prijs van Zijn dierbaar bloed, maar dat Hij ze ook geleid heeft door de woestijn van het aardse leven. Ja, dat Hij hen bewaard heeft te midden van de verzoeking en van den boze en staande gehouden heeft om in het land der rust, in dat Kanaan daarboven, eeuwig met de ganse gemeente Gods de roem des Heeren te mogen vermelden. En wat zal dan de lof zijn van de Kerk?

Daar zullen zij eeuwig zingen met de dichter: 'Niet ons, o HEERE, niet ons, maar Uw Naam geef ere, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil' (Ps. 115:1). AMEN.

Onze slotzang is uit Psalm 17 en daarvan het vierde vers:

*Maak Uwe weldaán wonderbaar,
Gij, Die Uw kind'ren wilt behoeden
Voor 's vijands macht en vreeslijk woeden,
En hen beschermt in 't grootst gevaar.
Wil mij Uw bijstand niet onttrekken;
Uw zorg bewaak' mij van omhoog;
Bewaar m' als d' appel van het oog;
Wil mij met Uwe vleug'len dekken.*